

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

| ગૂજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ |

અનુક્રમાંક ૨૪૭૪૬ કિંમત ૪-૦-૦

ગ્રંથનામ મહાભારત

વર્ગિક ૪-૧ : ૪

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

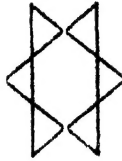
إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقُّكُمْ

તરજુમો:— બેશક તમારામાંથી અલ્લાહ તઆલાના નજદીક તેજ વધારે
છઝતવળો છે જે તમારામાંથી વધારે પરહેઝગાર છે.

દીવાને મશાયખ

મકતુલ નામા

ભાગ પહેલો

ફસલ આઠમી

હઝરત હામિમ હુસેન (ર. અ.)ની શહાદતનો એહવાલ

છપાવી પ્રગટ કરનાર:

એક્સલસીયર એસોસીએશન

૩, બીનામીસ રોડ, કાલી બીલ્ડીંગ, મુંબઈ, ૮

આવૃત્તિ પહેલી

(કીંમત ૪ રૂપીઆ)

પૃથ ૩૫૦

ઈ. સ. ૧૯૪૪

રમઝાનુલ મુબારક હી. સ. ૧૩૬૩

૧-૧૧

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

૨૪ ૭ ૪૬

આ કિતાબ એક્ઝલસીયર એસોસિએશન, બીલ્ડસીસ રોડ, કાલી બીલ્ડીંગ, મું. ૮
અલ હિજાઝ પ્રી. પ્રે. મહામંદઅલી રોડ, મું. ૩. માં છપાવી પ્રગટ કરી.

ખિસમીલ્લા હિરલમા નિરલોમ.

પ્ર સ્તા વ ના.

—: (૦) :—

અસલમદો લિલાલે રખીલ આલમીન, વસ્સલાતો વસ્સલામો અસા સય્યદિલ મુરસલીન. વચ્ચલા આલેલી વ અસલામેલી વ અતયાએલી અજમર્ન.

અધી તારીફ ખુદાએ તઆલાના માટેજ છે, જે તમામ દુનિયાનો પાલનહાર છે. દરેક અને સલામ રસુલોના સરદાર (૬૦ મોહમ્મદ મુસ્તફા સલ૦) પર, તેમની આલ, અસહાય અને અધા તાબેદારી કરનારાઓ પર થાઓ.

દરેક અને સલાતના આદ જાગ્યાવાનું કે, આ કિતાબ. “મકતુલ નામા” (ભાગ ૧ લો) ૬૦ પીર મશાયખ ચિશ્તી (રે૬૦) ની લખેલ દિવાને મશાયખની તેર ફસલોમાંની આદમી ફસલ છે. આમાં ૬૦ ખીખી ફાતેમા (૨૦ અ૦) અને ૬૦ ઇમામ હસન (૨૦અ૦) ની વફાતના ખયાન અને ૬૦ ઇમામ હુસેન (૨૦ અ૦) અને કરમલામાં શહીદ થયેલા ખુઝુર્ગોનું ખુલાસાવાર ખયાન કરવામાં આવેલ છે. તેમજ ૬૦ મોહમ્મદ (સ૦ અ૦) ની અદલતની ખુખીઓ અને મરતયાનું ખયાન પણ સારી રીતે કરેલ છે. આપની અદલત અને અધા અસલાઓ સાથે મોહમ્મદ રાખવી એ દરેક મોમિન મુસલમાનનું ઇમાન હોવું જોઈએ.

આ કિતાબ ૬૦ પીર મશાયખ (રે૬૦) એ ફટલાએક કારણોસર લખી છે. આપ મુન્નત જમાઅત હતા અને તેઓએ એક પરહેઝગાર મુતકી શેખઝાદાના ચિશ્તી ખંદવાદમાં રીતસર મુરીદ થઈને. ખિલાફત હાસીલ કરી હતી. મજકુર પીર શેખઝાદાની પીરાઈના સીલસીલો ૬૦ ખયાન હસન અસરી (૨૦ અ૦) અને ૬૦ અલી કરમલાલો વગરહુને જઈને મળે છે. ૬૦ પીર મશાયખ (રે૬૦) પોતાના મુરદિને રાફઝીયોના (શીયાઝાના) ફરેમોથી અચાવવા માટે આ કિસ્સા લખાણથી લખવાનું પહેલું કારણ આજ કિતાબમાં આપે નીચે મુજબ દરમાવેલ છે.

ખયાન ૨૧

મત અકીદેમાં કોઇ, શક રે લે આતા;
કે એ સુન્નત જમાઅત અન, મુઝે રે ખતાતા.
મેં કેયામત દન. ઓસે દાવા હે કરાહું;
હો મુદદદ ઓસકા, મેં દાહ રે આહું.
કે ચાર ચારી મેરા, અકીદા હે સહી;
મેં ગવાહી હું કરતા, વે જે આપ હે દહી.

અને ખ્યાન નંબર ૨૨ માં આપે કરમાવેલ છે:-

સુનો મકતુલ નામા, ઓસ કાજ મેં લખાયા;
કે રાફઝીયોં કેરા, મુંહ રે મુદાયા.
જત સુને એ ગવારેં, નાંહી ફરેખ રે ખાવે;
કે રાફઝીકી ખાત, નાંહી કાન રે લાવે.

આપણે અસ્તાનઆલાની મહેરબાની થી આપની લખેલી કિતાબો તો ખગબર સાચવી રાખી છે. અને તેના ઉપર પૂરેપૂરો એતેકાદ આપણે રાખતા આવ્યા છીએ પરંતુ દુનિયાના અર્થી રાહબરોએ આપણામાં દીનની સમજણ આવતા દીધી નહીં, તેથી આશુરાના દિવસે “મકતુલ નામા”ના બીજા ભાગમાં આપે દસ કામ કરવા લખ્યા છે, તે કામ કરતા નથી, અને તેથી ઉલટી રીતે ખાટી રીતની રસમાં અને ગુનાગુના કામો કરીને સવામ કરમાવાની આશા રાખવામાં આવે છે. જેવી રીતે તાઝીયા (ગર્રી) ખનાવીને તેને બુઝૂર્ગી આપી તેનાથી મુરોદા માંગવી, રાગ રાગણીઓથી મરમીયા પદોને ૯૦ હામો (૨૦ અબ) ની કજેલી કરવી, ૯૦ હામો (૨૦ અબ) ના કઝીર બનવું, નાચવું, કુદવું, વાગવું વગાડવાં, ઓરેના ને મરદો મળીને માતમ કરવી, છાતીઓ કુટવાં વગેરે નાજનયજ કામો કરવામાં આવે છે. તે કામો ૯૦ પીર મશાયખ (રેહબ) ના સંખ્યા દસ કામોથી ઉલટા છે. તે વા કામો તજ દેવા જેતજે, જુએ પાતાના માથાપ કે ભા- ઉપર કાષ્ટ દુશમને જુલમથી કાદને મારી નાખ્યા હોય તો તેની આકાદ દ સગા વાદ- લાએ મરનારની પાછળ છાતીઓ કુટતા નથી, વાગવું વગાડતા નથી, નાચત નથી, કુદતા નથી, ત્યારે ૯૦ હામો હુસેન (૨૦ અબ) એ તમારે શું નુકશાન કર્યું છે? તે તેઓની દર વરસે ઉપર લખ્યા પ્રમાણે કજેલીઓના કોંગ કંગ? એવા કામો તો હમી- મોના દુશમનોએ કર્યાં કહ્યાં. તે તમા અલદાએનની મોદબન રાખનાગઓનું કામ નથી. તેથી તેવા કામોથી દુર રહીને કિતાબોમાં લખેલા સવામોના કામો કરીને તેના અબ- હામો અને કરબામાં શાદીદ થંગેલા બુઝૂર્ગોને પહોંચાડે જેતજે.

બીજું કારણ આપે લખેલ છે કે, અને હમીમોને ગવાર લોકા અલાના બંદા નથી ગણતા, પણ તેના જેતે કરી શીકેના ગુનેહા કરે છે. તેઓને ૯૦ મોદબદ (સબક) ના નવાસા અને અલાના નેક અને પિયારા બંદા માનવા, અને અસ્તાનઆલાને તમામ દુનિયાનો પયદા કરનાર માની, તેનો કાદને શરીક ન કરેવા. જુએ નીચેનું ખ્યાન.

ખ્યાન ૨૩

તો હામોમાંકુ બંદે કર, રખકે જાને;
હે ખાલકકે અપના, યું કરને પછાને.
એ લખનેકા સમમ, અસ કાજે અંત દીતા;
કે ગવાર પેછાને, જત હે અપના મીતા.

ત્રીજું કારણ આપે લખેલ છે કે, દીને ઇસલામ પાળતા અને શરીઅતે મોહ-મદી પર ચાલતાં મુસીબત પડે છે તો ગવાર લોકો મનમાં ખતરો લાવી દીનમાં એમ કાઢે છે. અને દીનના કામોથી ફરી જાય છે, તેથી તેમને તે વખતે મુસીબતો પર સખર કરી હિંમત રાખી દીને મોહ-મદીના કામો પર કાયમ રહેવું જોઈએ. તેમજ શરીઅતની વિરુદ્ધ કામ કરનારની તાબેદારી નહીં કરવી જોઈએ. જેમકે આપ ફરમાવે છે કે,

ખયાન ૨૪

સહી મકતુલ નામા, ઓસ કાજે મેં લખાયા;
કે સખરકા ખયાન, લે ગવારું સુનાયા.

૯૦ ઇમામ હુસેન (૨૦ અબ) પણ યઝીદની એઅત એટલાજ માટે નહોતી કરી કે તે શરીઅતે મોહ-મદીની વિરુદ્ધ અમલ કરતો હતો. જુઓ:-

ખયાન ૧૪

તખ અખ્દુલ્લાને પુછા, કબી વલીદ એ ચાવે;
તો હુસેન તમુ દલ, કયા ખાત રે ચાવે.
શરાખ યઝીદ હે પીતા. અને હે રે ઝાની;
ઇમામ હુસેનને ખાત, એ કહી રે જાની.
અને મેં હું રસુલ ખુદાકે, કી રે ચાલા;
તો તાબે કયું હોડિં, જસે એસા રે હાલા.
કે ઓસકે તાબે. મેં હોનેકા નાંહાં;
મેં જાનેકા નાંહી. ખેત ઓસકે માંહાં.

અત્રા તઆલાએ કુરાને શરીફમાં ફરમાવેલ છે કે, “જન્ન અકરમકુમ જન્ન-લાહે અતકાકુમ” એટલે બેશક તમારામાંથી વધારે ઇઝતવાળો અલ્લાના નજદીક તેજ છે જે તમારામાંથી વધારે પરહેઝગાર છે. અલ્લાતઆલાના ત્યાં સચ્ચદ, શેખ કે હિંચા નાચા. અમીર કે ગરીબના હસખ નસખની પુછ નથી પણ તેને ત્યાં તેનીજ ઇઝત છે જે પરહેઝગાર એટલે દીનને રસ્તે ચાલનાર સચ્ચદ, શેખ, કે મામિન મુસલમાન છે. જુઓ એ ખાખતમાં ૯૦ પીર મશાયખ (રેહબ) ફરમાવે છે કે:-

ખયાન ૧

બીબી સાહેબકે ફરઝંદ, સચ્ચદ કહેલાયે;
સહી આતીશ સેતી, પીછે રે રખાએ.
હો ફરઝંદ કરસી, બીબી સાહેબકી રીતા;
કે દીન સેતી; વેસી કરેગા પીતા.

વે ફરજંદ બીબી, સાહેબ કેરા;
રખ દોઝબ સુ, ઓસકુ દુર કીયા રે સવેરા.
કબી ફરજંદ હોકર, નાંહી હીન રે આવે;
સુનો વે રે કિસ રીત, ઓસ માંહે રે ગણાવે.
સુનો નુહ નબી કેરા, બેટા પાણીમા ડુબાયા;
વે ડુબતા નુહને, આપ નેનુ રે જોયા.

મતલબ કે, ૬૦ બીબી કાનેમા (૨૦ અં) ની ઔલાદ અટલે સંયદ થતે આપના જંવી દીનથી મોહબ્બત અને શરીઅતે મોહમ્મદી પ્રમાણે અમલ ન કરે તો આપની ઔલાદમાં તે કંવી રીતે ગણાશે. જંવી રીતે ૬૦ નુહ (અંસ૦) ના બેટાને ખોટા અમલ કરવાથી અજ્ઞાતઆજ્ઞાએ તંમની નજરે ડુબાવ્યો હતો. આપ અજ્ઞાતઆજ્ઞા પાસે દુઆ માંગી કે, મારો બેટો મારી અહલમાં છે, અજ્ઞાતઆજ્ઞાએ કરમાવ્યું કે, “કાલા યા નુહો ઇન્નાકુ હૈસા મિન અહલીક ઇન્નાકુ, અમલુન ગયરો સાલો” અટલે અય નુહ (અંસ૦) એ તમારી અહલમાં નથી, એના અમલ સારા નથી.

જ્યારે સંયદો અને પેગંબરોની ઔલાદના આ હાલ છે, તો પછી આપણું ૬૦ મોહમ્મદ (સં અં) ના ઉમ્મતી થતે જો આપણું શરીઅતે મોહમ્મદી પ્રમાણે અમલ નહીં કરીએ, તો આપણા ઉમ્મતી થવાનો દાવો કેવી રીતે સાચો કરેવાશે જુઓ ૬૦ પીર મશાયખ (રિહ૦) ના દીવાને મશાયખની જુદી જુદી કચ્છામાં લખેલી એના થોડી થોડી નીચે લખણમાં આવી છે.

ઉમ્મત નબીકી પયરવી, કરસી સુન્નત ચાલરં;
જે સુન્નતથી અવાળા કરે, તો ઉમ્મતીકા નાંહે હાલરં.

(કીતાબ નુનામા” પીર મશાયખ.)

જો ઉમ્મતી હોનેકા, હે સુજે રે આવા;
તો પેરવી સુન્નતકી, સર હે કમાવા.
જો આપ તન મતલબ, કરે રે કામા;
તો કામ નાં આવે, યું હોના નામા.

(કી. “ગઝવાત” પીર મશાયખ.)

રાફઝી સુ અંગત ના કરની રે, તમે સુનો રે;
બોલી ઓસકી કાને ના ધરતી રે. તમે સુનો રે.
સુનતે ખતરા આવે રે, તમે સુનો રે;
મુમન તો કાનુકુ મુદાવે રે, તમે સુનો રે.

(કી. “ખુદાક્ષએ રાજેદીન” પીર મશાયખ.)

અલીને હે ફરમાહીયા, સુન કેસે ખયાના;
જે તુજે ઓનુકા ચાવ હે, સુન રાખ તુ મંના.
અખુખકર ઉમરકા દુરીજના, વે હે દુરીજન મેરા;
અલીને યું ફરમાહીયા, સુન લીજ્યો સવેરા.

(કી. “ખુલકાએ રાશેદીન” પીર મશાયખ.)

ચાર ચારી જે હોયસી, ઇમાન હે ઓસકુ માનરે;
દો ટોળે અલગે રહે, રાફળ ખોઆરળ જનરે.

(કી. “ખુલકાએ રાશેદીન” પીર મશાયખ.)

સુનો હો મુમન ભાઈરે, ચાર ચારી હોનેમા ખડાઈરે;
ચાર ચાર ખાતિમ કેરે રે, નેહ કરો ચાઈં સુ સવેરે.

(કી. “ખુલકાએ રાશેદીન” પીર મશાયખ.)

અને સુન્ની જે મુસલમાન. વે હોવે ચાર ચારી;
વે તારીફ કિસીકી, ના છોરે રે ખિસારી.

(કી. “ગેરાજ નામુ” પીર મશાયખ.)

ઇમામ આઝમ કેરા, હય મજહૂમ મેરા;
અબી હનફી જે કહતે હેં, ખુઝીયો સવેરા.

(કી. “દિઆદત” ભાગ ૧ લો. પીર મશાયખ.)

ઇમાનકી રાહ ન કમાયા રે, મોમિનોમા નહિ તુ ગણાયા રે;
કાફિરમા તુજે કહા વીરા રે, કરે ન જે દીન કેરા પેરા રે.

(કી. “ઇમાન” ભાગ ૧ લો. પીર મશાયખ.)

આકેખત કીજ્યો ખયર તુ, સાહમ તુ સત્તાર રે;
સો દોસતી ખાતમ નબીકી, લી અનુકે ચાર ચાર રે.

(કી. “ખુલકાએ રાશેદીન” પીર મશાયખ.)

પાલે ખિના મોમિન, ના હોના રે;
પાલે ખિના ઇમાન, હે ખોના રે.

ધર ધર ગાફિલ જાહોને, જગાહો રે;
એતી નસીહત ઓનુકુ, ખતાહો રે.

નમાઝ જે ના હે કરતા, સુનાતા રે;
ઓસ સુ દેખો ઉંટ, નહાસ પાતા રે.

બંદા હોને રખકા, રેહશે હુકમ માંહી રે;
ઉસકા ઉલટા જે કરે, વે જશે દોઝખ માંહી રે.

ગાફિલ મત સો, જગ કર સુનને દીનકી ખાત;
દીન કાજ તુજે સરજ્યા, ના કીતી અમથી જત.

ઓસે કહીયે રે મુનાફિક, નામ જે મોમિન કેહલાવે;
અને કાફિરોંકા દીન, વે છુપા રે કમાવે.

જીવના વે સખથી ભલા, જે હોવે કુછ નેક કામ;
અંતે પાવે ખુબીયાં, રેહવે દુનિયા નામ.
જીસ કાજ મોમિન હુવા, લાયા સહી ઇમાન;
રખે ઓસે ખિસારતા, હોકર આપ નાદાન.

“મકતુશ નામા”માં ખાસ લખેલા મુદ્દાઓનો ટુંકસાર આ દીખાવ્યામાં આપવાની અમોએ કોશિષ કરી છે. તે વાંચી મહેરબાન વાંચકો સમજી શકશે કે મજદુર કિતાબ લખવાનો હો પીર મશાયખ (રેહો) નો શું મકસદ હતો. છેવટમાં આપની લખેલી જુદી જુદી ફસલોમાંથી અસરકારક નસીહતોની થોડી થોડી ખેતો પણ અમોએ લખી છે. તે વાંચીને હો પીર મશાયખ (રેહો) ના જેવો ચાર ચારીનો સાચો અકાદિ રાખીને દીનના હુકમો પર અમલ કરવાની ઉમંગ વધશે.

આ કિતાબના ૧૩૬ પાના સુધી મુનશી ઈસ્લાહીમ પીરમોહમદ સાહેબે નકલ કરીને છપાવ્યાં છે. તે માટે અમો તેમનો ઉપકાર માનીએ છીએ. અને આપનો ભાગ એક્લાવસીયર એસોસીએશને નકલ કરાવીને છપાવ્યો છે. તે માટે અમો તેના મેમ્બરોને મુબારકબાદી આપીને ખુદાએ તઆલા પાસે દુઆ કરીએ છીએ કે, તેમને અને આ દીની ઈશ્તાઅતમાં ભાગ લેનાર સર્વને આવા નેક કામો માટે વધુ દિંમત અક્સે.

આ કિતાબની નકલ કરવામાં અને છપાવવામાં અમોએ બનતી કોશિષ કાળજી રાખી છે, છતાં કોઈ ભૂલ નજરે પડે તો સુધારીને વાંચવા વિનંતિ છે.

અક્લાતઆલાનો શુકર છે કે, આ કિતાબ છપાઈને પુરી થઈ. અક્લાતઆલા દરેક મોમિન-મુસલમાન ભાઈને તેનાથી ફાયદો અપાવે અને અમારી મહેનતને કામચાલ કરે.
આમીન.

ખખશ તુ ઇલાહી, સુરીજનહારા;
હે બંદા આસી, તેરા રે ખિચારા.

(કા. “ખુલકાએ રાશેદીન” પીર મશાયખ.)

“વસ્સલાતો વસ્સલાતો અલા સય્યેદિન મુસ્લીમ વચ્ચા આલેલી વચસલા-
ખેલી અજમદન.

લી૦ ખાકસાર

હાજી દાઉદ હાજી રાજમોહમદ દાઉવા.

બે બોલ

એક્સલસીયર એસોસીએશન

[પ્રગતિના પંથે ઉત્તોજન પામતી એસોસીએશન.]

—: (૦) :—

મગફર એસોસીએશન ઘણાખરા ગામોના નવજવાનોની એક સંસ્થા છે. જેની સ્થાપના ઇ. સ. ૧૯૪૨ ના સપ્ટેમ્બરની તારીખ ૧ લી એ થઈ હતી. તેણે આ દુક સમયમાં ઘણો ઉત્સાહ દેખાડી, એક લાયબ્રેરી અને મોમિન ફંડ સ્થાપી આ કિતાબ છપાવવાનું કામ પણ હાથમાં લઈ, તેમાં અજ્ઞાતઆજ્ઞાની મહેરબાનીથી સફળતા મેળવી છે.

લાયબ્રેરી:— માંદરેક ગતતની દીની અને દુન્યવી ખીલવણીની ઉદ્દે, ગુજરાતી અને અંગ્રેજી કિતાબો તથા રિસાલા રાખવામાં આવે છે.

મોમિન ફંડ:— જેના નાણાં ગરીબ મોમિન ભાઈઓને દીની તથા દુન્યવી ફળવણી અપાવવા તથા ધાર્મિક ક્રમોમાં વાપરવામાં આવશે.

આવો એક અમુલ્ય પ્રસંગ આવે તેમાં કામ પોતાનાથી ગતતી મદદ કરવા ચુકશે નહિ અને મોમિન ફંડમાં મદદ કરવા અમો સર્વે સદગૃહસ્થોને અરજ કરીએ છીએ.

આ કિતાબ છપાવવામાં—

- [૧] હાથ દાઉદ હાથ રાગ્મોહનમદ દાઉદા. (કાલોસાળ)
- [૨] હાથ મુલેમાન કરીમોહનમદ વગદીયા. (તિનીવાડા)
- [૩] અબ્દુલગની નસીરુદીન ચાશેલીયા. (પીરોજપુરા)
- [૪] હમીય નસીરુદીન ચાશેલીયા. (પીરોજપુરા)
- [૫] યુસુફ અલીજી બદરા. (બસ)
- [૬] હમીય નસીરુદીન ખારજીયા. (નેદરા)
- [૭] અબ્દુર્રહીમ ગતનમોહનમદ પટેલ. (ખળી)
- [૮] હમીય નસીરુદીન ગાધરી. (વંક)

પોતાનાથી ગતતી મદદ કરી જે દીની ખિદમત કરી છે. તેનો અમો ઉપકાર માનીએ છીએ. ખુદાતઆજ્ઞા તેઓને આ મદદ બદલ નેક બદલો આપે અને આવા અનેક દીની કામો કરવાની તેઓને નેક તોશીક આપે.

એક્સલસીયર એસોસીએશન.

ખીલાસીસ રોડ, મુંબઈ નંબર ૮.

પાંચ અને તેથી વધુ કિતાબો અગાઉથી ખરીદનાર ગ્રહસ્થાનાં નામ.

— : * : —

અ નં. ... કિતાબ નં. .... નામ. .... મુંબઇનું દેકાણું તથા ગામ.

(૧)	૧૨	દાઉદ ઇબ્રાહીમ સેલીયા, જલ્દાંગીર હોટલ પરેલ, (ફતેગઢ)
(૨)	૧૦	અબ્દુલગની દાઉદ સેલીયા, મુરગા ગીરન, (કકિરસી)
(૩)	૧૦	નુરમોહંમદ અલીમોહંમદ અથાણીયા, આલમગીર હોટલ (અસુ)
(૪)	૮	મોલવી ઇસામોહંમદ, દેશમાં, (ઇલોલ)
(૫)	૮	ગુલઝારે મોહંમદી હોટલ, પોલખાવડી પરેલ, (ચંડાખા)
(૬)	૭	જલ્લુદીન મેહા મોકજોજ્યા, હુમાયુ રેસ્ટોરન્ટ. (વાધજા)
(૭)	૭	ન્યુ ગુલઝારે મોહંમદી હોટલ, વડાલા પરેલ, (ભાગેળ)
(૮)	૫	વજીર નાથુ નેદરીયા, ખીલાસીસ રોડ, (છાપી)
(૯)	૫	ઇબ્રાહીમ પીરમોહંમદ સેલીયા, આલમગીર હોટલ, (ગદામણ)
(૧૦)	૫	અલાઉદીન મેમનજી કમાલ, લાલ ચીમની, (પીરજીપુરા)
(૧૧)	૫	હખીય નસીર મોકજોજ્યા, ઝમઝમ રેસ્ટોરન્ટ, (નેદરા)
(૧૨)	૫	અલાઉદીન હાજી માંમજી સુલુસરા, લાલ ચીમની (મેતા)
(૧૩)	૫	વલીમોહંમદ જલ્લુદીન સુલુસરા, આલમગીર હોટલ, (ડડલોલ)
(૧૪)	૫	દાઉદ ઇબ્રાહીમ સાંસલા, કાલી ખીલ્ડીંગ, (પીરજીપુરા)
(૧૫)	૫	દાઉદ સુલેમાન નાદોલીયા, આલમગીર હોટલ, (મજાદર)
(૧૬)	૫	ગનમોહંમદ હાજી ઇબ્રાહીમ સાલેહ, કાલી ખીલ્ડીંગ (પીરજીપુરા)
(૧૭)	૫	દોસ્તમોહંમદ મેમનજી નેદરીયા, ગુલઝારે હુસેની હોટલ, (તિનીવાડા)
(૧૮)	૫	હાજી નુરમોહંમદ ગનમોહંમદ મરેડીયા. ઇ. ઉ. કાં. (ચાટાવાડા)
(૧૯)	૫	અલીમોહંમદ વજીરુદીન સુલુસરા, (માસ્ટર) કાલી ખીલ્ડીંગ, [અસુ]
(૨૦)	૫	સુન્ની હનશી મશાયખી મોમિન જમાન, ખીલાસીસ રોડ, [અસુ]
(૨૧)	૫	સુલેમાન મેમનજી અથાણીયા, ખીલાસીસ રોડ, [અસુ]
(૨૨)	૫	હખીય હાજી કરીમોહંમદ યાલવા, કાફર મારકીટ, [ડડલોલ]
(૨૩)	૫	નુરમોહંમદ ગનમોહંમદ જગરાળ, મુરગા ગીરન, [આવલચુડી]
(૨૪)	૫	ગુલામ રસુલ હાજી તાજમોહંમદ, મોતીઆ ગલી, [ભાગેળ]
(૨૫)	૫	ઇબ્રાહીમ રાજમોહંમદ શેરા, આલમગીર હોટલ, [ગનમપુરા]
(૨૬)	૫	હાજી અલીભાઈ જ્યેરા, મોરલેન્ડ રોડ, [હિંમતનગર]
(૨૭)	૫	યુસુફ મીયાંજી દુકા, કાલી ખીલ્ડીંગ, [અસુ]
(૨૮)	૫	રસુલ દાદુજી સલેમા, મુરગા ગીરન, [ચાટાવાડા]
(૨૯)	૫	હાજી રાજમોહંમદ વલીમોહંમદ, મુરગા ગીરન, [સેદરાજા]
(૩૦)	૫	નુરમોહંમદ જમાલ મરેડીયા, મુરગા ગીરન, [ચાટાવાડા]

— (*) —

“મકતુલ નામા”ની શુદ્ધી પત્રિકા.

આ કિતાબમાં છાપતી વખતે જે ભૂલો થયેલ છે, તેને નીચે જણાવ્યા મુજબ
સુધારીને વાંચશો.

—: (૦) :—

પાન નં.....	કોટી.....	ગણત.....	સહી.....
૨૩	૯	મું આવે	નું આવે.
૪૨	૧	ધસામકુ	ધમામકુ.
૪૨	૮	યઝીલ	યઝીદ.
૧૧૩	૧૫	કુ ચાતે	કુ હેં ચાતે.
૧૫૬	છેલ્લી	*નકામી-નકામી લલોપથા કરવી.	
૧૫૯	૨૦	મલીયા	મલે ધયાં.
૧૬૧	૨૪	આવસુ	આવસુ.
૧૮૭	૧૪	લખાખા	લખાયા.
૧૯૩	૨૨	અ	અને.
૧૯૬	૧૯	કેમ	તમ.
૨૦૪	૨૪	રહેતલકા	રહેલતકા.
૨૦૬	૧૩	*મુકરમ	*મુકરમ.
૨૦૬	૧૩	*હઝરત	*હઝરત.
૨૧૮	૨૨	તપું	તમું.
૨૩૮	૧૬	ઝુતીઝ	ઝુઝતી.
૨૪૨	૧૦	ધારેથી	ધોરથી.
૨૫૦	૮	અસાર	અસવાર.
૨૫૬	૧૫	ખાખા	આખા.
૨૫૯	૧૮	કેરામત	કેરાઅત.
૨૬૦	૧૬	શેહઝાકે	શેહઝાદેકે.
૨૬૮	૯	મતલખ	મતમખ.
૨૭૧	છેલ્લી	જરાપણુ દીમ-જરાપણુ દીલ.	
૨૭૫	૧૪	સસી	સહી.
૨૯૪	૭	હસ	હસન.
૨૯૬	૨	લયાયે	લગાયે.

—:~:—

“મ ક તુ લ ના મા” નું સાંકળીયું.

—:~:—

પાન નં. ... અયાન નં. .... વિગત.....

૧	૧	હજરત કાલેમાનો જનમ અને વફાત.
૧૪	૧૨	નખીએ મમામોને ફરજંદ કહી ખતાવેલ.
૨૩	૨૧	જંગનામું લખવાનું કારણ.
૩૧	૨૭	સખતી દેવા લોકોને પટે છે.
૩૨	૨૮	મમામ હસનનો જનમ.
૩૪	૩૦	મમામ હસનને એર દેવું.
૪૩	૩૮	મમામ હસેનનો જનમ.
૪૬	૪૧	અકીકાની ખુશી અને ફરખલાનો જંગ.
૬૦	૫૪	ફતરસ શીરીસ્તાનું અયાન.
૬૫	૫૬	જીમરાઈલ જન્નતમાંથી મેંવો લાવ્યા.
૬૮	૬૨	મદ અને મમામોના જનમા.
૭૩	૬૭	શેહઝાદાને એત ફરાખવા શામનો પાદશાહ આવેલ.
૭૭	૭૧	શેહઝાદાને એત ફરાખવા વલીદિ બોલાવેલ.
૮૫	૭૮	તીસ ગુલામ સાથે લઈને વલીદિ પાસે જવું.
૯૩	૮૬	નખીજીના રોઝે મમામ હસેનનું જવું.
૧૦૮	૧૦૧	મમામ હસેનનું મક્કામાં આવવું.
૧૧૧	૧૦૪	કુકાના લોકોનો શેહઝાદા પર કાગળ લખવો.
૧૨૨	૧૧૫	મુસ્લિમ સાહેબનું મક્કામાંથી નીકળવું.
૧૨૭	૧૨૦	મુસ્લિમનું કુકામાં પહોંચવું.
૧૩૨	૧૨૫	અબ્દુલ્લા ઝીયાદનું અસરાથી નીકળવું.
૧૩૫	૧૨૮	અબ્દુલ્લા ઝીયાદનું કુકામાં આવવું.
૧૪૦	૧૩૧	મુસ્લીમનું લાનીના ઘેરે જવું.
૧૪૩	૧૩૪	લાનીને અબ્દુલ્લા ઝીયાદે બોલાવીને તકલીફ દેવી.
૧૫૭	૧૪૬	ઝીયાદનું મક્કાથી કુકા તરફ જવું.
૧૭૩	૧૬૧	હોરનું શેહઝાદા સાથે નમાઝ પઢવું.
૧૮૯	૧૭૬	આસુરાના દીવસોની ખુઝૂર્ગી.
૨૧૬	૨૦૦	હોરનું મમામ હસેનના લશકરમાં ભળવું.
૨૩૩	૨૧૬	વાહેબનો જંગ.
૨૬૩	૨૪૫	અમઅમ પાદશાહનું અયાન.
૨૮૭	૨૬૪	એક માલદાર સોદાગરનો ફિરસો.
૩૦૮	૨૮૩	સૈયદ કાસમને જંગ.

— (*) —

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

હ૦ પીર મશાયખ રહે૦ એ લખેલી કિતાબ મકતુલ નામા.*

(કરબલામાં શહીદ થનારાઓનું વર્ણન)

— ૧ —

- સુનો બીબી ફાતમા ઉમ્મત શહાદી@,
જે સચ્ચદોં કેરી બુઝો રે દાદી. ૧
- બીબી સાહેબકે ફરજંદ સચ્ચદ કહેલાએ,
સહી આતીશ* સેતી પીછે રે રખાએ. ૨
- હો ફરજંદ કરસી બીબી સાહેબકી રીતા,
કે દીન હો સેતી વેસી કરેગા પ્રીતા. ૩
- વે ફરજંદ બીબી સાહેબ કેરા,
રખ દોઝખસુ ઓસકુ દુર કીયારે સવેરા. ૪
- કભી ફરજંદ હોકર નાંહી દીન રે આવે,
સુનો વે રે કીસ રીત ઓસ માંહે રે ગણાવે. ૫
- સુનો નુહ નબી કેરા બેટા પાણીમાં ડુબાયા,
વે ડુબતા નુહને આપ નેનુ રે જોયા. ૬
- સહી લાઓબાલી દરગા એસી રખહો કેરી;
એ સુન સુન ડરના નસદન સવેરી. ૭

*કતલ થએલાઓનું ગયાન. @ઉમ્મતના આદશાહની બેટી xઆગ કંહ. નુહ અલે. એ પોતાના નફરમાન લડકાને પોતાની નજરે ડુબતો જોયો. મતલબકે ગુમરાહ અવલાદ ખરી અવલાદ ગણાતી નથી. સાદી રહે. ગુલીસ્તામાં ફરમાવે છે કે “પીસરે નુહ આગમાં બેનીશસ્ત, ખાનદાને નુબુતશ ગુમશુદ.” યાને નુહ અલે. નો લડકો છુરાઓના સાથે બેઠો જેથી તેનું નુબુવતનું ખાનદાન ગુમ થઈ ગયું. † એપરવા.

સુનો ઉમ્મેદને હર બીચ હે મુમન ધમાના,
 તો હરના રખસું એ હય મુમન નિશાના. ૮
 તો નસદન હર હર હોવેરે ખંદા,
 બી ઉમ્મેદ કે ઓસકુ રખ ભસ્ત દેહંદા%. ૯

રે તુહી

બેટી આં સરવરકી%, બીબી ફાતમા નામ રે,
 બીબી ફાતમા નામ;
 ખાતુનને અનુકુ જાનીએ, કયામત કેરે ઠામ રે,
 કયામત કેરે ઠામ. ૧૦

— ૨ —

સહી ખાતમ નબીકી બેટી રે જાનો,
 સો બીબી ફાતમા નામ રે પછાનો. ૧
 સહી ફાતમા બોલકે એસે માચને સુનાએ,
 સો કિતાબ માંહા હે બોલ ને લખાએ. ૨
 કે આતિશ સું પીછે રખાએ જાનો,
 એ ફાતમા કેરે માચને પછાનો. ૩
 સહી બીબી સાહેબકા એ ધરીઆ નામા,
 બી ઝહરા* કહીએ જનુ નામ ઠામા. ૪
 બીબી ફાતમતુઝઝહરા નામ રે કહીએ,
 બી બતુલકા બોલ નામ સાથ રે લહીએ. ૫
 તો નામ હો કેરી હુધ એસી રે રીતા,
 સો સુન યાદ રાખના મન કરને પીતા. ૬
 બીબી ફાતમતુઝઝહરા બતુલ રે જાનો,
 બીબી સાહેબ કેરા એ નામ રે પછાનો. ૭

%જન્નત આપશે. @@તે સરદારની-હ૦ પયગમ્બર (સલ૦)ની. જેને કબ્રખત અવરત.

* અર્થ-મતલબ. *રોશન || ફત્હ કરનાર યાને દુન્યાની વાતોને વધારે પસંદ ન કરનાર

હે બતુલકે માઅને, કતહ કેરે;
 સો કેતુંસુ બુદાઇ, ખુઝીઓ સવેરે. ૮
 ઓરતોંસુ બુદાઇ, રબે બીબીકી કીતી;
 એસી ખુબી તો રબને, બીબી સાહેબકો દીતી. ૯
 તો બતુલકા બોલ, નામ બીબીકે આયા;
 બીબી ફાતમતુઝઝહરા, બતુલ નામ રે ધરાયા. ૧૦
 એ બીબી સાહેબકા, સહી ખુઝો રે નામા;
 અને એક કર રબકુ, રાખો દલકે ઠામા. ૧૧

રે તુહી

બીબી કેરે નામસુ, ખુબી સુન સુન જાન રે,
 ખુબી સુન સુન જાન;
 સચ્ચદ સાચે હેં ભસ્તમાં, સહી એ સાચા માન રે,
 સહી એ સાચા માન. ૧૨

— ૩ —

બ ર હા

સુન સુન ભાઇ દીનકે, એ ખાત મેરી માન રે;
 બીબી ફાતમા નામ હે, ખુબી અનુકી જાન રે. ૧
 બેટી એ ખાતમ અંબીયા, કેરીકા ધરીયા નામ રે;
 ભસ્ત હે બનાઇ રબને, ખુબ કીયા અનુકા ઠામ રે. ૨
 સચ્ચદ સાચે જાનીએ, બીબીકી એ સીફત સહી;
 એ ખુબી બીબી કેરહી, સુન સુન મેં લખકર લહી. ૩
 સચ્ચદ સારી અવરતાં કે, હંય એ બીબી ફાતમા;
 રબકે કરમસુ અવરતાં, જાવે રે જોતી ભસ્તમાં. ૪
 અવરતાં જે હોવેરે ભસ્તી, પેઠે જે ભસ્તકે બાર*રે;
 બીબી સચ્ચદ હેં અનુકે, જેતું કેરા શુમાર રે. ૫

ખાતુન કયામત દીનકે, બુઝો બીબીકા નામ રે;
 બીબી એસે હે બુઝીએ, કયામત કેરે ઠામ રે. ૬
 બીબી કયામત દનકે, એલી સીફત બનો હે સહી;
 સીફત તો બીબી કેરડી, લખી તો હે ઠામ કહી. ૭
 દામન અરશ*કા હાથ લે, રાવેંગે બીબી ફાતમા;
 હશર× જખ હાવે સહી, કયામતકે મેદાનમાં. ૮
 આપ તો રખ શરમાએકર, અરઝીસુનસી કાનરે;
 બીબી સાહેબકા મરતબા, એસા તો હે તુ માનરે. ૯

— ૪ —

બરસ ચાલીસ એકકી, જખ ઉમર રે કહીએ,
 સો નબીજી અપનેકી, ઉમર રે લહીએ. ૧
 તખ બીબી સાહેબકા, જનમ રે બનો;
 સો નુબુવત પેહલે, સહી રે પછાનો. ૨
 બીબી ફાતમાકા જનમકા, બુઝો રે સાલા;
 ઉમર ચાલીસ એક, બરસ નબીજીકા હાલા. ૩
 તખ ફાતમતુઝઝહરા, જે નામ રે સુનાએ,
 એ જનમ હો કેરા, દન લખેસુ પાએ. ૪
 હુએ પંદર બરસ, પાંચ રે માસા;
 બી પંદર દન, કહીએ ઉમરકે ખાસા. ૫
 તખ બીબી સાહેબકા, બીયાં રે કીતા;
 એ સહીકર લખેસુ, હે મેં દેખકર લીતા. ૬
 સો મુરતઝા અલીસુ@, બીયાહ રે કરાયા;
 સો હુકમ તો રખકા, જું થા રે આયા. ૭
 હય ફાતમા બિઝઅત||, મેરી નબીજીને આખા;
 સો પુબજકે નામસુ, બોલ બિઝઅત દાખા. ૮

* અશનો નીચલો બાગ. × કબરથી ઉઠવું. † નબી થવા પહેલાં ‡ બરોબર.

§ શાદી-વીવાહ. @ હઝરત સલ૦ ના કાકા (અથ તાલીય)ના લડકા-ચોથા ખત્રીફા.

|| ગેસ્તનો દુકડો. † ગુલુ ગાન-તારીફ.

જે ગુસ્સા કરે બીબીકુ, ઓને મુજે રે કીતા;
એ ફરમુદા નબીકા, હે સુનકર લીતા. ૯
સો ખુખારી કિતાબ*કે, માંહે રે લખાયા;
એ સુન સુન મુમનુ, દલ સોચ ચું આયા. ૧૦

રે તુહી

ફરમુદા॥ અપને નબીકા, એસા હે સુન બન રે,
એસા હે સુન બન;
ફાતમાકુ ગુસ્સા જે કરસી, ઓને મુજે કીયા હે માનરે,
ઓને મુજે કીયા હે માન. ૧૧

— ૫ —

સુનો ફાતમતુઝઝહરા, બતુલ રે કહીએ;
બેટી નબીજી હો કેરી, સુનકર લહીએ. ૧
હક અનુકે નબીને, એસા ફરમાયા;
સો બિઝઅત કરને, નામ રે બતાયા. ૨
એ બીબી સાહેબકા, સુનો ખુબીકા બયાના;
સો બિઝઅત નામસુ, પુબકી શાના. ૩
સો નબીજી બાજ, છે રે માસા;
બીબી સાહેબકે વીસાલકા, દન હુવા રે ખાસા. ૪
કે બીબી સાહેબને, વફાત રે પાઈ;
બાઝ નબી* છ માસ, એસી ખબર રે પાઈ. ૫
બીબી સાહેબ કેરા, સુનો ઉમરકા હાલા;
સો બીસ ને નવ, કહીએ રે સાલા. ૬
તબ તારીખ તીજ, યા રમઝાન માસા*;
એ વીસાલકા દન, હુઆ રે ખાસા. ૭

* હદીસોની મોતેયર કિતાબ. ॥ ફરગાવેશુ. ‡ વફાતનો. § ૬૦ પયગમબર સત્ર૦ ની વફાત પછી. x ઈસલામી નવમો માસ.

બી સુના હે કે ઓસ દન, થા મંગલ દંના;
 હુવા વીસાલ બીબીકા, સુન રાખો રે મંના. ૮
 બીબી સાહેબ, જહાં ફાનીથી^૧ સીધારે;
 જે ફાતમા નામસુ, નબીકે પ્યારે. ૯
 થા અગ્યારમાં બરસ, હીજરત કેરાજ;
 બીબી સાહેબકા વીસાલ, હુઆ રે અનેરા*. ૧૦
 એ સુન સુન બાતી, સહી ચંત દીજે;
 અને એક કર રખકુ, એતના કહીજે. ૧૧

રે તુહી

તીજ તારીખ બનીએ, રમઝાન કેરા માસ રે,
 રમઝાન^૨ કેરા માસ;
 અનુ દન સહીકર બનીએ, હુવા વીસાલ એ ખાસરે,
 હુવા વીસાલ એ ખાસ. ૧૨

— ૬ —

દો હા

સુન સુન વીરા હે મરના, હાં મરના,
 તલ તલ ઘડી ચેત રે;
 એક તો ખોએ એક ચુન ગએ, હાં ચુન ગએ,
 ખોશે% દુનીયા ખેત રે. ૧
 મોત તો તલ પલ આવની, હાં આવની,
 કરને તલ પર ધીર રે;
 રખે રે રવે નચંત તુ, હાં નચંત તુ,
 સુનને કાન ધર વીર રે. ૨
 વિસાલ કીયા બીબી સાહેબ, હાં સાહેબ,
 છોડા આ સંસાર રે;

^૧ ફના થનાર દુન્યાથી. જે ખુદના ફરમાનથી મક્કા મુકી મદીના તરફ હજરત
 પયગમબર સહૃદ વીગેરેએ કુશ્વ કરી તેનું નામ હીજરત છે—આપે પઠ વરસની
 વયે હીજરત કાધી હતી. * વધુ. % ફુડા.

- બીબીકુ રખ ચાતા સહી, હાં ચાતા સહી,
કરને કરમસુ પ્યાર રે. ૩
- તોભી બીબીકુ બોલા લીએ, હાં બોલાલીએ,
કીએ જગથી ફાત રે;
એ રીત સહી કર જનની, હાં જનની,
પ્હોંચેગી તલ પલ મોત રે. ૪
- દોનો ઇમામ યતીમ કીએ, હાં યતીમ કીએ,
હસન હુસૈન નામ રે;
ફાત હોતે બીબી ફાતમા, હાં ફાતમા,
યતીમ કહે જગ હામ રે. ૫
- સુન સુન ભાઇ દીનકે, હાં દીનકે,
એસા આપ સુખહાન રે;
કાહેરકે એસકા નામ હે, હાં નામ હે,
એસે ભી રેહમાન † જન રે. ૬
- * * * * *
- અનંત † સીફત તો રખ હે, હાં રખ હે,
રહીએ હો આધાન* રે. ૭
- ૯૨ કાહેર મન ધરના, હાં ધરના,
રેહમતકી ભી ઉમ્મેદ રે;
ભસ્ત અને દોઝખ સરજ્યાં, હાં સરજ્યાં,
બુઝો એ દોનુ ભેદ રે. ૮
- વીલમ ॥ મોત ના કરે, હાં ના કરે,
અજલ પ્હોંચે ધાએ રે;
એસી તો ચંતા ભાઇ દીનકે, હાં દીનકે,
મન કયું ના લાએ રે. ૯

— ૭ —

- સો અસમા નામ થા એક અવરત કેરા,
વે ઉમીયા કેરી બેટી સુનીઓ સવેરા. ૧
- વે વીસાલકે દન બીબી પાસ થે ગહે,
સો બીબી સાહેબકે પાસ જ રે રહે. ૨
- તબ બીબીને અનુસુ કીતી રે બાતી,
સો ખખર લખેસુ હે એસી રે સુનાતી. ૩
- કે અવરતોંકે ઉપર હે કપડા ડલાને,
સો મરદુંકી રીતે હે જનાઝા બનાતે. ૪
- એસા જનાઝા મુજકુ નાંહી ખુશ રે આતા,
નાંહી અવરતું ને મરદું માંહે ફરક રે દેખાતા. ૫
- એતી બીબી સાહેબને કહી રે બાતી,
સો સુનતીથી અસમા ઓરતકી ઝાતી. ૬
- તબ બીબી સાહેબકુ અનુ અરઝ પોંચાહી,
સો હબશ મુત્તક*કી ખખર રે બતાહી. ૭
- હે એક ઓર રીતા બીબી તમુકુ દેખાહું,
જે હબશમાં દેખા હે વે રીત રે લાહું. ૮
- તબ અવરત વે જાકર, લીલી કાબ* રે લાએ,
અને જનાઝેકે પાએ એસ કાબસુ બંધાએ. ૯
- તબ કખર હો જેસા જનાઝા કીઆ,
તબ બીબી સાહેબને વે દેખકર રે લીઆ. ૧૦
- દેખ બીબી સાહેબને, ખુમ[†] કરને આખા,
એ ખુમ હે લાગતા યું બીબીને દાખા. ૧૧
- એસી ઓરતુકે જનાઝેકી હુઈ તબકી રીતા,
એ સુન સુન મુમનુ ચંત એતના દીતા. ૧૨

* હબશીઓનો દેશ. x લીલી ખાપ. † સાર-મુંદર.

રે તુહી

મરના હે ભાધ દીનકે, સુન એ લીજે બેન રે,
સુન એ લીજે બેન;

જીં મુરદોં કેરી શાહેદીઃ, દેખતે હેં અપને નેન રે,
દેખતે હેં અપને નેન. ૧૩

— ૮ —

બ ર હા.

નહાકર કપડે પહેનને, બેઠે થે બીબી ધરમાં;
ઉમ્મતકી શેહઝાદી એ, નામ જે બીબી ફાતમા. ૧

ખમીરા થા કીયા સહી, આટાકુ ગુંદા જન રે;
સામાન યું કીતા સહી, બીબીને એસદન માન રે. ૨

અલી તો આયે બારથી, સધારેલી થે બાર રે;
બીબીકુ લાગે પુછને, સામાનકા બીચાર રે. ૩

બીબી અજબ સામાન હે, દીસે જે હે તમુ કીયા;
કહોને યે કયા બાત હે, કરારજ પાવે મુજ જ્યા. ૪

બીબી કહે આજ મલના, હોવે નબી સેતી સહી;
બીસરાન ભાગે બાપસુ, એતી ખબર બીબીએ કહી. ૫

આજ હય મલના બાપસુ, દુર હોવે બીસરાન રીતરે;
બીબીને યે બોલ આબીયા, અલીને સુન મન દીતરે. ૬

આટા હે કીસ કામ ગુંદીયા, અલી પુછે ફેર બાતરે;
રખે ભુખે બીબી કેહવે, રેહવે ફરઝંદ ખાત રે. ૭

તમતો બાજ વફાતકે, લાગો જનાઝે કામમાં;
ધમામ તબ ભુકે રેહવે, કહેવે યું બીબી ફાતમા. ૮

ધમામ દોનુ ચલકર, એતે તો ધરમાં આએ રે;
બીબીને દોનુ વીરકુ, લેકર ગલે લગાએ રે. ૯

૬ શાહી-પુરાવે. ૧ બીબી ગુંદી તખયાર કરેલ આટો. (II) આશ્રય કારક-
બીજી તરાહનો. જે બેન. II જુદાઈ દુર થાય-મેલાપ થાય.

આખરવિદાઅફી સીખા, હેમાંગીતો યુંમન સુન સહી;
 નેનુ ભરાયા નીર રે, ખખર એ સાચી કહી. ૧૦
 માતા હે યું સીખ માગતે, ફરઝંદ સુનો બાલ* રે;
 યતીમ શેહઝાદે હુએ, બીબીકે ચલતે હાલ રે. ૧૧

— ૯ —

અસમાકુ બીબીને, બાઝ એતના આખા;
 જનુ ચોરત ને જનાઝા, કર નઝર રે દાખા. ૧
 કહયા તમુ ને અલી, બન કો' અવર ના આવે;
 તમુ દોનુ બના અવર, ના કો' મુજકુ નિલાવે. ૨
 યું બીબી સાહેબને, વસીઅત કીતી;
 વે અસમાએ સારી, સુનકર લીતી. ૩
 ઉમ્મે સલમા† હેં કેહતે, દુલ્હ સુની જું રીતા;
 બીબી સાહેબકા કેહના, સુન યાદ કર લીતા. ૪
 કે આઝાર‡ તો બીબીકુ, જબ હુઆ રે બોતા;
 * * * * ૫
 તબ બીબી સાહેબે, આપ ગુસલ‡ રે કીતા;
 નવે કપડે પેહને, એ બાત હે સુનીતા. ૬
 બીબી તકીઆ દેકર, બેઠે ઘર માંડા;
 અને અલી તબ ઘરમાં, થે રે નાંડા. ૭
 અને કીબલેકી@@ તરફ, મુંહ બીબીને થા કીતા;
 અને જમના હાથ, ગાલ તલે થા દીતા. ૮
 યું બેઠકર બીબીને, આપ ફરમાયા;
 ઉમ્મે સલમાકે કાનમાં, વે આવાઝ રે આયા. ૯
 અલી રહતે તો મેરી, હે કજ્જ+ કરાતી;
 યું બીબી સાહેબને, તબ કહી રે બાતી. ૧૦

* (આખર વિદાઅફી સીખ એટલે) છેવટની જુદાઈની રમત. * ગાળક † હં ૫૫-
 ગમ્ખર સલં ના બીબી. ‡ દુ:ખ-પીડા ||-હાવુ. @ મક્કામાં આવેલું કાળા શરીર.
 † અ. +જપ્ત કેહ

- પીછે એકલી કોઇ, મુજે ખોલીઓ નાંહા;
કે સોંચ નાંહી કીજીઓ, ગુસલકે માંહા. ૧૧
- કે ખોલને મુજકુ, કોઇ મત રે નેહલાઓ;
મુજે કપડે હો સેતી, યું દફન રે કરાઓ. ૧૨
- સુનો બીબી સાહેબને, એલી વસીઅત કીતી;
સો ઉમ્મે સલમાને, સુનકર લીતી. ૧૩
- એતે બીબી સાહેબકા, હુઆ રે વીસાલા;
ફેત હોનેસુ ચલીએ, ઓસહી હાલા. ૧૪
- તખ અલીકુ આતે, એ પોંચી રે બાતી;
જે વસીઅત બીબીને, કીતી રે સુનાતી. ૧૫
- તખ અલીને બીબીકુ, આવને ઉઠાએ;
અને જનાઝેકે માંહે, લે ને ધરાએ. ૧૬
- કે ગુસલ તો ફેરકર, દીતી રે નાંહા;
ના કપડા ઉતારા, થા જે તનકે માંહા. ૧૭
- ઓનુ કપડું હો સેતી, બીબી દફન કરાએ;
બું વસીઅત કેરે, ખોલ થે બતાએ. ૧૮
- લી સુના હે કે તખ થા, શાબાન માસા;
જખ વીસાલ હોવડા, બીબીકા ખાસા. ૧૯
- કે શાબાન મહીના, દુજ તારીખ કહીએ;
ખાત લોક હે જાનને, એ સુનકર લહીએ. ૨૦
- કે વીસાલ બીબીકા, હુઆ શાબાન માસા;
યું બુઝતે હેં સારે, કહો હોકર દાસા. ૨૧
- રે તુહી
ધખ્તેલાઈ પડા વીસાલમાં, રમઝાન શાબાન રે,
રમઝાન શાબાન;
તારીખ દુજ તીસરી, દોનુ માસકે માન રે,
દોનુ માસકે માન. ૨૨

— ૧૦ —

૩ બા ધ

- સુનને સુન ભાધ મેરે દીનકે, એસાને એસા હે રખરે;
 મોત કીતી રે તન તનકુ, જેતી હે ખલકત સખરે. ૧
- મોત હે પુલ ભાધ રાહકી, ઉતરના દુજે કિનાર રે;
 નસદન યાદ કરો મોતકુ, તલ એક છોડો ના બીસારે. ૨
- આલમ ફનાથી^૧ ચલના, જના જના બકાકી તીરરે;
 દન એ સફરકે દો ચાર, હે સુનને મન ધર વીર રે. ૩
- મોત હે મરકબ* રાહકા, પહેંચાવે મીતકુ મીત રે;
 મોતકુ તો કેસે બીસારીએ, યાદ કરો મન ધર પીતરે. ૪
- સુનોસુનો ફાનીજગ છોડના, ચલનાહ બકાકે મેદાનરે;
 અવીચલ^૨ જેભાધ ઠામહે, અંતે વાં જનાસહી માનરે. ૫
- ફેર દેખ ખલક હે દેખના, હશર હોવે જીસ ઠામરે;
 લેખા ચોખા સખ હે કરના, સફરમાં જેસે કીએ કામરે. ૬
- સુનો ભાધ મેરે તો દીનકે, દુન્યા હે સફરકી રીત રે;
 તલ તલ ધડી ચલના, કરને તો મનસુ પીત રે. ૭
- સકરાત વેખા× વીરાદોહલી, છોડના હે એ ધર વાસરે;
 સફરમાં થોડે કાજે જીવને, કીતીમોત દુની કેરીઆસરે. ૮
- દુનીયા ફાની અંતે છોડની, મતમત કરો તલ આસરે;
 મોત યાદ કરો રીત સફરકી, નસદન સાસો સાસરે. ૯

— ૧૧ —

- બીબી ફાતમતઝઝહરા, રઝીઅલ્લાહ અનહા કહીએ;
 * * * * ૧
- જે મોહંમદ મુસ્તફા, ખાતમ રસુલા;
 સખ જીવ કીયે અનુસુ, સખ જીવુંકા મુલા. ૨

^૧ નાશ પામનાર દુનીયાથી. || કાયમ રહેનાર દુનીયાના કિનારે. * સવારી.
^૨ કાયમની-ફેરફાર ન થાય તેવી. × અંત ધડી-મોત વખત.

- નખી બીબી ફાતમાકુ, બાંત થે ચાતે;
સો બિઝઅતુમ મિન્ની, કર આપ ફરમાતે. ૩
- સુનો ગોશતકા ટુકડા, બિઝઅત કહીએ;
તો પુજેકેબી માએને, એ હુએ રે લહીએ. ૪
- સુનો ફરઝંદ બીબી, ફાતમા હો કરે;
સો ચાલ* રે નખીકી, મન દીજીઓ સવેરે. ૫
- બડે બેટે બીબી, સાહેબકે જનો;
સુનો ઇમામ હસન, નામસુ પછાનો. ૬
- અને ઇમામ હુસૈન, દુજે બેટે રે કહીએ;
સો બીબી સાહેબકે, સુનકર લહીએ. ૭
- બી ઇમામ મોહસિન, બેટે તીજે રે કુલાએ;
સો બાલપનેમાં, વફાત રે પાએ. ૮
- ઉમ્મે કુલસુમ, બેટી બીબીને જાએ;
અને દુજા જૈનબ, નામસુ સુનાએ. ૯
- દો બેટીયાં એ, બીબી સાહેબ કેરી;
અને બેટે તીન, સુન લીજીઓ સવેરી. ૧૦
- સુનો નખીજીકી ઐલાદ, ચોર બેટીયોંસુ નાંહા;
બીબી ફાતમા બના, જગકે માંહા. ૧૧
- રહે નવાસે ખાતમ, નખીજી હો કરે;
સો ઇમામકે નામસુ, સુન લીજીઓ સવેરે. ૧૨
- નેહસુ નખી ફરઝંદ કેહ, અનુકુ બુલાએ;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાએ. ૧૩
- રે તુહી
હસન હુસૈન મોહસિન, સહી ફરઝંદ બીબીકે જાનરે,
સહી ફરઝંદ બીબીકે જાન;
ઉમ્મે કુલસુમ જૈનબ નામહૈ, બેટીયાં એ દો પંછાનરે,
બેટીયાં એ દો પંછાન. ૧૪

* અવલાદ. (૭) બચપણમાં.

— ૧૨ —

- સુનો નબીજીને ફરઝંદ કર અનુકુ બતાએ;
ભી અહલ રે જૈત+, એ હં કેહલાએ. ૧
- સુનો કેતના ટોલા, નસારા|| કેરા;
ઓનુ મુખાહલા* નબીસુ. આવ કીયા રે અનેરા. ૨
- સો દીનકે કાજે, આવ બત રે કીતી;
અને દાવે કેરી ચંતા, પુરી મન રે દીતી. ૩
- તબ હુકમ તો એસા, આયા રે અદલાહી;
મુખાહલા હો કેરી, ખખર રે બતાહી. ૪
- * * * *
- મુખાહલા તો નાનત, લોક અરબકી ઠામા. ૫
- સો એક એક માંહે, જબ હોતા રે દાવા;
તબ જંગલમાં જતે, ગુસ્સેકે ચાવા. ૬
- સો લડકું હો સેતી, જંગલમાં જતે;
અને એક એક ઉપર, નાનત ભેજતે. ૭
- અને લે ફરઝંદોંકુ, આગલ ધરાતે;
સો રબ સામી રજુ કર, થે સું રે ખાતે. ૮
- કે જુકે ખોલનારે પર, હોધઓ નાનત અજ્ઞાહી;
એ રીત થી અરબકી, સહી ખખર રે પાહી. ૯
- તબ હુકમસુ નબીને, એસી કહી રે ખાતી;
જનુ દાવા રે કીયા થા, નસારંકી જાતી. ૧૦
- કહયા બેટે મેરે, અને બેટે રે તમારે;
આપન ઓરતું સેતી, ખાર જાએ રે સવેરે. ૧૧
- અને જાતબી મેરી, અને તમારી જાતી;
આહો જંગલમાં જહીએ, કહી નબીજીને ખાતી. ૧૨

+ધરના લોક. ||હો ઇસા અલ્લેની ઉમ્મતનો દાવો કરનાર. *એક બીજાને નફરત કરવી

ધમામ હસનૈનકુ લે, સીનેકુ લગાએ;
બીબી ફાતમા ને અલી, સાથ લી આએ. ૧૩

સુનો ધમામોંકુ બેટે હામ, આધે નબીજીને દીતે;
એ સુન સુન મુમન, કીયા નેહકે લીને. ૧૪
રે તુહી

મુબાહલા કરને કારને, નબી સીધારે બાર રે,
નબી સીધારે બાર;
ફરઝંદ ધમામ દો, લીએ સાથ કર પ્યાર રે,
લીએ સાથ કર પ્યાર. ૧૫

— ૧૩ —

સુનો મુરતઝા અલી, રઝીઅલ્લા અનહો કહીએ;
બયાન ઔલાદ હો કેરા, સુનકર લહીએ. ૧

કે બીબી ફાતમાકે, બાજ રે બનો;
નીકાહ અલીને કીતા, ઔર ઔરતુંસુ માનો. ૨

લી ફરઝંદ અલીકે, હુએ ઔરોંસુ સુનાએ;

* * * * ૩

થે પંદર બેટે, અલી હો કેરે;
અને સોલ બેટીયાં, તમે સુનીઓ સવેરે. ૪

જેને બેટુંકી અલી બાજ, ઔલાદ કહીએ;
વે બબર તો એસી, હે લખેસુ લહીએ. ૫

ધમામ હસન ને હુસૈન, નામ રે કહીએ;
અને મહંમદ હનફીયા, સુનકર લહીએ. ૬

અને અબ્બાસ સકકા*, નામ રે બનો;
લી ઉમર અતરફ, નામ રે પછાનો. ૭

અને અલી બાજ ઔલાદ, રહી જનુકી નાંહા;
વે નામલી હેં પાએ, લખેકે માંહા. ૮

સો ઉમર ને એકાબ, હમઝા કહીએ;
 લી કાસિમ ને ઇબ્રાહીમ, અબદુલ્લા લહીએ. ૯
 લી તાહેર અને, સાલેહ રે જનો;
 અને મોહસિન મોહમદ, બાહર પછાનો. ૧૦
 એ અવલાદ અલીકી, સુન ચંત દીજે:
 જુલં લખે રે નામા, ત્યું સુન સુન લીજે. ૧૧
 એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
 અને એક કર રખકુ, કહો દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તુહી

પંદર બેટે અલીકે, અને સોલ બેટીયાં જન રે,
 અને સોલ બેટીયાં જન;
 બીબી ફાતમાકે ફરઝંદ પાંચહે, ઓર અવરોંસુ જનરે,
 અવર અવરોંસુ જન.

— ૧૪ —

મુબાહલા કાજે નબી, બાહર રે સીધારે;
 જે હબીબ રે નામસુ, હેં રખકે પ્યારે. ૧
 જબ હસન હુસૈનકુ, ગોદ નબીજીને કીતે;
 બીબી ફાતમા ને અલી લી, સાથ થે સુનીતે. ૨
 યા ઇલાહી આલમીન, એ એહલ બૈત મેરી;
 યું ફરમાયા નબીને, તબ સુનીઓ સવેરી. ૩
 કહયા ફરઝંદ મેરે, લે મંચ હું આયા;
 યું નસારા ટોલેકુ, નબીને બતાયા. ૪
 રઘસ અનુકે ને નબીકુ, જબ દેખે રે નેના;
 તબ યકીન બુજા, ઓને દેખતે રે મેના. ૫
 કે જે રખ રે પાસ, દુઆ રે આવે:
 સો રખ તો ઓસકુ, તુરત દિલાવે. ૬

યું ઉનકે રઘસને, બુઝી રે બાતી;
 કે બુઝુર્ગ દીસે, એ ખાતમકી ઝાતી. ૭
 યું રઘસને બુઝકર, ટોળા મને રે કરાયા;
 નખી કેરા બયાન, સબ કોમકુ બતાયા. ૮
 તબ મુબાહલા કોમને, કીયા રે નાંહા;
 કહીં ઇમાન લાએ, ઓસ ટોલેકે માંહા. ૯
 તબ ઇમામોંકુ ફરઝંદ કર, નખીને આખે;
 યું કર નખીને, તબ પાસ થે રાખે. ૧૦
 એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
 અને નેહસુ કહો, દન ઓર રાતી. ૧૧
 રે તુહી

નખીને હસન હુસૈનકુ, ધરીયા ફરઝંદ નામ રે,
 ધરીયા ફરઝંદ નામ;
 જખનસાર નેદાવા કીયા, થા હુકમ આયા ઓસ હામરે,
 થા હુકમ આયા ઓસ હામ. ૧૨

— ૧૫ —

સુનો અહલઐત નખીને, કર અનુકુ બતાએ;
 જે હસન હુસૈન, અલી ફાતમા કેહલાએ. ૧
 સુનો અનસ, રઝીઅલ્લા અનહો કહીએ;
 એ હદીસ હંય કેહને, સુનકર લહીએ. ૨
 ખીખી ફાતમાકે ડેરે, થે નખીજી સીધારે;
 જે હખીખ નામસુ, હેં રખકે પ્યારે. ૩
 સો કરને ફજર, કેરી રે નમાઝા;
 સો મસજીદમાં આવકર, એસા કીયા રે અવાઝા. ૪
 સો સલામ અલયકુમ, યા એહલ ઐત આખા;
 ખીખી ફાતમાકે ઘરકુ, યું નખીજીને દાખા. ૫

બાઝ સલામકે નખીને, એતા કીયા રે બયાના;
 રખ તમુસુ દુર કરે, પલીતી નીશાના. ૬
 રખ પલીતી અહલ બત, દુર તમુસુ કરસી;
 પાક કરને તમુકુ, રખ પાકી રે ભરસી. ૭
 બીબી ફાતમાકે ધરકુ, એ કહી નખીજીને બાતી;
 સચ્ચદ તો ત્યાંથી, બીબી ફરજંદ ઝાતી. ૮
 તો બીબી સેતી ફરજંદ, અહલ જૈત રે કુંલાએ;
 અને અસ બોલ માંહે લી, અલી રે આએ. ૯
 તો અનુકી અહલ જૈત, બુઝો રે નામા;
 યું બયાન હદીસકા, લખા કહીં કહીં હામા. ૧૦

રે તુહી

બીબી ફરજંદોં સેતી ફાતમા, અહલ જૈત ધરીયા નામરે,
 અહલ જૈત ધરીયા નામ;
 અલી લી બુઝો ઉનમાં, એહલ જૈત કેરે હામ રે,
 એહલ જૈત કેરે હામ. ૧૧

— ૧૬ —

ઉમ્મે સલમાસુ હદીસ, હે એસી રે સુનાઈ;
 સો કહીં કહીં હામું, સહી હદીસ લખાઈ. ૧
 કે નખી પાસ હસન, હુસેન રે આએ;
 તખ નખીજીને દોનોકુ, લે ગત્રેકુ લગાએ. ૨
 અને કામલી ઓઢીથી, વે અનુકુ ઓઢાઈ;
 એ ખખર તો સાચી, હે લખેસુ પાઈ. ૩
 અને અલી કેરા હાથ, એક હાથ માંહે લીતા;
 બીબી ફાતમાકા હાથ, દુજે હાથ માંહે કીતા. ૪
 અને મુખારક તનકુ, હાથ પકડ લગાએ;
 કે કામલી માંહે, એ લી આએ. ૫

- જે કામલી ઓઢી થી, મુખારક ઝાતી;
વે સબુકું ઓઢાઇ, એસી સુની રે બાતી. ૬
- બાઝ નબીજને દુઆ, પાસ રબકે મંગાઇ;
એ ખબર તો સાચી, લખેસુ પાઇ. ૭
- કહયા ખુદાવંદ એ, અહલ જૈત હે રે મેરી;
તુ કરમકી નઝર, કર અનુકું સવેરી. ૮
- યું નબીજને અહલ જૈત, કર અનુકું બતાએ;
જે તન એ ચારં, પાસ નબીકે સુનાએ. ૯
- તો એ અહલ જૈત અનુકું, સહીકર જનો;
યું ફરમુદા નબીકા, હે સહી રે પછાનો. ૧૦
- કે હસન હુસેન, બીબી ફાતમા કહીએ;
હી મુરતઝા અલી, એ ચાર રે લહીએ. ૧૧
- કે એ અહલ જૈત નબીને, અનુકું બતાએ;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાએ. ૧૨

રે તુહી

- કામલીમાં ચાર તન લેકર, દુઆ માંગી જન રે,
દુઆ માંગી જન;
સો ખાતમને અહલજૈત નામસુ, કહયા અનુકું માનરે,
કહયા અનુકું માન. ૧૩

— ૧૭ —

- બીબી આયશા નામ હે, રઝીઅલ્લા અનહા કેહતે;
જેસી નબીજસુ હદીસ, હેં દેખકર લેતે. ૧
- કહયા નબીજને કામલી, આપ થી ઓઢાઇ;
સો ઉન હા કેરી, કામલી કેલાઇ. ૨
- તબ ઇમામ હસન, નબી પાસ આએ;
તબ કામલીમાં ઓનુકું, નબીને બોલાએ. ૩

- પીછે ઇમામ હુસેન, આયે રે કહીએ;
વે ભી કામલી માંહે, લીએ નખીજને લહીએ. ૪
- પીછે બીબી ફાતમા, આયે નખીજ પાસા;
વે ભી કામલી માંહે, લીએ નેહકી આસા. ૫
- સહી અનુ પીછે, અલી આયે રે સુનાયે;
સહી અનુકુલી કામલીમાં, નખીને બુલાયે. ૬
- યું નખીજને ચાર તન, કામલીમાં લીએ;
અને નસીહત બોલ, એસે રે કીએ. ૭
- રખ ઓર કુછ નાંહી, મગર એ હે ચાતા;
પાક કરે તમુકુ, કહી નખીજને બાતા. ૮
- રખ અહલ જૈત તમુસુ, દુર અજાબ કરેગા;
યું કરમકી નઝર, વે તમુકુ ધરેગા. ૯
- યા અહલ જૈત કરેગા, પાક તમુકુ ઇત્તાહી;
યું નખીજને ખબર, તુરત બતાહી. ૧૦
- તો સુનો એ અહલ જૈત, નખીજકી બનો;
સો કામલીમાં તન જો, થે રે માનો. ૧૧
- એ અહલ જૈતકી સીકત, બાત ઠામ લખાઈ;
સો ફરમુદા નખીજ, કેરા રે સુનાઈ. ૧૨
- વે બયાન તો સારા, લખા ગયા રે નાંહા;
એ સુનતે આયા, દલ મુમનુકે માંહા. ૧૩

રે તુહી

- ખાતમ કામલી ઓઢાયકર, અહલજૈત ધરીયા નામરે,
અહલ જૈત ધરીયા નામ;
પાક કરનાર રખ હે તમુકુ, યું કહયાલી ઓસહી ઠામરે,
યું કહયાલી ઓસહી ઠામ. ૧૪

— ૧૮ —

બ ર હા

- બેગે તો ભાઇ દીનકે, સુન સુન એસી ખાત રે;
કામલી ઓઢાઇ ખાતમ, વાંથી ચાઈં તન ઝાતરે. ૧
- હસન હુસૈન થે ભાઇ એ, દોનુ વીર રે;
ભી થે તો બીબી ફાતમા, નબીજકે તીર રે. ૨
- અલી ભી થે પાસ સહી, કામલી ઓઢાઇ બનરે;
કામલી ઓઢાઇ આપને, ઓસમાં લીએ સખ માનરે. ૩
- કહયા એ અહલ બૈત હે, મેરી તો સુન રેહમાનરે;
આપ નબીને ફરમાધયા, એસા તો તબ બનરે. ૪
- સુનો તો અહલ બૈત એ, તમકર હુધ સહી;
સહી હદીસ એ નબીકી, દેખી લખી ડામું કહીં. ૫
- સુન સુન ભાઇ દીનકે, એસી હે દીનકી રીત રે;
હુકમ ચડાવે સીસપર, સહી એ દીનકી પીત રે. ૬
- નબીને કામલી ઢાંપકર, એતાભી આપ ફરમાહીયા;
ફરમુદા અપને નબીકા, ડામું કહીં લખાધયા. ૭
- પલીતી રબ દુર કરસે, તમારી એ અહલબૈત ઝાતરે;
કરે પાક રબભી તમુકુ, કહી નબીજને ખાત રે. ૮
- ખુબી એ અહલબૈતકી, સુન સુન રાખો મન રે;
કામલી તો માંહે થે લીએ, નબીને ચાઈં તન રે. ૯
- ઇમામ દો ફરઝંદ કર, આખા નબીને બન રે;
નવાસે ઓલાદ એ નબીકી, સહી સાચા માન રે. ૧૦

— ૧૯ —

ફ સ ડ

- સુનો ઇમામ હસન, હુસૈન રે બનો;
એ નબીજકે નવાસે, સહી રે પછાનો. ૧

- એસા ફરમુદા નખીકા, એ હે ફરઝંદ મેરે; ૨
 યું નખીજીને ચાહે, તમ સુનીઓ સવેરે.
 ખીખી ફાતમાકે બેટે, એ સૈયદ કહેલાયે; ૩
 એ નખીજી નસલમાં, હેં રે લખાયે.
 અનુ હક માંહે નખીને, બાત બશારત દીતી; ૪
 સો હદીસસુ ખુખી, એસી હે રે સુનીતી.
 એ દો ભસ્તકે બુઆન, કર નખીને બતાયે; ૫
 એસી ખુખીસુ ઇમામ, દોનુ હે રે કૃલાયે.
 સો યતીમ અનુકા, ધરીયા રે નામા; ૬
 સુન બગ રે ગાફીલ, એ હે સિમજનેકી હામા.
 ઇમામ હસન હુસૈન, સહી નખીકે નવાસે; ૭
 ખીખી ફાતમાકે ફરઝંદ, કહીયે ખાસે.
 સુનો અનુકુ રખને, યતીમ કીતે; ૮
 હેં યતીમસુ અનુકે, નામ સુનકર લીને.
 બી મઝલુમ અનુકા, ધરાયા રે નામા; ૯
 સો મઝલુમ લેકર, હે લખા કહીં હામા.
 સો જીસ સર જુદમ, કીયા રે બવે; ૧૦
 સહી મઝલુમ એસકા, નામ રે કૃલાવે.
 હુએ ઇમામ એ દોનુ, મઝલુમ કહીયે; ૧૧
 એ સુન સુન નસદન, એતના લહીયે.

રે તુહી

ઇમામ ને યતીમ, મઝલુમ નસખ તન રે,
 મઝલુમ નસખ તન;
 નવાસે નખીકે એ સહી, સુન સુન લેઓ એ બેનરે,
 સુન સન લેઓ એ બેન. ૧૨

— ૨૦ —

૩ આ ધ

- સુનોને સુનોભાધ દીનકે, એસાતો હે આપ રેહમાનરે;
દોસ્તકુ પાંચાવે કસની, સહીકર વીરા એ જાનરે. ૧
- ખુશી કરો જો પાંચે કસની, જનુકુ હે રબકા રંગરે;
નેહ કેરી ખાત અનેરડી, અવલે હેં દુની કેરે ઢંગરે. ૨
- ધમામ હસન હુસૈન જાનીએ, નવાસે નખીકે ખાસરે;
યતીમ કીએ સહી રખને, સુનોને સુનો હો એ દાસરે. ૩
- લાઓખાલીદરગાએરખકી, હોનેરહીયેખંદેઆધાનરે.
રાજહોધએહુકમસુરખકે, એતો ખંદેપણેકીનીશાનરે. ૪
- જીં આવે સુરીજનત્યું હે કરે, આતા હે વેનેકજ કામરે;
ખંદા હોવે રાજ નેહસુ, કર કર સખુરકે કામરે. ૫
- નવાસે નખીજકે જાનીએ, હસન હુસૈન દો નામરે;
માતા અનુકી ખીખીફાતમા, ઝહરા ખતુલ જે નામરે. ૬
- મજલુમ અનુકુ કીએ સહી, એસા એસા સુરીજનહારરે;
મીતકુ સહી દેવે કસની, દુની માંહે નાંહી કરારરે. ૭
- જો તુજે પીત હે મીતકી, કરને નેહસુ યું આવરે;
કરવત કભી તુજકુ રખે, રખે મોરે શીશ તન દેહરે. ૮

— ૨૧ —

- સુનો મકતુલ નામા, એ ધમામું કેરા;
તમે મન ધર ઓસકુ, સુનીયો સવેરા. ૧
- સુનો ધમામુંકા કીસ્સા, હું મેં લખા રે આતા;
સો કેતી રે ખાતુંકા, સોચ મન હું લાતા. ૨
- ઓસ કાજે હે લખતા, એ મકતુલ નામા;
સો પડા હય કહીં ઠામ, ઓસકા કામા. ૩

ઓસ કાજે લખના, મુજે હુઆ રે ઝરરા;
 તો ચાતા હું કે લખું, મેં બયાન રે પુરા. ૪
 રખે સુનને ઓર કુછ, કરે દલ રે ગુમાના;
 કે કીસ કાજે કીયા, એસા રે બયાના. ૫
 કે શીઆ અસકુ, હે બાત રે ચાતે;
 સો પડ પડ ઓસકુ, બાત હે રે સુનાતે. ૬
 અને સુન્નત જમાત*, હે થોડા રે પડાતે;
 સો તશયોઅ કાજ*, નાંહી બાત રે બતાતે. ૭
 રખે કોઇ સુનતે, બાત ખતરા લાવે;
 અને તશયોઅ ટોલેકુ, તરજહ% રે દિલાવે. ૮
 અને કેતનેક કામુ કાજ, મુજે લખના હે પડીયા;
 ઓસ કાજ બયાન, એ સખ મન ધરીયા. ૯
 મત અકીદેમાં કોઇ, શક રે લે ચાતા;
 કે એ સુન્નત જમાત બન, મુજે રે બતાતા. ૧૦
 મેં કયામત દન, એસે દાવા હે કરાહું;
 હો મુદદઈ[†] ઓસકા, મેં દાહફ રે ચાહું. ૧૧
 કે ચાર ચારી મેરા, અકીદા હે સહી;
 મેં ગવાહી હું કરતા, વે જે આપ હે દહી. ૧૨
 રે તુહી

મકતુલ નામા ઇમામકા, લખીયા કેતે કામ રે,
 લખીયા કેતે કામ;
 નાંહે તો ગવારુંકુ, સહી રેતે ખતરા કામ રે,
 સહી રેતે ખતરા કામ. ૧૩

† પહેલા ત્રણ ખતીરા હ૦ અબુઅલ સીદીક, હ૦ ઉમર ફારૂક અને હ૦ ઉસમાન
 ઝીન નુરેનને નહી માનનાર. x હ૦ પયગમબર સલ૦ અને સહાબાએ કિરામ જે
 તરીકા ઉપર ચાલ્યા છે તે તરીકા ઉપર ચાલનાર. * શીઆઓ માટે %અડાખ-
 મોટાઇ. ‡ દાવો કરનાર. § ઇન્સાફ.

— ૨૨ —

- સુનો ઇમામુંકા લખીયા, મકતુલ નામા;
કેતે સખખોં હો કાજ, હુવા લખનેકા કામા. ૧
- સો એક તો સખખ, હે એસા રે જના;
સો સોચ એસ ફીકરકા, મન તખ રે આના. ૨
- કે અસ રે મુલકમાં, ખાત રાફઝી હે રંતે;
વે ખલકકુ બદ રાહકી, ખાત હે કંતે. ૩
- અને ગવારંતે હો સેતી, મુજે પડ્યા હે કામા;
વે મુજથી હે દુર, રંતે કહીં કહીં ગામા. ૪
- વાં રાફઝી ઓતુકુ, હે બદ રાહ આ કરતે;
સો ફરેખ ખાતર, હે ગામ ગામ ફરતે. ૫
- સો મકતુલ નામેકા, મેં બયાન ના આખું;
અને કિસ્સા એ સારા, મેં છુપા રે રાખું. ૬
- તો ગવારંકુ રાફઝી, એ બુઝાવે બાતી;
કે કતલ રે હોવડી, યું ઇમામુંકી ઝાતી. ૭
- તો ગવારંકે દલમાં, ખાત અજખ રે આવે;
તખ રાફઝીયું સેતી, વે નેહ રે લગાવે. ૮
- અને મુજ માંહે સમજન, વે ઓછી રે જાને;
અને રાફઝીકુ સમજુ, વે કરને પછાને. ૯
- કે ગવારં રે બુઝે, ઇલમ મુજ માંહે નાંહા;
અને સમજન ખાત હે, રાફઝીયું માંહા. ૧૦
- મુંહ તો મુજથી ફેરાકર, રાફઝીકુ આવે;
કે રાફઝીકા કેહના, વે ખાતરમાં લાવે. ૧૧
- પીછે રાફઝી આવે, ત્યું બયાન રે બતાવે;
ખાત કિસ્સે રે માંહા. ખાત જુઠી લી મેલાવે. ૧૨

* પહલા ત્રણ ખતીશખોંને છાંડનાર-તેમને પુર બોલનાર જે ગામડીયા-જંગલી.

સુનો મકતુલ નામા, ઓસ કાજ મેં લખાયા;
કે રાફઝીયાં કેરા, મુંહ રે મુદાયા*. ૧૩

જો સુને એ ગવાઈ, નાંહી ફરેખ રે ખાવે;
કે રાફઝીયા ખાત, નાંહી કાન રે લાવે. ૧૪

સુને ખાઝ અચરત, ઓનુ લાગે રે નાંહા;
એ સચ કર જનો, સહી મન માંહા. ૧૫

રે તુહી

રાફઝી ફરેખ ના દે સકે, જો રાફઝી સુને એ ખાતરે,
જો રાફઝી સુને એ ખાત;
સુને ખાઝ અચરત ના કરે, ગવાઈ કેરી ખાત રે;
ગવાઈ કેરી ખાત. ૧૬

— ૨૩ —

ભી દલ માંહે સોચ, એસા રે આયા;
એ મકતુલ નામા, ઓસ કાજ મેં લખાયા. ૧

હે ગવાઈ રે જાતી, જો મુમન રે કેલાને;
વે ઇમામુંકુ ઓર રીત, કુછ હે રે ચાતે. ૨

વે ઇમામુંકુ બંદેમાં, નાંહી રે ગણાતે;
જેસે ગવાર હેં વેસે. ખાત મન રે લાતે. ૩

અને અનુ કાજ મેં, એ દિવાન† રે કીતા;
પેહલા સોચ તો ઓનુકા, હે મન માંહે દીતા. ૪

કે ખતરે ઓનુકે, દુર કરનેકે લીતે;
સો કહી કહી ઓડે, હેં લખકર દીતે. ૫

કે જો મકતુલ નામા, એ સુને રે કાના;
જું સહી રે સાચા, હે રે બયાના. ૬

તો ઇમામોંકુ બંદે કર, રખકે જને;
હે ખાલક*કો અપના, યું કરને પછાને. ૭

* અંધ કયું. † જેમાં ઘણી ગઝલોના સમાવેશ હોય તેવી કિતાબ. x પેદા કરનાર-સરજનહાર.

તો અકીદા ઓનુકા, સાચા રે દેખાવે;
 બે ખાલક ઓનુકુ, સહી રે પાવે. ૮
 કે મકતુલ નામા, બે સુને એ કાના;
 તો ઇમામોંકુ બુએ, બંદોંકી શાના. ૯
 તો નવાસે નબીકે, કરને પછાને;
 અને સૈયદ ઓનુકુ, કરને જાને. ૧૦
 તો સુરીજન હારકુ, એ જાને રે સહી;
 કે પયદા કરનાર, કો' હે રે દહી. ૧૧
 સહી અસ કાજે લખીયા, મેં મકતુલ નામા;
 ઓસ સખખ હો કેરા, બાત બુજા રે કામા. ૧૨
 એ લખનેકા સખખ, અસ કાજે અંત દીતા;
 કે ગવાર પેછાને, જે હે અપના મીતા. ૧૩
 તમે સુનો ચાર યારી, મેરે દીન કેરે ભાઈ;
 એ અંતા સહી, હે મન માંહી આઈ. ૧૪
 રે તુહી

ગવાર સુનેગા મનસુ, મકતુલનામા કેરી બાત રે,
 મકતુલનામા કેરી બાત;
 તો ખાલકકુ સહી જાનસી, પાક હે જસકી જાતરે,
 પાક હે જસકી જાત. ૧૫

— ૨૪ —

સુનો મકતુલ નામા, ઓસ કાજ મેં લખાયા;
 સો સોચખી એસા, હે મન માંહે આયા. ૧
 કે દીન માંહે ગવાર, હેં અખ રે કરાતે;
 અને હકીકત દીનકી, એ નાંહી રે પાતે. ૨
 જખ પહોંચતી હે સખતી, કુછ અનુકી જાતી;
 હે અજખ દેખાતી, અનુ સખતીકી બાતી. ૩

- અને તુરતજ દલમાં, હે ખતરા આતા; ૪
 અને દીન તો ઓનુકુ, તખ નાંહી રે ભાતા.
 તખ સખતીકે લીતે, એ ફર હે જતે;
 જો મુરતદ દીનકુ, છોટા હે રે કુલાતે. ૫
 સહી મકતુલ નામા, ઓસ કાજે મેં લખાયા;
 કે સખરકા ખયાન, લે ગવારું સુનાયા. ૬
 કે હક કેરી રાહાકી, હે એસી રે રીતા;
 કે દુનિયાકે ઢંગસુ, કીતી અવલી વે રીતા. ૭
 કે મુમન ખંદીવાન, દુનિયાકે માંહા;
 અને ખંદીખાનેમાં, સુખ હોવે રે નાંહા. ૮
 તો નખીયું કેરી, રખે કીતી એ રીતા;
 અને વલીયુંકા હાલ ભી, વેસા રે કીતા. ૯
 કે સખતી પોંચી, ખાત વલીયુંકી જાતી;
 સહી હક કેરી રાહાકી, એસી ખુઝી હે જાતી. ૧૦
 સુનો ફરજંદ નખીકે, ઇમામ કેહલાયે;
 ખાત સખતી હો સેતી, શહીદ કરાયે. ૧૧
 એ ગમારું સુનતે, મન ખુઝે રે સવેરી;
 કે સખતી દેખાવે, રાહા સહી હક કેરી. ૧૨
 અખ ગમાર તો ખુઝે, કેસા હમારા હાલા;
 જો નખીકે ફરજંદ, કીયે સખતી હવાલા. ૧૩
 યું ગવારુંકુ સુનતે, દલ કરાર રે પાવે;
 જખ સખતી પ્હોંચે, એતા સોચ મન લાવે. ૧૪
 મકતુલ નામા કેરડી, સુને ગવાર જો ખાત રે,
 સુને ગવાર જો ખાત;
 તો સખતીથી એ ના ડરે, જો પ્હોંચી ઇમામુંકી જાતરે,
 જો પ્હોંચી ઇમામુંકી જાત. ૧૫

— ૨૫ —

બેગે બેગે ભાઈ દીન કેરે રે	તમે સુનો રે;	
નેહ આવો સુનને સવેરે રે	તમે સુનો રે.	૧
મકતુલ નામેમાં લખાયા રે	તમે સુનો રે;	
એસા સોચ દલ માંહે આયા રે	તમે સુનો રે.	૨
દીન ચોર બાત હે દેખાતે રે	તમે સુનો રે;	
લોકુંકું હં દીનથી ફેરાતે રે	તમે સુનો રે.	૩
અલી દોસ્ત આપ હં કેહલાતે રે	તમે સુનો રે;	
હક કુછ દલ નાંહી આતે રે	તમે સુનો રે.	૪
એસ કાજે લખીયા બયાના રે	તમે સુનો રે;	
સહી કર લખેસુ બના રે	તમે સુનો રે.	૫
ચોરં કેરા મુંહ હે મુદાયા રે	તમે સુનો રે;	
લાખ દુઆ અનુ મુખ બાયા રે	તમે સુનો રે.	૬
નાંહી રેહવે બોલનેકી કામા રે	તમે સુનો રે;	
કગાધકા દુર કીયા કામા રે	તમે સુનો રે.	૭
રાક્ષી બુઢા દેખાવે રે	તમે સુનો રે;	
ફરેબ ના કામ કુછ આવે રે	તમે સુનો રે.	૮
એસ કાજ બયાન મેં કીતા રે	તમે સુનો રે;	
સહી કર જુ સુન લીતા રે	તમે સુનો રે.	૯
ચાર ચારી સુનો ભાઈ મેરે રે	તમે સુનો રે;	
સહી મન દીજ્યો સવેરે રે	તમે સુનો રે.	૧૦
ચાર ચારી અકીદા હે સાચા રે	તમે સુનો રે;	
નાંહી કુછ નેહ દલ કાચા રે	તમે સુનો રે.	૧૧
સાહેબ મેરા વે હે મીતા રે	તમે સુનો રે;	
જેને મુજે જીવ હે દીતા રે	તમે સુનો રે.	૧૨

ચાર ચારી હોનેશી હે બાતી રે તમે સુનો રે;
 ચોર ચંતા નાંહી દત્ત આતી રે તમે સુનો રે. ૧૩
 મત કો' કરો કુછ ગુમાના રે તમે સુનો રે;
 દાવા પડે હશર મેદાના રે તમે સુનો રે. ૧૪
 ભાધ પણા હોવે તબ દુરી રે તમે સુનો રે;
 દાવા પડે રીસ ચડે પુરી રે તમે સુનો રે. ૧૫
 હક હે તુ સહી તો પેછાનો રે તમે સુનો રે;
 ચાર ચારી મુજે કર જનો રે તમે સુનો રે. ૧૬

— ૨૬ —

સુનો શેહઝાદે દોનુ, નખીકે નવાસે;
 સો હસન હુસૈન, કહીએ ખાસે. ૧
 એ બસ્તકે બુઆન, સૈયદ કહીએ;
 એ ફરઝં નખીજી, કેરે રે લહીએ. ૨
 સુનો અનુકુ સખતી, રખને પ્હોંચાધ;
 સો જહર નઝરં, ઔત સખતી આધ. ૩
 એ સખતી કેરા, છુપા રહ્યા રે નાંહા;
 છેહ નાંહી લી ખુબીકા, બકા કે માંહા. ૪
 સુનો અપને નખીને, એસા ફરમાયા;
 સો હદીસકા બયાન, ઔત કામ હે લખાયા. ૫
 ઔત રે બલા, હોવે નખીયુંકી ઝાતી;
 ઔત નખીયુંકુ સખતી, પ્હોંચી કહી યું બાતી. ૬
 પીછે વલીયુંકુ સખતી, પ્હોંચી રે સહી;
 એસી ખાતમ નખીને, ખબર રે કહી. ૭
 પીછે જે કોઇ હોવે, વલીકી મીસાલા;
 લી એસકુ પ્હોંચે, સખતીકા હાલા. ૮

અસ હદીસસુ એતના, હે રે જથાતા;
 કે નખી પીછે સખ કો' નાંહે વલી રે દેખાતા. ૯
 કે હોવે કોઇ વલી, કો' વલીકી મીસાલા;
 જસે વલી હો જેસા, નાંહી વલીકા હાલા. ૧૦
 તો વલીયુ'કે માંહે, દો ટોલે રે દેખાએ;
 એક વલીકુ જે અનુકી, મીસાલ કુંલાએ. ૧૧
 સહી હક તો અપના, નખીસુ જના;
 સહી સખતીકી અનુકુ, ખોત બુઝી રે નીશાના. ૧૨
 તો હક કેરી રાહામાં, ખોત સખતી જની;
 એ સુન સુન મુમન, અંતા એતી મન આની. ૧૩

રે તુહી

ખોત સખતી નખીયુ' તંના, વલીયુ' ઓસજ જન રે,
 વલીયુ' ઓસજ જન;
 બાઝ વલીયુ'કી મીસાલ જે, સખતી પહોંચી માનરે,
 સખતી પહોંચી માન. ૧૪

— ૨૭ —

બ ર હા

સુન સુન ભાઇ દીનકે, એસી હે દીનકી રીત રે;
 સખતી પોંચે સહી રખથી, જસ્કુ તો ઝાઝી પીતરે. ૧
 નખીયુ'કો ખોત હે સખતી, સખત બલા અનુકુ સહી;
 અંખીયા સખ એક રીત હે, સો લાખપર હુએ કહી. ૨
 સુન સુન રસુલ રખકે, રખને બેનએ કામ રે;
 અનુકુ પહોંચાઇ સખતી, ઇસ જગ કેરે હામ રે. ૩
 ઓનુસુ તો રખ બાતાંકરે, એસા તો રખ ઓનુકુ સહી;
 અનુકુ પહોંચાઇ સખતી, ઇસ જગમાં એસા દહી. ૪

હકકી તો રાહા હે એ સહી, દીતી રસુલ જનરે;
 દુનીને હકકી રાહાકી, રીત અવઘી માન રે. ૫
 દીસે હે સખતી પહોંચતી, અસમાં તો અનંત ખેરરે;
 જું દેખોને રસુલકુ, જોત હે રખકી મહેર રે. ૬
 વલી જે હોવે સહી, દુનીયાથી આવે તંગ રે;
 હકકી તો એસી રાહા, હે દુનીયાકે અવલે ઢંગરે. ૭
 જું દેખો દો સૈયદ સહી, ફરજંદ નખીકે જનરે;
 ઓનુકુ પહોંચાઈ સખતી, શુમાર ખના માન રે. ૮
 અખ કયું મુમન હો આપકો, આવે દુની સુખ તનરે;
 સખતી પહોંચે સહી દોસ્તું, એ રીત સહી તુ જનરે. ૯
 શુકર કરો સખુરસુ, કર કર રસીયાં મન રે;
 સખતી પહોંચે તખ જનીઓ, નેક સખુથી દન રે. ૧૦
 સખતી પહોંચે રસીયાં કરો, વલીયુંકી એ હે રીતરે.
 સખતી તો પહોંચી તનકુ, હુધ જે રખ કેરી પીતરે. ૧૧

— ૨૮ —

સુનો સફર* કેરા, કહીએ રે માસા;
 ઇમામ હસનકા જનમ, તખ હુવા રે ખાસા. ૧
 સો હીજરત પીછે, ચોથા રે સાલા;
 ઇમામ હસનકે જનમકા, તખ હુવા રે હાલા. ૨
 ઇમામ મદીને માંહે, જનમે કહીએ;
 બીબી ફાતમાકે ખેરે, ઇમામ જે લહીએ. ૩
 એસા ફરમુદા હોવડા, નખીજી હો કેરા;
 ઇમામ હસનકે હકમાં, તમે સુણીઓ સવેરા. ૪
 એ ફરજંદ મેરા, એસા રે હોવેગા;
 દો જમાતુકે બીચમાં, આવને પડેગા. ૫

- દો જમાતુંમાં મેલકર, એ જંગ રે ચુકાવે;
એ ફરઝંદ મેરા, એસા રે કેહલાવે. ૬
- એ ફરમુદા નબીકા, જાનો રે સહી;
ઇમામ હસનકે હકમાં, એસી ખબર રે કહી. ૭
- ઇમામ હસનને કીતી, સહી વેસી રે બાતી;
જું નબીજી હદીસ, હે સહી રે કેહલાતી. ૮
- દો જમાતું થા એક દન, કીયા જંગ રે સામાના;
દોનુ મુમનુકે ટોલે, સહી રે જાના. ૯
- ઇમામ હસનને બાત, તખ હુસૈનકુ કહી;
ઇમામ હુસૈનકુ બાત કેહ, રાજી કીએ રે સહી. ૧૦
- તખ પાદશાહી છોડી, દોનુ ઇમામુંકી બાતી;
યું સલાહ તો કીતી, એસી સુની રે બાતી. ૧૧
- છોડ પાદશાહી ગોશા*, ફીકરસુ લીતા;
સહી વે હે કરતા, જે ચાવે આપ મીતા. ૧૨
- રે તુહી
ઇમામ હસન સહી જનમીએ, મદીને કેરે હામરે;
મદીને કેરે હામ;
દો જમાતુંમાં ઓનુ સહી, કીયા સુલેહકા કામરે,
કીયા સુલેહકા કામ. ૧૩

— ૨૯ —

- ઇમામ હસનકી એ, કુનીયત કેહતે;
અબુ મહંમદ નામસુ, સખ પછાનને લેતે. ૧
- અને લકબ અનુકા, નકી રે કેહલાયા;
એ લકબસુ સબુને, નામ સહી રે પાયા. ૨
- કે મુરતઝા ચલી, આપ રે જાનો;
ખીખી ફાતેમતુઝઝહરા, મા રે પછાનો. ૩

સો ચાલોસ ને આઠ, કહીએ રે સાલા; ૪
 ઇમામ હસનકી ઉમરકા, એતા હુઆ રે હાલા.
 અને ઘરસ દસ, કીતી ખીલાફત જનો; ૫
 સો પાદશાહી કેરા, એ હાસાળ રે માનો.
 સુનો અનુકુ મારનાર, અવરત સુનાઈ; ૬
 સો જઅદા નામસુ, ખખર રે પાઈ.
 સો અશઅસ કેરી, ખેટી રે કહીએ; ૭
 સહી ઇમામકુ મારનાર, એ રે લહીએ.
 એને ઝહેર તો દીયા, ઇમામકી ઝાતી; ૮
 તખ વફાત રે પાઈ, એ સહી રે બાતી.
 સો કખર અનુકી, મદીનેકે માંહા; ૯
 યું સખ જગો લખીયા, ઓર હામ રે નાંહા.
 સો ઇમામ હુસૈનને, દફન રે કરાએ; ૧૦
 યું ભાઈ પાસ, ઓસ દન રે સુનાએ.
 એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી; ૧૧
 અને નેહસુ કહો, દન ઓર રાતી.
 રે તુહી

કુનીયત ઇમામ હસનકી, અબુ મહંમદ નામ રે,
 અબુ મહંમદ નામ;
 નકી લકખ થા ઉનકા, બુઝતે સખ ગામ હામરે,
 બુઝતે સખ ગામ હામ. ૧૨

— ૩૦ —

સુનો યઝીદ તો મનમાં, સોચ રે દેહંદા; ૧
 કે ઇમામસુ કીયા, દગેકા ફંદા.
 એક મકકાર^૧ અવરત, પેદા રે કીતી; ૨
 અને ઓસકુ લાલચ, બોત રે દીતી.

- સો ઇમામ હસનકે, ડેરે રે ભેનધ;
અને અવરતકે પાસ, ભેજ રે સુનાધ. ૩
- વે બુઝતીથી ઇમામકા, થોડા રે નેહા;
તો અફસોસ ઓસકુ, આવે રે કેહા. ૪
- વે મકકાર તો આધ, ઓસ અવરતકે પાસા;
સો દગેસુ ફિરાને, કેરી રે આસા. ૫
- આવ યજીદકા પેગામ, ઓસ બીબીકુ પોંચાયા;
ઓસ બીબી કેરા જીવ, આ ને લલચાયા. ૬
- કે દૌલત ઇમામુંકી, અબ આખર રે હુધ;
યું યજીદને બાત, કેલાધ સધ. ૭
- અબ દવલત તો મુજકે, હુધ પાદશાહી;
યું મકકારકે હાથ, બાત યજીદે કેલાહી. ૮
- બે તુ ઇમામ હસનકુ, કતલ રે કરાવે;
તુજે નિકાહ માંહે લાહું, દલ મેરા યું ચાવે. ૯
- યું યજીદે કૈલાધ, ઓસ બીબીકુ બાતી;
ઓને રાજી હો કબુલી, આપ રે જાતી. ૧૦
- યું મકકારને આવકર, ઓસ બીબીકુ ફેરાધ;
એક તલ લી ચંતા, મન એતી રે ના આધ. ૧૧

રે તુહી

- મકકાર પહોંચી આવકર, ઇમામ હસનકે બાર રે,
ઇમામ હસનકે બાર;
મકકાર બનો બરી મકકરું, નાંહી કુછ ઓસકા શુમારે,
નાંહી કુછ ઓસકા શુમાર. ૧૨

— ૩૧ —

બર હા

- દેખો મકકાર આવકર, મકકરુંકા કીયા છંદ રે;
અવરત આવને ધરમાં, ફેરી તો કહીં કર ફંદ રે. ૧

- બુઢી તો થી મકકાર જનો, કેસે વતી કીતી જાતરે;
આધ હો ભલી આદમી, સખ કો' કબુલી જાતરે. ૨
- પેઠી તો કધ મકરં સહી, ઘર માંહે ધરીયા પગરે;
અનંત કહીં મકકરથી, એક એક એસકે ઢંગરે. ૩
- નાકિસ અકકલ ઓરતાં સહી, એસકુ મલીયે જાયરે;
ઓરતને સુની સહી, જાત તો સારી મન માંય રે. ૪
- સુનો જું શૈતાન જાયકર, પેઠા થા ભસ્તકે માંયરે;
કેસે છંદુ જ પેઠીયા, બુઝા કેનીને નાંય રે. ૫
- શૈતાન બુઢી જાત કર, ગયા હંવા×કે પાસ રે;
કહી કહી મકકર ખાંધકર, ફરેખ દેને આસ રે. ૬
- હંવાને આપ છેતરાયકર, ખાયા ગેહું થા જાનરે;
આદમ તો છેતરાધએ, એ જાત સહી માન રે. ૭
- અવરતથી છેતરાધએ, આદમ જેસી જાત રે;
તો ભસ્ત ગધ હાથથી, સાચી એ સહી જાત રે. ૮
- ત્યું વે મકકાર આવકર, ઇમામકે ઘરમાં ગહી;
અવરત ફેરાધ જાયકર, એ ખખર સાચી સહી. ૯
- નાકિસ અકકલ હે ઓરતાં, કબુલ કીતી જાતરે;
મારનેકા સોચ દલમાં કીયા, ઇમામ જેસી જાતરે. ૧૦

— ૩૨ —

- તખ બીબી હો રાજી, એસ મકકારકુ આખા;
કિસ તરેહ મારં, એ બયાન રે દાખા. ૧
- વે મકકાર તો યજીદકે, પાસ ફેર ગહી;
અને જાત તો સારી, ખોલકર કહી. ૨
- તખ યજીદને એસકુ, લે દીયા રે ઝંરા;
એસી દાવે હો કેરી, પુરી કીતી રે પેરા. ૩

|| રીતે-પ્રમાણે † ઓઝી અકકલ. × પેઠા થએલ પહેલાં સ્ત્રી કે જે હં આદમ (અબેન)ના બીબી હતાં.

- તળ મકકાર વે ઝહેર લે, ફેર આઘ રે સુનાતી;
આવ ઝહેર દે અવરતકુ, એ સહી રે ખાતી. ૪
- અને તળ વે દન થે, ગરમી હો કરે;
ભી ધમામ થે રોઝદાર, એ સુનીઓ સવેરે. ૫
- સુનો ધમામ તો ધરમાં, શામ વખત રે આયે;
સો રોઝા ખોલને. ખાતર રે સુનાયે. ૬
- આવ ઓસહી બીબી પાસ, પાની રે મંગાયા;
ઓને ઝહેર બા પાનીમાં, લા ને પીલાયા. ૭
- સહી પીતે રે કલેબ, ટુકડે હોકર બીરીયા;
હો સીતર ટુકડે, નીકલને પડ્યા. ૮
- અને લોહી તો ખાત, ખાત રે ચલીયા;
તળ ભાઘકા ખુનાના, તુરત ધમામે કરીયા. ૯
- ધમામ હુસૈન તો બેગે, ભાઘ પાસ રે આયે;
તળ ભાઘને ભાઘકુ, લે ગલે રે લગાયે. ૧૦
- ખાત ગમ તળ, ધમામ હુસૈનને ખાયા;
જળ ભાઘ કેરા હાલ, ખાત તંગ રે દેખાયા. ૧૧
- એ સુન સુન ખાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
અને નેહસુ કહો, દન ચોર રાતી. ૧૨

રે તુહી

- વીરને વીરકુ દેખતે, નેનુ ભરીયા નીર રે,
નેનુ ભરીયા નીર;
રધન કીયા ખાત દલસુ, ના હુધ તલભી ધીર રે,
ના હુધ તલભી ધીર. ૧૩

— ૩૩ —

રે બા ધ

- દેખો દેખો ધુતી વીરા દુનીયા, રંગ કેરા નાંહી છેહરે;
દુની છંદે દુખ સહી પાહીયા, જગ માંહી વલીયુંકી દેહરે. ૧

મકકરસુ દગા સહી પોંચીયા, ઇમામ હસન કેરી ઝાતરે;
 કલેબ દુટારે ઝહેર લાગતે, એ તો સહી સાચી હે ખાતરે. ૨
 લોહી નીક રીતે દેખો ચલીયા, ઝહેરે કીયા કલેજેકુ ધાવરે;
 દેખો એ પોંચી રે ઇમામકુ, એસા દીયા વંરીને દાવરે. ૩
 ઇમામ હુસૈન લાગે ઝુરને, દેખ દેખ આપ વીર રે;
 દરદકે લીતે રે આપ વીરકે, ચલીયે નેનુ ભર નીર રે. ૪
 ગરજે ગગન* દલ દુખસુ, મેહ નેનું ધારો ધાર રે;
 ઇમામ ઝુરે^x રે કાજ વીરકે, દલ ના પકડે કરાર રે. ૫
 વીર કહે આવો વીર મલીયે, છેલ્લા એ મલના હે ભાધરે,
 જુદાઈ પડી અબ અપ્રને, વીદાય[†] ખાત વીરને ખતાધરે ૬
 ખીછરાન આ પડા અબ તમુસુ, સુનો એક વસીઅત ખાતરે;
 દયા કરો ફરઝંદ મેરડે, હુએ યતીમ ખાત રે. ૭
 યતીમકુ ભાઈ ખાત ચાહકર, કીજીઓ દિલાસા વીરરે;
 પડે તો ખીસારા યતીમકુ, કરેંગે દિલાસે ધીર રે. ૮
 નસીહત છેલ્લી એ સુનતે, હુસન રોએ ઝાર ઝાર રે;
 ખીછરાન દુખ ખાત લાગીયા, દલને ના કીતા કરારરે. ૯

— ૩૪ —

ઇમામ હુસૈનકુ. લે ગલેકુ લગાએ;
 અને નસીહત ખોલ, કેતે રે ખતાએ. ૧
 તબ ઇમામ હુસૈન, ખાત બેરીકી પુછાઈ;
 કેને ઝહેર દીયા, તમ કહો મુઝે ભાઈ. ૨
 કહયા અવરતકી ચુગલી, મુઝે કરની નાંહા;
 હે અજલ[‡] રે પોંચી, જુ[§] લખેકે માંહા. ૩
 કહયા ફરઝંદ મેરે, ભાઈ હુએ હંય યતીમા;
 તમ અનુકુ શક્ત^{||}, ખાત કીજીયો રહીમા[@]. ૪

*આસમાન ગાગે. †દીસગીર થયા. ‡જુદાઈ. §ખાત-કહા. ||મહેરખાની. @દયા.

અને તમારી બેટીકા, હે બયાહ રે કરના;	
સો મેરે બેટે સાથ, એ નસીહત સુનના.	૫
યું ઇમામ હસનને, નસીહત કીતી;	
સો ઇમામ હુસૈનને, સુનકર લીતી.	૬
ભી નસીહત દુજી, એ સુનકર લેની;	
મુજે ફાત બાઝ ચંતા, મન એતની દેની.	૭
કે દાદેકે રોઝેમાં, મુજે દફન કરાહો;	
કે પયગમબર પાસ, મેરી કબર ચુનાહો.	૮
કે ખુદાવંદ તઆલા, ગુનેહ મેરે બખશાવે;	
* * * *	૯
જબ રસુલલાહ પાસ, રોઝે પાસ આયે;	
તબ હાકિમકે નોકરં, મને રે કરાયે.	૧૦
તબ ઇમામ હુસૈનને, બાંત ગુસ્સા રે કીતા;	
અને જંગ હો કરને, એ મન રે દીતા.	૧૧
તબ અબદુલ્લા મસઉદ, મને રે કીતા;	
અને મસલેહત કેરા, બોલ કેહકર દીતા.	૧૨
સુનો દાવેગીર નબીકે, હેં દુશમની ચાતે;	
સો કતલ હો કેરા, હેં કેસે શહીદ કરાતે.	૧૩
અબ બલા હે કે સખુર, કરના તમનના;	
કહયા અબદુલ્લા મસઉદ, એતા ઓસ દનના.	૧૪
તબ ઇમામ હુસૈનને, સુન સબર રે કીતા;	
એ સુન સુન મુમન, ચંત યું દીતા.	૧૫
રે તુહી	
ઇમામ હસનકુ ધરતે, નબી કેરે પાસ રે,	
નબી કેરે પાસ;	
મને કરનેકુ આયે, યઝીદ કેરે દાસ રે,	
યઝીદ કેરે દાસ.	૧૬

-- ૩૫ --

- તખ ઇમામ હસનકુ, ના રોઝે માંહી ધરીએ;
કે જનાઝા લેકર, એર તરફ ચલીએ. ૧
- જાં ગોરસ્તાન કહીએ, ગરીબું કેરા;
વાં જનાઝેકુ લેકર, ગએ રે સવેરા. ૨
- સુનો ઇમામકુ લેખકર, વાં દફન રે કીતે;
સો દુશમન કેરે, હસદકે લીતે. ૩
- થી તારીખ દુજી, મોહરમ માસા;
ઇમામ હસનકા વિસાલ, તખ હુવા રે ખાસા. ૪
- ખરસ ચાલીસ આઠ, ઉપર રે કેલાઇ;
એ ખખર તો સાચી, લખેસુ પાઇ. ૫
- દસ ખેટે ને સાત, ખેટીયાં કહીએ;
ઇમામ હસનકી ઐલાદ, એ સુનકર લહીએ. ૬
- ખેટકી અવલાદ, એનુ ખાઝ રે કહીએ;
અને અવરકુ નાંહી, એસી ખખર રે લહીએ. ૭
- સો અબુલ હસન, અબુ મહમદ કહીએ;
રહી અવલાદ એનુકી, ખાઝ ઇમામકે લહીએ. ૮
- અને અવઝંકી અવલાદ, રહી રે નાંહા;
નામ સુન વે લીજીએ, હે જીં લખેકે માંહા. ૯
- હુસૈન કાસિમ અબદુલ્લા, ઇસ્માઇલ કહીએ;
અને જેદ ને ઇબ્રાહીમ, નામ બી લહીએ. ૧૦
- અને અહમદ અલી, જનો રે નામા;
એ ઇમામ હસનકી, અવલાદકી ડામા. ૧૧
- એ સુન સુન ખાતી, સહીકર લીજે;
અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૨

રે તુહી

વે દુશ તારીખ જનીએ, મોહરમ કેરા માસ રે,
મોહરમ કેરા માસ;
તખ સહી વિસાલ ઇમામકા, હુવા દન એ ખાસરે,
હુવા દન એ ખાસ. ૧૩

— ૩૬ —

પીછે અવરતને યઝીદકુ, કેલાઇ બાતી;
બીયાહ કેરી બાત, કેલાઇ સુનાતી. ૧
જું તેં રે કહયા થા, ત્યું કામ મેં કીતા;
કે ઇમામ હસનકુ, ઝહેર રે દીતા. ૨
અબ વાએદા તેરા, તુઝે પુરા હે કરના;
જે કૌલ તેં કીયા થા, સહી મન ધરના. ૩
કે બેગે રે હાવે, તુજ સેતી ધર વાસા;
ઝહેર દીયા ઇમામકુ, એતી કર મેં આસા. ૪
યું અવરતને યઝીદકુ, જખ બાત રે કેલાઇ;
તખ યઝીદે એસકી, પાછી ખખર ભેજાઇ. ૫
કે ઇમામ હસન જેસા, તેં ઝહેર દે મારા;
તો તેરા મુઝકુ, ના આવે એતબારા. ૬
યું જુવાબ રે સુનીયા, જખ અવરતને કાના;
તખ છોડી રે ઉમ્મેદા, જે કીયા થા ધાના. ૭
યું હુવી રે નીરાસી, દુન્યા રે માંહા;
અને આકેબત માંહે, ખુબ હામ રે નાંહા. ૮
જે ઇમામકે તનકુ, એને કીતી રે વાતા;
દો જગ નીરાસી, હુઇ અવરતકી ઝાતા. ૯
સહી સજા તો દેખતે, એસકુ પોંચાઇ;
એ સુનતે રે મુમન, એતી ચંતા રે આઇ. ૧૦

રે તુહી

ઘાત કીયા ઇસામકુ, દો જગ હુધ નીરાસ રે,
દો જગ હુધ નીરાસ;
નાઉમ્મેદકુ પોંચી સહી, જે કીતી થી આસ રે,
જે કીતી થી આસ. ૧૧

— ૩૭ —

બ ર હા

સુનો નવાસે નખીકે, મકતુલ મેહબુબ ઝાત રે;
અનુકુ તો અવરત નાખીસે, બાધતી જીવકી ઘાતરે. ૧
નીરાસ હુધ દો જગુ, પાધ સઝા સહી માન રે;
યઝીલ બોલ ફેર ગયા, કીયા થા જે માન રે. ૨
લાલચ કેરા છેહ નાંહી, દુન્યાકે એસે ઢંગ રે;
નાંહી સખુર ઓસ તનમાં, જીસે હે દુન્યા રંગરે. ૩
શૈતાન હે પાલે પડા, દુન્યાકે સીતર છંડ રે;
દુન્યા જે દલસુ ચાવસે, પડયા વે દુરીજન ફંદરે. ૪
જીં જલ કરે કરોવાલીયા, નેહે વે છુપે આપ માંયરે;
મખખી તો આવે ઉડતી, ઓસકુ તો દેખે નાંયરે. ૫
સખુર નાંહી ઓસ ઝાતકો, જાતી હે સખ સખ ડામરે;
લાલચ લાગી અદકી, ફરતી હે ઓસકે કામ રે. ૬
જાતે તો કહીં જલમાં, લોભે ફંદાવે ઝાત રે;
માંકડી છુપી તખ આવકર, પોંચા સહી એ બાતરે. ૭
મખખી તો ઝોર ઉડને કરે, માંકડી બંધાવે જાતરે;
છોડે નાંહી એક પલ ઓસે, પોંચ જ મોતકા હાલરે. ૮
દુન્યા અને શૈતાનકી, બુઝો સહી એ રીત રે;
શૈતાન ફંદે વે પડા, કીતી દુનીસુ પીત રે. ૯

— ૩૮ —

- સુનો ઇમામ હુસૈન, નળીકે નવાસે;
ળીળી કાતમાકે ફરજંદ, કહીએ ખાસે. ૧
- સહી કુનીયત અનુકી, અબુ અબદુલ્લા જનો;
અને લકબ તો અનુકા, ઝકી રે પછાનો. ૨
- ભી લકબ તો સય્યદ*, શહીદ હેં કુતે;
વે સીખતે ભી લકબકા, નામ હેં લેતે. ૩
- હુઆ જનમ અનુકા, મદીને રે ગામા;
અને દન સોમવાર, કેરા રે નામા. ૪
- અને ચોથી તારીખ, માસ રે શાબાના;
ભી પાંચમી તારીખકા, સુન રે બયાના. ૫
- અને બરસ થા દુજા*, હીજરત કેરા;
તો માસ રે છ હમત, રહે સુનીઓ સવેરા. ૬
- કે સફરમાં, ઇમામ હસન જાએ;
અને શાબાનકુ, ઇમામ હુસૈન કુલાએ. ૭
- તો છ માસકા છેટા, હુઆ રે જનો;
ઇમામ હુસૈનકી કરામત, એ ભી રે પછાનો. ૮
- એ જનમ હો કેરી, સુનો રે ખાતી;
જેસી હકીકત સુની, વેસી લખી હે જાતી. ૯
- કુછ કયાસ હો કેરા, યાં હામ રે નાંહા;
એ સુન સુન એતના, નત કહો દલ માંહા. ૧૦
- રે તુહી

* સરદાર. જે ફરજંદ.

* નોટ—હું ઇમામ હુસૈનની પચદાઈશ હીં ૪ માં થએલ છે પરંતુ અહીં કિતાબોના ઉતારા કરનારની ભુલથી હીં ૨ થએલ લાગે છે. હું ઇમામ હસનની પચદાઈશ હીં ૩ માં થએલ છે પરંતુ આ કિતાબમાં પાને ૩૨ ઉપર હીં ૪ અને સફર માસ લખેલ છે એ પણ એવીજ રીતે નકલ કરનારોએ ભુલ કરેલ હોવી જોઈએ. (ઇ. પી.)

ધમામ હુસૈનકે જનમકી, તારીખ દુલ બન રે;
 તારીખ દુલ બન;
 દુલ હીજરી સન થા, શાબાન માસ જે માનરે,
 શાબાન માસ જે માન.

— ૩૯ —

એ બશારત ખાતમ, નખીકુ પેંચાઈ;
 બીબી ફાતમાકો બેટા, આયા ખબર સુનાઈ. ૧
 બીબી ફાતમાકે હેરે, તબ નખીજ આયે;
 તબ ખાતમ અંબીયા, મન ખુશી બોત લાયે. ૨
 તબ અસમા એ બેટી, ઉમૈસ કેરી:
 લે કપડેમાં ઇમામ, બાયે રે સવેરી. ૩
 યું કપડેમાં બાકર, નખીજકુ દીને:
 તબ નખીજને ગોદમાં, અનુકુ લીતે. ૪
 તબ ખાતમ નખીને, બાંગ નમાઝકી પઢાઈ;
 સો જમને કાનમાં, પઢી રે સુનાઈ. ૫
 અને પઢી તકબીર, કાન ડાભે રે માંહા;
 મેં હું સુનેસુ લખતા, કુછ કયાસ રે નાંહા. ૬
 યું તકબીર પઢે બાઝ, અલી નખીએ બતાયે;
 સો નામકી ખાતર, અલીકુ પુછાયે. ૭
 કયા નામ તમે ધરોગે, અલી કહોને બાતી;
 યું પુછતે હેં અલીકુ, ખાતમ રે ઝાતી. ૮
 એતી કુવ્વત નાંહી, અલી કેહવે મુજ ઝાતી;
 કે તમુસુ પેહલી, મેં કહું રે બાતી. ૯
 યું અદબ અલીને, નખીજસુ કીતી;
 બાઝ અરઝ તો એતની, અંત રે દીતી. ૧૦

નામ હે રખ ધરે, યું દલ હે રે ચાતા;
એતી અલીને ફેરકર, કહી નખીજસુ બાતા. ૧૧

એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૨

રે તુહી

બાંગ તકબીર નમાઝકી, પઢી થી દોનુ કાન રે,
પઢી થી દોનુ કાન;

ઇમામ હુસૈન જખ જનમીએ, બીબીને સહી માનરે,
બીબીને સહી માન. ૧૩

— ૪૦ —

તખ ખાતમ અંબીયાને, એતા ફરમાયા;
સો અલીકુ જુવાબ, દીયા રે સુનાયા. ૧

મેં બી રખકે કહે બના, ના ધરું રે નામા;
મેં બી રખસુ પેલા, ના કરું હો કામા. ૨

યું મુબારક જુબાંસુ, નખીને આખા;
સો અલીને સુનકર, મન માંહે રાખા. ૩

સહી એતેમાં જખરઇલ, આયે અલ્લેહિસ્સલામા;
સો રખને બેબયા, ઇમામકા નામા. ૪

કહયા નામ ધરો નખીજ, બેટે હાફ્ત* કેરા;
બેટા દુલ્લ રે હાફ્તકા, નામ ધરીઓ સવેરા. ૫

દુજે હાફ્તકે બેટેકા, કયા નામ થા પુછાયા;
થા શેર તો નામા, નામુસે બતાયા. ૬

તો બોલ નખીને કહયા, અરખી નાંહા;
અને રખે મુજે કીયા, અરખકે માંહા. ૭

જે આરખીસુ ખુબી, મુજે રખને હે દીતી;
કે જુબાં તો મેરી, આરખી હે કીતી. ૮

* હાફ્ત પવગમ્બર કે જે હાફ્ત મુસા (અલે)ના મોટા ભાઈ થતા હતા.

તો ઐર તો નામ, મેં નાંહી રે ધરાવા;
 મુજે આરબી નામોંકા, હે રે ચાવા. ૯
 તખ નામુસે એતા, ફેર કર આખા;
 કે હુસૈન હે માયને, શેરકે દાખા. ૧૦
 તખ નખીજને હુસૈન, ધરીયા નામા;
 જખ રખને ભેજઈ, વહી ઓસ ઠામા. ૧૧
 સુનો ઇમામ હુસૈનકી, એ ખુબી રે જનો;
 અને એક કર રખકુ, મન એતના આનો. ૧૨
 રે તુહી
 હોતે જનમ ઇમામકે. રખે ભેજયા નામ રે,
 રખે ભેજયા નામ;
 જનમ ભુમી અનુકી સહી, મદીના કહીયે ગામરે,
 મદીના કહીયે ગામ. ૧૩

— ૪૧ —

અને સાતમે રે દન, અકીકા* કીતા;
 સો મુડાના સાતમે, દન કીયા રે સુનીતા. ૧
 અને બકરા તો ઝળહે, કીયા ખખરરે પોંચાઈ;
 અનુ ભાઈકે કાઝ, જેસા કીયા થા સહી. ૨
 યું બકરા ઝખહે કર, બાલ સરકે ઉતારે;
 જે ઇમામ રે હુસૈન, નખીજકે પ્યારે. ૩
 અને બાલકે ખરાખર, રૂપા સદકા* કીયા;
 એ અકીકે કેરા, ખયાન રે સુનીયા. ૪
 સુનો ઇમામ હુસૈન, થે જસ દન આયે;
 તખ રખને નામુસકુ, થે રે ભેજયે. ૫
 રખે મુખારક બાદી, થી રે ભેજઈ;
 યું નામુસ ખુશાલી, લાયે રે સુનાઈ. ૬

*પૈદા થવા બાદ સાતમા દીવસે કરવામાં આવતું ખાણું. xખુદાના નામે મોહતાબેને આપવું.

એસ સાથ કતલકી, કેલાઈ બાતી;
 કે કતલ હોવેગી, ઇમામ હુસૈનકી ઝાતી. ૭
 વે મઅઝરત^{જી} કેરા, બી કીયા રે બયાના;
 યું નામુસ હુકમ, દો લાયે રે જના. ૮
 ઇમામ હુસૈન થે ગોદ, નખીજી કેરી;
 દેતે હલકકુ બોસા, થે નખીજી સવેરી. ૯
 આવ મુબારક બાદી, નામુસે રે દીતી;
 અને મઅઝરત એસકે, બાઝ રે કીતી. ૧૦
 સુનો મઅઝરત સુનતે, દુખ નખી દલ આયા;
 એ સુન સુન મુમનું, સોચ એતા દલ આયા. ૧૧
 રે તુહી

મુબારક બાદી મઅઝરત, કીતી નામુસે આવ રે,
 કીતી નામુસે આવ;
 નખોકે ફરઝંદકુ, એસા રબકા આવ રે;
 એસા રબકા આવ. ૧૨

— ૪૨ —

૩ બા ઇ

ઇમામહુસૈન જખ જનમીએ, ખુશી હુઇ મુબારક ઝાતરે;
 લે ગોદ ગલેકુ બોસે દીયે, નખીજીને સહી એ બાતરે. ૧
 મુબારકબાદી ભેજઈ રબને, નામુસ લે આયે વે જનરે;
 મઅઝરત કૈલાઈબી રબને, દોનુ બાતાં સાથથી માનરે. ૨
 મુબારક દીતી નામુસને, ખુશી હુએ સુન બાત રે;
 મઅઝરત ચંતા હુઇ, બાતમ નખીકી ઝાત રે. ૩
 નામુસ ખુશી કેરા દન હય, મઅઝરત કેરી કેસી રીતરે;
 કહ્યા જસ ઇમ નખી અનુકુ, બોસે દેતે કર પીતરે. ૪

^{જી} દીવગીરી બહેર કરવી.

ઓસ ઠામ તલવાર ફેર ફેર, કરબલા રણુકે ઠામ રે;
 તમારે ફાત હુએ બાઝ એ, શહીદ હોવેલી અલી નામરે. ૫
 ફાત હોવે એબડા ભાઇ ઉનકા, રવેળીબી ફાતમાલી નાંચરે;
 તબ એ ઝખ્હે કીયે જાયેંગે, કરબલા જંગલકે માંચ રે. ૬
 યતીમ યું કરે રબ અનુકુ, ધરાવેગા મઝલુમ નામ રે;
 અનુ પર તલવાર ફરસી, તબ સહી કરબલા ઠામરે. ૭
 સુનતે રોયે નબી અપને, નેનુ ભર ભર નીર રે;
 યતીમ હોવે ફરજંદ મેરડા, દુખ બાત પાવેગા શરીરરે. ૮
 મુખારક તન દુખ લાગીયા, રોયે નબી નેનુ અપારરે;
 રોયે રોયે નબી નેનુ ભર ભર, દલ ના પકડે કરાર રે. ૯

— ૪૩ —

જબ મઅઝરત નામુસે, નબીજસુ કીતી;
 તબ નબીજને પુછી, એસી બાત રે સુનીતી. ૧
 કે નામુસ આજ હય, ખુશાલીકા દંના;
 કે મઅઝરત કેરા, સોચ કેસા કીયા મંના. ૨
 નબી ફાત હોઓ તમંના, જબ નામુસે આખા;
 અલી સહી લી હોવે, યું ફેરકર દાખા. ૩
 અને ભાઇ લી ઓનુકે, જબ પાવેંગે વફાતા;
 અને ફાત લી હોવેંગે, જબ અનુકી માતા. ૪
 સબ કરબલા માંહે, એ મારે રે જાવે;
 અને યતીમ ને મઝલુમ, એ રે કુલાવે. ૫
 જાં ગલેકુ હો બોસા, નબી દેતે તમંના,
 સહી ઓસ ઠામ તલવાર, ચલે અનુકે તંના. ૬
 એ ઝખ્હે રે કીએ, ઓસ રણુ માંહે જાવે;
 સહી મઝલુમ યતીમ, એ રે કુલાવે. ૭

કે તલવાર ચલેગી, અનુ બકરેશી રીતા;
 સો કરબલા માંહી, યું હુકમ હે મીતા. ૮
 એ સુનતે નખીજી, ગમ માંહે આયે;
 અને રોયે રોયે નેનું, આંસુ રે ચલાયે. ૯
 નીર ભર ભર રોયે, મુખારક નેના;
 ખાત નામુસ હો કેરી, સુનતે મંના. ૧૦
 સુનો લાઓખાલી દરગાહ, હે રખ હો કેરી;
 એ સુન સુન મનમાં, નત દીજીયો સવેરી. ૧૧

રે તુહી

રખ ચાવે સોહી કરે, એસા સુરીજન હાર રે,
 એસા સુરીજન હાર;
 હે આકેખત નેક સંવારતા, હે કરતા જીસ્કુ પ્યારરે;
 હે કરતા જીસ્કુ પ્યાર. ૧૨.

— ૪૪ —

થે નખીજી રોતે, ભર ભર નેના;
 સુનો મુરતઝા અલી, આયે સહી અસ મેના. ૧
 પુછા રસુલ ખુદાકે, ગમ કયું હો મન લાતે;
 કે મુખારક નેના, કયું આંસુ હો ભરાતે. ૨
 તખ નખીજીને અલીકુ, ખખર ખતાઈ;
 ખાત જીખધલ કેરી, સખ કીતી રે અગાહી. ૩
 તખ મુરતઝા અલી, રોએ ભર ભર નેના;
 જખ ખખરકે નખીને, કહે રે ખેના. ૪
 તખ અલીકે નેનુ, ચલીયા નીરા;
 જું ભાદવ મેહા, તલ કીતી ના ધીરા. ૫
 યું રોતે અલી, દદ' માંહે આયે;
 ખીખી ફાતમાકે નઝરં, એસે રે દેખાયે. ૬

તખ બીબી સાહેબને, પુછી રે બાતી;
 એ રોનેકી ચંતા, હે કેસી રે દેખાતી. ૭
 કે આજ હય દન, ખુશાલી કેરા;
 એ રોનેકા સોચ, કેસા કીયા હે અનેરા. ૮
 તખ અલીને ખબર, કીતી રે સારી;
 જે નબીજને કહી થી, તલ છોડી ના બીસારી. ૯
 કે જીબરધલ આયે, એસી ખબર સુનાતી;
 સહી હુસૈનકે કતલકી, કીતી આવને બાતી. ૧૦
 એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે:
 અને એક કર રખકુ, ચંત એતના દીજે. ૧૧
 રે તુહી

કતલ ઇમામ હુસૈનકી, નામુસ લાએ બાત રે,
 નામુસ લાએ બાત;
 સુનતે ભર ભર નેનકુ, રોએ મુબારક બાત રે,
 રોએ મુબારક બાત. ૧૨

— ૪૫ —

બીબી સાહેબને ખબર, જખ સુનાઈ કાના;
 તખ ઝાર ઝાર રોએ, સહી રે જના. ૧
 બાત શોર કર રોએ, બાત દુખ રે લગાયા;
 આયે હુજરેથી બાર, એસા રે સુનાયા. ૨
 સો ગાબરે હોકર, પાસ નબીજકે આયે,
 અને રધન તો કરના, બાત દલ રે લાયે. ૩
 કે મુજકુ અલીને, એસી કહી રે બાતી;
 કે જીબરધલ એસી, લાએ ખબર સુનાતી. ૪
 કે ઉમ્મત હુસૈનકુ, હે સખતી પોંચાવે;
 કુછ રહમ તો દલમાં, અનુકે ના આવે. ૫

બોસે દેનેકી ડામ હે, જાં તમારી મેરી;
 વાં તલવાર ચલાવે, ઉમ્મત સવેરી. ૬
 કે હલકકી ડામ, વે તલવાર બાવે;
 અને તલ હો જેતા, મન રહમ ના લાવે. ૭
 તખ નખીજીને હાં કર, જુવાબ રે દીયા;
 કે જીખરધલ સેતી, એસા સુન મેં લીયા. ૮
 તખ બીબીકુ સુનતે, બાત દાઝ રે લગાધ;
 બાત શોર કર રોએ, એસી દીલગીરી આધ. ૯
 કેસા હુસૈનને ગુનાહ, હોવેગા કીતા;
 કે ઉમ્મત રે મારે, યું હે રે સુનીતા. ૧૦
 યું કર બીબી, બાત રોએ ઝાર ઝારા;
 કયું મઝલુમ હોવે, હુસૈન બીચારા. ૧૧
 યું કેહકર રોએ, બીબી દરદકે લીતે;
 એ સુન સુન મુમન, બાલ એતે ચંત દીતે. ૧૨

રે તુહી

બીબી ઝાર ઝાર રોધએ, સુનતે કતલકી બાતરે;
 સુનતે કતલકી બાત;
 કે હુસૈન એસા કયા કીયા, કતલ હોવેગી ઝાત રે,
 કતલ હોવેગી ઝાત. ૧૩

— ૪૬ —

બ ર હા

અલી તો આયે વરમાં, પુછે તો બીબી ફાતમા;
 રોતે હો એસા દુખ કયા, પોંચા તમારી ઝાતમાં. ૧
 નખીને મુઝે અલી કહે, ખખર તો એસી કહી;
 રખને ભેજાધ બાત જે, જીખરધલ થે લાએ સહી. ૨

- હુસૈનકે કતલકી, ખબર કાનુ આહી રે;
સહી નબીને મુજકુ, કીતી તો હે અગાહી રે. ૩
- સુનતે તો બીબી ફાતમા, રોએ તો નેનુ નીર રે;
ભર ભર રોવે દુખસુ, તલ લી ના હોવે ધીરરે. ૪
- એસા હુસૈન કયા કીયા, મઝલુમ હોવે ઝાત રે;
ઉમ્મત મારે ઓનુકુ, એસી સુનાવે ખાત રે. ૫
- બોસે દેનેકી જાગ જે, હલક કેરી હામ રે;
તલવાર વાં ફરસી, હુસૈન કેરે નામ રે. ૬
- એસા હુસૈનને કયા કીયા, જુલમ યું હોવે સહી;
રોવે યું બીબી ફાતમા, દેખતા તો હે આપ દહી. ૭
- બીબી તો ઘરથી ધાયકર, પાસ નબીકે આયે રે;
ફીરાકકે લીતે સહી, રોતે તો આયે સુનાયે રે. ૮
- ઝાર ઝાર રોવે નેનુ ભરીયા, નીર જેસા મેહ રે;
ફીરાકકે લીતે સહી, હોવે ના જપ તલ દેહ રે. ૯
- મઝલુમ ફરઝંદ મેરડે, હોવેંગે જા કિસ હામ રે;
રોવે યું બીબી ફાતમા, હુસૈન કેરે નામ રે. ૧૦

— ૪૭ —

- બેગે દીનકે રે ભાઇ, સુનો એ બાતી;
કે નેનુ ભર ભર રોએ, ખાતમ રે ઝાતી. ૧
- કે નબીજી અપને, રોએ ભર ભર નેનાં;
કતલ ઇમામ હુસૈનકે, સુનતે મંના. ૨
- તો બીદઅત નાંહી એ, રોના રે જાના:
ઇમામ હુસૈનકે, નામસુ રે જાના. ૩
- થે નબીજી રોએ, જખ ખબર સુનાહી;
સો આગેથી નામુસે, જખ કીતી રે અગાહી. ૪

તો ખબરકુ સુનતે, નખી રોએ ભર ભર;
એસા નખીજ હો કેરા, થા પ્યાર ઇમામ પર. ૫
તો કતલ હોનેકી, અખ ખબર સુનકર;
સહી ફિરાકસુ રોના, નેના ભર ભર. ૬
એ ઇમામ હુસૈન, નખીકે નવાસે;
ખીખી ફાતમાકે ફરઝંદ, કહીએ ખાસે; ૭
કયું ના રે દરદ અનુકા, દલ માંહે રે આવે;
કયું ના નેનુ નીર, ચલ રે જાવે. ૮
કયું ના અફસોસ અનુકા, દલકુ ના લગાવે;
કયું ના કતલકુ સુનતે, રિકકત* રે આવે. ૯
જો નખીજ અપને રોએ ભર ભર નેના;
તો અપન સુન્નત કર, વે ચંત રે દેના. ૧૦
એ રોનેસુ આકેખત, નેક રાહા હો કરની;
વે ઇમામકી મુસીખત, રોએ મન ધરની. ૧૧
કે કતલકા ખયાન, સુન દલ માંહે લાવે;
અને નસદન જુખાં, એતી રે ચલાવે. ૧૨

રે તુહી

ફરઝંદ ખીખી ફાતમા, નખીકે નવાસે જાન રે,
નખીકે નવાસે જાન;
નેહસુ દરદ તો ઓનુકા, રોએ રોએ મન માંહે આનરે,
રોએ રોએ મન માંહે આન. ૧૩

— ૪૮ —

રે ખા ઇ

કતલ સુનતે ભાઇ મુમના, ઇમામ હુસૈન કેરી ઝાતરે;
રોએ નેના ભર ભર નેહસુ, ખાતમ નખીકી ઝાત રે. ૧

* દીલનુ બરાઇ આવવુ—રોવુ.

- એસા નેહ થા નળી કેરડા, ઇમામ હુસૈન કેરે નામરે;
ભાઇ મેરે દીનકે સુનતે, કરના હે વેસા જે કામ રે. ૨
- ફરઝંદ નળીજીકે જાનીએ, બાત થા નળીજીકા નેહરે;
રોએ નેના ભર ભર નેહસુ, દુખ સુના જખ એસી દેહરે. ૩
- ફરઝંદ નળીજીકે જાનીએ, પોંચીયા પોંચીયા ઓનુ દુખરે;
મુમનકુ વે દુખ સુનતે, તલ ના પાવે તલ સુખ રે. ૪
- જુરે જુરે ભાઇ દલમાં. ઇમામકી સુનતે બાત રે;
કયું ના જુરે એ મુમન સુનતે, કતલ હુધ એસી ઝાતરે. ૫
- હઇએ દાગ જે દલ મુમના, નેનુ ભરાવસી નીર રે;
ફરઝંદ નળીજી દુખ પોંચીયા, રોએ બના હોવે કેસી ધીરરે. ૬
- નળીજી રોએ સહી અપનાં, ભર ભર મુખારક નેનરે;
એ તો રીત સુન્નતકી જાનીએ, રોના રોના સાચે એ બેનરે. ૭
- દોનુ રીત હોવે સહી મુમના, સુન સુન ઇમામકી બાતરે;
મઝલુમ નામ ધરીઆ, ઇમામ હુસૈન કેરી ઝાત રે. ૮
- અવર કો' મઝલુમ દેખતે, રિકકત હે આતી સુનો વીરરે;
ઇમામકા દુખ વીરા સુનતે, દલક યું કરે મુમન ધીરરે. ૯

— ૪૯ —

૫ હેલ

- મુમન સુનો એ મન ધર આતી રે,
કતલ હુએ ઇમામકી ઝાતી રે. ૧
- સુનો વીરા મઝલુમ નામ ધરાયા રે.
જુલમ અનુ પર કીયા સુનાયા રે. ૨
- સુન સુન રોએ ભર ભર નેના રે,
ફિરાક લાહોને દલકે મેના રે. ૩
- હાય કયું મારે નળીકે નવાસે રે,
શહીદ કીયે બાત થે પ્યાસે રે. ૪

- બરહા દે ઓસ તન ઝાતી રે
મન ધર સુનને ઝાતી રે. ૫
- સુન સુન નેનુ નીર બહાવે રે,
રોના તેરા જાયે ના જાવે રે. ૬
- અજર અતે સહી તુ પાવે રે,
સમજીકુ ઝાત એ દલ માંહે ભાવેરે. ૭
- ભી જો તુ મદદ શહીદોંકી આવે રે,
ઝીયારત કાજે હેં ઝાત હામ જાવેરે. ૮
- ધમામકુ તુ કયું ના ચાતા રે,
કયું નાંહી નેહ એ મન માંહે લાતારે. ૯
- શહીદ કરબલાકે જાનો રે,
ફરજંદ સહી નખીકે માનો રે. ૧૦
- જો તુજે શહીદું કેરા હે નેહા રે,
તો નેહ રાખ તુ અનુકી દેહા રે. ૧૧
- મીતકા દુખ સુને દુખ લાગે રે,
ખુશી ઓસકે તનથી ભાગે રે. ૧૨
- દુખ સુન નેનુ નીર ભરાહો રે,
શહીદ નેહ જો દલ માંહે ચાહો રે. ૧૩
- તો તુજે મદદ અનુકી આવે રે,
શહીદુંકુ જો દલ હે તેરા આવે રે. ૧૪
- જો તુજે શહીદું કેરા હે ચાવ રે,
કર શેહજદેથી તુ ભાવ રે. ૧૫

— ૫૦ —

ખીખી ફાતમા આવ નખી પાસ, ગમ ઝાતરે ખાયા;
કે રધનસુ નેનુ, ઝાત નીર રે બહાયા. ૧

તખ ખાતમ નખીને,	એતના આખા;	
સો બીબી ફાતમાકો,	જવાબ રે દાખા.	૨
હાવે બાલપનેમાં નાંહી,	કતલકી ખાતી;	
નાંહી જુઆન ભી હોવે,	જખ હુસૈનકી ઝાતી.	૩
પન હુસૈનકુ પોંચેગા,	જખ કતલ ધલાહી;	
એસી નામુસે ખખર,	ઓસ દનકી પોંચાહી.	૪
કેહવે નખીજી ઓસ દન,	મેં હોઉં રે નાંહા;	
ભી નાંહી હોવે ફાતમા,	તમ જગકે માંહા.	૫
ભી અઝી નાંહી હોવે,	ઓસ રે ઝમાના;	
ભાઇ હુસૈનકે ઓસ દન,	નાંહી હોવે રે નાના.	૬
તખ હુસૈનકે કતલકા,	વકત રે આવે;	
જખ એતુ માંહી જગમાં,	કોઇ ના દેખાવે.	૭
યું મુખારક જુખાંસુ,	કીતી નખીજીને ખાતી;	
તખ ખાત ગમ ખાયા,	બીબીકી ઝાતી.	૮
સહી સુરીજનહાર,	હે એસા રે પછાનો;	
અને એક કર મનમાં,	એતના રે આનો.	૯

રે તુહી

ધમામ હુસૈનકુ રનમાંમારસી, નાંહી હોવે ચાર તન ઝાતરે,
 નાંહી હોવે ચાર તન ઝાત;
 હુસૈન એકલે અનુ દન, યું કહી નખીને ખાત રે,
 યું કહી નખીને ખાત. ૧૦

— ૫૧ —

તખ બીબીને સુનતે,	નેનુ ભરીયા પાની;	
અને પુકારને રોએ,	ખાત એસી રે જાની.	૧
વાએ મજલુમ કરને,	બીબીને આખા;	
વાએ સૈયદ નામસુ,	ખોલ રે દાખા.	૨

- વાએ બેકસ કરને રોએ, બીબી ઝાર ઝારા;
દલ બીબી સાહેબકા; બાત હુઆ બેકરારા. ૩
- કહયા મા બાપ તેરે, જબ હોવે રે નાંહા;
તબ હુસૈન મુસીબત, પોંચે જગકે માંહા. ૪
- તબ મુસીબત કેરા, કયું ગમ રે ખાવે;
અને ફિરાક તો કિસકે, દલ રે આવે. ૫
- અને મઅઝરત કોન, કરે ઓસ દંના;
હોવો હુસૈન બેકસ, યું જગકે મેના. ૬
- કેહવે બીબી ઓસ દન, કભી મેં ને હોતી;
તો મુસીબત કેરા, ગમ સબ રે સેહતી. ૭
- યું બીબી સાહેબને, રવન રે કીતા;
વે કરતા હે અપના, જું આવે રે મીતા. ૮
- તબ હાતીફને અવાઝ, દીતા રે સુનાયા;
સો બયાન એતના, બોલને બતાયા. ૯
- કહયા ઉમ્મત નબીકી, જે આખર ઝમાના;
વે મઅઝરત કરેગી, એસા રે જના. ૧૦
- કે બાઝ વે કરેંગે, હુસૈનકી ઝાતી;
એ સુન સુન મુમન, કહયા દન ઓર રાતી. ૧૧
- રે તુહી
સુરીજનહાર આપો આપ હે, કરે જે આવે કામરે,
કરે જે આવે કામ;
મુમનકુ સહી બાંધ હય, દુન્યા કેરે ઠામ રે,
દુન્યા કેરે ઠામ રે. ૧૨

— પર —

દો હા

દેખોને સુરીજન અપના હાં અપના,
ચાતા હે કરતા કામ રે;

- ભાકસી કીતી મુમન હાં મુમન,
કાફર જન્મત ઠામ રે. ૧
- સુખ ના પાવે ભાવે દીનકે હાં દીનકે,
સહી એ સાચી ખાત રે;
- ભાકસી ના સુખ પાવના હાં પાવના,
જે હે મુમન ખાત રે. ૨
- સુનોને રોવે બીબી ફાતમા હાં ફાતમા,
નબી બી નેનુ નીર રે;
- એસે રોવે રે બાત નેહસુ હાં નેહસુ,
હોવે ના દલ તલ ધીર રે, ૩
- દેખો દેખો મીત અપના હાં અપના,
રધન કેરી રીત રે;
- નબી બના રે નાંહી રબકુ, હાં રબકુ,
બંદોમાં ઓર કીસે પીત રે. ૪
- દેખોને નબી આપ ઝુરીએ હાં ઝુરીએ,
ધમામ હુસૈનકે નામ રે;
- લખીયા લેખ કતલકા હાં કતલકા,
કરબલા કે ઠામ રે. ૫
- તો બી ના દેખો લખા ફરીયા હાં ફરીયા,
એસા હે અપના મીત રે;
- અબ સુન ભાઇ મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
કેસી વે ઓર રીત રે. ૬
- નાંહી રે દુનિયા સુખ મુમના હાં મુમના,
કસાવે જે હે મીત રે;
- સુનો બુ' બાત થોડી કસની હાં કસની,
જેસી રે રીતે હે પીત રે. ૭

— ૫૩ —

- સુનો દીન કેરે ભાઈ, એસી હે દીન કેરી બાતી;
કે સુખ નાંહી પાવે, દુની મુમનકી ઝાતી. ૧
- સહી કસની માંહા, હે રબકી પીતા;
તો હકકી રાહાકી, એસી બુઝો રે રીતા. ૨
- જબ ઇમામ હુસૈન, જનમીએ રે જનો;
બાત ખુશી તબ હોવડી, સહી રે માનો. ૩
- કે રબને તુરી, હઝુરી ભેજાએ;
વે મુખારક બાદી, કાજ રે આયે. ૪
- એસી ખુશી માંહે રબને, બેગે ખબર રે ભેજાઈ;
સો મઅઝરતે કેરી, બાત રે સુનાઈ. ૫
- સુનો ખુશી સાથ રબને, એસા ગમ રે દીતા;
સહી હકકી રાહાકી, એસી બુઝો રે રીતા. ૬
- કે ખુશી બાઝ ગમ, હે રે આતા;
અસ જહાનકા રેહના, હે એસા રે દેખાતા. ૭
- તો ગમ રે આયેસુ, કુછ ચંતા ના રે કીજે;
કુછ તત્ત જોતા ખતરા, મન રે ના દીજે. ૮
- તબ ઇમામ હુસૈનકી, અદકી કીજે રે પીતા;
કે ખુશી ને ગમ, હે સાથ રે દેખીતા. ૯
- સહી કસનીકુ રબ હે, અપના ચાતા;
સહી બંદા સખર, હે રબકુ ભાતા. ૧૦
- તો ગમ માંહે ચંતા, ના કીજીઓ ભાઈ;
સખુરસુ એતના, હે કેહનેમાં બડાઈ. ૧૧

રે તુહી

હુખ સુખ દોનો સાથ હે, જગ ફાની એ રીત રે,
જગ ફાની એ રીત;

મુએ પેહલે મર રહે, જનુકુ રખસુ પીત રે,
જનુકુ રખસુ પીત. ૧૨

— ૫૪ —

જળ જીવદલ મુખારક બાદી, કાજ આયે;
અને મઅઝરત કેરી લી, ખખર રે લાએ. ૧
તખ ફરિશ્તા આવતે, એક રાહામાં દેખાયા;
સો ઝાર ઝાર રોતા, ગમ નઝરં રે આયા. ૨
તખ નામુસે ઓસકુ, દેખતે પેછાના;
કે આસમાન તીજેકા, એ નુરી રે જના. ૩
નુરી સત્તર હઝાર, કેરા સરદારા;
કયું રોતા હું ગીરીયા, બેકસ હો બચારા. ૪
સહી કિતરસ અસકા, થા રે નામા;
દેખા પડા હે રોતા, એક રે ડામા. ૫
તખ નામુસે ઓસકુ, જા પુછી રે બાતી:
કયા હોવડા કિતરસ, તેરી રે ઝાતી. ૬
મુઝે કામકા હુકમ, કહયા હુઆ થા ઇલાહી;
અને એક પલ જેતી, કુછ બેર મેં લગાહી. ૭
એતે રીસ તો હુધ, કહહાર* કેરી;
તન પર ને બાબુઆં, મુજે જલીએ રે સવેરી. ૮
થા કલકે દંના, બાત ખુશાલીસુ મંના;
અને હલાકીમાં પડયા, મેં આજ રે દંના. ૯
યું નુરીને નામુસસુ, કીતી રે બાતી;
એ સુન સુન કહો, દન ઓર રાતી. ૧૦
રે તુહી
તલ પલ બેર લગાયને, જલે તન પર બાલ રે,
જલે તન પર બાલ;

* ગઝલ કરવાવાળો. § દુઃખમાં.

ડરના સહી ઓસસુ, સુન એ નુરીકા હાલ રે,
સુન એ નુરીકા હાલ. ૧૧

— પપ —

- ભી નામુસકુ કિતરસે, ફેરને પુછાયા;
તમે કહાં જાતે, યું રે બતાયા. ૧
- કહયા સૈયદ જે આલમકે, હું મેં અનુ પાસ જાતા;
યું કિતરસ સેતી, કીતી નામુસે બાતા. ૨
- કહયા નખીજકે ડેરે, હે ફરજંદ આયે;
સહી ઓસ કાજ રખને, હે મુજકુ ભેજાયે. ૩
- તખ કિતરસ રોયેકર, એતના આખા;
કે મુજકુ લેજઓ, સાથ રે દાખા. ૪
- કભી નખીજ મેરી, શિક્ષાઅત* આવે;
તો બાલ પર મેરે, ફેર મુજે રે આવે. ૫
- કે નખીજકી અરજસુ, રખ કરમ કરાવે;
કે કરમકી નઝર, રખ મુજપર ધરાવે. ૬
- તો મકાન ફેરકર, મેં જાહું રે મેરે;
જે નખીજ શિક્ષાઅત, મુજે કરે રે સવેરે. ૭
- તખ નામુસે ઓસકુ, લે અસવાર રે કીયા;
સો બાઝુકે ઉપર, બેઠા રે દીયા. ૮
- યું નામુસ તો ઓસકુ, સાથ રે લાયે;
સો નખીજકે પાસ, જખ આયે થે સુનાયે. ૯
- કામે જે નામુસ આયે થે, પેહલી બાત વે કહી;
પીછે કિતરસ કેરી, કીતી અરજ રે સહી. ૧૦
- કહયા નુરી એ નખીજ, તમુ પાસ આયા;
સો શિક્ષાઅત તમારીકા, મન હે લાયા. ૧૧

* શિક્ષારિશ-છુટકારા વારતે બલામણુ કરવી.

કે નળીજી શિક્ષાઅત, જે કરે રે મેરી;
તો કરમ તો કરે, રખ મુજકુ સવેરી. ૧૨

રે તુહી

કિતરસ નુરી નામ થા, વે આયા નળીકે પાસરે;
વે આયા નળીકે પાસ,
સો શિક્ષાઅત ખાતમ કેરડી, પુરી મન ધર આસરે,
પુરી મન ધર આસ. ૧૩

— પદ —

જળ નામુસે નુરીકી, અરઝ પોંચાહી;
તખ નળીજી ઓસકી, શિક્ષાઅત ચાહી. ૧
તખ કિતરસ નળીને, પાસ રે ખુલાયા;
ધમામ હુસૈનકે દીલસુ, દીલ ઓસકા લગાયા. ૨
કહયા કિતરસ હુસૈનસુ, તુ લગા રે ઝાતી;
યું નળીજીને નુરીકુ, કહી રે બાતી. ૩
તખ ધમામ હુસૈનકુ, તન ઓસકા લગાતે;
સહી પર બાલ આયે, જે જલે થે સુનાતે. ૪
તખ કિતરસ નુરી, ફેર મકાનકુ આયા;
અને ખુશી તો મનમાં, બાત રે લાયા. ૫
ઓને શહીદ હોનેકી, જળ ખખર રે પાધ;
તખ રખકુ અરઝ, ઓનુ નુરીને પોંચાધ. ૬
રખ પેહલી ખખર જે, મેં જંગકી પાતા;
તો રઝા તેરે પાસ, મેં રે મંગાતા. ૭
અને ધમામ હુસૈનકી, મદદકુ રે જાતા;
અને હુશમન અનુકેસુ, મેં લડાધ કરાતા. ૮
મેં લશકર સારા, વે મારને ભગાતા;

*

*

*

*

૯

યું કિતરસે અરઝ, રખકુ પોંચાઈ;
ખાત શહીદકી સુનતે, ચંતા ઓસ દલ આઈ. ૧૦

રે તુહી

હુસૈનકા તન લગાહીયા, કિતરસ કેરી ખાત રે,
કિતરસ કેરી ખાત;
જલે પર આયે સહી, સુન એ સાચી ખાત રે,
સુન એ સાચી ખાત. ૧૧

— પાઠ —

જખ કિતરસે રખકુ, પોંચાઈ એ અરઝા;
ધમામ હુસૈનકે, ફિરાકકી રે ગરઝા. ૧
તખ રખને હુકમ, ઓસે રે દીતા;
તખ જાને તો અખ જા, યું કહયા મીતા. ૨
કહયા સી-તેર હઝાર, તુજે તાખે હે નુરી;
તુ જા ઓનુ સેતી, જું આસા તુજે પુરી. ૩
સો ધમામ હુસૈનકે, કખરકે પાસા;
અને રહીઓ ઉસ ઠામ, જું હે તુજે આસા. ૪
તખ હુકમસુ કિતરસ, હે નુરી રે આયા;
ઓસે ધમામ હુસૈનકા, ગમ ખાત રે લગાયા. ૫
ઓને ફિરાકસુ નેનુ, નીર રે ચલાયા;
અને રંધન તો નુરીને, ખાત રે કરાયા. ૬
હે વે તખકા રહીલા, કખરકે પાસા;
સો હુસૈનકી કખર પાસ, હોકર દાસા. ૭
સુનો પીત તો એસી, ચંત નુરીને દીતી;
પેહલા એહસાન હો કેરી, ખાત સમજને લીતી. ૮
એસે ખંદે રખકે, હું એતખારી;
એ સુન સુન કહો, મત છોડો રે ખીસારી. ૯

રે તુહી

એહસાન જના નુરીએ, કિતરસ જસકા નામ રે,
કિતરસ જસકા નામ;
બાઝ શહીદ ઇમામકે. આયા કબરકે ઠામ રે,
આયા કબરકે ઠામ. ૧૦

— ૫૮ —

બ ર હા

નુરી થા પર આપ જલાયકર, ગીરીયાથા રાહકે માંયરે,
નામુસને વે દેખતે, અજબ બાત દલ આયં રે. ૧
કે કયું ગીરા કિતરસ યહાં, કેસા હે તેરા હાલ રે;
કહયા કે ગુસ્સે રબસુ, જલ્દીયે તો પર મુજે બાલરે. ૨
નામુસ લે જહો તમે, મુજકો નબીકે પાસ રે;
શિક્ષાઅત સેતી ઠામ પાહું એતી હે મુજે આસ રે. ૩
નામુસ સાથે આવકર, મલ્કીયે નબીકુ એ જન રે;
નબીએ તો ઓસકુ દેખતે, પાસે બોલાયા માન રે. ૪
હુસૈન લીયા ગોદમાં, કરને નબીએ બાત નેહ રે;
નુરીકા તન લગાહીયા, હુસૈન કેરી દેહ રે. ૫
પર બલે ઓસકે તનકુ, આયે પાયા આરામ રે;
ખુશી તો હો વે ફિર ગયા, બેઠા જાં અપની ઠામ રે. ૬
શહીદ હુએ બાઝ સુની, બાત નુરી કાન રે;
ફિરાકસુ માંગી રઝા, રબ પાસ કરી મન ધાન રે. ૭
કરતા રધન આયા સહી, બેગે કબરકે પાસ રે;
એહસાન પેહલા જનકર, હોકર રહયા દાસ રે. ૮
તાબે ઓસે નુરી સહી, કહીએ સીત્તર હઝાર રે;
આયે સખુસુ ધાયકર, નેહ કર બાત મન પ્યાર રે. ૯

— પદ —

- ભી ઉમર ઇમામકી, જળ થી રે તીન સાલા; ૧
થે નળીજકે ગોદમાં, બેઠે એક રે હાલા.
- તળ જળરઘલ આયે થે, અલેહિસ્સલામા; ૨
બેઠે નળી પાસ આવ, કુછ કરને કલામા*.
- સો દહીયા કલબી* જેસી, સુરત રે દેખુધ; ૩
ઇમામ હુસૈનકી નઝર, એસી રે આધ.
- દોનો આસતીનાઃ નામુસકી, જાં અનુને ઢુંઢાધ; ૪
તળ નામુસે ખુશીસુ, એસી બાત રે પુછાધ.
- કયા હુસૈનકા આહના, નળી મેરે રે પાસા; ૫
હેં આસતીન ઢુંઢાતે, કયા કરને આસા.
- દહીયા કલબી જેસી, સુરત નળીજને આખી; ૬
હે તમારી દેખાતી, યું બાત રે દાખી.
- અને દહીયા કલબી, જળ હેં રે આતે; ૭
તળ હુસૈનકે કાજ, કુછ સાથ હેં લાતે.
- ઓસ કાજ હુસૈન, હેં તમુ પાસ આયે; ૮
દહીયા કલબીકી રીતે, સોચ મન હેં લાયે.
- એ નામુસને સુનકર, કહયા રળ પાસ જાહું; ૯
અને હુસૈનકે કાજે, કુછ મેં ભી લાહું.
- યું તલ બાજ જાકર, ફેર નામુસ રે આયે; ૧૦
અને ભસ્તકા મેવા, અનાર† રે લાયે.
- સહી અનાર વે લાવકર, હુસૈનકુ દીયા; ૧૧
એ સુન સુન મુમન, સોચ એતના કીયા.
- રે તુહી
જળરઘલ લાયે અનારકુ, નળી હુએ ખુશાલ રે,
નળી હુએ ખુશાલ;

* વાત ચીત. * એક અરહાબી. † બાંધો. ‡ દાડમ.

વે લાએ કાજ હુસૈનકે, જખ નંને થે બાલ રે,
જખ નંને થે બાલ. ૧૨

— ૬૦ —

બલ

જખ અનૂર નો, ઇમામ હુસૈનકુ દીયા;
તખ ખુશી હુએ નખીજી, એ સુનકર લીયા. ૧

તમુકુ નખીજી કુછ, ખુશી હે આતી;
એતી જખરધલ નખીસુ, કીતી રે બાતી. ૨

કહયા ઐલાદ આકેબત, એ નામુસ હે મેરી;
મેં દોસ્ત કયું ન અનુકુ, રાખું રે સવેરી. ૩

યું નખીજીને જીવાખ, નામુસકુ દીયા;
તખ નામુસ દીલગીર હો, હુસૈનકુ લીયા. ૪

કહયા નખીજી જસ દન, એ મારે રે જવે;
સો કરબલા રણમાં, ગીરાએ જવે. ૫

નખી શહાદત અનુકી, સહી હોવે ઓસ ઠામા;
ફિરે તલવાર ગલે પર, હુસૈન રે નામા. ૬

તખ તમે ના હોગે, રસુલ અદલાહી;
તખ એતી ખખર, નામુસે બતાહી. ૭

એ સુનતે નખીજી, નેનુ ભરીયા પાની;
બાત કેરી ચંતા, ખાતરમાં આની. ૮

તખ મુખારક નેના, રોએ ઝાર ઝારા;
બાત ઇમામ હુસૈનકા, થા નખીજીકુ પ્યારા. ૯

હે અયસા સુરીજન હાર રે પછાનો;
અને એક કર મનમાં, એતના આનો. ૧૦

રે તુહી

ખુશી ને ગમ દો સાથ હે, સહી એ સાચી બાતરે,
 સહી એ સાચી બાત;
 તો ભાઈ દીનકે આપકો, ખુજો મુસાફર જાત રે,
 ખુજો મુસાફર જાત. ૧૧

— ૬૧ —

બરહા

સુન સુન ભાઈ દીનકે, એસી હે દીનકી રીતરે;
 સુખ દુખ દોનુ સાથ હે, પોંચે દુનીમાં જાત રે. ૧
 ફરજંદ નબી કેરડે, ઇમામ હુસૈન નામ રે;
 દીલગીર હુએ કાજ અનુકે, નબી કેતી ઠામ રે. ૨
 દીલગીર હો આંસુ ભરે, નેનુ ચલીયા નીર રે;
 એસા સુરીજન અપના, સુન સુન મારા વીરરે. ૩
 ખુજો તો સુખ ચંતા સહી, આવે જગકી રીતરે;
 મુમનકુ સહી કસની, ઓછી જું અદકી પીત રે. ૪
 જું રીત સહી મૌતકી, એભી તો એસી જન રે;
 કસની જો પોંચે દલકુ, ના તલ અજબ આનરે. ૫
 જું મૌત હે આવે સહી, તન તન જેતી જાત રે;
 નાંહી કો' મરતે દેખતે, અચરત લાગે બાત રે. ૬
 વે રીત સુખ ને દુખકી, પોંચી દુનીકે ઠામ રે;
 અચરત મત દલકો કરો, છોડો ના દીનકા કામરે. ૭
 શુકર કરે સુખ પોંચતા, ખુજો એ રખ આસાનરે;
 ઓસદન બાત બંદગી કરો હોએ હોએ મન આધાનરે. ૮
 દુખ પોંચે તકદીર હે, પોંચાવે ખુજો એ યું સહી;
 તો ભી ચાહ કર બંદગી, બખશે તો તમુકુ દહી. ૯

— ૬૨ —

- ઇમામ હુસૈનકી ઉમર, હુધ સાત રે સાલા;
 ફેર તબ ગમ કેરા, એસા હુઆ રે હાલા. ૧
 કે નબીજીને નમાઝ કર, ઇદકી વલીએ;
 બીબી ફાતમાકે રેરે, કદમ રે ધરીએ. ૨
 બીબીકો દેખાએ, રોતે રે નેના;
 તબ નબીજીને પુછા, એસે રે મેના. ૩
 કીસ કાજે ફાતમા, હો દીલગીર હોતે;
 અને કીસ રે દુખસુ, તમ હો રે રોતે. ૪
 હે બીબી રે કહયા, આજ હે ઇદકા દંના;
 અને જીને હેં જામે, હસન હુસૈનકે તંના. ૫
 વે રોય રોય કપડે, હેં નવે રે ચાતે;
 એસ દુખકે લીતે, મુજે આંસુ હે ચાતે. ૬
 તબ નબીજીને સુનકર, બશારત લગાહી;
 પીછે બીબીકુ ખબર, એસી રે બતાહી. ૭
 કહયા ફાતમા ધરમાં, તમ જા રે દેખાહો;
 સો જાહો અબી, એસકુ લે આહો. ૮
 નાંહી કુછ ઘર મેરેમાં, યા રસુલ અદલાહી;
 યું બીબી અરજ, નબીકુ પોંચાહી. ૯
 કહયા જીબરઘલે ખબર, હે મુજકુ દીતી;
 યું નબીજીને જાતી, બીબીસુ કીતી. ૧૦
 એ સુન સુન લીજે, નેહસુ જાતી;
 અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૧૧

રે તુહી

બંદે હો સહી રખકે, કીજે કરમકી આસ રે,
 કીજે કરમકી આસ;

ઉમ્મતી હો ઉસ નખીકા, રહીએ જુ' રહે દાસરે,
રહીએ જુ' રહે દાસ. ૧૨

— ૬૩ —

- ખીખી વર માંહે ગયે, મન હુકમ રે લાએ; ૧
તખ દો ખુમ' હાંપે, નઝર આએ.
તખ ખીખી ઓનુકુ, બાર રે લાએ;
અને નખીજકે આગલ, વે લાને રખાએ. ૨
વે જામે થે ઘોલે, દોનુ નખીજને લીને;
સો હસન હુસૈનકુ, વે દોનુ રે દીને. ૩
તખ ઇમામોને કહયા, હમ રંગીલા હે ચાને;
એ ઘોલે જામે, નાંહી હમુકુ બાતે. ૪
તખ બાસનમાં બવાયા, નખીજને પાની;
જામે ઓસ માંહે બાએ, દોનુ બાત એ જાની. ૫
કેસા રંગ હો ચાને, ઇમામ હસનકુ આખા;
તખ લીલા રંગકુ, ચાતા રે દાખા. ૬
તખ જામા નીકાલને, એક લીલા રે દેખાયા;
વે ઇમામ હસનકુ, નખીને દીલાયા. ૭
બાઝ ઇમામ હુસૈનકુ, પુછી રે બાતી;
કેસા રંગ હો ચાને, તમારી ઝાતી. ૮
કહયા ખુશ હે ચાતા, મુઝે રંગ રે લાલા;
તખ જામા તો નીકાલને, હુઆ લાલ ઓસહી હાલા. ૯
તખ લાલ તો જામા, હુસૈનકુ રે દીયા;
યુ' દોનુ ઇમામકા, ખુશ હુઆ રે જાયા. ૧૦
એસા નેહ રખકા, નખીજકુ જાનો,
અને એક કર રખકુ, મન એતના આનો. ૧૧

રે તુહી

ખુબી રખ ચાવે નખીએકી, સુન તુ ગાફીલ ખાતરે,
 સુન તુ ગાફીલ ખાતરે;
 ગાફીલ સુન ખાત દીનકી, કયા સોવે દિન રાતરે,
 કયા સોવે દિન રાત. ૧૨

— ૬૪ —

જખ હસન હુસૈનને, જમે રે પેહનાએ; ૧
 તખ ખીખી ફાતમા, ખાત ખુશી મન લાએ.
 કે શેહઝાદે દોનુ, જખ હુએ રે ખુશાલા; ૨
 તખ નખીજી બી ખુશી, હુએ ઓસ હાલા.
 તખ જખઘલ આયે, અત્રેહિસ્સલામા; ૩
 આવ નખીજીસુ એતના, કીયા રે કલામા.
 દોનુ ભાઘયુંકુ નખીજી, હો નેહસુ ચાને; ૪
 તમે પ્યાર તો અનુકા, હો દલ માંહે લાને.
 તખ ઐલાદ એ આકેખત, મેરી નખીજીને આખા; ૫
 કયું ના ઓનુકુ ચાહું, યું નામુસકુ દાખા.
 કહયા લીલા રે જમા, એ ઝહેરકી નીશાની; ૬
 યું જખરઘલે આખા, ખાત સહી રે જની.
 તો ઇમામ હસનકુ, ઝહેર દીયા રે જવે; ૭
 જખ અજલકા વકત, અનુકા રે આવે.
 હે લોહીકી નીશાની, એ લાલ રે જમા; ૮
 એ શહીદ હોવેંગે, કરખલાકે ડામા.
 કે ઇમામ હુસૈન, હોવે શહીદ રે સહી; ૯
 એતી નામુસે ખખર, નખીજીકુ કહી.
 તખ નખીજીને અપને, નેનુ ભરીયા પાની;
 રોએ ઝાર ઝાર ખીખી, ખાત સહી એ જની. ૧૦

રે તુહી

તીન વાર દીલગીર હોવડે, નખી સુન સહી બાતરે,
 નખી સુન સહી બાત;
 સો ફરઝંદકે ગમથી, હસન હુસૈન જે ઝાત રે,
 હસન હુસૈન જે ઝાત. ૧૧

— ૬૫ —

ન ઝ મ

ગાફીલ હે ખુશી બાત ચાતા રે	તમે સુનો રે,	
ઘબાદત કયું ના મન લાતા રે	તમે સુનો રે.	૧
ગમ ખાયા મુબારક ઝાતી રે	તમે સુનો રે,	
તીન બાર રોએ સહી બાતી રે	તમે સુનો રે.	૨
ખુશી હુએ ફરઝંદાં સેતી રે	તમે સુનો રે,	
ગમ બોલ રખ મેજ દીતા રે	તમે સુનો રે.	૩
હુઆ ગમ સુનો તીન બારા રે	તમે સુનો રે,	
જબ કીયા ફરઝંદાં પ્યારા રે	તમે સુનો રે.	૪
ખુશી સાથ ગમ સહી આયા રે	તમે સુનો રે,	
મુબારક ઝાતસુ સુનાયા રે	તમે સુનો રે.	૫
સુલતાન અંબીયા જે કહીએ રે	તમે સુનો રે,	
ખાતમ રસુલ હે લહીએ રે	તમે સુનો રે.	૬
મહંમદ જનકા નામા રે	તમે સુનો રે,	
શિક્ષાત કેરા જે હામા રે	તમે સુનો રે.	૭
અનુ દલ અંતાથી આધ રે	તમે સુનો રે,	
ખુશી સાથ ફીકર સુનાધ રે	તમે સુનો રે.	૮
અબ ખુશી ગાફીલ કયું આવે રે	તમે સુનો રે,	
મન કયું ના બાત એ લાવે રે	તમે સુનો રે.	૯

ખુશી સાથ ગમકી હે રીતા રે તમે સુનો રે,
 એસા જગ રખને હે કીતા રે તમે સુનો રે. ૧૦
 કસનીકુ રખ બી હે આતા રે તમે સુનો રે,
 સબુર હે મુમન એસે ભાતા રે તમે સુનો રે. ૧૧
 કસનીમાં કરની ધીરા રે તમે સુનો રે,
 સાખીત ઇમાન રાખો વીરા રે તમે સુનો રે. ૧૨

— ૬૬ —

સુનો ઇમામ હુસૈન, નખીકે નવાસે,
 ખીખી ફાતમાકે ફરઝંદ, કહીએ ખાસે. ૧
 થી પરગત+ અનુકી, રખે હલીમી રે કીતી;
 સો પરગત કેરી, એસી ખાત હે સુનીતી. ૨
 કે શેહઝાદેને મેહમાની, એક દન થી કરાહી;
 ખાત મેહમાન બુલાએ, એસી ખખર સુનાહી. ૩
 દાસ અનુ કેરા, કાસા બરા થા રે લાયા;
 સો મજલીસ માંહ, થા ચલતા સુનાયા. ૪
 તખ ઠોકર લાગતે, વે કાસા રે ગીરીયા;
 સો ઇમામ હુસૈનકે, સર પર ઢલીયા. ૫
 વે ગરમ થી એસી, સર ઉપર નખાહી;
 તખ ગુલામકે દલમાં, ખાત ચંતા આહી. ૬
 તખ ઇમામ તો કછુએ, ખોલે રે નાંહા;
 કુછ કરાર તો આયા, દલ ગુલામકે માંહા. ૭
 તખ ગુલામને આયત, પઢી રે રખાની;
 તખ ઇમામને ખખશીશ, કીતી ખાત એ જની. ૮
 ઇમામ હુસૈનકી તખીઅત એસી હલીમ કુલાઈ;
 એ ખખર તો સાચી, હે લખેસુ પાઈ. ૯

એ શેહઝાદેકી ખુબી, સુન સુન લહીએ;
અને એક કર રખકુ, એતના કહીએ. ૧૦
રે તુહી

ફરઝંદ બીબી ફાતમા, ઇમામ હુસૈન જે નામ રે,
ઇમામ હુસૈન જે નામ;
પરગત બાત હલીમ થી, સખહી કામકે ઠામ રે,
સખહી કામકે ઠામ. ૧૧

— ૬૭ —

સુન શેહઝાદે હસનકે, જળ પાઇ રે વફાતા;
એ કિસ્સે હા કેરી, હુઇ એસી રે બાતા. ૧
કે શામ*કે પાદશાને, એસી ચંતા રે કીતી;
કે કાલ કિતા સબુસુ, એ બાત રે સુનીતી. ૨
સો બેટેકે કાજ, અહદ* રે કરાયા;
યું મુલક રે મુલક, કેહલા રે બેજયા. ૩
કે પાદશાહી બેટેકુ, આપસકી દીતી;
ઓસ કાજ બૈતકી, ચંતા રે કીતી. ૪
તબ શામકે લોકોને, આવ બૈત રે કીતી;
સો પાદશાકે બેટે કાજ, બાત રે સુણીતી. ૫
અને એરાક*કે લોકોને, લખ બૈત રે બેજઇ;
યું બેજકર મુલક, બૈત સબુસુ કરાઇ. ૬
એ મકકે ને મદીનેમાં, પંગામ બેજયા;
એ બૈતકી ખાતર, સંદેસા કૈલાયા. ૭
તબ ઓનુને કબુલ, એ બૈત કીતી રે નાંહા;
એહલ જે રેહતી, મકકા અને મદીને માંહા. ૮
બાકી ઓર સખ ઠામુ, બૈત કીતી રે સહી;
પણ મકકે ને મદીનેકે, લોક કબુલી નહી. ૯

*અરબસ્તાનની ઉત્તરે અને મીસરની પુર્વ દિશાએ એક મુલક છે જેમાં દમિસ્ક, હલખ વીગેરે મોટા મોટા શહેરો છે. બૈત. *પુરાત અને દજલના કિનારા ઉપર આવેલ પ્રદેશ.

એ સુન સુન જાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દન ચોર રાતી. ૧૦

રે તુહી

જે ખાલક આવે આપસુ, કરે હે ચાતા કામ રે,
કરે હે ચાતા કામ;
જરુ આપ વે ચાહસી, વે બંદુઆ દુની કામરે,
વે બંદુઆ દુની કામ. ૧૧

— ૬૮ —

ભી આયે પાદશાને, જાત ખેપ રે કરાહી;
અને જૈત રે કરની, એહલે હિજા*સુ ચાહી. ૧

તખ આખર સખુને, એ કબુલી જાતી;
જૈત મકકે ને મદીનેકે લોકુ, કીતી રે સુણાતી. ૨

પણ ચાર રે તનુને, મુંહ જૈતથી ફીરાયા;
ખુશ એ કાલ કરના, અનુ દલ રે ના આયા. ૩

તો એક તો હુસૈન, જીન ચલી રે જનો;
અખુબકરકે જોટે, અખદુર રહમાન રે માનો. ૪

પીછે ઉમરકે જોટે, અખદુલા રે કહીએ;
રઝીઅલ્લા અનહુમ, જોનુ નામસુ લહીએ. ૫

થે જખીરકે જોટે, ચોથે રે કંલાએ;
સો અખદુલાકે નામસુ, સહી રે સુણાએ. ૬

એ ચારને જૈત, ના કબુલ રે કરાહી;
જાત અનુકી જાતરમાં, ખુબ ના રે આહી. ૭

તખ જાતેરા જોનુને, જૈત કાજ રે ચાયા;
કે દિલાસા પાદશાને. જાત રે કંલાયા. ૮

પણ અનુ ના કબુલી, જૈત કેરી રે જાતી;
ઉંઝ મકકેકુ ચલીએ, એસી જાત રે સુણાતી. ૯

*અરબસ્તાનનો એ હિસ્સો કે જેમાં મકકા, મદીના, તાએફ પીગેરે શહેરો આવેલા છે.

વે શામથી મદીનેમાં, જૈત કાજ થે આયે;
ઓસ કાજ એ મદીના, છોડ ચલે હં સુણાયે. ૧૦
તખ મકકે આયે મદીનેથી, ચાર્ં એ તંના;
એ સુન રૂન મુમન, રાખા એતના મંના. ૧૧

રે તુહી

ચાર તન મદીના છોડકર, આયે મકકેકી ડામરે,
આયે મકકેકી ડામ;
હુસૈન અખદુરરહમાન થે, અખદુલ્લા અખદુલ્લા નામરે,
અખદુલ્લા અખદુલ્લા નામ. ૧૨

— ૬૯ —

વે લી પીછે પીછે અનુકે, મકકે માંહે આયે;
લી મકકે માંહે આવકર, કાજ જૈતકે પુછાયે. ૧
અને તો લી જૈત, અનુને કબુલી નાંહા;
ઓને જાતેરા કહયા, આવ મકકેકે માંહા. ૨
જખ એ તો ભાંજગડ, રાસ રે ના આધ;
ફેર શામકુ ગહે, એસી ખખર સુણાધ. ૩
જખ ખત ના કબુલી, એ ચાર્ રે તંના;
તખ શામકુ ચલીએ, ના ઉમ્મેદ હો મંના. ૪
અને શામકે પાદશાહને, જખ વફાત રે પાધ;
કે વકત રે પોંચતે, મૌત રે આધ. ૫
તખ તખતકે ઉપર, યજીદ બીડાયા;
ડામ બાપકી આપકુ, પાદશા કૈલાયા. ૬
અને શામ ને એરાક તક, દોહાધ ફેરાધ;
યું યજીદને હુકુમત, બાપકી પાહી. ૭
તખ વજીર સબુને, એ કબુલ રે કીતી;
કે યજીદ પાદશા, કર ચંતા રે દીતી. ૮

યું યઝીદ હો પાદશા, આપકુ કૈલાયા;
 કર વાલી* વઝીર, સબુને આયા. ૯
 પીછે વઝીરને આવકર, કીતી મસલત+ આતી;
 સો યઝીદ હો સેતી, ખાત કીતી રે સુણાતી. ૧૦
 કે ઐત નાંહી કીતી, જનુ ચાઈ રે તંના;
 તો ડર તો અનુકા, તુ રાખ રે મંના. ૧૧
 ઐત ઓનુ કીયા બના, રાજ જામે રે નાંહા;
 એ સુન સુન મુમનું, દીયા મનકે માંહા. ૧૨

રે તુહી

પાદશાહી યઝીદને બેડતે, કીતી મસલત ખાતરે,
 કીતી મસલત ખાત:
 કે ખોજકરાં ઐત કરાહીએ, જે હેં વે ચાર તન ઝાતરે,
 જે હેં વે ચાર તન ઝાત. ૧૩

— ૭૦ —

સબું વઝીર મસલત, મલ યઝીદકુ કહી;
 વે ચાર રે તનુકા, નામ લીયા રે સહી. ૧
 કે અનુને ઐત, પેલી કીતી રે નાંહા;
 અને એ હેં અશરાફ, હિજાજકે માંહા. ૨
 કે રેહના હે અનુકા, મદીને ગામા;
 અને બુઝતે હેં સખ કો', અનુકા નામા. ૩
 અને પાદશાહી કરને, જો તુ હે ચાતા;
 તો ઐત કરા ઓનુકે, તુ સુનને બાતા. ૪
 અને કબી ઐત કરતે, એ મુંહ રે ફેરાવે;
 કે પાદશાહી તેરી, ના દલ માંહે લાવે. ૫
 તો દુર કર ઓનુકે, અસ દુનીયા હો સેતી;
 યું વઝીરને યઝીદસુ, ખાત રે કીતી. ૬

* માલીક. + સલાહ-વીચાર. † શોધીને. § અમીર-સરદાર.

તખ યજીદકે દલમાં, બાત ખુશ એ આઈ;
 અને દાવે કેરી ચંતા, પુરી દલ રે લગાઈ. ૭
 તખ યજીદને વલીદકુ, કાગઝ લખાયા;
 જે મદીને કેરા, થા હાકિમ કૈલાયા. ૮
 કે બાપને મરતે, મુજે ખલીફા કીતા;
 એ મુલક તો મુજકુ, આપ જીવતે હે દીતા. ૯
 અખ હુવા મેં પાદશા, અસ મુલક હો કેરા;
 અને તન રે ચાઈંકા, મુજે ૯૨ હે અનેરા. ૧૦
 વે કાગઝમાં ચાઈં નામ, લખે રે સુણાએ;
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાએ. ૧૧

રે તુહી

વજીરંકી મસલત સુનતે, કાગઝ ભેળયા જન રે,
 કાગઝ ભેળયા જન;
 સો યજીદને નામ વલીદકે, ભેળ મદીને માન રે,
 ભેળ મદીને માન. ૧૨

— ૭૧ —

વે કાગઝ માંહે, લખે ચાર રે નામા;
 યું લખને ભેળયા, મદીને રે કામા. ૧
 સો વલીદ થા હાકિમ, મદીને કેરા;
 સો લખને ઓસકુ, ભેળયા સવેરા. ૨
 કે ચાઈ તનુસુ, તુ જૈત રે કીજે;
 સો મેરી તરફી, તુ કબુલ રે લીજે. ૩
 સો ઉતાવલ કાગઝકુ, જાત દેખતે કરની;
 એ ચંતા પુરી, હે મન રે ધરની. ૪
 અને કબી જૈત રે કરતે, એ મુંહ રે ફેરાવે;
 અને પાદશાહી મેરી, ના દલ માંહે લાવે. ૫

- તો સર કાટ ઓનુકે, પાસ મેરે રે ભેજાએ,
 સો શામકે મુલકકુ, ખાત મુન મન લાએ. ૬
- તો તાકીદ રે સારી, ઓસ લખેથી જની;
 તો તલ રે એકકી, દીલ મન રે ના આની. ૭
- યું યજીદને કાગઝ, લખને ભેજયા;
 સો વલીદકે નામસુ, મદીને ભેજયા. ૮
- જખ કાસિદને કિતાબત, વલીદકુ દીતી;
 તખ વલીદને પઢકર, સખ ખુઝ રે લીતી. ૯
- એ પડને અફસોસ, દલ માંહે ખાયા;
 અને કલમાકા બોલ, જુબાં પર લાયા. ૧૦
- કે ઇન્ના લિલ્લાહે%, એતના આખા;
 વ ઇન્ના ઇલયહે રાજેઉન^(૧), બાઝ રે દાખા. ૧૧
- રે તુહી
 યજીદને કાગઝ લખકર, ભેજ મદીને ગામ રે,
 ભેજ મદીને ગામ;
 સો ચાર તનથે ખુઝરગ સહી, કતલ ઓનુકે નામરે,
 કતલ ઓનુકે નામ. ૧૨

— ૭૨ —

- તખ વલીદને અફસોસ ખા, કહી રે ખાતી;
 કીયા કામ મુજે ફરજંદ, જે ફાતમાકી ઝાતી. ૧
- કે ફાતમાકે ફરજંદસુ, મુજે કીયા હે કામા;
 યજીદને કેસા, મુજે લખીયા નામા. ૨
- યું કેહ કર ચંતા, મન દીતી રે સહી;
 મરવાનકુ બોલાયા, એ ખખર હે લહી, ૩
- કે વેલી થા રેહતા, મદીને ગામા;
 કે જસકા મરવાન, કહીએ નામા. ૪

% અમે અલ્લાહનાજ (તાબે) છીએ (૧) અને અમે નેનીજ તરફ પાછા ફરનારા છીએ (સુરે બકર-કુરઆન શરીફ).

ઓસે બુલા ને વલીદને, મસલત કીતી;
 સખ કાગઝકી હકીકત, કહી રે સુણીતી. ૫
 સુનો મરવાને જવાબ, વલીદકુ દીયા;
 કે કામ વેહલા કરના, યું કહયા સુન લીયા. ૬
 એ જૈત કેરા કામ, કર વલીદ સીતાબા;
 ખેલા બુલા ચારંકુ, યું દીયા રે જુવાબા. ૭
 જો ચારં આવ તુજસુ, એ જૈત રે કરાવા;
 તો ખુબ હોવે કામ, જું મનકા ભાવા. ૮
 અને કબુલ ના કરે, જો તેરા રે કેહના;
 તો છોડને શમશીર, અનુકે મેના. ૯
 કે કતલ તો ચારંકુ, તુ કરને સવેરી;
 કે ખાત એ જાહેર, ના હોવે રે અનેરી. ૧૦
 કે શામકે પાદશાકી, મુવેકી ખાતી;
 સો કીસીકે કાનમાં, જાં નાંહી રે સુણાતી. ૧૧
 ઓસ પેહલા રે કામ, હે તુજકુ કરના;
 સુન વલીદ એ નસીહત, ખોલ મન માંહે ધરના. ૧૨
 યું મરવાન મસલત, વલીદકુ કીતી;
 એ સુન સુન મુમનુ, એતી ચંતા ચંત દીતી. ૧૩

રે તુહી

મરવાન વલીદ ખોલાહીયા, તખ રેહતા મદીને ઠામરે,
 તખ રેહતા મદીને ઠામ;
 યઝીદ કાગઝ ભેજાહીયા, ઓસહી મસલત કામરે,
 ઓસહી મસલત કામ. ૧૪

— ૭૩ —

ફેર મરવાને વલીદકુ, ખાત એ રે આખી;
 સો મન જેસી મસલત, ખોલ કર દાખી. ૧

- અને ચાફમાં દોનુક, બેલે રે બોલાને;
એક હુસૈન, જુબૈરકે દુજે બેટે રે પછાને. ૨
- સુન બેગે બુલા પાસ, તુ દોનોકી ઝાતી;
ઝાહેર શામકે પાદશાકી, હોવે ના બાતી. ૩
- બે શામકે પાદશાકી, ખબર સુણાવે;
બાત મુએ કેરી, સખુ કાન માંહે આવે. ૪
- તો પીછે તો તેરા, કુછ ચલનેકા નાંહા;
કેહવે મરવાન વલીદ, સુન બાત દલ માંહા. ૫
- તખ વલીદને આદમી, એ સુનને ભેજયા;
સો દો તન પાસ, ભેજ રે સુણાયા. ૬
- સો હુસૈન ને, જુબૈરકે દુજે બેટે રે કહીએ;
થે મદીનેકી મસજીદમાં, બેઠે રે લહીએ. ૭
- તખ આદમી વે અનુકે, આયા રે પાસા;
સો બુલાને હો કેરી, મન ધર આસા. ૮
- આવ કહયા કે અમીર હં, તમુક બુલાતા,
કહયા આવના તમારા, એ બેગે હે ચાતા. ૯
- તમુ કબુલ રે કરો, અમીરકી બાતી;
અને ચલોને બેગે, તમુ રે ઝાતી. ૧૦
- હમ પીછેસું હં આને, બુવાબ રે દીયા;
તખ આદમી વે ફરીયા, યું સુનકર લીયા. ૧૧
- પુછી ઇમામ હુસૈનકુ, ઇબ્ને જુબૈરને બાતી;
કે બુલાના અપના, કિસ રીત હે દેખાતી. ૧૨
- યું ઇબ્ને જુબૈરને, બાત રે પુછાઇ;
એ સુનતે મુમન, દલ ચંતા એ આઇ. ૧૩

રે તુહી

આપ આવે સોહી કરે, એસા હે વે મીત રે,
એસા હે વે મીત;

દોસ્તકુ કસે^૧ સહી, એસી પીતકી રીત રે,
એસી પીતકી રીત. ૧૪

— ૭૪ —

- જળ અબદુલ્લા ઝુઘૈરને, એ પુછીરે બાતી; ૧
ધમામ હુસૈનને કહી, ખબર રે સુણાતી.
કે શામ કેરા હાકિમ, હે મુઆ રે દેખાતા; ૨
ઓસ કાજ વલીદ, હે અપનેકુ બુલાતા.
કે અપનુસુ બૈત, હે યઝીદકી આતા; ૩
કે એસી તો ફીકર, માંહે રે દેખાતા.
કે સુનેમાં ફુજકુ, હે એસા રે દેખાયા; ૪
કે તખત તો ઓસકા, જાને ઉંધા હે કરાયા.
જાને શામકે હાકીમ ઘર, હે આતીશ* જલાઇ; ૫
એસી ખવાબકે માંહા, મેં ખબર રે પાઇ.
યું ધમામ હુસૈનને, બાત રે આખી; ૬
સો અબદુલ્લા ઝુઘૈરને, સુન મન રે રાખી.
તખ અબદુલ્લાને પુછા, કહી વલીદ એ આવે; ૭
તો હુસૈન તમુ દલ, કયા બાત રે આવે.
શરાબx યઝીદ હે પીતા, અને હે રે ઝાની†; ૮
ધમામ હુસૈનને બાત, એ કહી રે જાની.
અને મેં હું રસુલ ખુદાકે, કી રે આલા; ૯
તો તાબે કયું હોઉં, હસે એસા રે હાલા.
કે ઓસકે તાબે, મેં હોનેકા નાંહા; ૧૦
મેં જાનેકા નાંહી, બૈત ઓસકે માંદા.
યું ધમામ હુસૈનને, જુવાબ રે દીયા; ૧૧
સો અબદુલ્લા ઝુઘૈરને, સુનકર લીયા.

યું ખાત રે કીતી, દોનુ રે તંના;
એ સુન સુન મુમન, રાખો એ મંના. ૧૨

રે તુહી

આપ સુરીજન હાર વે, કરે જે આવે અંત રે,
કરે જે આવે અંત;

કસની સેતી મુમન, નાંહી ડરતા રેહવે નઅંત રે,
નાંહી ડરતા રેહવે નઅંત. ૧૩

— ૭૫ —

અ ર હા

યઝીદને ભેજ સહી, કાગઝ મદીને કામ રે;
રેહતા જે વાં થા હાકીમ, વસીદ જીસકા નામ રે. ૧

ખુલાને ચાઈં તનકુ, કતલ કેરી સુન ખાત રે;
જે કોલ દેવે એ નાંહી, ચાર તનકી ખાતરે. ૨

ખુસુસન* તો હુસૈનકુ, તાકીદ કીતી એ જન રે;
અખદુલ્લા જુઝૈરકુ બી, સાથ ઉનકે માન રે. ૩

આદમી વસીદ ભેજ્યા, આયા અનુકે પાસ રે;
મસજીદમાં બેઠે સહી, આયા ખુલાને આસ રે. ૪

ઘોર+ તો ચાંથી જંગકી, હુધ તો સહી રીત રે;
દેખોને અખ જું આપ વે, આવે ત્યું કરે મીતરે. ૫

ફરઝંદ અપને નખીકે, ઇમામ હુસૈન નામ રે;
સોચ કીયા દુશમન ઉનકે, કતલ કરે કામ રે. ૬

બેગે તો ભાઇ દીનકે, સુન સુન એસી ખાત રે;
દુશમન તો હોવે સહી, એક એક જગમાં ખાતરે. ૭

સુન સુન ભાઇ દીનકે, કરની હે દીનસુ પીતરે;
સખર કરના દુખમાં, એ તો હે મુમન રીત રે. ૮

* કસોટી. * ખાસકરીને-વિશેષે કરીને. + શરૂઆત.

સખર સો સાથ રખ હે, આપ સુરીજન હારરે;
 છોડાવે કસની મીતકુ, કરે હેં જસકુ પ્યાર રે. ૯
 એસી તો રાહા હકકી, સુન સુન મુમન વીર રે;
 કસની સહી હોવે તંના, કરની હે ઓસમાં ધીરરે. ૧૦
 ફરઝંદ ખીખી ફાતમા, નવાસે નખીકે જન રે;
 નસદન ખાતાં અનુકી, સુન સુન મનમાં આનરે. ૧૧
 પયરવી* તો એ કરની સહી, સુન મુમન ધીર રે;
 કસની તો સેતી ના ડરીએ, કીજીએ તો દીનસુ પીતરે. ૧૨

— ૭૬ —

થે ખાત કરતે દોનુ, મસજદકે ડામા;
 કે ફેર બેજ આદમી, જે વલીદ રે નામા. ૧
 કહયા અમીર હેં તમુકુ, બેલે* રે બુલાતા;
 અને આવના તમારા, હે બેલા રે ચાતા. ૨
 કહયા કયા હે ઉતાવલ, એતી રે દેખાતી;
 યું ઇમામ હુસૈનને, કહી રે ખાતી. ૩
 જે કોઇ નાંહી આવે, તો મુજકુ હે આના;
 કયા ઉતાવલ એતી, રેહ તુ છાના. ૪
 તખ ફેર ગયા આદમી, વલીદ કે પાસા;
 સો ઇમામકા બોલ, જા કહયા રે ખાસા. ૫
 કે ઇમામ હુસૈનને, એસા બુવાખ રે દીતા;
 અને આનેકા વાઅદા, હેં રે કીતા. ૬
 તખ હુસૈન ના આવે, યું મરવાને આખા;
 એ ઉઝર† હેં કરનાર, વલીદકુ દાખા. ૭
 તખ વલીદને કહયા, નાંહી યું તો નાંહા;
 નાંહી ખીલાફકે કરનાર, એ વાઅદેકે માંહા. ૮

યું વલીદે જુવાળ, મરવાનકુ દીયા;
 તખ મરવાને સુનકર, સર નીચા રે લીયા. ૯
 હે વે ચાતા કરતા, સુરીજન હારા;
 તો યાદ કરો ઓસકુ, મત છોડો રે બીસારા. ૧૦
 તુ ચાહે સોહી કરે, સાચા તુહી મીત રે;
 સાચા તુહી મીત,
 બંદેને દુખ બુઝીયા, જસકુ તેરી પીત રે,
 જસકુ તેરી પીત. ૧૧

— ૭૭ —

રે બા ધ

સુન સુન ફરજંદ નબીકે, ધમામહુસૈન જનો જે નામરે;
 રંજ* હુવા અનુકે વતનમાં, રેહને રેહતે મદીને ગામરે. ૧
 મરવાન કેહવે દાવે પડા, વલીદકુ વે ફરેખ ખાત રે;
 વલીદ થા ડર ખુદા કરતા, ખુઝતા અહલખૈત ઝાતરે. ૨
 શેહઝાદે હુસૈનકી તારીફ, વલીદને કહયા એ આન રે;
 ચુપ રહયા એ સુનતે ખાતકુ, મરવાન તખતો નાદાનર. ૩
 ઘોર ચંતા સહી હુધ, શેહઝાદે હુસૈનકે તન રે;
 સુન સુન નવાસે નબીકે, અનુકુબી પોંચા એ દન રે. ૪
 ચંતા માંહી નેહ સહી રખકા, હુધ તો એસી સહી રીતરે;
 કસની હે કરતા વે મીતકુ, જસે ખાત કરતા હે પીતરે. ૫
 યતીમ કીએ ફરજંદ નબીકે, મઝલુમ ધરાધલે નામરે;
 હાકીમ ચાકર દેખો દુરીજના, વતન જે મદીના ગામરે. ૬
 આથુ દાન* ફરે સખ ઓસકી, દુરીજન યઝીદ જે નામરે;
 નસદન ચંતા જે હે રાખતા, કતલ શેહઝાદેકે નામરે. ૭
 વતનમાં શેહઝાદે એકલે, નાંહી કો' રખ બના ચારરે;
 રાઝી પેહલા થા છોડ રાખીયા, સહી નામ સુરીજનહારરે. ૮

— ૭૮ —

- ભી આદમી ફરીયા, જે વલીદ હો કેરા;
તખ ધર ચલે શેહઝાદે, એ સુણીઓ સવેરા. ૧
- સહી આવ ધર એકઠે, તખ કીયે રે ગુલામા;
સો તીસ તો ગુલામોંકા, સુણીઓ રે નામા. ૨
- આવ શેહઝાદેન ઓનુકુ, કમર રે બંધાઈ;
અને બાત તો એતની, ઓનુકુ સુણાઈ. ૩
- કહયા સાથ મેરે, હાકીમકે યાં રે આહો;
અને દરબાર ઓસકા, તમ આવને બંધાહો. ૪
- નામ દારૂલ એમારત, હે જગોકા નામા;
જે હાકિમ રેહનેકી, કહીએ રે કામા. ૫
- કે શેહઝાદેને ગુલામુકુ, એસે નામસુ આખા;
સો દારૂલ એમારત, કરને રે દાખા. ૬
- કહા શેહઝાદેને જાઉંગા, મેં દરબારકે માંહા;
બાર બેઠીયો તમંના, કોઇ આઇયો રે નાંહા. ૭
- અને જોરસુ અવાઝ, તમ સુનો મેરા કાના;
તખ ધસકર આહીઓ, તમે સારે રે જુઆના. ૮
- કે અનુને કતલ મેરા, કયસા હે કીતા;
યું શેહઝાદેને નસીહત, બોલ ગુલામકુ દીતા. ૯
- હાથ લીઆ અસા*, અપને નળીજી હો કેરા;
સુન સુન મુમનુ, સોચ દીયા રે સવેરા. ૧૦

રે તુહી

શેહઝાદે હુસૈનને આવકર, ડેરે કીયા સાજ રે,
ડેરે કીયા સાજ*;
દાસોંકા સબે કીયા, સુનીઆ એ અવાઝ રે,
સુનીઆ એ અવાઝ. ૧૧

— ૭૯ —

- તખ દારૂલ એમારત, ચલ શેહઝાદે આયે;
અને ગુલામ તો તીસ, સાથ રે લાયે. ૧
- સો ગુલામોંકો ડેવડીપરજ, લે ને બિઝાએ;
અને શેહઝાદે અંદર, સિધારે સુણાએ. ૨
- તખ મરવાન સાથ, બેઝા વલીદ દેખાયા;
વે શેહઝાદેકુ દેખતે, બાઝ તાઝીમ* રે લાયા. ૩
- તખ શેહઝાદે જા આપસકી, કામ બેઠે રે સહી;
કયું મુજકુ બુલાયા, બાત વલીદકુ કહી. ૪
- તખ વલીદને સારા, વે કીયા રે બયાના;
અને બૈત કેરા મુખન, બીચ માંહે આના. ૫
- તખ શેહઝાદેને સહી કર, બાત મન માંહે રાખી;
સો સોચ કેરી બાત, ના બોલને દાખી. ૬
- કહયા છુપી બૈત કરં, એ મુનાસિબ% નાંહા;
જો કોઇ રે ના બુઝે, છુપી ઘરકે માંહા. ૭
- ઓસ કાજ જખ સબાહકા, હોવે રે દંતા;
અને બાત એ ઝાહેર, હોવે સબુકે મંના. ૮
- અને મુમનુ કેરા, હોવે રે મેલાવા;
તખ મસલત કેરા, હોતા હે ચાવા. ૯
- કે મસલત દેખીએ, તખ કેસી હે દેખાતી;
વેસા કામ તખ કરેજે, કહી શેહઝાદેને બાતી. ૧૦
- તખ વલીદકુ બુવાબ, એ ખુશ બાત આયા;
એ સુન સુન મુમનુ, મન એતના લાયા. ૧૧

રે તુહી

હુઆ દુરીજન કેરડા, ચાકર હાકિમ જાન રે,
ચાકર હાકિમ જાન;

જે આવે સોહી કરે, આપ વે રેહમાન રે,
આપ વે રેહમાન. ૧૨

— ૮૦ —

જળ શેહઝાદેને જુવાળ, વલીદકુ દીતા;
તળ વલીદને જુવાળ, પસંદ રે કીતા. ૧
કહયા શેહઝાદે તમુને, ખાસ રે આખા;
યું વલીદને પેછાનકર, જુવાળ રે દાખા. ૨
ફેર વલીદને કહયા, તમે સિધારો ડેરે;
અને સખાહકુ કદમ, તમે ધરીયો સવેરે. ૩
ના હુધ મતલખ, તળ મરવાન કેરી;
ઓસ કાજ રે ખોલા, હો ધાભરા સવેરી. ૪
કહયા અમીર હુસૈનસુ, ના મુરવ્વત@ કરની;
કે ઉઝરકી ખાત, ના કાનુ માંહી સુણની. ૫
ડેરે ગએ પીછે હુસૈન, હાથ આવે રે નાંહા;
ઓસ કાજ હુસૈનકુ, કર ભાકસી* માંહા. ૬
કે બૈત એ કબુલે, યઝીદ હો કેરી;
અને નાંહી તો જુદા કર, સર તનથી સવેરી. ૭
એ મરવાને વલીદકુ, જળ કહી રે ખાતી;
તળ ગુસ્સે માંહે આધ, શેહઝાદેકી ઝાતી. ૮
તળ શેહઝાદે હુસૈનને, નઝર ફેરાધ;
સો ગુસ્સેકી નઝર, મરવાનકુ દેખાધ. ૯
એ સુન સુન ખાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
અને નેહસુ કહો, દન ચૈાર રાતી. ૧૦

રે તુહી

મરવાન દાવેસુ ખોલીયા, શેહઝાદેને સુનીયા કાનરે,
શેહઝાદેને સુનીયા કાન:

નઝર ફેરાઈ રીસસુ, મરવાનકુ તબ બન રે,
મરવાનકુ તબ બન. ૧૧

— ૮૧ —

કહયા શેહઝાદેને સુન તુ, એતી કીસે હે મન્નલા;
કે તુ જે મુજકુ, ચાતા હે હાલા. ૧
તુ હુકમ હે કરતા, સર મેરા રે ગિરાવે;
કે ચાતા હે મુજકુ, તુ કતલ રે કરાવે. ૨
અબ જે કોઇ એસી, ચાવે રે બાતી;
અબ મેર ના દલમાં, કરેં ઓસકી ઝાતી. ૩
યું શેહઝાદે હુસૈનને, દીયા રે જુવાબા;
જબ મરવાન બોલા, ઝખાં ના રે સવાબા. ૪
બાજ વલીદકી તરફ, મુંહ રે ફેરાયા;
અને ઓસકુ એતના, કેહ ને બતાયા. ૫
કહયા તુ હે બનતા, મેં હું અહલ જૈત માંહા;
યું શેહઝાદેને વલીદકુ, કહયા રે તાંહા. ૬
મકાન ખાનદાન* મેરા, ફરિશ્તોં કેરા;
બાત આમનના* અનુકી, તુ બુઝ રે સવેરા. ૭
અને યઝીદ તો શરાબ, હે પીતા રે સુણાતા;
અને ઓર બી ફયલ†, હેં વયસે રે બનાતા. ૮
તો મેં જૈત ઓસસુ, કયસે રે કરાહું;
મંચ ઓસકે તાબે, કયું આપકુ લેનહું. ૯
જબ સખાહકુ મન્નલીસ, હોવે મુમનો કેરી;
તબ કેહના હે સો કહુંગા, ઓસ બેલારે સવેરી. ૧૦
દેખો વે પંલા મુજકો, કાહે કુંને રે દેખાતા;
યું શેહઝાદે હુસૈનને, કીતી વલીદસુ બાતા. ૧૧

x વંશ-કુટુંબ. * માન-ઇઝત. † કામ-આયર્થ.

અને અવાજ શેહઝાદેકા, બુલંદ* સુણાયા;
તખ ગુલામોંકે દલમાં, એતા સોચ રે આયા. ૧૨

રે તુહી

શેહઝાદે ગુસ્સેસુ બોલીએ, બુલંદ હુવા અવાજરે,
બુલંદ હુવા અવાજ
ગુલામું વે સુનીયા સહી, જે કર આયે થે સાજરે,
જે કર આયે થે સાજ. ૧૩

— ૮૨ —

તખ દારૂલ એમારતમાં, જના રે ચાયા;
એસા ગુલામું દલમાં, સોચ રે આયા. ૧

અને જને હાકિમકુ, હમ કતલ રે કરાવે;
અને શેહઝાદે હુસૈનકુ, લે ડેરે રે લે જવે. ૨

સખ એતી મનમાં ચંતા, ગુલામ રે લાયે;
સહી એતે માંહે શેહઝાદે, ખાર રે આયે. ૩

અને સીતાબી† ચલીએ, આપ ગુલામુંકુ લેકર;
આયે બેગે ડેરે, ચંતા મન કર. ૪

તખ મરવાને વલીદસુ, ખાત ઝગડા રે કીતા;
સો સુખન તો એસા, કહયા રે સુણીતા. ૫

કે તેં તો અમલ, કુછ કર રે ના જના;
એ કામ તેં કીયા, જેસા કરે રે નોદાના. ૬

કે હુસૈન તો તેરે, હાથ થી ગહયા;
ફેર ખુદાકી સુ+ ખા, મરવાને કહયા. ૭

અખ હુકમ એ તેરા, ક'ખુલે નાંહા;
એતા મરવાન બોલીયા, એસ મજલીસ માંહા. ૮

તખ વલીદે કહયા, વાય|| તેરી રે જાતી;
તુ સુનને મરવાન, મેરી રે ખાતી. ૯

* બિયો-મોટો. † જલ્દી. + સમ-કસમ. || અફસોસ.

કોઈ મશરિક* મગરિખ^૧, મુજે મુલક દિલાવે;
એ તો સખ રે મુલકકા, મુજે હાકિમ કરાવે. ૧૦
તો બી હુસૈનકે કતલકુ, મેં ચાહું રે નાંહા;
સહી એતના મરવાન, તુ બુઝ મન માંહા. ૧૧

રે તુહી

વલીદ કેહવે ચહુ દેસ* કો', દેવે મુલક મુજે હામરે,
દેવે મુલક મુજે હામ;
તો બી ઇમામ હુસૈનકા, ના કરું કતલકા કામરે,
ના કરું કતલકા કામ. ૧૨

— ૮૩ —

બ ર હા

નવાસે સુનો નબીકે, ફરઝંદ બીબી ફાતમા;
વલીદને બોલાહીએ, દારૂત એમારત ધરમાં. ૧
મરવાનને એસ હામમાં, કતલ નીકાલી બાતરે;
શેહઝાદેને જા ધરે સહી, કદમ મુબારક ઝાત રે. ૨
વલીદને કહયા એસે, સુન સુન તુ નાદાન રે;
વાય તો તેરી ઝાતકો, તુ સુનને મરવાન રે. ૩
કયામત જખ હોવે દના, મરવાન સુન એના સહી,
ખાલી કબી હિસાબથી, મારનાર વાં હોવે નાંહી. ૪
એસ કાજે તરાબુ પરલા, નેકીકા જાવે કસ@રે;
છુટક વે પાવે નાંહી, એતી સજા હિસાબ રે. ૫
રખ તો નઝર રહમતકી, એસકુ નાંહી કરનારે;
અઝાબ એસે પોંચે સહી, બે કિમ્મત અપાગરે. ૬
ફાતેમતુઝઝહરા આપ, બીબી આવેંગે એસ હામરે;
વે તો હે હુસૈન કેરી, માતા કેરા નામ રે. ૭

* પુર્વ-જે દિશા તરફ સુર્ય ઉગે છે તે. ^૧ પશ્ચિમ-જે તરફ સુર્ય અસ્ત પામે છે તે દિશા. x ચારે તરફ. @ ઓહું.

મરવાન વાય તુજકુ, એતા સોચ કયું ના મન ધરેરે;
મરવાન એ ઉઝર કર, કયું આપકુ ગુનાહે ભરેરે. ૭
વલીદને એ રીતસુ, ખાત તો જળ આખી સહી;
મરવાન સુન તખચુપ રહ્યા, ખાતતો એ સાચી સહી. ૮

— ૮૪ —

જળ વલીદને નસીહત, ખાત કીયા મરવાના;
તખ ખોલને હો સેતી, રહ્યા રે છાના. ૧
પીછે વલીદને આદમી, ઓર ભી બેજાએ;
સો અખદુલ્લા ધળને, ઝુઘેર રે બુલાએ. ૨
ઓનુને ઉઝર કીયા, વે ભી બુલાએ ના આયે;
રાને લડકાંકુ લેકર, ચલે મકકેકુ સુણાયે. ૩
વે એસે રે બેસે, ઉઠ કર રે ચલીયે;
કે વલીદકે આદમી, ના ઓનુકુ મતોયે. ૪
ખાદ વલીદને હકીકત, સારી રે લખાહી;
સો યઝીદકુ કિતાબત, લખને બેજાહી. ૫
સો કાગઝકા બુવાબ, ફેર યઝીદે દિલાયા;
ફેર મદીનેમાં વલીદકે, પાસ રે બેજાયા. ૬
કહ્યા અખદુલ્લા ઝુઘેરકા, તુ પીજા રે ના કીજે;
જાં જાએ તાં ઓસકુ, જાને રે દીજે. ૭
કે મુલકકુ છોડ કર, ભાગ કાં રે જાવેગા;
જાન મેરી રે તરફસુ, દુખ ખાત રે પાવેગા. ૮
પણ હુસૈનકુ પુરસદ, દીજ્યો રે નાંહા;
કે જાને રે ના પાવે, કીમ્તી ઓર રે ઠાંહા. ૯
તુ હુસૈનકા સીસ, બેજે મેરે પાસા;
એ સુન સુન મુમનુ, કીતી એતી રે આસા. ૧૦

રે તુહી
 યજીદ કાગઝ બેજીયે, લિખ લિખ મદીને ગામરે,
 લિખ લિખ મદીને ગામ;
 કતલ થા કરના લખીયા, ઇમામ હુસૈનકે નામરે,
 ઇમામ હુસૈનકે નામ. ૧૧

— ૮૫ —

કે એ કાગઝકુ દેખતે, તુ ખેર ના લગાએ;
 ખેલા હુસૈનકા સર, પાસ મેરે રે બેજાએ. ૧
 એ વલીદે તો કાગઝ, જખ સખ રે પઢીયા;
 તખ મન માંહે ખુદા, સેતી રે હરીયા. ૨
 લા હોલા વલા કુબ્વતા, ઇલા બિલાહ કહીયા;
 સો અલીયીલ અજીમ તક, સખ કેહકર લહીયા. ૩
 કહયા મુલક જે સારા, મુજે યજીદ દિલાવે;
 અને ઔર બી ઇમદાદ, મુજે રે કરાવે. ૪
 તો બી હુસૈનકે ખુનકુ, મેં ચાહું રે નાંહા;
 યું વલીદને કહયા, આપ હર મન માંહા. ૫
 પીછે યજીદ મુજકુ, કબી આઝાર રે દેવેગા;
 તો વે બી તન મેરા, સખ સહન લેવેગા. ૬
 મેં ઓસ હો સેતી, નાંહી હરતા મંના;
 પણ હરતાહું અઝાખ, રખે પોંચે મુજ તંના. ૭
 સહી વલીદને એતના, મન સોચ કીયા;
 અને કાગઝ વે છુપાકર, ભેજ શેહઝાદેકુ દીયા. ૮
 કહયા તમ હો ફરઝંદ, રસુલે ખુદા કેરે;
 તમે કાગઝકુ પઢકર, સખ બુઝીઓ સવેરે. ૯
 કે યજીદ તો મુજકુ, યું કાગઝ બેજતા;
 અને ખૈફ તો મનમાં, નાંહી ખુદાકા લાતા. ૧૦

§ અલ્લાહની મહેરબાની સીવાય તાકત અને ઝોર નથી. ¶ એવો અલ્લાહ જે મહાન અને શુરૂર્ગ છે.

રે તુહી
યઝીદને કાગઝ ભેજ્યા, છુપે વલીદકે પાસ રે,
છુપે વલીદકે પાસ;
ખખર ભેજધ વલીદને, શેહઝાદે પાસ હો દાસરે,
શેહઝાદે પાસ હો દાસ. ૧૧

— ૮૬ —

જખ ધમામ હુસૈનને, વે કાગઝ પઢીયા;
સખ બુઝકર દલમાં, સખુર કરીયા. ૧
એ ખોલને કીસીકુ, ખાત કહી રે નાંહા;
આપે સખુર તો કીયા, બુઝ આપ દલ માંહા. ૨
હુધ જખ તો ઓસ દન, કેરી રે રાતા;
તખ નખીજકે રોઝે પર, આયે સુન એ ખાતા. ૩
સો નખીજકે રોઝે પર, આવ કીયા સલામા;
અને ઓસ ખાજ એતના, કહ્યા જુખાંથી કલામા. ૪
મેં હું ફરઝંદ ફાતમા, યા રસુલ અદલાહી;
જે બેટી રે તમારી, યું નીદા રે કરાહી. ૫
થી મુજ કાજ એ નસીહત, તમુ ઉમ્મતકુ કીતી;
કે રેઆયત કરની, મુજસુ બતા કર દીતી. ૬
કે મેરા નામ લેકર, થા તમુને આખા;
સો રેઆયત કરના, થા ઉમ્મતકુ દાખા. ૭
અખ મુજકુ ધઝા+, કીયા રે ચાને;
અને ફરમુદા તમારા, નાંહી મન રે લાતે. ૮
મેં ચાતાહું કે નખીજ, હોવે મલના તમારા;
તો સખ મેં કહું, જે હે સોચ રે સવારા. ૯
કે અરઝ પોંચાહું, મેરી જફા@ હો કેરી;
જે સુરત તમારી, મેં દેખું રે સવેરી. ૧૦

*અવાઝ કરવો. ફીરેહાઝ કરવો-તરફદારી કરવી +દુઃખ-તકલીફ. @જુદમ-સખતી.

યું શેહઝાદેને રોઝે પાસ, જા અરઝ પોંચાહી;
અરે સુન સુન મુમન, દલ ચંતા એ આહી. ૧૧

રે તુહી

નખીલકે રોઝે પાસ જા, અરઝ પોંચાહી માન રે,
અરઝ પોંચાહી માન;
સો મલના ચાયા નખીસુ, ઇમામને સહી જાનરે,
ઇમામને સહી જાન. ૧૨

— ૮૭ —

ખ ર હા

ફિકર જળ હુધ વણી, જુરે શેહઝાદે ઝાતમાં;
રોઝે નખીકે પાસ તળ, આયે તો ચલકર રાતમાં. ૧

સલામ તો પેહના કીયા, પીછે ચે કીતી બાત રે;
મેં હું હુસૈન આયા સહી, દેખને તમારી ઝાતરે. ૨

માતા તો મેરી કાતમા, બેટી તમારી ચા નખી;
બોલ એ શેહઝાદે આખીયા, રોઝેકે પાસ ગહે તખી. ૩

ઉમ્મતકુ નસીહત નખી, કીતી તમુને સહી;
મુજસુ રેઆયત કરની. બાત તો થી એતની કહી. ૪

અખ તો મુજે છોડા સહી, મેહરમ* એ સંસારરે;
દિદાર દેઓ મુજકુ તમે, નખીલ કર પીયાર રે. ૫

એહવાલ મેરી ઝાતકા, કહું તમુ ચા નખી;
જેતી જફાકી રીત હે, વે બાત મેં આખુ સહી. ૬

અરજ એ પોંચાયકર, નેનુ તો ભરીયા નીર રે;
ઝાર ઝાર આંસુ આપસુ, ચત્રીયે ના કીતી ધીરરે. ૭

હધયા ભરાયા દુખસુ, ગરઝે ગગન અપાર રે;
નેનુમાં મેહુવડા, બરસે તો ધારો ધાર રે. ૮

* (દીદારથી) રોકવામાં આવ્યો-એનસીય રાખ્યો.

બના તમારે યા નબી, કિસકુ કહું એ બાત રે;
જક્ષા તો જે હે પોંચતી, ઇસ જગ મેરી ઝાતરે. ૯
ઇમામને રધન કીયા, સુનો વીરા રીત રે;
રોએ રોએ નેનુ નીર ભરીયા, આપ દેખે મીતરે. ૧૦

— ૮૮ —

એતી શેહઝાદેને રોએ પાસ, આવ અરઝ પોંચાઇ;
અને ઝાર ઝાર રોએ, સહી ખખર સુણાઇ. ૧
બાજ મશગુલને હોવડે, નમાઝકે કામા;
સો ખાતમ નબીકે, પાસ રોએકે ઠામા. ૨
સો સબાહ* રે હોતે, શેહઝાદે ફરીએ;
સો બારકે માંહે, કદમ રે ધરીએ. ૩
બી આવતી રાતકુ, કીતી વેસી રીતા;
કે નબીજકે રોએ પાસ; આયે કર બાત પીતા. ૪
અને આવકર દુઆ, પેહલી રાત રે મંગાહી;
કે અરઝ તો વેસી, ફેર ને પોંચાહી. ૫
પીછે મુબારક કબર પર, સર આપકા ધરીયા;
અને સોને હો કેરા, સોચ રે કરીયા. ૬
તબ નીંદ રે આતે, નબીજ દેખાએ;
સો ફરિશ્તોં સેતી, ખાતમ રે આએ. ૭
આવ ઇમામ હુસૈનકુ, ગલે લગાએ;
દોનુ નેનુ બીચમાં, બોસે રે દિલાએ. ૮
કહી મુબારક જુઝાંસુ, શેહઝાદેકુ બાતી;
વે બાતકી ખખર, હે એસી રે સુણાતી. ૯
કે નઝદીક હોવડા, હે એસા રે દેખાતા;
કે શાહા કતલ તમારી, ટોલા ઉમ્મતકા ચાતા. ૧૦

સો નખીજીને એતની, કહી શેહઝાદેકુ ખાતી;
એ સુન સુન મુમનુ, કહયા દન એર રાતી. ૧૧

રે તુહી

જે તકદીરમાં લખીયા સહી, કહી નખીને ખાતરે;
કહી નખીને ખાત;
શેહઝાદેકુ ગલે લગાયકર, વે લે મુ મુખારક ખાતરે,
વે લે મુ મુખારક ખાત. ૧૨

— ૮૯ —

દો હા

સુન સુન ભાઇ દીનકે હાં દીનકે,
એસી હે દીનકી રીત રે;
લખા રે લેખ નાંહી ફરના હાં ફરના,
મત છોડ રખ પીત રે. ૧

પોંચે અજલ મોત આવસે હાં આવસે,
છોડે ના પત્તહી ખીસાર રે;
નેનુમાં નત કરો મૌતકુ હાં મૌતકુ,
મત છોડ રખ પ્યાર રે. ૨

ફરઝંદ ખીખી ફાતમા હાં ફાતમા,
ઇમામ હુસૈન નામ રે;
કીતી અરજ ઓનુ બકર હાં બકર,
નખી રોઝેકે ઠામ રે. ૩

દીદાર દીયા સહી ખાતમે હાં ખાતમે,
ક્રિયા ઓત ઓત નેહ રે;
શેહઝાદે ગલેકુ લગાહીયે હાં લગાહીયે,
આવ મુખારક દેહ રે. ૪

શેહઝાદેને આપ દુખકી હાં દુખકી,
 કહી નળીસુ ખાત રે;
 કેહતેરે ખાત રોએ સહી હાં રોએ સહી,
 ઇમામ હુસૈનકી ઝાત રે. ૫
 નળીને કહયા વકત પોંચીયા હાં પોંચીયા,
 અખ તો હે થોડે દન રે;
 કે શહીદ હોના તમુ પોંચીયા હાં પોંચીયા,
 કતલ હોવે તમ તન રે. ૬
 હુકમ જીં રે રખકા હાં રખકા,
 કહી નળીને વે રીત રે;
 નળીજી રખ પાસે માંગતે હાં માંગતે,
 મંગા વે દિતા મીત રે. ૭
 નળીકુ ભાચી ખુશી રખકી હાં રખકી,
 જીં વે ચાવે ત્યું ખેર રે;
 ખુખી હે ચંતામાં રખકી હાં રખકી,
 ખુખ હે ચાતા કર ખેર રે. ૮
 રઝામંદી તો ચાહની રખકી હાં રખકી,
 કર કર વીરા મન પીત રે;
 ફીકર હોતે મન સોચીએ હાં સોચીએ,
 ઇમામ હુસૈનકી રીત રે. ૯

— ૯૦ —

તખ શેહઝાદે હુસૈનને, ખાત મોહોલમાં કહી;
 સો અહલ ઐત સખુને, વે સુની રે સહી. ૧
 એ સુનતે રે સારે, ચંતા માંહી ગહે;
 અને શેહઝાદે હુસૈનકે, પાસ સારે રે રહે. ૨

- તબ નેનુ આંસુ, સબું રે ભરીયા;
 સો મેહકી રે રીતે, નેનુ રે ઝુરીયા. ૩
- તબ અહલ જૈતને, રધન રે કીતા;
 સો રોએ રોએ અપના, યાદ કીયા રે મીતા. ૪
- તબ શેહઝાદે હુસૈનને, સામાન બનાયા;
 સો મકકેકુ ચલના, સોચ મન રે લાયા. ૫
- કીતી ચંતા કે છોડના, અબ ગામ મદીના;
 અને મકકેકુ ચલનેકા, સામાન હે કીના. ૬
- એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ બાતી;
 અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૭
- રે તુહી

અનુ નબી કબરકે પાસ જ, રૂખસત હુવે રાતરે,
 રૂખસત હુવે રાત;
 સો શેહઝાદે હુસૈન થે, સહી સુની એ બાત રે,
 સહી સુની એ બાત. ૮

— ૯૧ —

બ ર હા

- શેહઝાદે સીધારે મકબરે, બકીયા* હે જસકા નામરે;
 કબર ઇમામ હસનકી, સહી તો હે ઓસ ઠામરે. ૧
- રૂખસત હોનેકો સહી, ગહે તો ભાઇકે પાસ રે;
 ઝીયારત કીતી રાતકો, વીદાય હોનેકી આસ રે. ૨
- વીદાય સહી હોવે હમુ, ભાઇ તમુ આ દિન રે;
 રૂખસત જા યું માંગતે, અફસોસ ખાયા તન રે. ૩
- હે તો વીદાય તમસુ વીદાય, હોવે વિદાય ભાઇસહી;
 શેહઝાદેને યું અફસોસસુ, બાત તો થી વાં કહી. ૪

* એક કબરસ્તાન કે જે મદીનામાં આવેલું છે, જેમાં હ. શાતમા તેમજ હઝરત ઇમામ હસન વીગેરેના મઝાર છે.

નેનુ તો આંસુ ભરે નીર, રોએ ધારો ધાર રે;
 વે યું સમરે* આપને, એસા તો નેહ થા પ્યારરે. ૫
 કબર તો જાને ભાઈકી, ઝીયારત કરતે જીસે દના;
 જાને નો મલીયે વીરકુ, ખુજતે તો થે એસ દના. ૬
 ઝીયારત અબ કે કરે, બીછરાન પડીયા વીર રે;
 લખીયા જે હે તકદીરકા, પોંચે સહી સરીર રે. ૭
 ભર ભર નેનુ આંસુ રોએ, સમર ને વીર રે;
 રોવે શેહઝાદે એકલે, હાવે ના તલ બી ધીર રે. ૮
 વતનમાં રેહતે સહી, કબર વીરકે પાસ રે;
 બીછરાન પડીયા અબ નાંહી, મલને તો કેરી આસરે. ૯

— ૯૨ —

તબ વીદાય રે હોને કાજ, શેહઝાદે સીધારે;
 ગોર× ઇમામ હસનકી, પાસ ભાઈ જે પ્યારે. ૧
 હય કબર બકીયેમાં, ગોર અનુકી મુણાઈ;
 વાં શેહઝાદે ગહે, પાસ રે ભાઈ. ૨
 વાં ઝીયારત રે કીતી, જા વિદાયકી રીતા;
 અને રૂખસત માંગી, યું સુન રે લીતા. ૩
 કાજ ઝીયારત રે શેહઝાદે, ફેર રે આયે;
 એ સુન સુન મુમન, એતના રે લાયે. ૪

રે તુહી

ભાઈકી ગોર પાસ જાયકર, વિદાય હુવે સહી માનરે,
 વિદાય હુવે સહી માન;
 વે શેહઝાદે હુસૈન થે, નામ સહી સુન માન રે,
 નામ સહી સુન માન. ૫

— ૯૩ —

- જા કબ્રસ્તાન બકીયેમાં, ઝીયારત રે કીતી;
 ઇમામ હસનંકી ઝીયારત, ભાઇએ રે સુણીતી. ૧
- વાં વિદાય રે હોવડે, જા કબરકે પાસા;
 પડા બીછરાન, નાંહી ફેર ઝીયારતકી આસા. ૨
- ભી ઓસ રાત ફેરકર, શેહઝાદે આયે;
 સો મા કે રોઝે પાસ, આયે રે સુણાયે. ૩
- જે ફતેમતુઝઝહરા, બતુલ રે નામા;
 સહી શેહઝાદે તો ફેરકર, આયે ઓસ રે હામા. ૪
- કહયા સલામો અલૈક, યા મા રે મેરી;
 કહયા એ હુસૈન હે, માંગે સીખ* રે સવેરી. ૫
- કે તમારી વિદાયકુ, એ હુસૈન હેં આયે;
 સો ઝીયારત છેલ્લીકા, સોચ મન રે લાયે. ૬
- તબ રોઝે રે ઉપરથી, અવાજ રે સુનાયા;
 સો શેહઝાદેકે કાનમાં, બુવાબ રે આયા. ૭
- કહયા સલામો અલૈક, યા મઝલુમ તમંના;
 અરે વાય રે સઇયદ, તમારા તંના. ૮
- એ વાય બેકસ*, વાય રે હુસૈના;
 એ વાય રે યતીમ, તમારા તંના. ૯
- એ રોઝે બીબીથી, કીયા રે કલામા;
 તબ ઝાર ઝાર રોએ, હુસૈન રે નામા. ૧૦
- સો રોએ શેહઝાદે, ભર ભર નેના;
 એ સુન સુન મુમનુ, રાખા મન મેના. ૧૧

રે તુહી

આયે શેહઝાદે ચલકર, માતા રોઝે પાસ રે,
 માતા રોઝે પાસ;

સો ઝીયારત કીતી જયકર, રૂખસત હોને આસરે,
રૂખસત હોને આસ. ૧૨

— ૯૪ —

બ ર હા

વિદાય તો હોને કાજ રે, ચલે શેહઝાદે રાતમાં;
રોઝે તો મા કે સહી, આયે જે બીબી કાતમા. ૧

અલ વિદાય માતા સહી, કહી શેહઝાદે બાતરે;
રૂખસત યું માંગી સહી, ઝીયારત કીતી રાત રે. ૨

હુસૈન હોવે વિદાય, સુન સુન મેરી માંચ રે;
એ ઝીયારત હે છેલ્લી સહી, પડના હે અબ દુર જાયરે. ૩

માતા તો થે ચાતે ઘણા, હુસૈન કેરી કાત રે;
હુસૈન વે વિદાય કરે, માતા એ સહી રાત રે. ૪

ઝીયારત એ છેલ્લી કરે, હુસૈન સુનો માય રે;
બીછરાન અબ પડીયા સહી, તમુસુ જુદા ભાયરે. ૫

નેનુ ભર ભર રોઝએ, કુછ શેહઝાદે બાત રે;
માતાકે રોઝે જુરીએ, એકલે શેહઝાદે કાત રે. ૬

વાય મઝલુમ નામસુ, જુરે તો બીબી કાતમા;
કાન એ આયે બોલ રે, ઝીયારત કરતે રાતમા. ૭

એ સુનતે નેનુ સહી ભરીયા, શેહઝાદેને નીર રે;
ઝાર ઝાર રોએ એકલે, હોવે ના મનકુ ધીર રે. ૮

આખર એ હે મલના, હુસૈન હે વિદાય કરે;
ઝીયારત એ છેલ્લી સહી, બીછરાન દુખ હે દલ ભરે. ૯

ગરઝે ગગન સીના અપાર, નેનુ બરસે મેહ રે;
દુખ તો ઝીયારત કરતે, માતાકી લાગા દેહ રે. ૧૦

— ૯૫ —

બ ર હા

- શેહઝાદે તો ગએ વિદાય હોને, નાની કંરે પાસરે;
રખસત હે છેલ્લી સહી, ફરનેકી નાંહી આસ રે. ૧
- ઉમ્મેહાત મુમનીન^x પાસ આયે, રંતે એક ઠામરે;
મદીનેકે માંહી ખાસ¹ થા, ઉમ્મે તો સલમા નામરે. ૨
- જદદાહૈ તો કરને પુછીયા, કહોને નસીહત ખાતરે;
હે દુશ્મનુને કસદ કીયા^{@@}, મારે મેરી ખાત રે. ૩
- ગામકુ છોડ જાકર રહું, કેસી કરં મેં રીત રે;
નસીહતકી મેં ખાત આહું, ફીકર એ મન દીતરે. ૪
- ફરઝંદ નાંહી તમ જાનતે, સઘયદ તમ હો સહી;
શેહઝાદેને ખાત સુનતે, ખબર તો એતી કહી. ૫
- ફરઝંદ સેતી લોહી તમના, પુછેગા ઓસ ઠામ રે;
બુઝુગ^o કીયા રખને, વે લોહીસુ મુકામ રે. ૬
- ઉમ્મે સલમા તો કેહને એતના, ગએ ઉડકર ઘરમાં;
સીસા તો એક ઘર માંહેથી, લેકર આયે હાથમાં. ૭
- દેખતે સીસેકુ ખાત રોએ, નેનુ બરીયા નીર રે;
બેહોશ હોને ગીરીએ, દલકુ નાંહી ધીર રે. ૮
- હુસૈનને તખ પુછા સહી, જદદાહ એ કેસી ખાતરે;
દીલગીર હોતે ખાત હે, દીસે તમારી ખાત રે. ૯
- કહયા એક દન નેહ થા, નખીજી ખાત તમુકુ કીયા;
જીઝદલ એતે આવકર, પુછના નખીકુ કીયા. ૧૦
- હુસૈનકુ હો નેહસુ, ચાહતે નખી તમ મન રે;
હોવે જે એક ઠામ હે, કતલ ઓનુકા તન રે. ૧૧
- કહયા નખી કતલ હોજયકર, ખાક એકજ ઠામરે;
કતલ કેરી ઠામ હે, કરખલા ઓસકા નામ રે. ૧૨

|| માની મા. x મોગીનોની મા-૬૦ પયગમ્બર સલ્લોના બ્રા બીચીયો મોગીનોની
મા કહેવાય છે. 1 રહેવું. @@ ધરિદો કર્યો.

- મુઠ્ઠી તો લાયે ખાક જા, પુછને નખીકુ ખાત રે;
 વે ખાક લે ધરી સહી, આગે મુખારક ઝાત રે. ૧૩
- સીસેકે માંહે ખાયકર, ઓસકુ રાખો નખી;
 લોહી એ હોવે ખાકરે, કતલ દન આવે તખી. ૧૪
- સીસે માંહી ખાક ખા, દીતી તખ મુજે રાખને;
 હાથું મુખારક આપસુ, દીતી થી જતજ પાકને. ૧૫
- કહયા ભી નઝર કીજ્યો, ઉમ્મે સલમા નત રે;
 હુસૈનકે કતલકી, દીજ્યો નીશાની અંત રે. ૧૬
- હોવે લોહી ખાક જખ, નખીને એતના આખીયા;
 કતલ તખ હુસૈનકા, બુજ્યો યું કર દાખીયા. ૧૭
- તખકી તો થી મેં દેખતી, સીસેકે માંહી નત રે;
 નસીહત અપને નખીકી, રાખીથી નત મન અંતરે. ૧૮
- ફરઝંદ એ વે ખાક હે, લોહી હુધ દીસે સહી;
 ઉમ્મે સલમા એ ખાતરે, ખખરકી એતની કહી. ૧૯
- જદદાહકે ધરથી ખાર આયે; નેનુ ભરીયા નીર રે;
 શેહઝાદેને ખાત એ સુનતે, હુધ ના મનકુ ધીરરે. ૨૦
- જદદાહકે ખોલ સુનતે, રંધન કીયા જન રે;
 ઝાર ઝાર રોતે ખાર આયે, હુસૈન તખ સહી માનરે. ૨૧

— ૯૬ —

- અને જખ ફેર હોવડી, અંધારી રાતા;
 તખ નખીજકે રોઝે પાસ, આયે સુની ખાતા. ૧
- આવ પેલા પેલા સલામ, નખીજકુ કીયા;
 અને તવાફ તો મુખારક, રોઝેકા કરીયા. ૨
- અને તવાફ તો કરને, ખાજ નમાઝ હે કીતી;
 તખ નીંદ રે આધ, એસી ખાત રે સુનીતી. ૩

હઝરત ખાતમ નખી, નેનુ રે દેખાયે;
 આવ નખીજીને હુસૈનકુ, ગલે રે લગાયે. ૪
 તખ શેહઝાદેને અરઝ, સખ રે પોંચાઈ;
 કે આપસકે એહવાત્તકી, કીતી રે અગાઈ. ૫
 કે ઉમ્મતકી જફાસુ, મેં હુવાહું ખીયારા;
 નખી દલ તો મેરા, નાંહી કરતા કરારા. ૬
 નખી ખાત તંગ હુવા, ઉસ જફા હો સેતી;
 તો હકીકત જફાકી, મેં કહું રે કેતી. ૭
 અખ છેલ્લી એ કીયારત, નખી મેં હું કરતા;
 ફેર મલના ના હોવે. એસા દલ માંહે આતા. ૮
 અલ વિદાય હું કરતા, યા રસુલ અદલાહી;
 તખ નખીજીને સખુરકી, રાહ રે બતાહી. ૯
 ભાઈ દીનકે મેરે, એ સુન ચંત દીજે;
 અને એક કર રખકુ, એતના કહીજે. ૧૦
 રે તુહી

ખાતમ ગલે લગાયકર, કહી સખુરકી ખાત રે;
 કહી સખુરકી ખાત;
 સો હુસૈન શેહઝાદેકુ સહી; સુની લખેસુ ખાત રે,
 સુની લખેસુ ખાત. ૧૧

— ૯૭ —

૩ બા ધ

સુન સુન ભાઈ મેરે દીનકે, જફા કેરી કેસી હુધ રીતરે;
 ધમામ હુસૈન ફરઝંદ નખીકે, ખાતથી નખીજીકી પીતરે. ૧
 રોઝે પાસ ગયે સીખ માંગને, નખીજીકે મધમ^૧ રાતરે;
 દીદાર દીયા નખી અપને, નેહ ખાત કીયા સહી ખાતરે. ૨

શેહઝાદે રોએ નેના ભર ભર, નખીજીકુ દેખતે પાસરે;
અરજ જફાકી કીતી સહી, રૂખસત હોનેકી આસ રે. ૩

નઝદીક હુવા સહી પોંચના, નખીજીને કહી એ ખાતરે;
ભુકે ને પ્યાસે સહી ધુલમાં, હોવે હોવે તમારી ખાતરે. ૪

* * * * *

ધાવસુ ભરાહો સહી રણમાં, નાઝનીન* તમારા તનરે. ૫

સર તો જુદારે કીયા તનથી, જાવે જાવે રણકેરે ઠામરે;
તખ તો હુસન તમ કીજીઓ, સખર કેરા સહી કામરે. ૬

ઓસ રાને નખીજી અપને, કીતી કીતી સીખ એ રીતરે;
શેહઝાદેકુ ગલે લગાયકર, ખાત કહી કર ખાત પીતરે. ૭

શેહઝાદે રોએરે નેના ભર ભર, ખાતમ હું દેખતે આપરે;
ઝાર ઝાર રવન કીયા સહી, લાગા નત દુખ કેરા તાપરે. ૮

-- ૯૮ --

જખ શેહઝાદેને અરજ, નખીજીકુ પોંચાધ;
તખ મુખારક બુખાંસુ, એતી ખખર બતાધ. ૧

યા નઝદીક હુવા હય, સુનો નુર દીદ+ મેરે;
કે શહીદ કીયે તમ, જાઓગે સવેરે. ૨

તમ પ્યાસે ને ભુકે, ખાકમાં ગીરાહો;
ઓસ રીને શહીદ, તમ કીયે રે જાહો. ૩

સો કરબલા નામ હે, જાં રણ રે સવેરા;
વાં સર તો જુદા, કીયા જાવેગા તમારા. ૪

અને ધાવસુ ભરાવે, એ નાઝનીન તાંના;
પોંચા વકત રે નઝદીક, રાખો રે મંના. ૫

અખ નુર દીદ મેરે, ધાવ સહોને સીસા;
અને હો મરદાના, કર તનકુ રીસા. ૬

*નાઝુક. + આખાની રોશની.

હે તન તો ફના, ઓસ રીતે રે કરના;
 સો હોના રે મઝલુમ, સોચ મન માંહી ધરના. ૬
 હોવે ભસ્ત રે ખુશાલ, જખ આહો મેરે પાસા;
 હે ભાત ભાતકે મેવે, કીચે તમ કાજ પાસા. ૮
 યું શેહઝાદેકુ નખીને, કહી રે બાતી;
 ધમામને સુન સુન, કહયા દન ઓર રાતી. ૯
 રે તુહી

નખીને સપને આવકર, કહી હુસૈનકુ બાત રે,
 કહી હુસૈનકુ બાત;
 કરબલા કેરે રણમાં; કતલ હોવે તમુ બાત રે,
 કતલ હોવે તમુ બાત. ૧૦

— ૯૯ —

એતે નખીજીકા મુંહકા રંગ, હુઆ બફરાની;
 અને મુખારક બાલુમાં, હુધ ગદ^૯ રે જાની. ૧
 એ દેખતે શેહઝાદે, દલ ખોફ રે આયા;
 તખ શેહઝાદેને નખીકુ, એ હાલ રે પુછાયા. ૨
 હાલ રસુલ ખુદાકે, એ કેસા હે દેખાતા;
 તખ નખીજીને એતની, આખી રે બાતા. ૩
 કહયા નુર રે દીદ, સુનો રે મેરે;
 તમ ફરજંદ ખુબ, સુનો રે સવેરે. ૪
 એ કરબલા કેરી, ગદ^૯ દેખાવે;
 જાં કઝા કેરા વકત, તમારા પોંચાવે. ૫
 એતી બાત તો કરતે, નીંદ શેહઝાદેકી ગહી;
 અને બેઠે જાગકર, તુરત રે સહી. ૬
 તખ આપસકી શહાદત, સહી રે જાની;
 તખ યકીનસુ ખુઝી, બાત રહી ના છાની. ૭

તબ મકકેકુ જાનેકા, ક્રીયા રે સામાના;
અને ચલના સિતાળી, ક્રીયા રે જાના. ૮
સુન વતન હો સેતી, અબ પડી રે જુદાઈ;
કે કસનીમાં વલીયુંકુ, હે રે બડાઈ. ૯
એ સુન સુન જાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર રબકુ, કહો દન ઓર રાતી. ૧૦

રે તુહી

જે આવે સોહી કરે, આપ સુરીજન હાર રે,
આપ સુરીજન હાર;
દુનીયા કસની રીત હે, જસ્કુ અસકા પ્યાર રે,
જસ્કુ અસકા પ્યાર. ૧૧

— ૧૦૦ —

બ ર હા

સપનેમાં શેહઝાદેકે આવકર, કહી નખીને જાતરે;
કરબલામાં હોવે સહી, શહીદ તમારી જાત રે. ૧
તબતો શેહઝાદેને સહી, માંગી નખીસુ અલ વિદાય;
વાંથી શેહઝાદે જાગકર, મીતસુ ક્રીતી અલ વિદાય. ૨
વકત અમારા પોંચીયા, યારો તમુસુ અલ વિદાય;
ખીછરાન એ ભાઈ પડા, યારો તમુસુ અલ વિદાય; ૩
છેલ્લામાં છેલ્લાહે મલના, યારો તમુસુ અલ વિદાય;
વકત અમારા પોંચીયા, હુએ તમુસુ વિદાય. ૪
યારો એ છેલ્લા મલના, હુએ હમ તમસુ વિદાય;
યારો તમુકુ સીખ હય, હોકર ચલે હમતો વિદાય. ૫
નાનીકે ડેરે જાયકર, હુવે શેહઝાદે અલ વિદાય;
ઉમ્મેહાતે મુમનીને રોયકર, ક્રીતી શેહઝાદેસુ વિદાય. ૬

ફરઝંદ એ રસુલકે, હોતેતો હો આખર વિદાય;
 નાનીને યું કહયા રોયકર, કીયે શેહઝાદેકુ વિદાય. ૭
 જે યાર થે પાડોસથી, હુવે સહી અનુસુ વિદાય;
 છેલ્લા હે તમુસુ મલના, અખતો હુવે હમતો જુદા. ૮
 અલ વિદાય ભાઈ દીનકે, અલ વિદાય;
 ખીછરાન પડીયા તમુસુ, હુવે હમતો અલ વિદાય. ૯

— ૧૦૧ —

સુનો ચૌદમી રાત, શાખાન કેરી;
 ચલે મકકેકુ શેહઝાદે, સુનીયો સવેરી. ૧
 થા સાઠમા ખરસ, હીજરત ખાજા;
 તખ મદીનેસુ નિકલે, એ સુના રે અવાજા. ૨
 એ જે રાતે નિકલે, તખ થી રે રાતા;
 એ શાખાન હો સેતી, એસી બુઝી રે ખાતા. ૩
 હુધ મુસા કલીમુલ્લાહ*, જેસી રે રીતા;
 જું આપ હે ચાતા, તું કરતા હે મીતા. ૪
 જેસા ફીરઔન* સેતી, ડર થા લગાયા;
 થા ફરારી* હોનેકા, સોચ મન રે આયા. ૫
 વેસી રીત રે સુણાહી, શેહઝાદે હો કેરી;
 કે છાને ચક્કીયે, ઉઠને સવેરી. ૬
 જખ મકકેકે લોકુંકું, એ ખખર રે પોંચાહી;
 કે શેહઝાદે આતે, એસી ખખર રે પાહી. ૭
 તખ મકકેકી અહલ*, સામી રે આઈ;
 ખાત મોહબ્બત સેતી, આઈ રે સુણાઈ. ૮
 સો બેગેસુ આવકર, મુજ્જાકાંત કીતી;
 એ સુન સુન મુમન, એતી ચંતા ચંત દીતી. ૯

* એક બુઝુર્ગ પયગંબર. † ખુદાઈ દાવો કરનાર એક ખાદશાહ. x નહાસવું.
 ‡ મકકાના લોકો.

રે તુહી
હીજરી સાલ થા સાઠમાં, ચૌદમી શાબાન રાત રે,
ચૌદમી શાબાન રાત;
ધમામ હુસૈન થે ચલીયે, મકકેકુ સુની એ ખાતરે,
મકકેકુ સુની એ ખાત. ૧૦

— ૧૦૨ —

સો ખુશાલી સેતી, આયે મલનેકુ સારે;
જળ શેહઝાદે મકકેકે, પાસ રે સિધારે. ૧
એ ખાત રે ખુશીસુ, મલ કીયા રે કલામા;
સો શેહઝાદે ઉતરે, થે રે હસ ઠામા. ૨
સો ટોલે ટોલે સળ, મલનેકુ આયે;
સો શેહઝાદે આનેકી, ખાત ખુશી મન લાયે. ૩
યું અહલ રે મકકેકે, ખાત નેહસુ મલીયે;
જળ શેહઝાદે મકકેકે, પાસ પોંચે રે સુનીયે. ૪
જળ યજીદને ખખર, એ સુની રે કાના;
કે હુસૈન* ને અખદુલ્લાx, ગએ મકકેકુ જના. ૫
કે મદીના છોડકર, ગએ દોનુ એ નામા;
સો જાકર પોંચીએ, મકકેકે ઠામા. ૬
તળ યજીદને ગુસ્સા, ખાત વલીદકુ કીયા;
કે અયસા તેં સોચ, કયું મન માંહે દીયા. ૭
કે રેઆયત* ઓનુકુ, તેરે કીતી;
અને ખાત તો મેરી, મન ના દીતી. ૮
યું ગુસ્સા કર વલીદકુ, તંગ રે કરાયા;
ધખને અશદક હાકિમ, કર મદીને બેજયા. ૯
એ સુન સુન ખાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૧૦

* હુસૈન ધખને અલી (રદી૦). x અખદુલ્લાહ ધખને ઝુબૈર (રદી૦). * છુટછાટ.

રે તુહી
 શેહઝાદે મકકે જ પોંચીયે, લોક આયે સામી સખરે,
 લોક આયે સામી સખ;
 ધાએ બેગે નેહસુ, ખબર સુનાહી જખ રે,
 ખબર સુનાહી જખ. ૧૧

— ૧૦૩ —

થા સઘદ બિન આસ, હાકિમકા નામા;
 સો યઝીદકા ચાકર, રેહતા મકકેકુ ઠામા. ૧
 આને દેખા કે શેહઝાદે, હેં શહેરમાં આયે;
 અને લોક તો એકઠે, જાત હેં દેખાએ. ૨
 કે બેગે હેં અવાઝ, બુલંદ દિલાતે;
 હે અનુ પીછે સારે, નમાઝ કરાતે. ૩
 સો જમાત અઝીમ, હોતી નમાઝ દેખાતી;
 એ આસકે દલમાં, દેહશત* રે આતી. ૪
 કે હજકી મોસમમાં, જાત લોક રે આવે;
 રખે શેહઝાદેકુ વેલી, હેં દલસુ ચાવે. ૫
 કે શેહઝાદેકે સાથ, સખ મલ વો જાવે;
 તો મુજકુ તેહકીક%, કતલ વે કરાવે. ૬
 યું હાકિમને મનમાં, સોચ રે કીયા,
 અને ભાગના આને, ચંતમાં દીયા. ૭
 તખ વે તો ભાગકર, મદીનેમાં ગયા;
 સો આસકા બેટા, જે સઘદ રે કહયા. ૮
 આને મદીનેમાં જાયકર, ખબર ભેજાહી;
 સો યઝીદકુ સારી, એ કીતી રે આગાહી. ૯
 કે ઇમામ હુસૈનસુ, જાત લોક હેં મલતે;
 અને અદબ તો અનુકી, જાત હેં કરતે. ૧૦

રે તુહી

સુરીજનહાર પેછાનકર, હોકર રહીએ દાસરે,
હોકર રહીએ દાસ;
દુન્યા ધુન્યા જનકર, નત રહીએ હો દાસરે,
નત રહીએ હો દાસ. ૧૦

— ૧૦૪ —

તખ કુરે કેરે લોકુને, એસી ચંતારે કીતી;
મુઆ શામ કેરા હાકમ, એસી ખખર સુણીતી. ૧
હુસૈન ખીન અલી, નામ રે કહીએ;
ખેત યઝીદકી નાહી, એ કબુલી લહીએ. ૨
ઓસ કાજ વે મદીને, રેહ સકેરે નાહા;
તો ઉઠ કર આએ, હે વે મકકે કે માંહા. ૩
સો મકકે કે માંહે આવકર, એ એકામત કીતી;
ધયુ કુરેકે લોકુને, ચંત મન રે દીતી. ૪
મુનો એકઠા મુલેમાન, થારે નામા;
સખ એકઠે હોવડે, ઓસ ધર ઠામા. ૫
તખ મુલેમાન એતના, સખુકુ ખતાયા;
યારો યઝીદને હુસૈનસુ, ખાત ખેત કાજ આયા. ૬
પણુ શેહઝાદે હુસૈનને, ખેત કબુલી નાહા;
એતો વતનકુ છોડકર, આએ મકકેકે માંહા, ૭
અને હવાખાહડ બી અનુકે, તમે દોસ દારા;
અને અનુકે ખાવસુ, હો રાખતે પ્યારા. ૮
તો યારી અનુકો, તમે આહોને દલાઓ;
સહી પાદશાહી અનુકી, સખ મનરે લાઓ. ૯
ધયુ મુલેમાનને ખાત, સખુકુ કહી;
તખ સખુને સુનકર, ચંતા હીયુ લહી. ૧૦

રે તુહી

કુફી સબુ એકઠે મળે, સુન મન કર ધીર રે,
 સુન મન કર ધીર;
 ખીલાફત ઇમામ હુસૈનખી, મસલત કીતી ધીર રે,
 મસલત કીતી ધીર. ૧૧

— ૧૦૫ —

તખ સિતેર રે અશરાફ, કુફે હો કેરે;
 વે કુબુલ કરને, ખોલેરે સવેરે. ૧
 કે શેહઝાદે હુસૈનખી, હૈ મદદ કરાવો;
 અનુ ચોખી હો કાજ, તન અપના ગમાવો. ૨
 સો વરકા એ ખેટા, અઝિમકા લહીએ;
 ખેટા મુતહર કેરા. હખીખ રે કહીએ. ૩
 થા કસીરકા ખેટા, જે મોહમદ નામા;
 અને ગરેખકા ખેટા, થારે ઓસ કામા. ૪
 લી મોહમદ અશઅસ, ઓસ થારે માનો;
 લી અખદુલરહમાન, નામ રે પછાનો. ૫
 લી અખદુલ્લા અફીફ, બુઝેરે નામા;
 વે તારિક આ-મશ, થારે ઓસ કામા. ૬
 લી ઉમર ખતારકા, થારે કહીએ;
 લી મોહમદકા ખેટા, થા મુખતાર લહીએ. ૭
 અને અમર સ-અદ, નામ રે જાનો;
 અને ઓરલી સારે, થે સાથરે પછાનો. ૮
 અને કાઝી શરએકે, હાથ કોલ રે દીઆ;
 સો સબુને એકઠે, મલરે કીઆ. ૯
 કે શેહઝાદે હુસૈનખી, હમુ ખીદમત કરની;
 અને તલ જેતી તકસીર, મન ના ધરની. ૧૦

કે શેહઝાદે હુસૈન હૈ, એ પાદશાહ હમારે;
અનુપર તન હમારે, કર ફીદારે વારે. ૧૧
ધયું કાઝીરે શરએકે, આગે સોગંદરે ખાધ;
એ સુન સુન મુમનો, દલ ચંતા એ આધ. ૧૨.

રે તુહી

સિતેર કુફી સરદાર થે, દીઆ અનુને બોલ રે
દીઆ અનુને બોલ;
સો કાઝીરે શરએકે હાથપર, સહી કીયાથા કોલરે,
સહી કીયાથા કોલ. ૧૩

— ૧૦૬ —

ધયુ સખને મલકર, કાગજ લખાયા;
સો શેહઝાદે હુસૈન પાસ, મકકેમાં ભેળ્યા. ૧
હમ તમુકુ દેખનેકા, બોત હે રે ચાવા;
ધયા આવોને શેહઝાદે, કર કરમરે ભાવા. ૨
હમ દેદાર તમારા, હેં દેખને ચાતે;
તન માલરે હમારા, હેં ફીદારે કરાતે. ૩
હમ પાદશાહી તમારી, કુ હૈ ચાતે;
હમ લાલચ જીવકી, નાહી તલ મન લાતે. ૪
ધયું કુફીયુને લખકર, ભેળ્યા નામા;
સો કાગજ પોચીઆ, આવ મકકેકે ઠામા. ૫
તખ શેહઝાદે હુસૈનને, સખ કાગજ પઢાયા;
લખ જુઆખ તો ઓસકા, ફેરને ભેળ્યા. ૬
કે કીતાબત લખીથી, વે દેખીરે સારી;
અને જાહેર હુધ, બોત તમારી ચારી. ૭
કે તમના હો મલના, બોત હમારા હો ચાતે;
કે દોસતી માહી, કુચ્છ શક નાહી લાતે. ૮

તો તહકીક મેલી કર, વેસી રે રીતા;
 જું લખ્યા હે તમુના, બોત કરને પીતા. ૯
 કે લખ્યા રે તમારા, હે કબુલરે કીતા;
 સો મલના તમારા, સોય મન રે દીતા. ૧૦
 ધયું શેહઝાદે હુસૈનને, લખ બેઝરે જુવાબા;
 એ સુન સુન મુમનો, ખુઝ એતના સવાબા. ૧૧

રે તુહી

કુફીયું લખ બેઝ સહી, વે શેહઝાદે કબુલી બાતરે,
 વે શેહઝાદે કબુલી બાત;
 જના વહાં સોચા સહી, શેહઝાદે આપ જાતરે,
 શેહઝાદે આપ જાત. ૧૨

— ૧૦૭ —

ધયું શેહઝાદેને કાગજ, લખ કુફેરે બેઝયા:
 અને ઓસ માહી એતના, લી થારે લખાયા. ૧
 કે ચચેરે ભાઇકુ, મે હું રે બેઝતા;
 વે ખખર લખે, સખ ધયું હુ ચાતા. ૨
 કે બેરે મેરે, ચચા હો કેરે;
 વે મુસલીમ નામસુ, તમે ખુઝીઓ સવેરે. ૩
 વે અકીલ કે બેરે, મેરે ચચા જે પછાનો;
 એ ભાઇ મેં તમુ પાસ; બેજે હે જાનો. ૪
 હે જે સાચે કોલકી, તમુ ફીકર સવારી;
 સો મુસલીમ આગળ, બાત કહીઓરે સારી. ૫
 અને હપારી તરફસુ, તમુ બેત હે કરની;
 સો મુસલીમ સેતી, કરો બેત તો સુણની. ૬
 કે બેત જે તમારી, સાચી મુસલીમ પાવે;
 વે મુસલીમ રીત, મુજે સાચેકી લખાવે. ૭

ધયું મુસલીમ કેરા, લખયા મુજે પાસ આવે;
તો ડોલરે તમારા, મુજે સાચારે દેખાવે. ૮
તો તરફ તમારે, મેં ચલકર આહુ;
જખ મુસલીમ કેરા, મેં લખારે પાહુ. ૯
સહી લખ ભેજ કીતાબત, ધયું શેહઝાદેને જાની;
એ સુનતે મુમન, મન ચંતા એ આની. ૧૦

રે તુહી
મુસલીમ બેટે અકીલકે, શેહઝાદેકે ચચેરે ભાધરે,
શેહઝાદેકે ચચેરે ભાધ;
અનુકુ કુરે ભેજને, કીઆ ખબર એ પાધરે,
કીઆ ખબર એ પાધ. ૧૧

— ૧૦૮ —

ગઝલ

શેહઝાદેને કાગજ લખાયા રે તમે સુનો રે;
કુરે લખને ભેજયા રે તમે સુનો રે. ૧
મુસલીમ ચચેરે ભાધ રે તમે સુનો રે;
ભેજે વે યું ખબર સુણાધ રે તમે સુનો રે. ૨
ભાધ મેરે તમુ પાસ આવે રે તમે સુનો રે;
મુસલીમ નામ જે કેલાવે રે તમે સુનો રે. ૩
સાચા ડોલ અનુ સેતી કરના રે તમે સુનો રે;
લખે જેસા મન માહી ધરના રે તમે સુનો રે. ૪
જેસી તમુ લખીથી ખાતી રે તમે સુનો રે;
ભેજે તો હે મુસલીમ જાતી રે તમે સુનો રે. ૫
પાળો તમે લખે કેરી રીતા રે તમે સુનો રે;
લખયા થા જે કરો મુજે પીતા રે તમે સુનો રે. ૬
વેસી રીતરે બેત સહી કરની રે તમે સુનો રે;
મુસલીમ સેતી મન ધરની રે તમે સુનો રે. ૭

બેત કર છોડીઓ ના હાથા રે તમે સુનો રે;
 રહીઓ તમે મુસલીમ સાથા રે તમે સુનો રે. ૮
 આલમ મું અદલ હો રહીઓ રે તમે સુનો રે;
 સાચી બાત દોસ્તકી કહીઓ રે તમે સુનો રે. ૯
 બઝીમ ના ઓસ તોલે આવે રે તમે સુનો રે;
 અદલ જે સાચા કેલાવે રે તમે સુનો રે. ૧૦
 શેહઝાદેને લખી એસી બાતી રે તમે સુનો રે;
 કુદે ભેજ ખખર સુણાતી રે તમે સુનો રે. ૧૧

— ૧૦૯ —

રખાઈ

દાસ હોને ખાલીકકુ બનીએ, કરે ચાતા આપ સત્તારે;
 દુન્યામાં થોડી બોત કસની, જીસે જેસા રખકા પીઆરે. ૧
 શેહઝાદે ફરઝંદ દેખો નખીકે, કીએને કીએ બેવફા તનરે;
 કરબલા હેરે અનુ પોચના, શહીદ કરનેકુ તન રે. ૨
 સખખ કુદેકા પેદા કીઆ, એસા એસા અપના હે મીતરે;
 નેહ જીસ પીતસુ રખકી, હુધ ઓસે કસનીકી રીતરે. ૩
 ફરઝંદ બુઝો બીબી ફાતમા, નવાસે નખીકે ખાસરે;
 હુધ રીત કસનીકી અનુકુ, અવરા કરો કેસી આસરે. ૪
 રખકુ ખાલક સહી બનકર, રહેના રહેના હોકર દાસરે;
 * * * * * ૫
 નત રોઈએ નેનુ ભરભર, જાંરે લગ ઓસ જગ બતરે;
 ફરઝંદ નખીજીકે કસની, રોના રોના સુન સુન બાતરે. ૬
 મુએ પેલા સહી વીરા મરના, તનકુ કરોને દલતાજરે;
 ઉમેદના કાલકા રાખીએ, એતા બુઝો બના હે આજરે. ૭
 મુએ પેલા મરના હે બનીએ, એસી રીત દન બેરાતરે;
 ઘડી બાજ ઘડી નાહી મેરડી, મરનેકી બુઝોએ બાતરે. ૮

— ૧૧૦ —

- અખદુલ્લા ખીન અખાસ, આચેરે કહીએ;
સો શેહઝાદેકુ મલને, આચેરે લહીએ. ૧
- જે અખાસ ચચા, નખીજકે જનો;
સો અખદુલ્લા અનુકે, બેટે રે પેછાનો. ૨
- કે વે થેરે મકકેમાં, આચે શેહઝાદે કે પાસા;
સો મલનેકે નેહસુ, કરને આસા. ૩
- આવ શેહઝાદેકુ મલતે, બાતરે કીતી;
સો કુફીયું કી જકર, જીભ પર દીતી. ૪
- તખ શેહઝાદેને કહીઆ, બેટે અખાસ હો કેરે;
બેટા રસુલકી બેટીકા, તમ બુઝીઓ સવેરે. ૫
- તખ અલ્લાહુમ્મા *નાઅમ*, અખદુલ્લાને આખા;
કહા કબુલ મે કીતા. યું કર રે દાખા. ૬
- કહા તમુ બન કીસીકુ, મે નાહીરે જનતા;
બેટે રસુલકી બેટીકા, ચોર કીસે નાહી માનતા. ૭
- કહા તેહકીક તમના, હૈ નખીકે નવાસે;
જે રસુલ ખુદાકે, દોસ્ત રખકે ખાસે. ૮
- અખ નવાસા જમીમાં, હોવે નખીજ હો કેરા;
વે તમુ બના અવરકો, નાહી મરદ રે અનેરા. ૯
- યારી તમુકુ હે દેની, મેં ફરજરે જની;
સો ઉમ્મત સારીકુ, બાત એ મેં માની. ૧૦
- યું અખદુલ્લાને શેહઝાદેકુ, નેહ સુ ચાએ;
એ સુન સુન મુમનો, મન એતના લાએ. ૧૧

* મુસીબતની વખતે અરબી મહાવરામાં વાપરે છે.

* જ ! હાં.

રે તુહી

શેહઝાદેકુ અબદુલ્લા મલકર, કીતી નેહસુ ખાતરે,
કીતી નેહસુ ખાત;
તેહકીક નવાસે નબીકે, હે તમનાકી જાતરે.
હે તમનાકી જાત. ૧૨

— ૧૧૧ —

ફેર હુસૈનને એતની, કહી રે ખાતી;
હક મેરેમા તમુ દલ, ચંતા કેસી હે આતી. ૧
યા ઇબને અબ્બાસ, વે ખોલ કર આખો;
મેરે હકમાં હે ખુજો, વે ખયાન રે દાખો, ૨
કે જમાઅત ગામથી, મુજે ખારરે કરાવે;
અને વતન હો સેતી, દુર મુજેકુ રખાવે. ૩
કીતી મેહરમ મુજેકુ, ઝિયારત રસુલુલ્લાહ કેરી;
યું દુર મુજે કીતા, તમ સુનીઓ સવેરી. ૪
અને મારના મેરા, તો બી હે આતા;
હે દુશમની મુજે પર, એસી મન લાતા. ૫
કે કરાર મે ઓનુકે, નાહી ડરથી પાતા;
ઓસ ડરકે લીતે દલકુ, નાહી આરામ રે આતા. ૬
યું શેહઝાદે હુસૈનને, જખ ખાત રે કહી;
તમ ઇબને અબ્બાસને, સુન લીતી રે સહી. ૭
તખ ઇબને અબ્બાસને, પઢી આયત રખાની;
વે જુઆબ હો જેસી, થી હકીકત જની. ૮
પીછે કહીઆ ફરઝંદ, રસુલુલ્લાહ કેરે;
તખ ખુઝરગ ટોલેસુ, હો સુણીઓ સવેરે. ૯
મે ગવાહી હું દેતા, યું અબદુલ્લાને આખા,
એ સુન સુન મુમનો, મન એતના રાખા. ૧૦

રે તુહી
 ઇબને અબ્બાસને મલતે, તારીફ કીતી જનરે,
 તારીફ કીતી જન;
 ખોલ ખોલ જેતી ખાતથી, સફત સેતીથી માનરે,
 સફત સેતીથી માન. ૧૧

— ૧૧૨ —

કહા નખીજી સુ હદીસ, એસી સુની મેં કાના;
 ઇબને અબ્બાસને એસકા, યું કીઆરે બયાના. ૧
 કેા કોમમાંથી ફરજંદ, મેરેકુ મરાવે;
 એસે ચારી કોહી, નાહી રે દલાવે. ૨
 જીસે દલ ને જુબાપર, જુઠં રબને ડલાયા;
 વે એસકુ ચારી, દેવેગા બતાયા. ૩
 યું ઇબને અબ્બાસને, ખાત રે કહી;
 ઓર તારીફ બી જુબાપર, ખોત રે લહી. ૪
 તબ અલ્લા હુમ્મા અશહદો, કર શેહઝાદેને આખા;
 તો શહાદત હોઘએ, રબ યું રે દાખા. ૫
 ઇબને અબ્બાસને આખા, તબ સુનો એ મનના;
 જીવ ફીદા હે મેરા, હોઘએ તમના. ૬
 કે ખોલ તો તમારે, હે એસેરે દંખાતે;
 કે વફાતકી ખબર, હે મુજેકુ બતાતે. ૭
 અને ચારી મુજેસુ, હો તમરે ચાતે;
 * * * * * ૮
 ખા સોગંદ ખુદાકી, કહા જંગ મે કરાહુ;
 સો તમારે આગે, હાથ જંગમાં કટાહુ. ૯
 તો બી હક બખલાયા, યું ખુજોરે નાહા;
 એસા હક તો તમારા, હે મેરે દલ માહા. ૧૦

યું ઇબને અબ્બાસને, બાત રે કહી;
સો શેહઝાદેને સુનકર, સબ રે લહી. ૧૧

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ બતી;
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તુહી
જે આવે સોહી કરે, એસા અપના મીત રે;
એસા અપના મીત;
કસની છોડી જગમાં, હસકુ રબકી પીત રે,
હસકુ રબકી પીત. ૧૩

— ૧૧૩ —

એતા ઇબને અબ્બાસને, કે ફેરે દાખા;
સો મસલત બોલ, શેહઝાદેકુ આખા. ૧

કે અબ હું ઇઆથી, મેં મદીને બતા;
અને તમ બી આહો એ, એતા હું રે આતા. ૨

કહા આપને દાદેકે, રહો રોઝેકે પાસા;
અને ઝયારત હો કેરી, તન કરો મન આસા. ૩

સો મોહંમદ મુસ્તફા, રસુલુલ્લાહી;
ઓનું રોજે પાસ રહો, યું ખબર બતાહી. ૪

જબ ઇબને અબ્બાસને, એતી બાત રે કહી;
તબ શેહઝાદેને સુનકર, સબ વે લહી. ૫

તબ શેહઝાદેને એતના, ફેર બુવાબ રે દીતા;
સો ઇબને અબ્બાસને, સુનકર લીતા, ૬

જે મદીને માહે, મે કરાર રે પાતા;
તો ગામકુ છોડકર; કયું ઇધર રે આતા. ૭

હ દુશમન રેનેકુ, મુજે દેતે રે નાહા;
તો કરાર કયું પાહુ, મેં મદીને માહા. ૮

જે રેહ મેં સકતા, ના બાર તો નીકલતા;
અને નબીહ કે રોઝેસુ, ના બુદાહી મેં પડતા. ૯

અને લડકે લેકર, ક્યું રાહા માંહે ચલતાઃ
અને ગમ ને ચંતા, કાહે મન માંહે ધરતા. ૧૦
ઘળને અઝાસકુ, કહી શેહઝાદેને બાતી;
એ સુન સુન મુમનો. કહા દન ઓર રાતી. ૧૧
રે તુહી

નબીજકેરોઝેથી છુટના, ખુશના આઘ મુજે બાતરે,
ખુશના આઘ મુજે બાત;
મસતત ઘળને અઝાસસુ, કરે શેહઝાદે બાતરે,
કરે શેહઝાદે બાત. ૧૨

— ૧૧૪ —

જબ ઘળને અઝાસકુ, બાત શેહઝાદેને કહી;
કે મદીને માંહે રહેના, ના હોતારે સહી. ૧
તબ ઘળને અઝાસને, ફેર એતના આખા;
સો શેહઝાદે કે બોલકા, જુવાબ રે દાખા. ૨
નાહી હુસૈનકુ કહ્યા, તમે કબુલ કરતે;
કે અરજ તો મેરી, નાહી મન માહી ધરતે. ૩
કે મેરે સાથ નાહી, મદીને ચલતે;
અને ઓર કુચ્છ મનમાં, હો ફકરરે ભરતે. ૪
કે કુફીયું કે લખેસુ, તમે દલ હો ચાતે;
ઓસ કાજ મેરી બાત, મન નાહી લાતે. ૫
પણ કુફીયું કે લખેપર, મત હોઘઓ મગરરા;
કે અતબાર ઓનુકા, મત કરો રે પુરા. ૬
એ જુઠે રે વાંચે, હે કુફીયું કેરે;
એ બોલનારે જુઠે કેરે, હે બુઝીઓ સવેરે. ૭
તમ અનુકે લખેસુ, મત પગ રે ખસાહો;
કે * હરમકુ હોડકર, મત કુફેકુ બહો. ૮

કે મકકેકુ છોડકર, તમ નીકળયો નાહા;
 એ બોલ તો મેરા દત્ત, રાખીયો મન માહા. ૯
 ચલે ઇબને અબ્બાસ, કે એ મદીને ગામા;
 એ સુન સુન મુમન, લીઆરે નામા. ૧૦
 રે તુહી
 રખ ચાવે સોહી કરે, જુ' જેસા લખીયા લેખરે;
 જુ' જેસા લખીયા લેખ,
 દોસ્તકુ વે ચાવે સહી, હર હાલ સવાબરે;
 હર હાલ સવાબ. ૧૧

— ૧૧૫ —

પીછે જુ' તુરે ચાયા, એને આપરે અલ્લાહી;
 વેસી શેહઝાદેકે દલમાં, ફીકરરે આહી. ૧
 કે મુસલીમ અકીલકુ, કુરેકુ ભેળએ;
 ઇબને અબ્બાસકા કેના, મન રે ના લાએ. ૨
 તબ શેહઝાદેને કાગજ, કુફીયુકુ લખયા;
 સો મુસલીમ સાથ, ભેળયા સુનીયા. ૩
 કે તમુને લખા થા, હમ અમીર હે ચાને;
 હમ પાદશાહી કરે, યુ' મન હે લાતે. ૪
 એ તમુને મુજકુ, એસ કાજ હે બોલાયા;
 કે કાગજ તમુને, થા મુજે કુ ભેળયા. ૫
 એસ કાજ ચચાકે, મે બેટે હે ભેળએ;
 સો મુસલીમ નામસુ, જે હે રે કેલાએ. ૬
 મે ભાઈ કર અનુકુ, હુ' કરતા ચાવા;
 સહી અનુકુ હે તમારી, તરફ ભેળવા. ૭
 તમ અનુકુ મક્કકર, કીજીયો ચારી;
 કે લખ એ ભેજે, મુજેકુ સવેરી. ૮
 પોચે ભાઈકે લખેબાજ, મે ઇયાથી હુ' ચલતા;
 બેગે કદમ તો તમારી, હુ' તરફ રે ધરતા. ૯

સહી મુસલીમ લખકર, યું કાગજ ભેજાએ;
કાસદ કુદેથી જે આયે, અનુ સાથરે સુણાએ. ૧૦

યું મુસલીમ અકીલકુ, ભેજેરે સહી;
એ સુન સુન મનમાં, યાદ કરો રે દહી. ૧૧

રે તુહી

મુસલીમ કુદે ભેજાએ, દીતી કીતાબત હાથરે,
દીતી કીતાબત હાથ,
કાસદ કુદેથી આએથે, ભેજે અનુકે સાથરે;
ભેજે અનુકે સાથ. ૧૨

— ૧૧૬ —

જખ મુસલીમ મકકેથી, બાર રે નીકલીએ;
અને થોડીસી મંજલ, રાહમાહે ચલીએ. ૧

દેખો જમને હાથપર, એક આયા રે શિકારી;
ઓને હરણ કે પીછે, હે કીતી અસવારી. ૨

અનુ દેખતે હરણકુ, ઓને આવને ગીરાયા;
અને પકડને ઓસકુ, ઝભેરે કરાયા.

એ મુસલીમ દેખકર, પીછે રે ફરીએ;
સો ફેરને આવકર, શેહઝાદેકુ મલીએ. ૪

યા ફરઝંદ રસુલ, ખુદા હો કેરે;
એ બાત તો મેરી, તમે સુનોરે સવેરે. ૫

કે કુદે માહે જાનેકી, મુજે મસલત નાહા;
એસા સોચતો આયા, મેરે દલ માહા. ૬

કયા ચયા કે બેટે, હર તમુ દલ આયા;
યું શેહઝાદેને ઓનુકુ, પુછને બતાયા, ૭

કબી દલ તો તમારા, નાહી જાનેકુ આતા;
તો ઓરકુ ભેજાહુ, યું કીતીરે બાતા. ૮

યું શેહઝાદેને જીવાળ, અનુકો દીઆ;
 સો મુસલીમ જીવાળ, સખ સુનકર લીઆ. ૯
 એ સુન સુન ખાતી, સહી ચંત દીજે;
 અને એકકર રખકુ, એતના કહીજે. ૧૦

રે તુહી

સુનરે ગાફલ જગકર, કયા સોવે દીન રાત રે,
 કયા સોવે દીન રાત;
 મીતકુ કસે સહી, વે આપ સુખહાન જતરે;
 વે આપ સુખહાન જત. ૧૧

— ૧૧૭ —

કયા ફીદા તો મેરા, હજર રે જીઆ;
 યું મુસલીમ જીવાળ, શેહઝાદેકુ દીઆ. ૧
 પણ જેસીરે હકીકત, મુજે રાહમા દેખાઇ;
 મેં ઓસકાજ અરજ, તમુકો પોચાઇ. ૨
 અને મુજે દલ ડરકી, એસી આઇ રે ખાતી;
 રખે દુર મેં હોઉ, તમારી જાતી. ૩
 અને નાહી તો કદમમેં, કેસે પીછેરે ખસાહુ;
 કે કેના રે તમારા, દલ કીઉના લાહુ. ૪
 એતા મુસલીમ કેકર, ખોત ફીરાકરે કીતા;
 અને ખીછરન દુખ, ખોત મન માહી દીતા. ૫
 આવ શેહઝાદેકે હાથ પગુ, ખોસેરે દીએ;
 સો ખીછરન^૧ કાજ, ખોત નેહકે લીએ. ૬
 અને ઝાર ઝાર રોએ, વીદારે કીતી;
 એસી ખીછરન ચંતા, મનરે દીતી. ૭
 મન રોએ રોએ કયા, એસા આતારે ખીચારા;
 કે ફેરને દેખુ, નાહી દેદાર રે તમારા. ૮

બોત નેનુ રોએ રોએ, ભરીઆ પાની;
તબ રોહાદે ભી રોએ, બાત સહીરે બની. ૯
તબ રોહાદેને પુછા, છવ કાજ હો ડરતે;
કે ચંતારે ગમકી, બોત મન હો ધરતે. ૧૦
તબ મુસલીમ કહીઆ, નાહી યું તો નાહા;
મુજે બીછરન હુસૈન કા, દહુ મન માહા. ૧૧
યું મુસલીમ રૂખસત, કરને ચલાએ;
એ સુન સુન મુમનો, મન એતના લાએ. ૧૨

રે તુહી

પાંત તરવરથી દુટતે, સીખ માંગી હજુરે,
સીખ માંગી હજુર;
અબ કેસે ફેર મલના, બાએ પડેંગે દુરરે,
બાએ પડેંગે દુર. ૧૩

— ૧૧૮ —

બરહા.

મુસલીમકો વિદા કીએ, ભેજે કુફેકે તીર રે;
ઝાર ઝાર રોએ મલતે, કીતીના મનમાં ધીર રે. ૧
દેદાર સેતી મેં કભી, જુદા હુવા નાહે સહી;
અબ તો જુદાઈ મુજપર, નાબનુ કયા ચાવે દહી. ૨
અબ તો કેસે દેખુ સહી, ફેરકર એ દેદાર રે;
કરવત બરહા વાહીઆ, રોએ તો બે સુમાર રે. ૩
મસાલ જું હે પાંતકી, દેખોને કેસી રીતરે;
ઓસ રીતે રોએ સહી, મુસલીમ કર મન પીત રે. ૪
તરવરકુ લાગા સહી, લીલા તો હોવે પાત રે;
કુપલ દીસી રંગસુ, દીસે હે કહી કહી બાત રે. ૫
જુદા તો હોતે ઝાડથી, સુકીઆ ઓસ તન નીરરે;
ફગતા કહી ફેરે સહી, પાવેના એક તલ ધીર રે. ૬

ખીછરન સખતી જલગીયા, ઓસકી કેસી મસાલરે;
 ખોલે જું માનવી જલસુ, ખીછરન કેરે હાલરે. ૭
 ખીછરન હું મેં તમુસુ, પડા સુન તરવર નામરે;
 ફેર કર નાહી મલના, પડેંગે દુર કહી ઠામ રે. ૮
 આખર વે ખોલ એ સીખકા, સુનને તરવર મનરે;
 અખ તો જુદાઇ હે પડી, છુટે તમારે તનરે. ૯

— ૧૧૯ —

તખ મુસઝીમ શેહઝાદે, ને વીદારે કરીએ;
 શેહઝાદે ઝાર ઝાર રોતે, રાહ માહે ચલીએ. ૧
 એ જાકર પોએ, શેહર જા મદીના;
 રાતે શહેરમાં ગએ, યું સુનકર લીના. ૨
 પાસ નખીજ કે રોઝે, જા નમાઝરે કીતી;
 અને તવાફ કી ચંતા, મન રે દીતી. ૩
 બી ઝિયારત કરને, ગએ આપસ કે ડેરે;
 બી ઉઆથી બી વીદા, ખેલે હુએરે સવેરે. ૪
 સો આગુવાકુ લેકર, રાહ માહે આએ;
 સો વાદીએકી* રાહાપર, હો ચલેરે સુણાએ. ૫
 સો કુરે કેરી રાહા, અનુને લીતી;
 રાહા આગુવારે ભુલા, એસી ખાત હે સુણીતી. ૬
 ના પાણી મલીઆ, ખોત પીઆસ રે લાગી;
 તખ ખીછરન કેરી, ચંતા મન રે જાગી. ૭
 તખ શેહઝાદેકા ખીછરન, યાદ રે આયા;
 કુચ્છ અફસોસ જીવકા, તલ ના કરાયા. ૮
 પીછે મુશકેલી સેતી, કુરે રે પોચાએ;
 એ સુન સુન મુમનો, મન એતના લાએ. ૯

રે તુહી

ભુલે રાહ પાણી બના, લાગી બોતજ પીઆસરે,
લાગી બોતજ પીઆસ;
બીછરન હુસૈન કેરડા, કીઆ યાદ મન ખાસરે,
કીઆ યાદ મન ખાસ. ૧૦

— ૧૨૦ —

સુનો દારે મુખતાર, થા સરાકા^૧ નામા;
જા મુસલીમ કુફેમા, રહે ઓસ ઠામા. ૧
થે દોસ્ત તો મલને, ઓનુ પાસ આએ;
જખ ખખર ઓનુકી, આએકી પાએ. ૨
જખ આવને એગઠે, હુએરે સારે;
અને બેડે સારે, મન કરને કરારે. ૩
તખ મુસલીમને કાગજ, શેહઝાદેકા પઢીઆ;
સખુ કુફે કેરે રહીસુ, કાન ધર સુણીઆ. ૪
વે કાગજ સુનને, સખ રોએ જાર જારા;
એસા શેહઝાદે કે ઉપર, કીઆ સખુને પીઆરા. ૫
અનુ મુસલીમ સેતી, બેત રે કીતી;
યું નત નત ઓરોને, ચંતા મન રે દીતી. ૬
સો રોજ રોજ આવતે, અને બેતરે કરતે;
યું રોજ રોજ અદકે, હોતે રે જાતે. ૭
જખ બોતને આવ કર, બેતરે કરાઈ;
અને જમાત તો એકઠી, બોત હુઈ રે સુણાઈ. ૮
તખ મુસલીમ લખ કર, બેજરે નામા;
સો શેહઝાદે કે પાસ, મકકે કે ઠામા. ૯
એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એકકર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૦

રે તુહી

બેત આવ કીતી કુફીયુ, બેત મુસલીમ સાથરે,
 બેત મુસલીમ સાથ;
 તબ કાગજ શેહઝાદેકુ બેજઆ, એનુ કાસદ હાથરે,
 એનુ કાસદ હાથ. ૧૧

— ૧૨૧ —

યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, ઇઆ એસા હે દેખાતે;
 કે કુફેરે લોક, બેત તમુક હે ચાતે. ૧
 બેત નહરે સેતી, હે બેતરે કરાતે;
 યું દલથી તમુક, એ હે રે ચાતે. ૨
 સૌ અહાર હબર, હે આવને મુજે મલીએ;
 હે જંગાઇ કરનાર, એસે નજર પડીએ. ૩
 એતે સબુને આવકર, બેત મુજસુ હે કીતી;
 અને પીત તો તમારી, બેત મન હે દીતી. ૪
 બે મુબારક ખાતરમા, એ ખાત રે લાઆવો;
 તો આપરે ચલકર, ઇઆરે આવો. ૫
 યું મુસલીમ કાગજ, તબરે લખાવા;
 અને શેહઝાદે કે પાસ, બેગીરે બેજવા. ૬
 થા યઝીદકા ચાકર. નુઅમાન નામા;
 વે થારે હાકમ, કુફે કે ઠામા. ૭
 એસે મુસલીમ કેરી, હુધરે અગાઇ,
 તબ એસ દલ ચંતા, બેત રે આઈ. ૮
 તબ વે તો ચલકર, જુમ્મા મસજદમાં આયા;
 અને કુફીરે બોલાએ, એસારે સુણાયા. ૯
 તબ કુફીરે આએ, સબ મસજદ રે માંહા;
 કે રઇસ માં પીછા, રહ્યા રે નાહા. ૧૦

યું જમે રે હોવડે, સખ મસજદ કે ઠામા;
એ સુન સુન મુમનો, લીઆરે નામા. ૧૧

રે તુહી

નુઅમાન કુફી બુલાયકર, બેડા મસજદ ઠામ રે,
બેડા મસજદ ઠામ;
ચંતા હુધ ઓસ દલમા, સુનતે મુસલીમ નામરે,
સુનતે મુસલીમ નામ. ૧૨

— ૧૨૨ —

જખ કુફીયું સારકા, હુઆરે મેલાવા;
તખ નુઅમાન મિમ્બર પર, આપકુ ચઢાવા. ૧
કે મિમ્બર ઉપર, ચઢ નીદારે કીતી;
કે સબુકે કાનુમાં, વે સોહરત સુણીતી. ૨
કેતા કિતના ઉડાવોગે, તુમ કુફેકે બાસી;
અને બુડ કરી કેતની, કરોગે એસી. ૩
તુમ ખુદાસુ હર કર, આપ રહમ માહે આવો;
અને ફીસાદસુ આપકુ, પીછે રે રખાવો. ૪
મેં સુતેકુ પેલા પેલ, નાહી રે જગાતા;
મેં પેલી લડાઇ, નાહી રે કરાતા. ૫
બે તમુકુ ફીસાદથી, તોબા હે કરની;
માફ કરની તખસીર, મન મેરે રે ધરની. ૬
અને નાહી તો શમશેર, લે કરંગા જંગાઇ;
ના ઇસ બાત માહે, ખુબ ખુબયો બડાઇ. ૭
માફ તમુકુ, યા મેં હે મર જાહું;
યા તમુરે સબુકુ, કતલ રે કરાહું. ૮
એતા કેને તલે, મિમ્બરથી આયા;
ફેર દારૂ અમારત, કુ ચલીઆ સુણાયા. ૯

સો હાકમ કે રેનેકી, જે કહીએરે ઠામા;
સુનો દારૂલ અમારત, હે ઓસકા નામા. ૧૦

જેતે યજીદકે દોસ્ત, થે કુફ્રેમાહે કેલાએ;
ઓનુ સબુ લખા કાગજ, શામરે ભેજાએ. ૧૧

સો યજીદકુ એક એક, લખીઆ નામા;
એ સુન સુન મુમનો, કીઆ જીભેકા કામા. ૧૨

રે તુહી

જે કુફ્રેમાં રેતે સહી, યજીદ કેરે દોસ્ત દારરે,
યજીદ કેરે દોસ્ત દાર;

અનુ યજીદકુ કાગજ લખીઆ, કર કર દલમાં પ્યારરે,
કર કર દલમાં પ્યાર. ૧૩

— ૧૨૩ —

સખ લખી સો ખખર, મુસલીમ કેરી;
ખોત લોક આવ મલીએ, ઓસ જમાત ખોતેરી. ૧

અખ હુસૈનકે નામસુ, આવ ખેતરે કરાધ;
યું કુફ્રી સખ મલીએ, એસી ખખર લખાધ. ૨

જે કબી તુજે કુફ્રીસું, હે રે કામા;
તો ભેજ કોધ હાકમ, ઓર કુફ્રેકે ઠામા. ૩

હોવે કઠનરે જાતી, ખુખ હોરે સીપાધ;
કે દુશમનુ સેતી, લડે ખખર લખાધ. ૪

કે દુશમનુ લડકર, પીછે રે રખાવે;
જે તુ કુફ્રેકુ ચાવે, તો એસા હાકમ ભેજાવે. ૫

યું લખને સબુને, કાગજ ભેજાયા;
વે યજીદકુ પોચા, લખારે સુણાયા. ૬

તખ યજીદને પડકર, ચંત્રા મન રે દીતી;
અને વજીરેં સેતી, મસલત રે કીતી. ૭

- તબ યાસિર બોલીઆ, ઓસ રે ઠામા;
વેલી ઓસકે વઝીરકા, એક થારે નામા. ૮
- તબ ઓબેદુલ્લા ઝીઆદકા, ઓને લીઆરે નામા;
વે યઝીદકા હાકમથા, બસરે કે ઠામા. ૯
- કયા તેરા રાજ પેન્ના, હે બસરે રે માહા;
અને ઓસ બના કામએ, કે કબુલે નાહા. ૧૦
- તુ ભેજ ઓસે હાકમ, કર કુરે હો કેરા;
એ મસલત માહે, સોચ આતા હે સવેરા. ૧૧
- યું યઝીદસુ યાસિરને, કીતીરે બાતી;
એ સુન સુન મુમનો, કયા દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તુહી

- મુરીજન હાર પેછાનકર, હોકર રહીએ દાસરે,
હોકર રહીએ દાસ;
દમ દમ જવને કેરડી, નાહી કરની આસરે,
નાહી કરની આસ. ૧૩

— ૧૨૪ —

- કે ઓબેદુલ્લા ઝીઆદકુ, તુ કર ફરમાના;
સો કાગજ લખકર, બેલારે ભેજના. ૧
- કાજ બસરેકી ચોકી, કે તે આદમી છોડાવે;
અને આપ તો ચલકર, કુરેરે જાવે. ૨
- ઉઆ જાકર ફીસાદકુ, દુરરે કરાવે;
એ ઓસ બન અવરસુ, કામ નાહી હો આવે, ૩
- જબ યાસિરને એતના, યઝીદકુ કહીઆ;
તબ યઝીદને મનમા, સચકર લહીઆ. ૪
- તબ ઝીઆદકે બેટે પર, કાગજ ભેજયા;
ઓસ કાગજ કે માહી, એસારે લખાયા. ૫

આના મુસલીમ અકીલકા, હે કુરેમાં સુનાતા;
 કુફી બેત હે કરતે, એ બી સુનાતા. ૬
 સો હુસૈનકી બેત, સખ કબુલ હે કરતે;
 અને હુસૈનકી ચારી, સખ મન હે ધરતે. ૭
 ઓસ કાજ તુજકુ, હે કુરેરે જના;
 અને મુસલીમ અકીલકુ, પાસ તેરે રે ખુલાના. ૮
 અને સરતો તનથી, બેગી બુદારે કરાના;
 યું સરકુ કાટકર, શામરે ભેજના. ૯
 મે કુરે કેરા હાકમ, તુજે કુ કીતા;
 તુ બેગી કામ કીજે, મત રેવે રે ન ચીંતા. ૧૦
 યું ચઝીદને કાગજ, લખ રે ભેજયા;
 સો ઓબેદુલ્લા ઝીઆદકુ; લખારે પોચાયા. ૧૧
 એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
 અને એક કર કહો; દન ઓર રાતી, ૧૨
 નામા ચઝીદ ભેજયા, ઓબેદુલ્લા કેરે નામ રે,
 ઓબેદુલ્લા કેરે નામ;
 હાકમ કુરેકા કીઆ, થા પેલે જસરે ડામરે,
 થા પેલે જસરે ડામ. ૧૩

— ૧૨૫ —

જખ કીતાબત ચઝીદકી, જને પોચાધ;
 સો ઓબેદુલ્લા ઝીઆદકુ, દીતી રે સુનાધ. ૧
 તખ ઓબેદુલ્લા પદતે, બોત હુવા ખુશાજા;
 અને કુરે ચલના, કીઆ ઓસ રે હાલા. ૩
 જું કસાબ તો છુરી લે, હે ઝખેકુ જાતા;
 અને મજુરીકી ખુશાલી, બોત દલ હે લાતા. ૩
 વેસી ખુશાલી કેરી, ઓને કીતી રે રીતા;
 અને કુરેકુ ચલના, સોચ મન રે દીતા. ૪

- કેને ઓખેદુલ્લાકુ સુલેમાનકી, જા કીતીરે અગાહી;
કે શેહઝાદેકે કાગઝકી, ખખર પોચાહી. ૫
- કે હુસૈનને કાગઝ, હે ખસરે ભેજયા;
માહે અશરાફ* ખસરેકા, નામ હે લખાયા. ૬
- સો ગુલામ રે ઓનુકા, હે લેકર આયા;
સો સુલેમાન જસકા, નામરે કેલાયા. ૭
- માહે લખા કે તમુકુ, હું દાવત રે કરાતા;
સો ખોલાને હકકી, હું તરફ રે કરાતા. ૮
- નાહી ખાતલકી† તરફ, દાવત રે મેરી;
યું કાગઝ કે માહી, હે લખીયા સવેરી. ૯
- જો કબુલો રે તમના, સ-દક+ એ કીના;
તો સીધી રાહ આવો, યું લખ ભેજ દીના. ૧૦
- ઓખેદુલ્લા જીઆદકુ, સખ ખખર પોચાધ;
કે શેહઝાદેને કીતાબત, હે એસી રે ભેજાધ. ૧૧
- અને તેહકીક કરને, સખ પુછીરે બાતી;
એ સુન સુન મુમનુ, કયા દન ઓર રાતી. ૧૨
- રે તુહી
શેહઝાદેને ગુલામથા ભેજયા, સુલેમાન જસકાનામરે,
સુલેમાન જસકા નામ;
ઓખેદુલ્લાને જાએકર, કીઆ જાસુસી કામરે,
કીઆ જાસુસી કામ. ૧૩

— ૧૨૬ —

- એ કાગઝ કે માહે, બી એસા થા લખાયા;
જે સુલેમાન સાથ, થા શેહઝાદેને ભેજયા. ૧
- કે મેં હું કુફેકી, તરફ રે જાતા;
અને તમબી આહીયો, યું લખીથી બાતા. ૨

- એ જીઆદકે બેટેને, ખબર રે પાઈ; ૩
 કે શેહઝાદે હુસૈનકી, હે કીતાબત આઈ.
 સો સુલેમાન ગુલામ, હે રે લે આયા;
 તબ ગુલામ હો કેરી: ઓને ખોજરે* કરાયા. ૪
 તબ હુઠતે સુલેમાન, હાથરે ના આયા;
 કે કામઝ ઓસથી, ના પાયા રે સુણાયા. ૫
 અનુ હકીકત હુઠતે, સારી રે પાહી;
 તબ સારે રે લોકુકુ, ઓને કીતી રે અગાહી. ૬
 કે હુસૈનકે ગુલામને, ખાત એસી મુજે કહી;
 કે રઘસ* તમ સારે, ઓને ખોલાએ સહી. ૭
 તમ હોરે જનતે, બેટા જીઆદ હો કેરા;
 એક પત્ર માહી સારેકુ, બુદા કરે રે સવેરા. ૮
 બેગી કરે રે ખુન, બાપકી રીતા;
 એ જીઆદકે રે બેટેને, એસા કેના રે કીતા. ૯
 સો બસરે કરે રઘસું, સુન રે લીતા;
 એ સુન સુન મુમનુ, એના ચંતા માહે દીતા. ૧૦
 રે તુહી
 બસરે કે રઘસું બુલાએકર, કહી જસુસકી રીતરે,
 કહી જસુસકી રીત;
 સો બેટેજીઆદકે ને સહી, દુશમની ચંત મન દીતરે,
 દુશમની ચંત મન દીત. ૧૧

— ૧૨૭ —

- ફેર જીઆદ કે બેટેને, એતના આખા;
 સો બસરે કે રઘસુકુ, કેકર દાખા. ૧
 મે કુફેરે જતા, મુજે હાકમી હે આઈ;
 એતી એબેદુલ્લા જીઆદને, ખબર બતાઈ. ૨

- સો મુસલીમ અકીલકી, મુજે ખોજ હે કરના;
અને હુઠ કાઢ માર કર, ઓસે દફરે% કરના. ૩
- અને એ બી હુસૈનકુ, જેને રે ખુલાયે;
બી ઓનુકુ મારંગા, જેતે નામ હે લખાયે. ૪
- મે સખાકુ+ ઓસ કાજ, બેગી કુફરે જહુ;
અને બાઈ રે મેરેકુ હું મે ધયારે છોડાહુ. ૫
- હું મેરીરે જગા, મે ઓસકુ સુપાતા;
ઓસે તમારે કાજ. ધયા હુરે છુડાતા. ૬
- સહી હુકમ તો ઓસકા, માનીઓ તમના,
અને કોબી તમુસુ, એક ફરે રે તંના. ૭
- તો ગજબકી આગમાં, ઓસે મારને જલાઉ;
કે ઘરબાર પાડકર, ઓસે ફનારે કરાઉ. ૮
- જબ ઝીઆદકે બેટેને, એ કહી રે બાતી;
તબ બસરે કે રહસુ, હર બાતરે સુણાતી. ૯
- ઓસ હરકે લીતે, સુલેમાનકુ મરાયા;
જે શેહઝાદકા ગુલામ, આયાથા સુણાયા. ૧૦
- સો બસરે કે રહીસુ, વે મારા રે ગુલામા;
એ સુન સુન મુમનુ, લીઆરે નામા. ૧૧
- રે તુહી
સુલેમાનકુ કતલ કીઆ, બસરીડિનેઽ જનરે,
બસરીડિને જન;
બેટે ઝીઆદકે રેને સહી, ઝાંસે દીએ જબ માનરે,
ઝાંસે દીએ જબ માન. ૧૨

— ૧૨૮ —

થી કિતાબત શેહઝાદેને, લખને ભેજધ;
વે કુફે લે ચલીએ, એસી ખબર રે પાધ. ૧

- સો ઝીઆદકા ખેટા, કુરેમાં આયા; ૨
 અને શેહઝાદકા કાગઝ થા, વે બી સાથરે લાયા.
 અનુ પેલે દન ગહે, આયે હવેલી કે માહા; ૩
 ઓસ દન તો કીસીકુ, ખાત કીતી રે નાહા.
 બુઝમાં મસજીદમાં દુજે દન, ચલકર આયા; ૪
 ઉઆ રઘસુ ખોલાયે, સખ એસારે સુણાયા.
 સો ખોલાને હાકમી, આપસકી દાખી; ૫
 કે યઝીદકી કીતાબત, પઢકર આખી.
 અને દલાસા રઘસુ, સખુકુ કીતા; ૬
 કે ધનામ બી દેના, કુચ્છ કીઆરે સુણીતા.
 અને દુજે દન ઓસકા; ઉલટા કરાયા; ૭
 કે તુ કુરેકે રઘસુકુ, ઝાંસુરે દલાયા.
 તખ ડરેરે રઘસુ, સખ કુરે હો કેરે; ૮
 તખ કતલ હો સેતી, ફીર ગચેરે સવેરે.
 થી બું ધખને અખ્ખાસને, ખાત શેહઝાદેસુ કીતી; ૯
 તઉ કુફીયુને રીત, કીતીરે સુણીતી.
 કે મુસલીમ અકીલથી, સખ બુદે હો ભાગે; ૧૦
 એ સુન સુન મુમનુ, એતા કેનેરે લાગે.
 કુફી કેલથી ફર ગહે, ઝાંસે સુનતે કાનરે,
 ઝાંસે સુનતે કાન;
 ઝીઆદકે ખેટેકુ મલકર, માંગા જવે અમાનરે,
 માંગા જવે અમાન. ૧૧

— ૧૨૯ —

ખરહા.

ખેટે ઝીઆદકા જાયે પોચીઆ, કુરે માંહી માનરે;
 મુસલીમ તખ તો ડરીયે, ખખર સુનતે માનરે. ૧

હજર કેતે થે મલે, કુફી ઓનુ કે પાસરે;
આવ ખેતથી કીતી સહી, હો હો ને સબુદાસરે. ૨

લીલજ * હો ને ફિરગયે, ભાની તો કોલકી રીતરે;
ઝાંસુહો સેતી ડરીએ, કાચીથી ઓનુકી પીતરે. ૩

હજુ લખાયા કાગળુ, દેખોને નામ અનુકા સહી;
અતખાર નાહી કુફીયુંકા, ખખર એ સાચી કહી. ૪

સુન સુન ભાઈ દીન કે, કાચા ના કીજે બોલરે;
જીવકો લે આવે ધરે, મત ખોધ અપના કોલરે. ૫

હદીસ અપને નખીકી, સુન સુન મુમન ખાતરે;
કર કોલ ને છેતરશી, મુનાફક કેરી જાતરે. ૬

કર કોલ અહહ કુ ભાનતે, મુનાફક હોવે નામરે;
મુનાફક પળે કે નામ સુ, પાવેગા વેસી ઠામરે. ૭

મુનાફક કેરી ઠામ નાંહી, કિસી સુ છુપી રહી;
ઓસ કાજ નાંહી લખીયા, ખાત તો હે થોડી કહી. ૮

ભાઈ તો મેરે દીનકે, સુન રાખો નસીહત કાનરે;
કરને સમજને કોલ, મત હોતા નાદાનરે. ૯

—:~:—

— ૧૩૦ —

દુઆ

સુન સુન ભાઈ દીન કે, હાં દીન કે,
મોત તો હે એકખાર રે;
સહી તો અતે ભાઈ મરના હાં મરના,
જીવે જો ખરસ હજર રે. ૧

દેખો આદમી હેં જંગ કરતે, હાંજંગ કરતે,
આમના સામની આવરે;

ધાવ કરેરે ચલ એકકુ, હાં એકકુ,
દેવે એક એકકુ દાવરે. ૨

એસી રીતે સરદારકી, હાં સરદારકી,
રાખે મનમાં પીતરે;

* * * * * ૩

સરદાર આગે હેં રે ઝુઝતે, હાં ઝુઝતે,
કર કર તન આપ તાજરે;

દેખોને જીવ ભાગતે, હાં ભાગતે,
આતી હે ઓનકુ લાજરે. ૪

હોતી હે નેકનામી ઓનકી, હાં ઓનકી,
દેતે હેં આપ શીશરે;

અનુ ભાગતે હેં રે જો ઓનકુ, હાં ઓનકુ,
કરતી હે સંસાર રીસરે. ૫

એ તો હે સખ કોઈ જનતા, હાં જનતા,
નાંહી છાની ખાતરે;

નેક નામીરે હોવે ઓનકી, હાં ઓનકી,
ફના કરે જાતરે. ૬

યું જો રે જગમાં કરતા, હાં કરતા,
ફીરતા સુન સુન ખાતરે;

તો જીવતે કે સખ આવ મલતે, હાં મલતે,
મરતી ના કો' જાતરે. ૭

સરદાર આમના સામની, હાં સામની,
લડતે હેં દો તનરે;

દુજે તો ઓનુ કે કાજ હેં, હાં કાજ હેં,
યારીકુ ધરતે હેં મનરે. ૮

દાવા હે દોનું સરદાર કે, હાં સરદાર કે,
દુજે હેં લશકર લોકરે;

લશકરંમા રે ના કો' મરતા, હાં મરતા,		
કરતે જો કાંલકુ	*ફાંકરે.	૯
કાંલ જો ફોંક કભી કરતે, હાં કરતે,		
ફરેખ દેતે	માનરે;	
તો એક એક દુજે સુ જા મલતા, હાં મલતા,		
મરતા ના કોધ	તનરે.	૧૦
દોનું સરદારંમા જા એકકુ, હાં એકકુ,		
મલતા લશકર	સખરે;	
દેખો લડાઇતો ભાગતી, હાં ભાગતી,		
ના કોહી મરતા	તખરે.	૧૧
યું તો નાંહી ભાધ દીનકે, હાં દીનકે,		
દેખોને સખ	સનસારરે;	
એક એક સુ આવ =ભડતે, હાં ભડતે,		
કર કર ઠાકુરકુ	પીઆરરે.	૧૨
દેખો જીં નંને ખડે ઠાકરાં, હાં ઠાકરાં,		
હાકમ રાજા	જાનરે;	
પાદશા પાદશા હેં લડતે, હાં લડતે,		
એસી રીત હે	જાનરે.	૧૩
યું તો સીપાહી હેં મરતે, હાં મરતે,		
આમના સામની	આવરે;	
જીવ હે ફના આપ કરતે, હાં કરતે,		
કરને ઠાકોરાંકુ	પીતરે.	૧૪
તો રીત એ જંગ સુનકર, હાં સુનકર,		
કરને કાંલ તન	તાજરે;	
જંગથી નારાજ હો ને ફરતે, હાં ફરતે,		
નાંહી કયું આતી	લાજરે.	૧૫

કોલ કે ખાંધે વીરા મરના, હાં મરના,
 રેવે તો દુનીમાં લાગરે;
 કયું નારાજ હો જંગથી ફરતા, હાં ફરતા,
 ધનસે ઓસકા કાગરે. ૧૬

—:~:—

— ૧ ૩ ૧ —

જખ મુસલીમ ઓકીલકી, હુધ રે ॥અગાહી;
 બેઠે ઝીઆદ કે આનેકી, ખખર રે પાધ. ૧
 તખ ઓનુ દલ દર, લાગારે અજમા;
 કે પાડીરે જુદાઇ, શેહઝાદે સુ કરીમા. ૨
 કે કુફીઓ તો સારે, +છેહરે દીતા;
 અને કોલ હો કેરા, ઉલટા કીતા. ૩
 કે સખ ફિરગએ, મુસલીમ સેતી;
 ના ફિરતે લાગી, બેર પલહો જેતી. ૪
 તખ મુખતાર સરાસુ, ખાર નીકલ ને આયે;
 સો દરકે લીતે, ખાર આયે રે સુણાએ. ૫
 સો એકલે ગામ સુ, ફેર નાંહી કો' સાથા;
 કની કુફીને આવકર, ના દીયારે *હાથા. ૬
 જું ધખિને અખ્યાસને, થા શેહઝાદેકો દાખા;
 કે કુફીયુંકા હવાલ, સખ થારે આખા. ૭
 દેખો વેસી કુફીઉ, કીતીરે રીતા;
 કે ભાન કોલ મુસલીમ સુ, ના કીતીરે પીતા. ૮
 તખ હાની ઓરવત, કે ડેરે રે આયે;
 થે હાની અસહાબી, નબીકે કેલાએ. ૯
 આવ ઓનુ કે પાસ, *પના રે માંગી,
 પુરી દુશમની કેરી, મન ચંતા રે જાગી. ૧૦

તમ અનુને કહેયા; આહો ધર હે તમારા;
તમ અનુને સોચ, મન એતનારે સવારા. ૧૧

રે તુહી

હાની ડેરે આવકર, મુસ્લીમ પાયે ચેનરે,
મુસ્લીમ પાયે ચેન;
જગો હાનીને દીતી, સુનતે મુસ્લીમ કેનરે,
સુનતે મુસ્લીમ કેન. ૧૨

—:~:—

— ૧ ૩ ૨ —

ખરહા

મુસ્લીમ હુએ એકત્રે, દુશમનો કે ખજરરે;
ધર ધર ફિરે શૌરમાં હુએ, ના કો’ કરે પ્યારરે. ૧
ચાતા તો વે આપ કરે, આવે જે સુરીજન હારરે;
ભાઈ તો મેરે દીન કે, સુન રાખો મન કરારરે. ૨
લખયા તો નાંહી મિટના, એક તલ ખાતરે;
તકદીર વીરા પોચતે, મત હોઈએ બેચંતરે. ૩
મુસ્લીમ સર કેસી પડી, એસા હે અપના મીતરે;
જનુ રમ કેરા ચાવ હે, ઓનુકી સહી એ રીતરે. ૪
કુફે કે માંહે એકત્રે, ધર ધર ફર ધાયેરે;
દોખેને મદદ એનુકી, કુફી તો કોઈ ના આયે રે. ૫
હાની કે ડેરે ગાહે, માંગી પના ઉંચા જાયે કરે;
કહયા ગરીબ હુઆ શૌરમાં, કહી તો ખાત એ મન ધર ૬
ગરીબ અંસે એ કુફે માંહા. ફિરે એકલા આપરે,
દુશમન હે પીછે હુએ, લાગા હે ઓનુકા તાપરે. ૭
કુફી તો હો તુમ જનતે, વેસે હો ગયે સખરે;
કર કાલ ને વે ફિર ગયે, આવતા કો’ નાંહી અખરે. ૮
હાની મુજે દોને પના, રાખો તમારે પાસરે;
મેં છુપતા આયા ધ્યાં, કરાર પાને આસરે. ૯

હુમન કે મશિરક સુ, મુસ્લીમે કહી પાતરે;
સુનતે કબુલી પાત કુ, હાની તો કેરી જતરે. ૧૦

—:~:—

— ૧ ૩ ૩ —

જમ મુસ્લીમ હાની પાસ, પનાહ કાજરે આયે;
તમ હાની ને નેહ સુ, ઘરમાં રખાયે. ૧
સો અહલ રે ખાનેમાં, જગોરે દીતી;
એક કોટડી ઓનુ કાજ, ત્રાસ રે કીતી. ૨
કયા સલામતી સેતી, ઇયાં રહોને તમના;
અને કરાર તો રાખો, આપસ કા મંના. ૩
ભી કુરે કે લોકુકુ, હુધ રે આગાહી;
કે મુસ્લીમ ગયે, કહી ખખર એ પાહી. ૪
તમ હુંદને આયે, હાની કે રેરે;
ભી દોસતી હો સેતી, સમ આયેરે સવેરે. ૫
કહયા શેહઝાદે સુ હમોને, જે બેત હે કરાહી;
સો નેહ હો સેતી, જીવ સાટે હે આહી. ૬
યું સમોને આવ કર, સોગંદ ખાધ;
અને ઔરને ભી આવકર, બેત નવુને કરાધ. ૭
સો નવે ફેર આયે, બીસરે હજાર;
આવ બેતરે કીતી, સખુ દલ કે પિયારા. ૮
એ બેત તો સખુને, મલ રાતે રે કીતી;
અને જીઆદ કે બેટને, જુસુસી મન દીતી. ૯
તમ જસુસીકુ કામકામ, ભેજ ભેજ ખખર મંગાહી;
તમ હાની કે ઘરકી, ખખર રે પાહી. ૧૦
કે જીઆદ કે બેટ કે, એક થા રે ગુલામા;
કે મયાકેલ ઓસકા, સુનયા નામા. ૧૧

છુપ લોક માંહે ગયા થા, વે હાની કે ડેરે;
ઓનુ મુસ્લીમ નજર, થે દેખે રે સવેરે. ૧૨
ઓને ઝીઆદ કે બેટે કુ, આવ ખખર એ કહી;
એ સુન સુન મુમન, યું બુઝારે દહી. ૧૩
રે તુહી

બસુસી મુસ્લીમ કેરડી, કીતી ગુલામે આવરે,
કીતી ગુલામે આવ;
ઝીઆદ કે બેટે કે દલમાં, બોત થા મુસ્લીમ દાવરે;
બોત થા મુસ્લીમ દાવ. ૧૪

—:~:—
— ૧૩૪ —

મુનો ખાજરકા બેટા, અસમા કહીયે;
લી મહમદ એસખ, દુબરે લહીયે. ૧
એ ઝીઆદ કે બેટે કે, +મુજરે કુ આયે;
સો =સુખડા હોતે, એ આયેરે સોણાયે. ૨
તખ ઝીઆદકે બેટેને, ઓનુકુ પુછાયા;
હાની એરવત કહાં હેં, યું કર ને ખતાયા. ૩
દન કેતે હુએ, મેં દેખે રે નાંહાં;
કે નાંહી વે રે આયા, મેરી મજલીસ માંહાં. ૪
તખ અનુ દોનુ કહેયા, વે દુઃખી હેં સુણાતે;
ઓસ કાજ તમારે, પાસ નાંહી રે આતે. ૫
ફેર હાકમ ને કહેયા, તખ યું તો નાંહાં;
વે બ કસુ હે બેઠા, આપ ઘરકે માંહાં. ૬
કિસ વાસતે નાંહી, મેરે મુજરેકુ આતા;
કયા ગોમાન કે ઓર ખાત, કછુ મન માંહે લાતા. ૭
મેં ઓસકે દેદારકુ, હું દેખને આતા;
એસી ફરેખકી હાકમને, કીતી ઓનુસુ ખાતા. ૮

તખ ઓનુને કહેયા, હમ બને દેખાવે;
કબી સવાર હો સકે, પાસ તમારે તો લાવે. ૯

તખ દોનુએ ચલ કર, આયે હાની કે ડેરે;
આવ હાની કે હકીકત, સખ કહી રે સવેરે. ૧૦

ખાંત ખાતાં કર હાની, રાજી રે કરાએ;
સો હાકમ પાસ, લાનેકુ સુણાએ. ૧૧

એ સુન સુન ખાતી, પાક કરે આપ બતી;
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તુહી

*લાઓખાલી ધરગા રખકી, બંદા હોને ચેતરે,
બંદા હોને ચેત;

દુઃખ સુખ મન મત બુઝીયો, રાખ રખસુ હેતરે,
રાખ રખસુ હેત. ૧૩

—:~:—

— ૧૩૫ —

તખ લે દોનુએ હાનીકુ, લે ચલે રે સુણાએ;
સો ંદાફલઅમાર, કી તરફ રે આયે. ૧

જખ નઝદીક હુવંડે, બેટે ઝીઆદ કેરે;
તખ હાનીને એતના. કીયા રે સવેરે ૨

કે મેરે તો હલમા, હે ખોફ રે આતા;
નાંહી ઝીઆદ કે બેટે, બના મુજે બાતા. ૩

તખ મોહંમદ અસઅસને, દિલાસા કીયા;
કે સતોકા હાનીકા, ખુબરે છયા. ૪

બું તકદીર લખાયા, થા હાની ત્યું આયે;
ઈબને ઝીઆદ કે ડેરે, આયે રે સુણાએ. ૫

તપ ઇમને ઝીઆદને, કુછ ખાતરે ખુલાઈ;
 સો હાનીકુ ઓઢેસુ, ખખર ખુલાઈ. ૬
 તપ હાનીને કહેયા, સુનો અમીર રે ખાતી;
 એ +ખુલખુલે કેરી, ખાત કેસી હે સુખાતી. ૭
 કહ્યા મુસ્લીમ ઓઢીલ કુ, તમે ઘર માંહે સખા;
 એ ખુલખુલા વે હે, ઇમને ઝીઆદને દાખા. ૮
 તમે હુસેન કે કાળે, હો બેતરે કરાતે;
 હો કુરે કેરે આદમી, સખ એકઠે મીલાતે. ૯
 યું ઇમને ઝીઆદને, કહી રે ખાતી;
 તપ સોચ કીયા એતના, ઓમ હાનીકી બતી. ૧૦

રે તુહી

ઓમ હાની તકદીર રખકી, સેતી ચલકર આયે રે,
 સેતી ચલકર આયે;
 તપ હાકમ ઓનુ કુ રીસમા, ખાતા ખુછ બતાયેરે,
 ખાતા ખુછ બતાયે. ૧૧

—:~:—

— ૧૩૬ —

યું ઇમને ઝીઆદને, ખાત ખુછી કર રીસા;
 કે ધુબ રે તન, રીસ કાળે રે શીસા. ૧
 તુ મકર કરને, ખાત હે રે છુપાતા;
 ખાત હમુસુ હે છુપતી, મન એતા હે ચાતા. ૨
 તપ હાનીને નાકર, સુનકર કીતા;
 મેં નાંહી રે બણતા, યું જવાખ રે હીતા. ૩
 તપ હાકીમને ખુલાયા, મીઆકલ ચુલામા;
 કે હાજર હુઆ થા, વે બી મેળેકે ડામા. ૪
 કહ્યા અસકુ પિછાના, હે રે તુ હાની;
 દેખો હાતી ઓસકી, સખ નીશાની પીછાની. ૫

તખ બુઝા કે એ મકરા, ચા રે આયા;
 અને બેઠે તો સધળા, હે રે પાયા. ૬
 તખ શરમાએ હાની, પરસેવા ચડીયા;
 અને ડરતો મનમા, બોત રે કડીયા. ૭
 તખ હાની ને સોગંદ, ખુદાકી ખાઈ;
 પેલી સુ ખાને એતની, અરજ પોચાઈ. ૮
 કે મુસ્લીમ નાંહી, મેં બુલાયે ડેર;
 કે' આદમી બી એગંઠે, નાંહી મેલાએરે અનેરે. ૯
 વે આપ સુ ચલ કર, આયે ડેર રે રાતી;
 અને કુફીઓને મલકર, કીતીરે ખાતી. ૧૦
 અને અખબી સોગંદ, હું ફેર રે ખાતા;
 કે જાતે રે ડેરથી, ઓસે ખાર હું કરતા. ૧૧
 યું હાનીને જવાબ, ફિર હાકમ કુ દીયા;
 એ સુન સુન મુમન, નામ એતના લીયા. ૧૨

રે તુહી

મિઆકલ ગુલામે દેખયા, હાની કેરે નૈનરે,
 હાની કેરે નૈન;
 કહે અને બુઝા સહી, જસુસી કેરે બેનરે,
 જસુસી કેરે બેન. ૧૩

—:~:—

— ૧૩૭ —

જખ હાની ને રજા, માંગી હાકમ કે પાસા;
 સો ડેરથી મુસ્લીમ, કાઢનેકી આશા. ૧
 તખ હાકમને કહેયા, યું તો હોવે રે નાંહાં;
 કે અખ ફેર જાહો, તમે ધર કે માંહાં. ૨
 કે તમના મુસ્લીમ કે, વિદા રે કરાહો;
 અને ધયાં તો બેઠે, ઓસકુ બોલાહો. ૩

- કહ્યા મુજેથી ના હોવે, એ રે કામા;
 યું જાપા રે દીયા, જે હાની રે નામા. ૪
 કે શરીયત હુકમ, રવા હોવે રે નાંહાં;
 અને મરવત રેવે, નાંહી દીનકે માંહાં. ૫
 જેને પનાહે લીતી, ઓસે હાજર રે કરાહું;
 અને દુશમન હાથ, લે ઓસકુ દલાહું. ૬
 તખ ઝીયાદ કે બેટને, ફેર તાકીદ કરાધ;
 બોત બાતુસુ નસીહત, હાની કુ બતાધ. ૭
 ભી હાકમ કે ચાકર, શિખાવન દીતી;
 પણ હાની બાત, કધુ કબુલ ના કીતી. ૮
 તખ હાકમે અનુક, કેદરે કરાયે;
 સો હવેલી માંહાં, હાનીકુ સુણાયે. ૯
 તખ ખરજકા બેટા, જે અસમા કહીયે;
 ઓને હાકમ કુ એતના, કહા રે લહીયે. ૧૦
 જખ કેદ માંહે કીતી, હાની કી જતી;
 તખ ભુંડા ઓસે લાગા, એ સુણી રે બાતી. ૧૧
 તખ અસમાએ ઓસ કાજ, હાકમ કુ કહેયા;
 એ સુન સુન મુમનુ, એતના લહેયા. ૧૨

રે તુહી

- હાનીકુ કેદમાં કીયે, હાકમ કુદે માંહીરે,
 હાકમ કુદે માંહી;
 રખ ચાવે તઉં કરે, ચારા કિસકા નાંહીરે,
 ચારા કિસકા નાંહી. ૧૩

—:~:—

— ૧૩૮ —

- તખ અસમાએ હાકમ કુ, દીયા રીસ માંહે તાના;
 સો હાની કે કેદકા, ગોસા બોત મન આના. ૧

- સુન હેતરાને અસકુ, હમેં મુસલાયા;
 તો હાતી પાસ, તેરે રે આયા. ૨
- અને આવતે તો કીતી, તેં મેલરે ખાતી;
 અને અખ તેં ખુશરી, ચાહી હાવીકી બતી. ૩
- કે હાનીકુ લેકર, તેં કેદ માંહી કીયા;
 અને કતલ હો કેસ, તેં હુકમ હે દીયા. ૪
- એ ખુખ નાંહી કરતા, ખાત ખુરી હે દેખાવે;
 જે હાની હો સેતી, તુ કામ હે કરાવે. ૫
- તખ ઝીઆદકા બેટા, ગોસેમા આયા;
 જમ અસમાએ એતના, બોલરે ખતાયા. ૬
- તખ મારના અસમાકુ, ઓને ફરમાયા;
 સો લાતું ને મુકીયું, મારના ખતાયા. ૭
- તખ આદમીયું ને માર કર. મુએ તોલ રે કીતા;
 એસા ગોસા તો હાકમે, મન રે દીતા. ૮
- તખ હાકમને ફેર કર, હાની કુ ખુલાયે;
 અને મુસ્લીમ કાજ, ફેર ને ખતાયે. ૯
- કે હાની જીવના તુ, હે તેસા રે આતા;
 કે જીવના મુસ્લીમ, કાહે મન લાતા. ૧૦
- હોવે હજર જે જીવ, તો મેં ફિદા રે કરાહું;
 સો મુસ્લીમ ઉપર, વારને ડલાહું. ૧૧
- યું હાનીને કહી, હાકમકુ ખાતી;
 એ સુન સુન મુમનુ કહ્યા દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તુહી

- એક જીવકુ કયા કહે, વાફેં જીવ હજર રે;
 વાફેં જીવ હજર,
 મુસ્લીમ સેતી મુજકુ, એસા હે નેહ પિયાર રે,
 એસા હે નેહ પિયાર. ૧૩

— ૧૩૬ —

- ફેર હાની ને કહ્યા, તુ હે અમીર કેલાતા; ૧
તુ મુસ્લીમ કે તુ, નાહી કાએરે બોલાતા. ૧
- તુ મુજે પાસ મુસ્લીમ, કે કાએ હે ચાતા;
એસી સખતી દલ પર, કસ કાજ હે લાતા. ૨
- કહ્યા મુસ્લીમ તેરે, હેં ઘર કે માંહાં;
મેં તુજસુ મંગાહુ, કામ ઓર સુ નાંહાં. ૩
- ઓસે તુજસુ મંગા કર, ઓસે કતલ કરાહું;
ઓસે પાસ રે તેરે, માર રે ડલાહું. ૪
- યા જીવ તો ફીદા, તેરા ઓસકા કરના;
એ હાનીને બાત, સહી મન રે ધરના. ૫
- યું હાકમને જવાબ, હાનીકે દીતા;
અને હુકમ તો એતના, ફેર રે કીતા. ૬
- કે કોરડે મારો બાત, કરો રે અઝાબા;
તો હાની સીધા, કરેગા જવાબા. ૭
- તખ અઝામ રે કરતે, હુએ હાની રે ફોતા;
કે ઉમર ઓનુકી, હુધથી બોતા. ૮
- કે નબીજી કે અસહાબી, થે રે કેલાએ;
બાત બીદમત અલીકી, થે કરતે સુણાએ. ૯
- વે અઝામ તો, કરતે પુછતે ગહે;
પણ હાની તો એકજ બોલ પર રહે. ૧૦
- કહ્યા મુસ્લીમ કદમ કે, હો નીચેરે મેરે;
મેરા સર કાટે બના, ના તુ પાવેરે સવેરે. ૧૧
- સુન હાનીને એકાએક, જવાબરે દીતા;
જું પુછ પુછ અઝામ, બાતરે કીતા. ૧૨
- પણ ધડે પર રહે, હાનીકી જતી;
એ સુન સુન મુમનુ, કહ્યા દન ઓર રાતી. ૧૩

રે તુહી

મુસ્લીમ ઉપર વારને, દીતી હાની બતરે,
 દીતી હાની બતરે;
 જીવ તન લે ફિદા કીયા, સહી એ સાચી ખાતરે,
 સહી એ સાચી ખાત. ૧૪

—:~:—

— ૧૪૦ —

દુ આ.

હાની ને જીવ ફિદા કીયા, હાં ફિદા કીયા,
 દીતી વારને બતરે;
 ભાઈરે સુન તુ દીન કે, હાં દીન કે,
 એસી હે પીતકી ખાતરે. ૧
 નાંહી મુએ રે હાની હેં જીવતે હાં જીવતે,
 કરે જો હજુ સખ ખાતરે;
 શાખાશી દેવે સખ સુનતે, હાં સુનતે,
 હાની કેરી બતરે. ૨
 યું બી દેખો સહી મરતે, હાં મરતે,
 લખા ના છુટતા દતરે;
 હશરકુ રે નખી દેખતે, હાં દેખતે,
 લાજ આતી ઓનુ તતરે. ૩
 બેત થકી તો ના ફરીએ, હાં ના ફરીએ,
 રાખા સાચા નેહરે;
 જીવ તો ખેલા આપ ખોધયા, હાં ખોધયા,
 તાજ કીતી આપ દેહરે. ૪
 હુએ તો +સુરખર જગમા, હાં જગમા,
 હશર કે બી ડામરે;
 રખ પુછેરે હિસાબ જાં અપના, હાં અપના,
 કહાર કેરે નામરે. ૫

નાંહી એ મરના હે જીવના, હાં જીવના,
 યાદ કરે સંસારરે;
 ખાતરે સુનતે કાનમા, હાં કાનમા,
 આવે દલમા પિયાર રે. ૬
 યું મરદ હોકર મરીયે, હાં મરીયે,
 હોવે દો જગ કાજરે;
 આડે રે હાથ દેતે મરતે, હાં મરતે,
 આવેના કયું લાજરે. ૭
 યું તો હે ઓરતાં મરતી, હાં મરતી,
 મરદ કી નાંહી રીતરે;
 સો દેખોને મરતે જીવકુ, હાં જીવકુ,
 ઓરતાં કરતી હે પીતરે. ૮

—:~:—

— ૧૪૧ —

કે જમ ફાત હુએ, અસહાબી હાની;
 તખ મુસ્લીમ કેરી, ખોજ કીતરે જાની. ૧
 કે ઇમને ઝીઆદ ને, ખોત જાસુસ બેજાએ;
 સો મુસ્લીમ કુદે કે, માંહે રે હુંદાએ. ૨
 મુસ્લીમે જાની ખખર, જખ ઓમ હાની કેરી;
 તખ ચંતા ઓનુ દલ, હુધરે ખોતેરી. ૩
 તખ હાની કે ડેરે થી ખાર રે આયે.
 અને અસવાર હો કર, ચલે રે સોણાયે; ૪
 હોતે ગામકે ખાર, ચોકી રે દેખાધ;
 વે હજર રે આદમી, કેરીથી સોણાધ. ૫
 તખ ઉઆંથી દેખ કર, ફેર ઓર રાહારે ગહે;
 ઉઆં હજર દો અસવાર, દેખે ચોકી કે લહે. ૬
 બી ઓનુકુ બી દેખ કર, ફેર ઉઆંથી આયે;
 બી ઓર રાહ જાનેકા સોચ મન રે લાયે. ૭

ભી હજર રે અસવાર, ઉઘાં ચોકી રે દેખાયે;
 યું હાકમ ને નાકે બાંધ, રાહા બંધ રે કરાયે. ૮
 ભી વે ચોકી રે દેખ કર, મુસ્લીમ ફરીએ;
 સો ગામ કે માંહી, ભી ઓર ઠામ ચલીએ. ૯
 યું ફરતે શહેરમા, સખ ગઈ રે રાતી;
 એ સુન સુન મુમન, દલ હે ફીકર રે આતી. ૧૦

રે તુહી

ધર ધર મુસ્લીમ ફરીએ, કુફે માંહે સખ રાતરે;
 કુફે માંહે સખ રાત.
 રાહાથી બંધ કીતી સહી, સુની હે એસી બાતરે;
 સુની હે એસી બાત. ૧૧

—:~:—

— ૧૪૨ —

બર હા.

આપકા ચાતા કરે, એસા હે સુરીજનહારે;
 દુનીમાં તન સુખ એસે નાંહી, જિસે હે એસકા પિયારે. ૧
 ઓકિલકે બેટે કુફેમા, શહેરમા સુનો તનરે;
 ધર ધર ફરે હે ભાગતે, ઈર બુઝ ચંતા મનરે. ૨
 ખીસરન ઓનુદલ સહી, ચડીયે શાહઝાદા ચંતરે;
 પણ જીવથા ફના કીયા, થે તનથી ન ચંતરે. ૩
 બેરાગથી ખરહા લાગીયા, તો તનકુ દાજરે;
 શેહઝાદેકો નાંહી મલના, પડી જુદાઇ આજરે. ૪
 ખાંખો નાંહી કે ઉકર, જઈ શેહઝાદે પાસરે;
 મુસ્લીમ યું સમર સમર, નાંખને સાસો સાસરે. ૫
 ગલી કુચી ધર ધર ફરે, પાવેના રહેને ઠામરે;
 મુસ્લીમ ફરે એકલે, કુફે શૌર કે મુકામ : રે. ૬

× જુદાઈ.   ॥ જુદાઈ.   ÷ તકલીફ   * પાદ કરી કરીને.

નાંહી કે ભાઇ બધવા, નાંહી કે મીતર વીરરે;
 નાંહી કે તલ અનુકે સતોક, દેવે દલકુ ધીરરે. ૭
 શૌરમા ગરીબ હુએ, મુસ્લીમ કુદે માંહેરે;
 દુરીજન સખ દીસે સહી, દોસ્ત તો ના કે પાએરે. ૮
 કુશીડને કાંલજ કરને, દીયા જુ બેરી દાવરે;
 દુરીજન મલકરે સહી, હુંદ કર મન ચાવરે. ૯
 મુસ્લીમ સમરે રખકુ, તલ પલ સાસો સાસરે;
 દુનીયાકુ ના ચાહુ છુ આખખત ખેરકી આસરે. ૧૦

—:~:—

— ૧૪૩ —

હે થોડી કીતી બાતી, એસ કસે હો કેરી;
 સખ થોડે માંહી સુન કર, મન બુઝીઓ સવેરી. ૧
 કે હુંદતે મુસ્લીમ, દુરીજન પાયે;
 તખ દુરીજન પકડને, કાજરે આયે. ૨
 તખ મુસ્લીમે આવકર, કીયા જંગા.
 કે રણુ તો રાતા, સખ કીતા એક રંગા; ૩
 અને મારે દુરીજન. સૌરે દો તીના;
 એસા ગોસા તો પુરા, મનરે દીના. ૪
 બાદ કઝારે ઇલાહી, સુ લાગેરે ધાવા;
 બોત ધાવુ હો સેતી, તન જમીનમાં ગરાવા. ૫
 તખ દુરીજન અનુકુ, એચક રે લાયે;
 અને ઝીઆદ કે બેટને, પાસ બાતોરે બેઠાયે. ૬
 બોત બાતારે હુવડી, એસરે ઠાંહાં;
 બોત હોનેકે કાજે, કસા લિખારે નાંહાં. ૭
 આખર મોલ પર ઝીયાદકે, બેટને ચડાયે;
 અને એાંનુકુ તો કતલ, એસ ઠાંમરે કરાયે. ૮

કે શીશ તો કાટ કર, શાંમ રે બેળયા;
 અને તન તો ઓનુકા, લે તલે રે નખાયા. ૯
 અને અનુ સાથ શીશ, લી બેળરે હાંની;
 દોનુ શીશ લે બેળે, શાંમ ખાત એ જાંની. ૧૦
 અને ખજર કે માંહી, તન દોનો રે ડાઁચે;
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાચે. ૧૧

રે તુહી

શહીદ કીયે મુસ્લીમ કે, શામ લે બેળ શીશરે,
 શામ લે બેળ શીશ;
 અને તન ડાલા ખજરમા, દુરીજનો કર મન રીસરે.
 દુરીજનો કર મન રીસ. ૧૨

—:~:—

— ૧૪૪ —

કે રા દ.

સુનને ભાઈ મરના હે, * દીનકે ભાઈ મરના હે. ૧
 રખ કે પાસે ચલના હે, * ચંતા એ મન ધરના હે. ૨
 મુએ પેલા મરના હે, * તન ફના લે કરના હે. ૩
 લાલચ જીવના કરના, હે, * રખ સેતી તો ડરના હે. ૪
 હશર કુ તો મલના હે, * હિસાબ કેસા ભરના હે. ૫
 એ ડર મનમા ધરના હે, * ડર ડર ડગલે ભરના હે. ૬
 દુઃખ દુનીકા ખમના હે, * મન માંહેથી તમના હે. ૭
 ખાકી હોકર ચલના હે, * ખાકમા ખાકજેમલના હે. ૮
 રીત સફરકી જીવના હે, * મુમન સુન એ લેના હે. ૯
 જીવ લોભનાં કીના હે, * મરના ચંતમા દીના હે. ૧૦
 તલ પલ જેતા જીવના હે, * એસા સુન ભાઈ દીના હે. ૧૧
 સાચા સર ધર લેના હે, * * * * ૧૨

— ૧૪૫ —

દુ આ.

સુન સુન ભાઈ દીનકે, હાં દીનકે,	બેગે	બેગે	આવરે;	
સુન તે દલ સમજે સહી હાં સમજે સહી,	નત	નત	કર તુ	આવરે. ૧
સાચા તો હોવે રે દલ સાચસુ, હાં સાચસુ,	સાચી	કર	મન	આસરે;
તો હોવે દો જગ નેક નામીયાં, હાં નામીયાં,	જેસી	કે	રેવે	ખાસરે. ૨
મુરલી મહાની દોનુ મારીએ, હાં મારીએ,	શીશ	લે	બેજ	શામરે;
અને રીસમા આનુકે લે તનકુ, હાં તનકુ,	પાલા	ખજાર		હામરે. ૩
સુનો જીવ દીયાને ખાંધે કાલકે, હાં કાલકે,	રાખી	રખસુ		આસરે;
હુઈ તો નેક નામી કેરડી, હાં કેરડી,	સારે	તો જગ માંહે		ખાસરે. ૪
ફળેતી દુરી જન ચાએ કર, હાં ચાએ કર,	નાખે	શીશ	તન	દુરરે;
(યું) અનુ કેરી ખુબીયાં, હાં ખુબીયાં,	હુઈ	જગ		ખેમુરરે. ૫
હક હે પિયાર વીરા રખકુ, હાં રખકુ,	કરે	બું	ચાવે	અંતરે;
દોસતુ કે દેવે દુની સખતી, હાં સખતી,	એસા	હે	અપના	મીતરે. ૬
મહેનત ઓછી કી દો જગમાં, હાં દો જગમાં,	તલ	લી	જાયે ના	જાયેરે;

દુનીયામા હોવે નેક નામીયાં, હાં નેક નામીયાં		
અતે ભસત જે	પાએરે.	૭
રીત મું હાની મુસ્લીમકી, હાં મુસ્લીમકી,		
રેને વીરા	અંતરે;	
દુરીજનુ સુ ના રે હરીએ, હાં હરીએ,		
રેને સુખ	નઅંતરે.	૮
જે તુજે ખુબી કેરી ચાવ હે, હાં ચાવ હે,		
દોનું જગસુ	વીરરે;	
તો સાચા તુ હોને સચવાદીયા, હાં સચવાદીયાં,		
મનકુ રાખને	ધીરરે.	૯
પિયાર ના કીજે ભાઇ જીવકા, હાં જીવકા,		
અજલ પોચે આવે	મોંતરે;	
લખી ઘડીરે નાંહી છોડસી, હાં છોડસી,		
જીવના ચાવે કબી	મોંતરે.	૧૦
ફાંસુ લલુથે કર મરના, હાં મરના,		
નાંહી એ સમજન	કામરે;	
મોંત તો યુંબી ના છોડસી હાં છોડસી,		
મનશે દો જગ	કામરે.	૧૧
જીંદેખોને કુફી કોલ ભાંગકર, હાં ભાંગકર		
ગલે આપ કુફે	રાએરે;	
હર કીયા રે ઓનુ જીવકા, હાં જીવકા,		
હરના રખ મન	લાએરે.	૧૨
તોબી તો જીવને વે ના રહે, હાં ના રહે,		
મુએ સહી	જાનરે;	
કામ તો દોનુ જગ ખણસીએ, હાં ખણસીએ,		
રીત એ સુન સુન	માનરે.	૧૩

ઓલાદ હબુ લગ ઓનુકી, હાં ઓનુકી.

જમ એ સુનતી હે કાનરે;
નીચી હે મુડી કર ચલતે, હાં ચલતે.

શરમ આતી હે જાનરે. ૧૪

જગ ભી ખુમ કેતા નાંહી, હાં કેતા નાંહી,

સુન સુન બાત એ કાનરે;
ઓસથી કામ ઇસ જગમા, હાં જગમા.

કેસા ખનસે માનરે. ૧૫

કે ઓલાદ હેરે શરમાએતી, હાં શરમાએતી,

લેતે ઓનકા નામરે;
ખનસા એસા કામ જગમા, હાં જગમા.

કીયા હેવે આખર હામરે. ૧૬

તો સુનતે વીરાશિખ મળુ, હાં શિખા મળુ.

હેમએ સાચા મુનરે;
તો દુનીમા હેવે નેક નામીયાં, હાં નેક નામીયાં.

અને પાવે હુરરે. ૧૭

—:~:—

— ૧ ૪ ૬ —

સુનો શેહઝાદે કુ ખાખર, એ પોચીરે નાંહાં;

કે મુસ્લીમ શહીદ, હુએ કુદે કે માંહાં. ૧

સુનો તારીખ તીજ, જલલજ કહીએ.

કે મુસ્લીમ શહીદ, કિએરે લહીએ. ૨

બું કઝારે કદરમા, થારે લખાયા;

સો વસાલ હેવડા, સહીરે સુણાયા. ૩

કે ઓસ દન શેહઝાદે ને, કીયારે સામાના;

અને કુચરે કીયા, દન ઓસહી જાના ૪

*કેત હોના, મરી જવું

- કે તીજ તારીખ, જીલહજરે માસા;
 સહી ઓસ દન કુચ, હુવા શેહઝાદે કા ખાસા. ૫
- કે અહલ આલ સારી, સાથરે લીતી;
 અને લડકેલી સાથે, લીચે ખાત સોણીતી. ૬
- અને કબીલા ને ચાકર, સાથ લીચેરે સારે;
 અને ગુલામલી સાથ, લીચે કામ કરનારે ૭
- એસી રીતે તો શેહઝાદે, ખારરે આયે;
 સો મકકે હો સેતી, ચલેરે સોણાચે. ૮
- પહેલી પોચીથી કીતાખત, કુફીઓ કેરી;
 સુસ્લીમ સુજે મલકર, બેબાક સવેરી. ૯
- કે શેહઝાદે વે લખેસુ. હુવે રહા કે માંહાં.
 કે ફેર તો રે ખખર કુછ, પોચીરે નાંહાં. ૧૦
- તાં શેહઝાદે ચલીચે, | બેગેરે સહી;
 એ સુન સુન મુમન. યાદ કીયારે દહી. ૧૧

રે તુહી

જીલહજ તારીખંતીસરી, શેહઝાદે ચલયે જનરે.

શેહઝાદે ચલયે જન;

શહીદ હુચે મુસ્લીમ સહી, એ દન વેલી પિછાનરે.

એ દન વેલી પિછાન. ૧૨

—:~:—

— ૧૪૭ —

- લી દોસ્ત કંને આવ ને. મસલત કહી;
 સો શેહઝાદે ને સુન કર, લહીરે સહી. ૧
- યા ધખને રસુલુલ્લાહ, તમો કુફે હો જતે;
 અને એતેખાર ખના હે, કુફી રે કલાતે. ૨
- એસા જનમેમા મસલત, ખુખરે નાંહાં;
 તખ શેહઝાદે ને જુવાખ, દીયા ઉસકે માંહાં. ૩

- જીં તમે હો કંતે, તું ફિકર મેં કીતી;
પણ ખાત તો એસી, મેં ચંતરે દીતી. ૪
- કે પડા હું ફદેમેં, દુરીજન કેરે;
ઓનુ ચહુચોક ઘેરા, મુજે ડાલારે સવેરે. ૫
- સો હે તકદીર ઇલાહી, રીત કિસમત હો કેરી;
યું શેહઝાદે ને જવાબ દીયારે સવેરી. ૬
- એસ કાજ સફર, મેં હું ખેગરે કરાતા;
તો કુફી તરફ, હું મેં ચલાતા. ૭
- એતી નસીહત વાલેકુ, ખાત શેહઝાદેને કહી;
તમ એને તો સુન કર, મન લાચારે સહી. ૮
- યું શેહઝાદે તો હુવડે, રાહાકે માંહાં;
અમ રમ ખના કિસીકા. આધાર રે નાંહાં, ૯
- એ સુન સુન ખાતી. સહી કર લીજે;
અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૦

રે તુહી

- તકદીર સુ ચારા નાંહી. લખયા જીં રહેમાનરે,
લખયા જીં રહેમાન;
મીતકુ દેવે કસની, એસા હે સહી જનરે,
એસા હે સહી જન. ૧૧

—:~:—

૧૪૮

- સુનો ફરઝંદ કસાહદક, હે એકકા નામા;
વે મલીયા પોચે, સફા મંઝીલકી ડામા. ૧
- વે એરાકકી તરફથી, થા ચલારે આતા;
વે સફાકી મંઝીલમાં, મિલારે સોણાતા. ૨
- વે શેહઝાદેકુ દેખતે, હો પીયાદા રે ચલીયા;
ખાત નેહરે સેતી, શેહઝાદેકુ મલીયા. ૩

ચારે ખાણુ

+જલદીથી

- કે પેગડકુ આવકર, બોસેરે દીયે;
 એ સોચ સુ મલીયા, બાત હેતકે લીયે. ૪
- હો કુદેથી આતે, શેહઝાદે રે પુછાયા;
 હા ઇબને રસુલદલાહ, કર ઓનુને બતાયા. ૫
- ફેર શેહઝાદેને ખબર, તખ કુદેકી પુછાઈ;
 તખ ઓનુને તો એતની, કીતી રે અગાહી. ૬
- કે દલ હો સેતી, હે તમોકુ આતે;
 કે પાદશાહી તમારી, હે દલમાં હે લાતે. ૭
- પણ તલવાર ઓનું કી, હે ઝર ને માલા;
 એ શેહઝાદેને સુનતે, હાં કીયા ઓસ હાલા. ૮
- એતી કરઝંદ બાત કર, માગી રે વહાઈ;
 આગે ચલેરે શેહઝાદે, બી ખબર એ પાઈ. ૯
- જમ સકક કી મંજિલમાં, પોચેરે સોણાયે;
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૦

રે તુહી

કુદેકી ખબર પુછાએ ને, ચલે શેહઝાદે જાયેરે.

ચલે શેહઝાદે જાયે;

ખબર પુછી વે સમકુ, જે તે સામી આયરે.

જે તે સામી આય. ૧૧

—:—

— ૧૪૯ —

- બી મંઝીલરે પોચે, જાં સકુરે નામા;
 કે ઉચાં એક મરદ. આયારે સામા. ૧
- તખ શેહઝાદેને ઓસ સુ મલ ખિલવત કીતી,
 બાત કુદેકી છાની, પુછીરે સોણાતી. ૨
- કહ્યા ઇબને રસુલદલાહ, મુજે સોગંદ ઇલાહી;
 યું સોગંદ ખાને ઓને ખબર બતાહી. ૩

*દોલત. ॥ માલ, મતલબ કે એમની તલવારો બની ઉમયયા સાથે હતી જે દોલતમંદ હતી.

કીએ દોનુરે કતલ, મુસ્લીમ હાની;
 શીસ શામકુ બેજે, એ મેં દેખીરે નીશાની. ૪
 અને તન તો ઓનુકે, ખજરમા કલાએ;
 એ હાલરે ઓનુકે, મેરે નેનુરે દેખાએ. ૫
 સહી એસી તો ખખર, ઓને શેહઝાદે કુ કહી;
 તમ શેહઝાદે ને સુન કર લહી રે સહી. ૬
 તમ *“ધન્ના લીલ્લાહે”, શેહઝાદે ને આખા;
 સો આખર તક, બોલ સારા રે દાખા. ૭
 એતી તો ખખર કેને, વહારે મંગાધ;
 એ શેહઝાદેને ખાત, રાખી આપરે છુપાધ. ૮
 થી તેર રે ખરસકી, બેટી મુસ્લીમ કેરી;
 ખાત નેહસુ ચાતે, ઓસે શેહઝાદે સવેરી. ૯
 કબી થે સહી ઓસે તો, શેહઝાદે રે ખેલાતે;
 સો ખાલક કી રીતા, ઓસે ખાત રે પુછાતે. ૧૦
 જમ વર માંહે શેહઝાદે, બેઠે આરામ રે પાતે;
 તમ લડકીકુ ખેલાતે, અને ખાત રે પુછાતે. ૧૧
 એ સુન સુન સુરીજન. હાર રે પિછાનો;
 અને એક કર રખકો. મન એતના આનો. ૧૨

રે તુહી

રખ આવેસો હી કરે. કાહિર આપ સુખહાનરે,
 કાહિર આપ સુખહાન;
 સો દોસ્તુ કુ કસે સહી, સુનલો મનકી શાનરે,
 સુનલો મન કી શાન. ૧૩

—:~:—

— ૧૫૦ —

મુસ્લીમ કી બેટી સહી,આધ શેહઝાદે પાસરે;
 ખેલને કી ખાતર આવસુ, આધ તો મન કર આશરે. ૧

*કોઈનું મોત સાંભળીને આ આયત પઢાય છે. તે “ધન્ના લિલ્લાહે વહના એલયહે રાજેહન” છે.

- શેહઝાદેને ઓસ દન ઓનુકુ, કીયા તો બોતજ ભાવરે;
આદત સેતી અદકા, નેહ સુ કીયા ઓસે ચાવરે. ૨
- હાથ તો શીશ ફેરીયા, લડકી તો કેરી જાતરે;
સખ દન સુ નેહ કીયા અદકા એસી સુની હે ખાતરે. ૩
- નેહ બોત લડકી દેખતે, નેનું ભરાયા નીરરે;
ઝર ઝર રોધ એકલી, હુધ ના મનમા ધીરરે. ૪
- ધખને રસુલલ્લાહ તો કરને, પુછતે હે લડકી ખાતરે;
નેહ બોત મુજે હો કરતે, આજકી હે અજમ રાતરે. ૫
- શહીદ હુએ ખાવા મેરા, એસી હે દીસે સહી;
શેહઝાદે કુ રોને લડકી ને, ખાત તો એતી કહી. ૬
- તખ તો શેહઝાદે સુનતે, રોએ તો ભર ભર નેનરે;
સખુર ના તલ કર શકે, જમ સુના ઓસકા કેનરે. ૭
- લડકી કહે યતીમ હુધ, - કેસી જીવન રીતરે;
નેનું તો મેહ આપ માંડીયા, એસી તો ખાત સુન લીતરે. ૮
- શેહઝાદે નેનું નીર ભરા, અસ વખત રોવે સમરને ભાધરે;
તમો ભાધ તમુ સુ, પડી અખ જુદાધરે. ૯
- ગગન ગરજે દલ ભરયા, નેનું એતા હે નીરરે;
ફેરાક કે લીયે ના હોવે તલ દલકુ ધીરરે. ૧૦

—:~:—

— ૧૫૧ —

- વે લડકી શેહઝાદે કે, પાસ મોહતાજ સુ આધ;
તખ શેહઝાદેને નેહ સુ, ખાત કરને બોલાધ. ૧
- તખ અકલ હો સેતી, ઓને હકીકત પાધ;
તખ આંસુ રે ભરાયે, નેનું ખખર સોણાધ. ૨
- અસજ રાત હે ખાપ. હુએ શહીદ રે મેરે;
મેં યતીમ રે હુધ, યું કીયા રે સવેરે. ૩
- તખ શેહઝાદે ને નેનું, ભરીયા પાની;
અને દલાસા દીયા, ખાત એસીરે જની. ૪

કહ્યા તુ બેટી મેરી, મેં બાપ રે તેરા;
બેટ રે ભાઈ તેરે, તુ સુન સવેરા. ૫
મેરી બેટીયાં સો બેહના, તેરીરે જાની;
યું બુઝ દુઃખ કુછ, તલ મન રે ના આની. ૬
યું શેહઝાદે ને દલાસા, લડકીકુ કીયા;
તખ લડકી હો કેરા, +સતોકાયા જીયા. ૭
તખ લડકી તો રાતી, રહી રે છાની;
જખ શેહઝાદે ને દલાસા, દીયા ખાત એ જાની. ૮
જખ લડકી કા રોના, સુના લડકી કે ભાઈ;
વે રાતે રે આયે, ખાત ખખર સોણાઈ. ૯
આવ પઘડીયાં આપસકી. સરથી ડલાઈ;
અને નેનું નીર, લે નદીયાં ચલાઈ. ૧૦
સહી શેહઝાદે બી રાએ, આનુ કી રીતા;
એ સુન સુન મુમન. મન એતના દીતા. ૧૧

રે તુહી

બેટ મુસ્લીમ કે રખન કરે, ભર ભર નેનું નીરરે.

ભર ભર નેનું નીર;

શેહઝાદે બી રાવે સહી. ના હોવે તલ મન ધીરરે,

ના હોવે તલ મન ધીર. ૧૨

—:~:—

૧ ૫ ૨

તખ મુસ્લીમ કેરી, બુઝી સબુને ખાતી;
કે શહીદ હોવડી, અનુકી જાતી. ૧
તખ શેહઝાદે કે પાસ, જે દોસ્ત સો આયે;
અને મસલત કેરા, એસા સોચ રે લાયે. ૨
સો શેહઝાદેકુ આવકર, *સુ રે દલાઈ;
કે ફિરને હો કેરી, ખાત રે ખતાઈ. ૩

કે કુફેકી +મોહીમ, અખ બુરી હે દેખાતી;
જો મુસ્લીમ કેરી, હુધ કતલ રે જાતી. ૪

તો શેહઝાદે ફિરના, અખ ખુખ હે દેખાવે;
અખ જાનેકી મસલત, નાહી કામ રે આવે. ૫

યું દોસ્ત ને આવકર, મસલત કહી;
સો શેહઝાદે ને સુન કર, લહી રે સહી. ૬

તખ સાથ થે જો બેટે, મુસ્લીમ કેરે;
અનુ અરજ પોચાધ, એ સુનતે સવેરે. ૭

યા ઇખને રસુલુલ્લાહ, સુનો હમારી બાતી;
કે મુસ્લીમ કેરી, હુધ કતલ રે જાતી. ૮

અખ જીવના હમારા, કયા આવે રે કામા;
હમ બેર લેવે બાપકા, જા ઓસ રે કામા. ૯

યા બેર હમ લેવે. યા હોવે વે રીતા;
જો મુસ્લીમ કેરા, હાલ કીયા રે મીતા. ૧૦

તખ જીવાખ તો શેહઝાદે ને, દીયા રે તાંહાં;
નાહી દોસ્ત બાજ ખુબી. સુખ કે માંહાં. ૧૧

એતા શેહઝાદે કે કર, કુચ રે કીતા;
એ સુન સુન મુમન, મન ચંત એતના દીતા. ૧૨

રે તુહી

બેટે મુસ્લીમ કેરે, બેર લેનેકુ ચાએ રે,
બેર લેને કુ ચાઅ;

ખીછરન લાગા =દોહલા, લોભ ના જીવ મન લાયેરે,

લોભ ના જીવ મન લાયે. ૧૩

—:~:—

— ૧૫૩ —

જખ જખાલે હો કેરી, મંઝીલરે આહી;
તખ કિતાબત કુફેથી, ઓધરે સોણાહી. ૧

- ઉમર બિન સાઅદ ને, લિખને ભેજાધ;
સહી શેહઝાદે કુ કાસદે, લે આવને પોચાધ. ૨
- કે કુરે કે લોકુ ને, બે-વફાધ કીતી;
મલ મુસ્લીમ સેતી, ફેર ચારી ના દીતી. ૩
- કે મુસ્લીમ ઓકીલ. લે સાઈ ને છોડાએ;
તમ દુશમન ઓનુ કુ. શહીદ કરાએ. ૪
- અને હાની ઓરવ. બી શહીદ કીતે;
સો મુસ્લીમ ફેર. પીત કે લીતે. ૫
- તમ શેહઝાદે ને. કહીયા એકીના;
શહાદત મુસ્લીમ કી. સહી મન દીના. ૬
- બની અસદ કે કબીલે મા. શેહઝાદે ને ચાયા;
સો મહદ કે વાસને. ઓસ કુ બોલાયા. ૭
- તમ ઝીયાદ કે બેટે કા. આયા જસુસી રે છાના;
વે જસુસી કરને. ગયા કનીને ના જના. ૮
- ઓને ઝીયાદ કે બેટે કુ. કીતી રે અગાહી;
કે શેહઝાદે કે આને કી. ખખર પોચાહી. ૯
- હુસેન ઇબને અલી, જનુકા કહીએ;
દન સોલ હુએ મકેશી, હે ચલે રે લહીએ. ૧૦
- બની અસદ કે કબીલે મા છોડ કર આયા;
યુ ઝીયાદ કે બેટે કુ. જ જસુસે બતાયા. ૧૧
- એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રમ કુ. મન એતના દીજે. ૧૨

રે તુહી

પેલા, માત હે ચલને કેરહી, પોચાવે મીતકુ મીતરે,

પોચાવે મીત કુ મીત;

આકબત ખુબી મીતકી, ચાતા હે વે મીતકી મીતરે,

ચાતા હે વે મીતકી મીત. ૧૩

- જમ ઝીયાદ કે બેટેને; ખખર એ પાધ; ૧
 તખ એતની ચંતા, ઓસ દિલ રે આધ.
 તખ હોર ઇખને ચઝીદ કુ, અનુ રે ભેબચે,
 અને અસવાર રે હઝાર, સાથ ઓનુ કે દલાયે. ૨
 કે કુફેકી રાહકુ, તમ . જને બંધા હો;
 કે હુસેન કુ છોડા હો, ને ચોકીરે કરાહો ૩
 મત હુસેન કુ જને, દેઓ કસીએરે ઠાંઠાં
 યું ખખરદાર હોધયો, તમ ચોકી રે માંઠાં ૪
 તખ હોરને કુફેથી, કુચ રે કીના;
 અને શેહઝાદે કે સામી, આના ચંત રે દીના. ૫
 અને શેહઝાદેને મંજિલથી, ભી કુચ ફરમાયા;
 ખની અસદકા કબીલા, સાથ લીયા રે સોળાયા. ૬
 તખ સચાલી એ મંજિલકા, જે કહીએ રે નામા;
 આવ શેહઝાદે પોચે, ઓસહી હામા. ૭
 ઓસ મંજિલભી આવ કર, લીયારે ઉતારા;
 અને શેહઝાદે સુતે, મન કરને કરાર. ૮
 બીબી એનખ કહીએ, શેહઝાદેકી બેહના; ૯
 તખ શીશ લે ધરાયા, ઓનુ ગોદકે મેના.
 તખ એકા એક શેહઝાદે, રાતે રે જગાએ;
 સો મેહકી રીતે, નેનુ આંસુ રે આયે. ૧૦
 બોત શેહઝાદે રાએ, ભર ભર નેના;
 એ સુનતે મુમન, કયા દલકે મેના. ૧૧
 રે તુહી
 શેહઝાદે રાતે બગીચે, ભર ભર નેનુ નીરરે,
 ભર ભર નેનુ નીર;
 નેના મેહ રીતે ખરસીએ, હોવેના તલ દિલકુ ધીરરે.
 હોવેના તલ દિલકુ ધીર. ૧૨

૧ ૫ ૫

- તખ શેહઝાદેકી બેહના, દુજે જે કહીયે,
ઓમેકુલસુમ જનુકા, નામ રે લહીયે. ૧
વે શેહઝાદે કુ રાતે દેખ, આયે બેગેરે પાસા;
બોત ગમ હો સેતી, પુછનેકી આશા. ૨
વાએ કલેજે કા દુકડા, મુસ્તકા કેરા;
વાએ અલી કે હીદુ કા, નુર રે અનેરા, ૩
વાએ સરવર ઝાહરા કેરા રે સીના;
કાયે એતના ગમ, મન રે હીના. ૪
કે આંસુ નેનુ સુ, હે ચલતે ધારા;
એક તલ બી નાહી, હોતારે કરારા. ૫
ઓમેકુલસુમે એતની, ખાતરે પુછાઈ,
તખ શેહઝાદે ખમર, એસીરે ખતાઈ. ૬
કે જહા અસ સાઅત, યે સુને માંહે આયે;
કે નખીજી રાતે, બોતરે દેખાયે. ૭
અને રાતે એતના, મોજે કરમાયા,
કે વખત નજ્દીક, હે હુસેન રે આયા. ૮
કે હમુ સુ હોવં, પોચના તમારા;
બી નજર મેર, પટે એ સવારા. ૯
કયા સતાબી કરો, તમારી જાતી;
અને મોત બી તમો પીછે, હે સતાબી કરાતી. ૧૦
એતા દેખતે મેર, ખુલ ગએ રે નેના;
કહી શેહઝાદેને બેહન સુ, એને ખાતકે બેના. ૧૧
ઓમેકુલસુમ રાએ, એ સુનતે ખાતી;
સખ હરમકે લોક રાએ, ખાત એ સુણાતી. ૧૨

રે તુહી

અપને નખીજી આવ કર, નેનુ ભરયા નીરરે.

નેનુ ભરયા નીર;

શેહઝાદે ખાત સુન શેહીએ, નાહુએ તલ દિલ ધીરે,
નાહુએ તલ દિલ ધીર. ૧૩

—:~:—

— ૧૫૬ —

શેહઝાદે તો જા કર પોચીએ, સો આલકી મંઝિલ કામરે;
નવાસે તો અપને નખીએકે, હુસેન જનુ કા નામરે. ૧
સર ધરા બહેન કી ગોદમા, નીંદ તો લીતી નેનરે;
નખીજી તો આએ સપના, વીરા તુ બેનરે ૨
નેનુ મુખારક રાએતે, આંસુ દેખાએ નીરરે;
હુસેન દેખ રાએ સહી દુઃખ પોચા શરીરરે. ૩
હુસેન વખત હે પોચીયા, મલોગે હમકુ આવરે;
પીછે તમારે મોત હે, આવતી હે કર આવરે. ૪
દેખે સહી આંસુ ચલે, મુખારક નખી નેનરે;
હુસેન તો જાગે સહી, સુનતે તો એતે બેનરે. ૫
નેનુ ભર ભર શેહીએ, સુનતે નખીકી ખાતરે;
બેહન બી રાએ દેખતે, હુસેન કેરી જાતરે. ૬
અહલ ખાને કે લોક જે, રાએ સખ સુનતે સહી;
સુન સુન મુમન વીરરે, એસા તો હે અપના દહી. ૭
પરદેશ માંદે એકલે, પડીએ, શેહઝાદે જાએ કર;
રાએ લીતે ફિરાકે, આંસુ તો નેન ભર ભર. ૮
ઝાર ઝાર રાવે સુન વીરરે, રમન કીએ ખાતરે;
રાએ તો અહલ ખાના સહી, જેતી તો થી સખ જાતરે. ૯
એસા તો ભાધ દીનકે, સુરીજનહાર જાનરે;
જે દન કીતી દુનિયા અંતકુ ઓનુ મનરે. ૧૦

—:~:—

— ૧૫૭ —

બી કતકાન મંઝિલથી, ઉંચાં ચલ કર આએ;
અસ મંઝિલબી શેહઝાદે, પોચે રે સુણાએ. ૧

- ઉઘાં ઉતરને હુકમ, શેહઝાદેને કીતા;
સો અહલખાને સબુને, સુનકર લીતા. ૨
- કયા ઓરતાં ને મરદ, તમ સુનોરે સારે;
અમ તમ ફેર જાહો, હોઘો મુજથી કિનારે. ૩
- કે કુફીઉને મુજસુ, બે-વફાઈ કીતી;
ઓસ કાજે મેં તમકુ, રજા સબુકુ દીતી. ૪
- કે તમુ કુ હે રજા, ના હોવે મુજે કાજા;
ઓસ કાજે મેં તમુકુ, રજા દેતા હું આજા. ૫
- કે મુરલીમ કતલ, કુફીયું કરાએ;
વે કર બે-વફાઈ, ફેર ગએ હે સોણાઓ. ૬
- અમ મુજ કુ તો આવકર, એસા પડીલા કામા;
રજા તમુકુ હે કરતા, તો મેં અસરે કામા. ૭
- એ શેહઝાદેકી ખાત, અહલબેતે સુન લહી;
એસી ખાત તો અનુને, ફેર શેહઝાદે કુ કહી. ૮
- યા ધાખને રસુલુલ્લાહ, જીવ હોવે જો હજારા;
વે જીવુ સેતી તન, હે તમુ પર વારા. ૯
- યું અહલરે બેતને, અરજ પોચાહી;
એ સુન સુન મુમનુ, દલ ચંતા એ આહી. ૧૦

૨ તુહી

- જો હજાર જીવ હોવે સહી, ડાલીએ તમ પર વારરે,
ડાલીએ તમ પર વાર;
જોવામ એ અહલ બેતને, કહ્યા દિલકે પિયારરે,
કહ્યા દિલકે પિયાર. ૧૧

— ૧૫૮ —

ખરહા

- બેકસ ફરઝંદ નખીયાંકે, હુએ તો પરદેશમા સહી; ૧
મદદ ના આવે કોહી, એસા કીયા અપને દહી.
- જાહો સહી કે ફેરકર તમે, કહી શેહઝાદે ખાતરે; ૨
જે તે તો હુએ સાથે તમે, ઓરત મરદકી જાતરે.
- મુજકુ તો વે કરસી સહી, જું આહસી રહમાનરે; ૩
છોડ કર જાહો મુજકુ, સારે પાહો અમાનરે.
- ફેરાક કે લીને સહી, કયા શેહઝાદેને જાનરે; ૪
આતા સોવે આપ કરે, એસા તો હે રહમાનરે.
- ઘખને રસુલુલ્લાહ તમે, એસી કરો કયું ખાતરે; ૫
કુરમાન જીવ હમારડા, તમ પર સારી જાતરે.
- અહલ બેતને એતના કહયા, નેના ભરાયા નીરરે; ૬
ઝારઝાર રોએ સઘળે, કીતી ના મનકુ ધીરરે.
- દેદાર છોડ જાવે કાંહાં, એસે કયું કહો બેનરે; ૭
ફેરાકકે લીને સહી, જુરીએ ઓતુ કે નેનરે.
- વાએ હમારે પાદશાહ, પાંતુ બસતા ખાગરે; ૮
ખીછરત કેરા હમકુ, લાગા હે સીને ડાગરે.
- કરને જુદાઈ અખ તમુસુ, છોડને જાવે કહાં; ૯
દેદાર કેરા દેખના, ફેર કર હમુ હોવે કહાં.
- કિયામતકુ હમુ દેખના, મુસતુફકે પાસરે; ૧૦
હમ છોડકર જાવે કહાં, રેવેગેં હોકર દાસરે.

—:~:—

૧૫૯

- અહલ બેતકુ શેહઝાદેને, જખ શીખરે દલાઈ; ૧
ખોત ફેરાકકે લીને, ઓતુ દલગીરી આઈ.

વાએ પાદશાહ હમારે, તુજે છોડ કચું જાવે;
ફેર કિયામત દનમા, હમ મોહુ કયા દેખાવે. ૨
એ દેદાર ફેર કર, હમ દેખેરે કાંહાં;
જો મહરમ હોવે, હમ ઓસ હમ માંહાં. ૩
અને ગોલામ ભી આવકર, રોને રે લાગે;
લીતે ફેરાકકે તોડને, લાગે રે ખાગે. ૪
તમ શેહઝાદેને દુઆ, ખેર ઓનુ કુ કીતી;
ભી ચલનેકી ચંતા, મન રે દીતી; ૫
સો કુફેકી તરફ, ફેર ઉઠ કર ચલીએ;
અને કબીલા સાથે, સમ ચલીએ મલીએ. ૬
સામી વાટ માંહી આવને, એક મરદ દેખાયા;
ઓસે શેહઝાદેને પાસ, કાજ પુછને બોલાયા. ૭
તમ ઓનુ આવ એતની, ખમરરે કહી;
મુખને ઝીયાદને લશકર, બેબરે સહી. ૮
સો ફલાને જંગલમાં, હે લશકર સારા;
ધોરે હાથ માંહે પકડે હે, લીયારે ઉતારા ૯
વે સમતો તમારી, હે ચાહારે દેખાતે;
વે કતલ કીયા હે, તમારા આતે. ૧૦
તમ યાંથી ફેરો, યે હે મસલત ખાતી;
મત કરો અતખાર, કુફીયુંકી જાતી. ૧૧
એતી ખમર તો આવનારે, શેહઝાદેકુ કહી;
એ સુન સુન મુમન મન દીઓરે સહી. ૧૨

રે તુહી

બેરે સારે ખમર કહી, પાસ શેહઝાદે આવરે,
પાસ શેહઝાદે આવ.

દુરી જનો આએ સામની, દેવે તમકુ દાવરે,
દેવે તમકુ દાવ. ૧૩

૧૬૦

- અને બેટ સરયા સોગંદ ખા, ખોદાકી કહે યા;
 તખ શેહઝાદેને સુનકર, સખરે લહીયા. ૧
- કે તમારે ભાઈ સુ, બેત જનુથી કરાઈ;
 વે સખ ફેર ગહે, યું ખખર ખતાઈ. ૨
- વે શામકે લશકર, સેતી હે મેલાએ;
 વે કુફી તમારે, શામી લેને હે આયે. ૩
- તલ જેતા અતખાર, ના ઓનુકા કરના;
 એસા મન માહે જન કર, હે તમુકુ ફેરના. ૪
- બેટ સરીયે સઘળી, એ કહીરે ખાતી;
 સો શેહઝાદેને સુની, સખ ખાત હે સાણાતી. ૫
- તખ જાકકલાહ કરને, શેહઝાદેને કહ્યા;
 તખ બેટા સરયા ચલયા, એ સુનકર લહીયા. ૬
- જાં સેરાતર મંઝિલકા, કહીએ રે નામા;
 જખ શેહઝાદે પોચે, જા ઓસરે ડામા. ૭
- તખ રાતકુ ઓસ ડામ, ગોજરાન કીના;
 બી સબાકુ ચલીએ, એસારે સાણીના. ૮
- જખ સુરજ રે ઉગને, હેઠ રોશનાઈ;
 તખ દુશમન કેરી, ફેજ નજર આઈ. ૯
- તખ લશકર આવકર, નજર પડીઆ;
 તખ શેહઝાદેકે લોકુને, મન રખરે ધરીયા. ૧૦
- અને સરકાં રે બાંધ કર, સામી રહે રે સપાઈ;
 તખ શેહઝાદેને આદમી, બેજ ખખર મંગાઈ. ૧૧
- એ સુન સુન ખાતી, સહી કર લીજે;
 અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૨

રે તુહી

લશકર આમના સામની, મલે દો કાજ જંગરે;
 મલે દો કાજ જંગ.

શેહઝાદે કે લોક સહી, હુએ જંગ કે રંગરે,
હુએ જંગ કે રંગ. ૧૩

—:~:—

૧૬૧

તખ શેહઝાદે કે આદમીને, પુછા સરદારે કા નામા;
કે કુન હે સરદાર, અસ લશકર ડામા. ૧
તખ હોર ને આવકર, નામ આપસ કા લીતા;
હોર ઇખને યઝીદ, આવ જવાખ રે દીતા. ૨
ફેર શેરઝાદે ને પુછા, આયે યારી હો દલાને;
કે હમના હો સેતી, લડાઇ કરાને. ૩
ફેર હોર ને આખા, મેં હું લડાઇ કુ આયા;
યું શેહઝાદે કો જવાખ, હોર ને દલાયા. ૪
લા હોલ વલા શેહઝાદે ને, તખ તો આખા;
સો આખર તક, કહેકર દાખા. ૫
ફેર શેહઝાદે ને પુછા, હોર હાલ કયા હે તેરા;
કહ્યા ઝીયાદ કે બેટે ને, મુજે ભેજા રે સવેરા. ૬
કે તમોમુ મુરવત, મેં કરે નાંહાં;
ના જનેદું તમોકુ, ઓર રાહા કે માંહાં. ૭
અને પીછેલી ફિરને, ના તમોકુ દલાહું;
મેં સાથે તો તમારે, ચલા રે આહું. ૮
સો કહે તક, તમોકુ પોચાહું;
એતે કામ હે દીતે, મુજે મેં હોરે કરાહું. ૯
એતી હોરને શેહઝાદે, સુ ખાતરે કહી;
વખત ઝાહરકા હોવડા, એસી ખખરરે લહી. ૧૦
તખ શેહઝાદેને કહ્યા, વખત નમાઝકા આયા;
નમાઝ અખરે કીજીએ, યું કોને ખતાયા. ૧૧
એ હોર ને સુનકર, ખાત રે લીતી;
એ સુનતે મુમન, એતી ચંતા મન દીતી. ૧૨

રે તુહી

ખોલકર ખાત હોરને કહી, શેહઝાદે રાયે નેનરે,
શેહઝાદે રાયે નેનરે;
અફસોસ દિલકુ લાગયા, સુન સુન હોર કરે બેનરે,
સુનસુન હોર કરે બેન. ૧૩

—:~:—

— ૧૬૨ —

તખ હોરકુ શેહઝાદે ને, એતના આખા;
તમુ કુમ સેતી નમાઝ, કરોને દાખા ૧
અને મેં બી કુમસુ, કરેરે નમાઝ;
કે વખત જે ઝાહરકા, હુઆ હે +હાઝા. ૨
યા ઇખને રસુલુલ્લાહ, કે અરજ પોચાહી;
સો શેહઝાદે કે અરજ, કહી હોરને સહી. ૩
તમે હુઓને શેહઝાદે, હમારે ઇમામા;
દોનુ લશકર નમાઝકા, કરે એકઠા કામા. ૪
તમે હુઓને ઇમામા, દોનુ લશકર કરે;
પીછે તમારે નમાઝ, હમ કરેરે સવેરે. ૫
તખ શેહઝાદે ને ખેર, દુઆરે મંગાઈ;
સો હોરકે હકમા; દુઆ માંગીરે સોણાઈ. ૬
તખ શેહઝાદે ને ઉતર કર, નમાઝરે કીતી;
કીતી હોરને xઇકતેદા, સેતી લશકર સોણીતી. ૭
યું લશકર દોનુને, સાથે નમાઝ કરાઈ;
પીછે ઇટે હુએ શેહઝાદે, એસી ખાતરે સોણાઈ. ૮
હો ઇટે તલવાર પર, તકીઆ દીયા;
ખાત કુફીયુંકુ કંનેકા, મન સોચરે કીયા. ૯
જે હોરકે સાથે, થા લશકર સારા;
ઓસે કંને હો કરા, સોચ મનરે સવારા. ૧૦

+ આ વખત.

x મુકતદી થયા.

એ સુન સુન ખાતી, પાક કરો આપ જતી;
અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૧૧

રે તુહી

ધમામ શેહઝાદે હોએકર, કીતી સહી નમાઝરે,
કીતી સહી નમાઝ;
હોર પીઝે આવ ઠાણ રહ્યા, એસા સોણા અવાજરે,
એસા સોણા અવાજ. ૧૨

—:~:—

૧ ૬ ૩

કહ્યા કુફી તો સારે, સુનો તમના;
મેં ઇયાં નાહી આયા, ઉઠ આપકે મંના. ૧
થે કાસીઃ તમારે, મોજેકુ પોચાએ;
વે લિખાતો તમારા, થે રે લાએ. ૨
થી ઓસમા ઉતાવળ, ખાત રે લખાઇ;
એસી કિતાબત તમોને, થી મુજે રે ભેજઇ. ૩
કે હમોમા કોઇ, નાહી રે ઇમામા;
કે એકતેદા ઓસકા, હમ કરે રે કામા. ૪
ને હમ મેં હોવે. તમારી જતી;
દો જગ કેરા કામ, હોવે લખી થી ખાતી. ૫
એસા કાગજ તમને, થા લિખને ભેજયા;
ઓસ કાજે ચલ કર. મેં ઇયાં હું આયા. ૬
ને આપસકે અહદકુ, રાખના આહો;
તો ફેર નવા કોલ, આહો મોજસુ કરાહો. ૭
તો તમારે રાહમા, મેં ચલકર આહું;
ને કોલ રે તમારા, ફેર નવા મેં પાહું. ૮
અને તમારી ખાતર પર, ખાત એ આવે નાંહાં;
તો ફેર મેં જહું, ઓર રાહા કે માંહાં. ૯

* પેરવી કરવી.

તો ફેર ઉઠે જાહુ, જાં મનકા ચાયા;
 એતા શેહઝાદે ને જવામ, ઓનુકો સોણાયા. ૧૦
 તમ ખુદાકી સોગંદ, હોર ને ખાધ;
 કે કાગજ કી ખમર, મેં નાહી રે પાધ. ૧૧
 કહ્યા હોર ને કાગજ કી, ખમર ના પાધ;
 એ સુન સુન મુમન, ખાત એતી મન આધ. ૧૨

રે તુહી

હોર ને સોગંદ ખાએકર, કહ્યા ખમર મોજે નાહીરે,
 કહ્યા ખમર મોજે નાહી;
 કાગજ કેને થા બેજાહીયા, કયા લિખા થા ઓસકે માહીરે,
 કયા લિખા થા ઓસકે માહી ૧૩

—:~:—

— ૧૬૪ —

પછે શેહઝાદેને કહ્યા, સાથે હે જે તરે;
 ઓસ લખે માંહે ઓનુકે, નામ હે રે અનેરે. ૧
 એતા શેહઝાદે ને કિતામત. કેને મંગાધ;
 સો પઢને ઓનુકુ, સમુકુ સોણાધ. ૨
 તમ કીતને તો સુનતે, સર નીચેરે ખાએ;
 ખાત દલ હો સેતી, પુરે શરમાએ. ૩
 યું કિતામત કર, ખાત શેહઝાદેને કીતી;
 એતે અસરકી વેળા, હુધ સોણીતી. ૪
 તમ અઝાં રે દલાકર, નમાઝ કરાઈ;
 સો પેલી હો રીતે, કીતી નમાઝ સોણાઈ. ૫
 કે લશકર દોનું ને, એકનેકા કીતી;
 હુએ શેહઝાદે ઇમામ, ખાત હે સોણીતી. ૬
 એતે કુફેથી ઉટકા, અસવાર આયા,
 સો ઝીયાદકે બેટેકા, લખા રે લાયા. ૭
 ઓને હોરકુ આવકર, કિતામત દીતી;
 સો હોરને કિતામત, બેગે પઢીરે સોણીતી, ૮

થી હોરકુ લખા. મન એતના લાએ;
 કે હુસેનકુ કીતામત. જાં પોએ વાં રખાએ. ૯
 કે વાસને પાણી. જાં હોવે રે નાંહાં;
 તુ હુસેન કુ રાખ. ઓસ જગો રે માંહાં. ૧૦
 વે કિતામત પદને. ખાત એસીરે દેખાધ;
 એ સુન સુન મુમનુ. દલ ચંતાએ આધ. ૧૧
 રે તુહી.

ઝીયાદ કે ખેરને સહી. કાગજ બેજયા જનરે,
 કાગજ બેજયા જન;
 વે હોરકુ આવ પોચીયા સહી. જ્યાં થે શેહઝાદે માનરે,
 જ્યાં થે શેહઝાદે માન. ૧૨

—:~:—

૧ ૬ ૫

તમ હોરને વે કિતામત. પદ શેહઝાદે કુ દીતી;
 તમ શેહઝાદે ને લેકર. આપે પદી રે સોણીતી. ૧
 તમ હોરને કહ્યા. દેખો કેસા હે લખાયા;
 કે ઝીયાદ કે ખેર ને. કેસા કાગજ બેજયા. ૨
 કેસી તાકીદ કરને હે લખી રે ખાતી;
 જેસી તમને પદી. હે સમજ જતી. ૩
 એસે કામ માહે મેં તો. હો રયા હું હેરાના;
 નાહી મેરે દલમા. આતા સોચકા ધાના. ૪
 નાહી લખે જેસા કરતા. તો હું ઓસસુ હરતા;
 કે નાહી જો મેરા. કુછ હોકમસુ ચલતા. ૫
 અને જો કબી કરું. હર ખુદાકા હો આતા;
 જીવ રસુલ ખુદાકે. સુ હે શરમાતા. ૬
 યું મુશકલ મુજકુ. દોનું હાલ હે લગાધ;
 એતી શેહઝાદે કુ અરજ, હોર ને પોચાધ. ૭

હોર શેહઝાદે કા હાથ લે, હાથ ઘસ લે ચલીયા;
 સો લશકર સેતી, એક કનારા લીયા. ૮
 કર ખીલવત શેહઝાદે કુ, કહી રે ખાતી;
 જાં દોનુ બના અવરકો, નાથી રે જાતી. ૯
 ઇબને રસુલુલ્લાહ, હોરકા હાથ કટાવે;
 જો તલવાર તમારે સામી રે ઓચાવે. ૧૦
 આંખાં હોર કીયાં કુટે, યું કીતીરે ખાતા;
 હોર જો તમો સુ, હોવે ખીયાનત ચાતા. ૧૧
 સો શેહઝાદે સુ હોરને, એસી કહીરે ખાતી;
 એ સુન સુન મુમન, યાદ કીયા દન રાતી. ૧૨

રે તુહી

ખાત હોરને ગોશો ખોલાએકર, કીતી શેહઝાદે +સંગરે,
 કીતી શેહઝાદે સંગ;
 સો મસલત કહી ખોલકર, જો થા નેહ મન રંગરે,
 જો થા નેહ મન રંગ. ૧૩

—:~:—

— ૧ ૬ ૬ —

પેલી હોર તો, એતની અરજી પોચાવા;
 પછી મસલત કહી, દલ કે ચાવા. ૧
 યા ઇબને રસુલુલ્લાહ, હો અસવાર ચલીએ;
 અને લશકર દોનું, ચલ સાથે રે મલીએ. ૨
 યું આથે રે જાકર, ઉતારા લીજે;
 અને સોચ તો એસા, મન રે દીજે. ૩
 કે તમ સાથે હરમ, હે કીજે ઓસકા ખાના;
 કે બહાને સુ ઉતરો, તમ દુર રે મોકાના. ૪
 અને મેં કહું હમારે, સથ કુફે હેં આતે;
 હેં આવતે ચલે, નાહી જંગ રે કરાતે. ૫

યું કંકર ધીરક, દલાહું સખુક;
 લશકર સાથે હે રે * * * * ૬
 તખ કરાર સુ સારે, એ સોવેંગે રાતી;
 તખ તમ ઉઠ ચલો, કહી હોર ને ખાતી. ૭
 સો રાહકુ ફેર કર, તમ ઉઠ કર જાહો;
 સો જીધર રે તમારે, દલ સુ ચાહો. ૮
 કે મસલત એસી, હે દલ રે આતી;
 યું હોરને શેહઝાદે સુ, કહી રે ખાતી. ૯
 તખ શેહઝાદે ને સુન કર, દુઆ ખેર રે મંગાઈ;
 કે મસલત હો કેરી, દલ માંહી આઈ. ૧૦
 સુનો શેહઝાદે યાંથી, તખ ભયે અસવારા;
 તખ મુમનુ એતના, સોચ મન રે સવારા. ૧૧

રે તુહી

હોરકી મસલત સુનતે, સખ ભયે સવાર રે,
 સખ ભયે સવાર;
 રાહ કુફે કી ચલીએ, રખ કેરે આધાર રે,
 રખ કેરે આધાર. ૧૨

—:~:—

૧૬૭

આધે લશકર દોનું, જા લીયા રે મોકામા;
 જાએ ઉતરે જુનું ક્યા થા, સોચ કા કામા. ૧
 સખ હોર કે લશકર ને નીંદ રે લીતી;
 તખ શેહઝાદે ને અસવારી, લોકુ સુ કીતી. ૨
 ચલે ઉઠ કર શેહઝાદે થી અંધારી રાતી;
 હે કીધર રે જાતે, યું ખુઝી ના ખાતી. ૩
 જખ સભાં રોશની કા, હુવા રે ઉજલા;
 તખ શેહઝાદે કા ઘોડા, રહ્યા એસ રે હાલા. ૪

- સહી ઓસ વેળા ઘોડા, ઓસ ધમ રે ગરીયા;
તમ શેહઝાદે ને ચામક લે, ગરમ રે કરીયા. ૫
- પણુ હજ તો ઘોડે ને, ભરા રે નાંહાં;
એસા હઠીલા હો રહીલા, ઓસ ધમ માંહાં ૬
- ઓસ ધમ કા શેહઝાદે ને, નામ રે પુછયા;
તમ એકને એતના. કૈને ખતાયા. ૭
- યા ધમને રસુલુલ્લાહ, જે હે રે એ ધમા;
હે ધસકુ કૈને, કરમલા નામા. ૮
- જમ શેહઝાદે ને સુનકર, નામ રે લીતા;
તમ કજા હો કેરા, સોચ મન રે દીતા. ૯
- કે નખીજી ને કહા થા, વહી એ ધમા;
જે ખાક થી દેખાધ, કરમલા નામા. ૧૦
- યું શેહઝાદે ને મનમા, સોચ રે કીયા;
તમ મુમનુ સખુને, મન એતના દીયા. ૧૧

રે તુહી

- +નામુસ જે ખાક લાગે થે, જસ જગોષી ધમરે,
જસ જગોષી ધમ:
શેહઝાદે ઉચાં પોચે સહી, કરમલા કે નામરે,
કરમલા કે નામ. ૧૨

—:~:—

— ૧૬૮ —

રે ખાધ.

- શેહઝાદે કરમલા ધમ પોચીએ, ઘોડા ના ચલે એક હગરે;
તાજયાના જે મારને ચલાધ્યા, તો ભી ના માંડીયા પગરે. ૧
- શેહઝાદેને કહયા ઓસ ધમ કા, હેજે કહી કરમલા નામરે,
સખત ખલાતો પોચે મોજકુ, સહી એ હે સહી ધમરે. ૨

- તેગ તલે ફરજંદ નખીએકા, કરનેકા એ હે મુકામરે;
* * * * * ૩
- માતમ આલ હો કેરડી, હોવે ને હોવે ધયાં સહી;
સપાધયુંકુ પીઠ દો ટુકડે, હોવેગી ધયાં ખાત કહી. ૪
- મુસીખત મેરી પર રોવેગે, જનાવર જંગલ ખયાખાનરે;
રોધભી દરયા કેરી મછીયાં, શેહઝાદેને કહા એ જાનરે ૫
- ઝાર ઝાર શેહઝાદે રોયે સહી, ભર ભર એસ હામ નેનરે;
ભર ભર નેનુ આંસુ ચલીએ, કેતે કેતે બોતુકુ બેનરે. ૬
- દેખને દેખ રખવે અપના, એસા તો સુરીજનહારરે;
શેહઝાદે રોવે રે નેના ભર ભર, દુખ દલ પાવે ના કરારરે. ૭
- હુકમ લીયા રે શીશ અપને, નખીજ કે ફરજંદ જાનરે;
હકકી રાહા સુ દંગ દુની કે, અવલે દીસે સહી માનરે. ૮

—:~:—

૧ ૬ ૯

- જમ શેહઝાદેને બેતાં, ફરાકકી પઢીયાં;
અને મરસીએ માએ, એ બેતાં રે ફરીયાં. ૧
- તમ અલી અકબર, બેટે શેહઝાદે હો કેરે;
એ બેટે બેટે શેહઝાદે, પાસ આયે રે સવેરે. ૨
- સા ઘોરે કુ ચલા કર, બેગે રે આયે;
જમ શેહઝાદે કે બોલ; એસે કાનો રે સોણાયે. ૩
- કયા હાલ હે તમારા, એસી ફેલ કયું હો કરતે;
તમ એસા કેના, કયું જામે હો દેતે. ૪
- તમ શેહઝાદે ને કહ્યા, સુનો ખાપ કે જાયા;
દાદે તમારે કે સાથે, મુસાફરી થી કરયા. ૫
- સો મુરતુઝા અલી, ખુઝો રે નામા;
મેં ખાપ સાથે આયા થા, અસરે હામા. ૬
- ધયાં આવકર હમુને, થા લીયા રે ઉતારા;
દાદા તમારે થે સુતે, મન ધયાં કરને કરારા. ૭

ત'મ એકાએક ચોંક કર. આથે રે જંગાએ;
 સો રેતે રે ઉઠીયે, નેના આંસુ રે ચલાએ. ૮
 કયું રેતે હો ખાવા, ત'મ મેરે પુછાયા;
 એસા રેનેકા સોચ, કેસા દલ હે આયા. ૯
 એ આપસ કે બેટોકુ, કહી શેહઝાદે ને બાતી;
 એ સુન સુન મુમન, કયા દન ઓર રાતી. ૧૦

રે તુહી.

મુરતુઝા અલી સાથે આહીયા. થા મેં ઓસ ડામરે,
 થા મેં ઓસ ડામ;
 શેહઝાદે ને કહ્યા ફરજંદકુ, અલી અકબર જે નામરે.
 અલી અકબર જે નામ. ૧૧

—:~:—

— ૧૭૦ —

જ'મ તમારે દાદે કુ. મેં પુછી એ બાતી;
 ફરજંદ કુ હેં કેને. શેતઝાદે કી જાતી. ૧
 ત'મ ખાવા ને એતના, મુજકુ બતાયા;
 કે લોહી કા દરયા મોજે નજર આયા. ૨
 અને ઉસ માહે હુસેન હે. પદા રે દેખાયા;
 સો હાથ પગ ઘાલના. મોજે નજર આયા. ૩
 અને શોર ભી કરતા. મેં દેખા રે નેના;
 પણ મદદ ના કીતી. કેને ઓસ હાલ મેના. ૪
 ત'મ ફર્યાદ હુસેને. બોત કરાધ;
 પણ મદદ તો કસીકી, ના રે આધ. ૫
 એતા કંકર ખાવાને સામી મેરે દેખાયા.
 અને દેખ કર એત ના. મોજેકુ પુછાયા ૬
 અમા અમદુલ્લાહ સખતી, પોચે તમારી જાતી;
 અસ નામસુ ખાવા ને કીતી મોજસુ બાતી. ૭

ધ્યાં સખતી પોચેગી, તમારી જાતી,	
તખ તમે કા કરોગે, યું કહી રે બાતી.	૮
તખ સખુર કરંગા, મેં એતના આખા;	
કયા સખુર હો બના, કરં એતના હો આખા.	૯
તખ બાવાને કહ્યા, હાં યું હે કરના;	
બોત સખુર કા અજર, મન માહે ધરના.	૧૦
એ વે હે હામ સુનો, બાપકે જીયા;	
એ શેહઝાદે ને બેરે કુ. જવાબરે દીયા.	૧૧
અલી અકબરે તંબુ. તખ હાડા રે કરાયા;	
નહી ફરાત કિનારે. લે ખીમા રે બનાયા.	૧૨
અલી અકબર એસ દન. સર બરાઇ કીતી;	
સુન સુન મુમનુ ને ચંતા. મન એતની દીતી.	૧૩

રે તુહી

બાવાને મોજે થા આખીયા, કહી શેહઝાદે બાતરે.	
કહી શેહઝાદે બાત;	
કરખલામા દુખ પાહસી. બોત તમારી જાતરે,	
બોત તમારી જાત.	૧૪

—:~:—

૧૭૧

અલી સધારે રાહામા, આયે થે કરખલા હામરે.	
શેહઝાદે કવે મેં સાથ થા, હુસેન જનુકા નામરે.	૧
રોતે ધ્યાં દેખે સહી. નેનું ઝુરીયા નીરરે;	
શેહઝાદે કવે મેં પુછ્યા, હુઝ ના મનકુ ધીરરે.	૨
રોતે હો કસ કાજે તમો, કહોને મોજકુ બાતરે;	
નેનું નજર હે પોચીયા. દુઃખકા તમારી જાતરે.	૩
હુસેન કે કાજ કહ્યા, રોતા હે નીર ભર નીરરે;	
ફરઝંદ દુઃખ તમારે સહી, હોવેના મનકુ ધીરરે.	૪

- નદી ચલતી લોહીકી, દેખી મેં ઓસીહી હામરે;
 ઓસમે ગિરે દેખે તમુ, હુસેન કેરે નામરે. ૫
- આજીઝ હો હાથ પગ ડાલકર, ફરયાદ થે કરતે સહી;
 મદદ ના કો' પોચીયા, એસા કીયા અપને દહી. ૬
- મુસીમત હો પોચે સહી, આવેગા ઓસ દનરે;
 ઓસ કાજે હું રોતા સહી, ફરજંદ સુન મનરે. ૭
- તમ કયા કરોગે પુછ્યા, મુજકુ ફેર કર ખાતરે;
 ઓસ હામ જમ પોચે સહી, સખતી તમારી જાતરે. ૮
- શેહઝાદે કંવે તમ મેં કહ્યા, સમુર કરેં ખાપરે;
 જોભી મોજે લાગે વણા, સખતી કેરા તાપરે. ૯
- સમુર ખના ચારા નાહી, ઓર કામ કયા કરો સહી;
 સહું મેં દુઃખકુ જાત પર, દેવે જે અપના દહી. ૧૦
- અમ તો પોચા મેં આવ કર, વે કહીથી જે હામરે;
 સુનતે તો મેં બુઝા સહી, કરખલા કેરા નામરે. ૧૧
- શેહઝાદે કંવે વખત સહી, પોચા +અજલકા હામરે;
 ફરજંદ જીવ ખાપકે, એ સુન મનમા માનરે. ૧૨

—:~:—

૧ ૭ ૨

- તમ ઝીયાદ કા બેટા, જે ઉમર રે નામા;
 જે હુવા થા રે હાકમ, કુદે કે હામા. ૧
- જમ ઓસકુ તો એતની, હુમ રે આગાહી;
 કે શેહઝાદેકી આનેકી, ખખરરે પાહી. ૨
- કરખલા માંહે આવકર મુકામ હે કીત;
 સો લડકુ સેતી, હે આના રે સોણીતા. ૩
- ઓને એસા સુન કર, કાગજ બેજયા;
 અને કાગજકે માંહે, એસારે લખાયા. ૪

કે તુજકુ નસીહત કી, ખાત હું ખતાતા;
 ખત કબુલ યઝીદ કી, સોચ માંહે આતા. ૫
 સહી ખત હે કરની, સુન નસીહત મેરી;
 અને નાંહી તો જંગકા, કરે સામાન સવેરી. ૬
 યું ઝીયાદ કે બેટે ને, એ લખને ભેજયા;
 જે કુદે હે કરા, હાકમ કેસાયા. ૭
 જમ શેહઝાદે કુ પોચીયા, વે લખા જસ હાલા;
 તમ શેહઝાદેને પદ કર, એસે ફાટ રે હાલા. ૮
 કહયા શેહઝાદેને વાચે, એસ હાલ રે માંહાં;
 કે રજમંદી બદેકી, ચાતા દલ રે માંહાં. ૯
 અને રમ કે ગોસે કા, દર મન રે ના આના;
 કે બદેકી ખુશાલી, મન માંહે જના. ૧૦
 એને કાસદ ને કાગજ કા, જોવામ મંગાયા;
 નાંહી શેહઝાદે ને કીયા, જોવામ ખતાયા. ૧૧
 હક ઝીયાદ કે બેટે કે, દોઆ ખુરી રે મંગાઈ;
 એ સુન સુન મુમન, દલ ચંતા એ આઈ. ૧૨

રે તુહી.

ઝીયાદ કે બેટેને લખકર, ભેજ શેહઝાદે પાસરે,
 ભેજ શેહઝાદે પાસ;
 સો ગુમાન સેતી લખીયા, ખત કરાનેકી આશરે,
 ખત કરાનેકી આશ. ૧૩

—:~:—

— ૧૭૩ —

તમ ઝીયાદકે બેટેકા, ખીશ કાસીદ રે ફરીયા;
 જમ જવામ ના પાયા, સો ગોસા મન ધરીયા. ૧
 જા ઝીયાદકે બેટેકે, આગે કહી સખ ખાતી;
 તમ સુનતે ગોસેમા, હુક યું આસકી જતી. ૨

- કે ઝીયાદ કે બેટકે, દલ રીસ રે આધ; તખ ઉમર બીન સાઅદ કે, સાથ ફેજરે મેળઠ. ૩
- સો અસવાર હીયે, ઓસે પાંચ રે હજારા; અને બેગેસુ મેળ ઓસે કર અસવાના. ૪
- તખ સાઅદકા બેટા, ચલ કર આયા; સો શેહઝાદે કે સામી, આવ ઉતારા બનાયા. ૫
- ઓને શેહઝાદેકો ઉતરકર, બાત રે કલાઠ; આયે હમારે મુલકમા, ચંતા કેસી મન આધ. ૬
- મેં આયા હું જે લખા, તેં થા મેળયા; યું શેહઝાદેને ઓસંકા, જવાબ કલાયા. ૭
- તેં કબીલે સેતી લખકર, થા લખીયા નામા; વે થા મોજે પોચા, મકકે કે કામા. ૮
- સો વાસતે લખેકે, મેં આયા ઓસ કામા; અને કાલ ભાના તમોને, એસા કીયા રે કામા. ૯
- મેરે ચચાકે બેટકે, તમુ ચારી રે ના હીતી; કાલ ભાનકર ઓનુકી, જત કતલ રે કીતી. ૧૦
- મેં પીછા રે ફરે, એસા મન દે આવે; જે કાઠ રે હમુકો, જતે મને ના કરાવે. ૧૧
- યું શેહઝાદેને જવાબ, ઓસકુ હીના; એ સુન સુન મુમનુ, યાદ કીયા રે મીના. ૧૨

રે તુહી

- બી સાઅદકા બેટા ચલકર, પડીયા સામી આવ રે, પડીયા સામી આવ; યું દુરીજનુ ઘેરા ઘડીયા, દેને કાજે દાવરે, દેને કાજે દાવ. ૧૩

—:—

— ૧૭૪ —

- તખ સાઅદકે બેટને, એ ખખર લખાધ; સો ઝીયાદકે બેટકે, ખાસ રે મેળઠ. ૧

તમ ઝીયાદકે બેટેને, ફેર કાગજ મેળયા;	
સહી ઓસ માંહાં એતના, થા રે લખાયા.	૨
જે હુસેન રે કબુલે, બેતકી બાતી;	
તો કુછ મત કહીયો, અસકી જતી.	૩
અને નાંહી તો ફેર કર, મોજે લખીયો *નામા;	
તું સતાંબી હો સેતી, એ કીજીયો કામા.	૪
વે સાઅદકે બેટે હાથ, જમ કિતાબત આઈ;	
તમ ઓને પદ કર, શેહઝાદકે પાસરે મેળઈ.	૫
તમ શેહઝાદે પદ કર, મું રે ફેરાયા;	
અને જોવાખ ઓનુકા, એતના કલાયા.	૬
મેં ઝીયાદકે બેટેકા, બાલ માનુ રે નાંહાં;	
મેં અમલ ના કરે, કેન ઓસકે માંહાં.	૭
તમ સાઅદકે બેટેને, ફેર કાગજ મેળયા;	
સો ફરમુદા શેહઝાદે, ફેરા રે લખાખા.	૮
જમ ઝીયાદકે બેટેકુ પોચા લખા ઓસ ફેરા;	
તમ ખાલને ઓસકુ, પઢીયા સવેરા.	૯
ફેર પઢતે આસકુ, બાત રીસ રે ચઢાઈ;	
તમ ફેબાં કેતીયાં, ફેરને મેળઈ.	૧૦
તમ સીન નામીકા, બેટે રે કહીયે;	
બી રાખીયેકા બેટા, સીસ રે લહીયે.	૧૧
બી સોમર તો બેટા, જુલહમસ ફેરા;	
અનુ તીનુ સાથે લશકર, દીયા રે ખાતેરા.	૧૨
યું સાઅદકે બેટેકી, મદદ કરાઈ;	
એ સુનતે મુમન, હલ અંતા એ આઈ.	૧૩
રે તહી	

ભી ઝીયાદકા બેટા રીસ કર, બેજે કહી અસવારે,
 બેજે કહી અસવાર;
 સો ફેળાં ફેળાં બેજ્યાં, થે વે કહી હજાર રે,
 થે વે કહી હજાર. ૧૪

—: (૭):—

— ૧૭૫ —

કહયા હુસંતકુ નદીથી, જા દુર રે કરાદો;
 અનુ લોકુ હો સેતી, દુર પાણી થી રખાદો. ૧
 સો જાં રે એ ઉતરે, નદી રે ફેરાતા;
 દુર ઉઆંથી કીજ્યો, કહી એ ખાતા. ૨
 કે પાણી પીને, દીજ્યો નાંહાં;
 જાં કલકલે સારે, પિયાસકે માંહાં. ૩
 સો જમતાંય ચઝીદકી, બંત કબુલ કરાવે;
 એ તમ તક પાણી, પાસ આના રે ના પાવે. ૪
 યું ઝીયાદકે બેટને, ખાત ઓનુકુ આખી;
 સો ઓનુને સુતકર, સમ યાદ રે રાખી. ૫
 તમ સાઅદકે બેટને, બેટા હેઝાઝ બિજયા;
 સો પાંચ લશકર, સાથ ઓસંકે દલાયા. ૬
 ઓને શેહઝાદકા હેરા, આવ નદીથી ઉઠાયા;
 અને પાણીકા નાકા, આવ બંધ રે કરાયા. ૭
 તમ શેહઝાદને મોકામ, જા દુર રે લીતા;
 નામ બાદીયા જાગો, ઉઆં રખીમા રે દીતા. ૮
 ઓસ દત થી તારીખ, પાંચમી કહીયે;
 સો મહીના મોહરમ, કેરા રે લહીયે. ૯
 તમ છઠી તો તારીખ, ના પીયા રે પાની;
 સારા લશકર પિયાસા, રહ્યા ખાત રે જાની. ૧૦

સુનો સુરીજનહાર, જું હે ચાવે;
વે દોસતુંકુ દોની માંહે, સખતી દેખાવે. ૧૧

એ સુન સુન ખાતી, પાક કરે આપ જાતી;
અને નેહ સુ કરો; દન ઓર રાતી. ૧૨
રે તુલી.

માસ મોહરમ ખુઝુર્ગ થા, પેલા સખુમા જન રે,
પેલા સખુમા જન;
શરમ તો ઓસકી દુરીજનુ. કીતી ના કુછ માનરે,
કીતીના કુછ માન. ૧૩

—:~:—

૧ ૭ ૬

માસ મોહરમ હે, દન આશુરાકા આયા;
ઓસ કાજે એ મહીના, ખુખ રે પાયા. ૧

દન આશુરેકા રખને, હે ખુઝુર્ગ કીતા;
સો નખીલકી હદીસ મુ, એસા મુનરે લીતા. ૨

થા અરશ ઉકાયા, દન અશુરે કરા;
કે નુરીયુંકુ હુકમ, થા જમ કીયારે સંવેરા. ૩

કે ખલકત જમીન, આસમાન કેરી;
સો અશુરાકે દન, કીતી રખને અનેરી. ૪

અને તારેલી અશુરે, કુ રખને ખનાએ;
અને દુગરલી અશુરે દન, કીએ રે સોણાએ. ૫

અને દરીયા લી કીતે, અશુરે દંના;
અને કલમ લી પેદા, કીયા અસ દન મેંના. ૬

અને અશુરેકે દનમા, તોહો રખને ખનાયા;
અને આદમકા તન લી, ઓસ દનમા કરાયા. ૭

+ (લોહ મહદુઝ) જ્યાં દરેક થનારી ચીજો અગાઉથી લખેલી છે.

અને અશુરકે દનમા, હુવા કીએરે જનો;	
સો જોડારે આદમકા, હુવા નામ રે પછાનો.	૮
દન આશુરકે આદમ, ગયે ભસતકે માંહાં;	
જનમ ઇઆહીમ કેરા, અસ દન ખના નાંહાં.	૯
અને ઇઆહીમ રખને, આગથી ખચાએ;	
સો ભી આશુરા કે દન, સહી રે સોણાએ.	૧૦
અને ફીરઓન ઝગરક, અશુરે કુ કીતા;	
દુખ અચ્યુખક ઓસ દન, દુર કીયા રે સોણીતા.	૧૧
હુઆ આશુરા કુ આદમકુ, ગોસા રખડો કેરા;	
તોખા આદમકી કબુલી, ઓસ દનમા સવેરા.	૧૨
મુલક સુલેમાન સેતી, પીછા રે કીતા;	
સો ભી આશુરકે દન, હે સુન રે લીતા.	૧૩
અને જનમ ઇસેકા, હુઆ આશુરે દંતા;	
સો મરીયમ કેરે, ઓરે સુન રાખો રે મંતા.	૧૪
અને નુહુ ભી ઉતરે, ફીસતી સેતી;	
વે ભી આશુરકે દનકી, હે ખાત રે સેણીતી.	૧૫
હોવે આશુરકા દન, દન કયામત કેરા;	
એસા આશુરા કેરા દન, કીયા રખને અનેરા.	૧૬
ભી ઓર હે ખુબી, લખી બોતરે ઇમા;	
દન આશુરે કેરા, વે લખીયા નામા.	૧૭
એસા આશુરકા દન, રખે ખુઝુર્ગ કીતા;	
બોત નખીયુંકુ નજતકા દન હે લીતા.	૧૮
અને બોતોકુ સખતી, ઓસ દન હે પોચાઈ;	
એ આશુરે દનકી, નમ સુનો રે ખડાઈ.	૧૯
વે આશુરકા દન, હે મોહરમ માંહાં;	
તો ઓર કોઈ માસ, હુઆ એસા રે નાંહાં.	૨૦
એ માસકી દોરીજન, શરમ ના લાયે;	
કે શોહજાદે સામી લડનેકુ આયે.	૨૧

સુનો દીન કરે ભાઈઓ, એ નેહસુ બયાના;
 સો સુન સુન એક મન, કરને ધાના. ૨૨
 જો મેરે કહેમા, તમ શક રે લાહે;
 કે ભેદ તો ખુબ, ના બયાનકા પાહે. ૨૩
 પેલી ફસલમા લખે સુ, બાત એસી હે સોણીતી;
 સખ આઠ દન માંહે, રખે અલકત કીતી. ૨૪
 ઉચાં આહુ રે દનુકે, હે લખીએ નામા;
 સો અલકત કરે, સખ જુદે જુદે ઠમા. ૨૫
 અને ઇચાં તો આશુરકા, દન રે લખાયા;
 યું બયાન તો મલતા, નાંહી રે દેખાયા. ૨૬
 સુનો વે દન કહે થે, વે પાસ પાસ નાંહાં;
 જખ આશુરા ફેર ફેર, આયા ઉન દન માંહાં. ૨૭
 તખ અલકત રખને, જુદી જુદી રે બનાઈ;
 એસ ગુચન કી બાત, એ ખુજો રે ભાઈ. ૨૮
 રે તુહી.

પેલા રખને થા કીયા, સો આશુરાકા દનરે,
 સો આશુરાકા દન;
 અલકત કીતી ઉસ દનમા, સુન એ રાખો મનરે,
 સુન એ રાખો મન. ૨૯

—:~:—

— ૧ ૭ ૭ —

સો છઠી તારીખ કુ, ના મળીઆ પાની;
 રહ્યા લશકર પીઆસા, એતી બાતરે જની. ૧
 તખ તરસ એ તરસ કર, શોર બોલને કીઆ;
 જખ પીઆસકે લીએ, હુઆ ઘાખરા જુઆ. ૨

- તખ શેહઝાદેને ઉઠકર, એક બાગો રે ખતાહી;
 ઉઘ્યાં કુઆ રે ખોદાયા, એસી ખખર રે સોણાહી. ૩
- તખ એસ માંહે પાણી, મીઠારે આયા;
 સો લશકર પાણી પી. આરામ રે પાયા. ૪
- સો જનાવર તક, વે પોચીઆ પાની;
 પછે પાની ગેખ હુવણ, એસી ખાત રે જની. ૫
- તખ મોતાહર એસદહે, બેરે રે કહીએ;
 કે હખીખ તો જનુકા, નામ રે લહીએ. ૬
- યા ઇખને રસુલુલ્લાહ, કર એનુને આખા;
 પાસ કખીલા હે ખેઠા, એતા રે દાખા. ૭
- તખ કહે તો અનુકુ, જા દાવત કરાહું;
 કે ચારી કે કાજે, મેં એનુકુ ખોલાહું. ૮
- ભી કભી લે સકું તો, મેં લાહું રે પાની;
 યું હખીખને અરજ, કીતી રે જની. ૯
- તખ શેહઝાદેને રજ, હખીખકુ દીતી;
 એ મુનતે મુમનુ, ચંતા એ રે કીતી. ૧૦

રેત હી

- હખીખ કખીલા દેખ કર, રજ મંગાઈ આવરે,
 રજ મંગાઈ આવ;
 હુકમ શેહઝાદે ને કરે, ખોલાહું કરને આવરે,
 ખોલાહું કરને આવ. ૧૧

—:~:—

૧ ૭ ૮

- તખ શેહઝાદેને રજકા, હુકમ રે દીતા;
 તખ હખીખ ચલીએ, વે સીસ ધર લીતા. ૧
- તખ ચલકર કખીલે, કે પાસ રે ગહે;
 જે ચોકીકે કાજે, થે નદી પર ગહે. ૨

યા કુમ મેં તમુક, કહું નસીહત બાતી;
 યું જાકર કહીયા, હબીબ કી જાતી. ૩
 જો શકાઅત નબીજી, તમે રે આહો;
 તો શેહઝાદે હુસેનકુ, તમ ચારી રે દલાહો. ૪
 જવાબ ખશીરકે બેટે, અખ્દુલ્લાને દીયા;
 કે જીવ મેં હુસેન પર. હે ફીદા રે કીયા. ૫
 તમ હબીબે ઓસકુ, દુઆ ખેરરે મંગાઈ;
 અને ખશારત ભસતકી, દીતી રે સોણાઈ. ૬
 તમ ખશીરકા બેટા, હુએ રે અસવારા;
 નેઉ અસવાર ઓર લી, સાથ હુએ કર પીઆરા. ૭
 સો શેહઝાદેકી તરફ, મું આનેકુ કીતા;
 નેહ શેહઝાદે હો કેરા, મન પુરા રે દીતા. ૮
 તમ અનુમા લી કનીને, જા ખખર પોચાઈ;
 સો સાઅદકે બેટેકુ, કીતી રે આગાઈ. ૯
 ચાર હજાર અસવાર, તમ ઓને રે ભેજાએ;
 તમ ફરાતકે કનારે, વે નહી પર આએ. ૧૦
 તમ અનુકે આવતે, હુઈ રે જંગાઈ;
 ખુમ ખશીરકે બેટેને, કીતી રે લડાઈ. ૧૧
 તમ શહીદ સારે, હુએ ઓસ ઠામા;
 કે શેહઝાદેકી ચારી સુ, વે આયે રે કામા. ૧૨
 એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
 અ નેહ સુ કહો, દન ઓર રાતી. ૧૩

રે તુહી

નામ શેહઝાદેકા સુનતે, તુરત ભયે અસવારરે.
 તુરત ભયે અસવાર;
 સો બેટાથા આયા ખશીરકા, મનમા બોત કર પીઆરરે,
 મનમા બોત કર પીઆર. ૧૪

—: (૦):—

ખરહા.

- દુશમનુ શેહઝાદે આવકર, કીએ નદીથી દુર રે,
 ઉઆં તો કુઆ ખોદાએ તે, પાણી હુઆ ભરપુરરે. ૧
- લશકર સખ પીયા સહી, એસા કીયા રહેમાન રે,
 ફેર છુપ ગયા પાણી વહીં ખાત તો એતી માન રે. ૨
- ચાવે સોહી આપ કરે, એસા તો હે વે રખ રે,
 પીયાસે તો હુએ ધાખરે, શેહઝાદેકે લોક જે સખ રે. ૩
- પીયાસે તો ખાલે ટળવગે, બેનાં ને ભાધ રે,
 તરાસ લશકરમા પડા, એસા કીયા એલાહી રે. ૪
- હબીખ રજા માંગકર, ગહે કબીલે પાસ રે,
 સીખાવન દેને અનુકુ, પાની ભી લે આને આસ રે. ૫
- ખશીરકે બેટે સહી કીતી, તો સુનને આસ રે,
 શેહઝાદેકા નેહ મન લાગીયા, હુવા તો જેસા દાસ રે. ૬
- મારા ગયા વે જંગમા, પોચે તો શકીએ નાએ રે,
 શહીદ અપને નેહ સુ, હુવા તો આસ હામ માંએ રે. ૭
- ખખર પોચાહી બેગે સુ, હબીખને એ આવરે,
 શહીદ હુએ લોક વે, શેહઝાદેકુ કરને આવરે. ૮
- અહલ ખેત સુનને કલકલે, આંસુ ભરાએ નેનરે,
 ચાવે સોહી રખ તુહી કરે, કહે તે એતને ખેનરે. ૯
- ગાંમ પરગાંમ અદકા હુઆ, સુનને અનુકી ખાતરે,
 શેહઝાદેકુ જનુ ચાહીઆ, શહીદ હુધ જાતરે. ૧૦
- સુન તુ ઇલાહી ચા કરીમ, રહમ કર તુ રખરે,
 નેનુ ભરીએ આંસુઆં, રેને તો લાગે સખરે. ૧૧

—:~:—

- અબ્દુલ્લા કીયાદકા, જે બેટા રે કહીએ;
 એસે ખખર એ પોચી, સુન કર લહીએ. ૧
- તખ ગોસે રે હોકર, કાગજ બેજાયા;
 સો સાઅદકે બેટે પર, લખા રે સોણાયા. ૨

- હુસેન કબીલે હે બેજતા, અને મદદ હે ચાતા;
યું ફેર ફેર ફેજોકુ, લશકરમે લાતા. ૩
- તો તમ નાંહી ઓસ સુ, કયું જંગ રે કરાતે;
તમ બેઠે કયું રહે હો, તમ કયા હો ચાતે. ૪
- કબી નાંહી તુ ઓસ સુ, જંગ રે કરાવે;
કબી કુછ બી મનમા, મરવત લાવે. ૫
- તો મેં તોજે આજર; બોત રે કરાહું;
અને તેરે રે લોક કુ, લે કેદ માંહી બાહું. ૬
- જે લોક હે સારે, બુજે હુસેન હો કેરે;
તો તેરે સાથ મદતકુ, મેં બેજે હે બોતેરે. ૭
- કે બીસ હજારા, હે લશકર મલીયા;
એતા તકનાત તેરે, મેં હે રે કરીયા. ૮
- હમે કાગજ દેખતે, નાંહી કરે રે જંગા;
તો પકડને ડિલટા, કરે તેરા રે રંગા. ૯
- યું અબ્દુલ્લા ઝીઆદને, લખ રે બેજયા;
સો સાઅદ કે બેટે પાસ, વે કાગજ રે આયા. ૧૦
- તમ કાગજ કુ પકડતે, દલમા ધરજયા;
મન સાઅદકા બેટા, કર બોત રે લાયા. ૧૧
- એ સુન સુન બાતી, પાક કરે આપ જતી;
અને એક કર કહો, દન ચોર રાતી. ૧૨

રે તુહી.

- ઝીઆદકા બેટા જંગકા, આવે બેગે કામ રે.
આવે બેગે કામ;
તમ તાકીદ સુ કાગજ લખીયા, સાઅદકે બેટેકે નામ રે.
સાઅદકે બેટેકે નામ. ૧૩

— : * : —

૧૮૧

જમ સાચઢકે બેટેકુ, લખા રે પોચાયા;
 જે અખડુલ્લા ઝીઆદને, થા રે ભેળયા. ૧
 તખ ઓસે ઇર લાગા, મનકે માંહાં;
 બેગે અસવાર હુવડા, બેઠ રહા રે નાંહાં. ૨
 ક્ષા સભાકા વખત, હો અસવાર ચલીયા;
 સો શેહઝાદેકે સામી, જંગ સામાન રે કરીયા. ૩
 એ તારીખ નવમી થી, અશુરે કેરી;
 જમ સાચઢકે બેટેને, કીતી અસવારી સવેરી. ૪
 એ શેહઝાદેકુ ખખર, પોચી રે સારી;
 કે દુશમનુ જંગ કાજ, કીતી અસવારી. ૫
 થા એક ફેરા નામ, અખ્યાસ રે કહીએ;
 તખ શેહઝાદેને ઓનુકુ, ભેજે રે લહીએ. ૬
 સો અસવાર બીસ, સાથ અનુકે દલાએ;
 યુ અખ્યાસકુ ખખરકે, કામ રે ભેળએ. ૭
 બ ખખર વે લેકર, આયા શેહઝાદેકે પાસા;
 કે સાચઢકા બેટા, આયા જંગકી આસા. ૮
 તખ શેહઝાદેને કહિયા, ફેર તમ રે બારો;
 અને દલાસા કરને, અનુકુ ફેરાહો. ૯
 કેખ અખ્યાસ તો ફેરકર, દલાસેકુ ચલીએ;
 સો સાઢકે બેટેકે, સામી હજ રે ભરીએ. ૧૦
 એ સુન સુન ખાતી, સહી કર લીજે;
 અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૧

રેત હી

સાચઢકા બેટા ચલ કર, આયા સામની જનરે,
 આયા સામની જન;
 સો સભાકા વકત થા, તારીખ નવમી જનરે,
 તારીખ નવમી જન. ૧૨

૧ ૮ ૨

- તખ અખ્યાસ તો ફેર કર, ગહે ઓનુકે પાસા; ૧
સો મેહતલ માંગને, કેરી રે આસા.
કહ્યા ફરઝંદ નખીકે, હે મેહતલ આતા;
સો તમારે દલમા, લોકો કયા હે આતા. ૨
એક રાંતકી મેહતલ, હે ઓનુને મંગાઈ;
કે એ રાત જુમાકી, હે રે સોણાઈ. ૩
અને અશુરે કેરી, એ બી હે રે રાતી;
ઓસ કાજે મેહતલ. કેરી કીતી હે ખાતી. ૪
કે ઇબાદત કરે, ઓસ રાતકે મેંના;
પછે સભાકુ હોવેગા, જુમાકા દંના. ૫
પછે સભાકુ આવેગા, વે આપ રે ઇલાહી;
સો કરેગા એતની, જે ખાત રે પુછાહી. ૬
જખ અખ્યાસે એતની. કહી રે ખાતી;
તખ સુનકર લીતી, બેટ સાઅદ કેરી જતી. ૭
તખ સાઅદકે બેટને. મસલત કીતી;
ખાત આપસકે લશકર, સુ કહી રે સુણીતી. ૮
તખ લોકને કહ્યા, હમ ખાત તંગ હે આયે;
બી ઝીઆદકે બેટને, હે હમુકુ દરાયે. ૯
ઓસ કાજે ઉતાવલ, હે રે કરની;
તખ સોમરને પોકારને. કહ્યા ખાત વે સુનની. ૧૦
તમે ખેરજો લગાલો, અમાન તમુકુ નાંહાં;
બેટ ઝીઆદકા ગોસેમા, આવે અસખાત માંહાં. ૧૧
તખ હીઝાઝકા બેટા. જે ઉમર રે કહીયે;
કોઇ શરમ તો ઓસકુ, આધરે લહીયે. ૧૨
તખ ઓને તો લોકુકુ, પોકાર કહેયા;
સો નસીહત કેરા, ખાલ રે કહેયા. ૧૩
કે પથર હો જેસા, દલ કયું હે કીતા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત એતના દીતા. ૧૪
રે તુહી.

જે રખ ચાવે સોહી કરે, એસા સુરીજનહારે,
 એસા સુરીજનહાર;
 ખુબી હાલ ભાઈ દીનકે, રખ મોત હે બીસાર રે,
 રખ મોત હે બીસાર. ૧૫

—:~:—

— ૧૮૩ —

કહા યસંગદલ એસે, તમે કયું હો કરતે;
 કયું શરમ તો મનમા, નાહી રે ધરતે. ૧
 કોઈ ઓર રે મુલકકા, હે જે મેહતલ ચાતે;
 તો તમ ઓસકુ, હો મેહતલ દલાતે. ૨
 અને એ તો હે ફરજંદ, નબીજી હો કેરે;
 કે એ હે અહલખેત, તમ સુનીયો સવેરે. ૩
 તમે અનુકે દાદેકી, હો ઉમ્મત કલાતે;
 તો હરે ખુદાકા, મન કયું નાહી લાતે. ૪
 કયું અનુકે દાદે સુ, નાહી શરમાતે;
 કે માગતે હે મેહતલ, કયું નાહી રે દલાતે. ૫
 જમ હેજંજકે ખેટેને, એતી ખાતરે કહી;
 સો સખુને સુનકર, લહી રે સહી. ૬
 તમ ઓસ દન અનુને, જંગ મોકુદ રે કીયા;
 ફેર આવકર પેલી ડામ, ઉતારા લીયા. ૭
 તખ ઓરવકા ખેટા, માલક રે કહીએ;
 વે શેહઝાદેકે પાસ, આયા રે લહીએ. ૮
 ઓસે ચલતી આગ, નજર રે આઈ;
 સો આગ કેરી ખાઈ, ઓસે રે દેખાઈ. ૯
 વે આગ દેખ મુરખને, મન રે દીયા;
 અને કરામત કેરા, સોચ મન ના લીયા. ૧૦
 આગ હુસેન તમને, હે અખતીઆર કીતી;
 આખખતકી આગ સુ, પેલીએ તમુ લીતી. ૧૧

કયા દુશમન ખુદાકે, તેં જુઠી કીતી રે ખાતી;
કયા શેહઝાદેને સુનતે, હુધ ગોસે માંહે જતી. ૧૨

તું જનતા હે માલક, મે દોજખ જાહુંગા;
તો તુજકુ હે ચાતા, મેં ભસત રે પાહુંગા. ૧૩

યું શેહઝાદેને ગોસેસુ, ઓસકુ આખા;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના રાખા. ૧૪

રે તુહી.

આવ માલકે તાના મારીયા, શેહઝાદેકે તન રે,
શેહઝાદેકે તન:
સુનતે ખુરા લાગીયા, શેહઝાદેકે મન રે;
શેહઝાદેકે મન. ૧૫

— : * : —

૧૮૪

તમ શેહઝાદેકે દલકુ, ખોત દરદ લગાયા;
તમ શેહઝાદેને કીમતે, સામી મું રે ફીરાયા. ૧

યા ધલાહી તેરી, આગ અઝાખ હો કેરી;
ઓસે ઓસસુ પેલી, આગ પોચે રે સવેરી. ૨

યું શેહઝાદેને દુઆ, તુરત મંગાધ;
તમ માલકકે મનમા, મશખરી આધ. ૩

તમ અસવાર હોકર, હસતા ચલીયા;
તરત હુકમ ખુદાસુ, ઘોડે સુ ગરીયા. ૪

તખ પગ તો ઝાલીમકા, રહા રકાબકે માંહાં;
જું ચોરકુ ટાંગે, યું છુટે રે નાંહાં. ૫

યું ઓસકુ ફેરાકર, ઓસ આગ માંહે ડાલા;
પીછે ઘોડા એકલા, હો ભાગા ઓસ હાલા. ૬

તખ લશકર દોનુમાં, શોર રે પડીયા;
એ દેખતે અચરત, સખુ મનરે, કરીયા. ૭

- શુકરાના કેરા સજ્જા, શેહઝાદેને કીયા;
 ફેર એતના કીયા, સર ઉંચા જખ લીયા. ૮
- કે ધલાહી મેં અહલ ખંત, તેરે રસુલ હો કેરી;
 તેરે રસુલકા ફરજંદ, તુ સુણીઓ સવેરી. ૯
- તું દાદ તો મેરી, ઉન જાલીમો સુ લીજે;
 યા ધલાહી દુઆ તુ, મેરી કબુલ રે કીજે. ૧૦
- ખાત દુઆ હો કેરી, એતી શેહઝાદેને કહી;
 અને ઓર લી કરામત, દેખી લોકુને સહી. ૧૧
- જેતે ઝીઆદકે બેટેકે, લશકર રે કલાએ;
 ખાત કરામત તમાશે, ઓનુ નજર આએ. ૧૨
- પણ દુશમની કાજે, કુછ મન દીયા રે નાંહાં;
 એ સુન સુન મુમન, કહયા દલકે માંહાં. ૧૩

રે તહી

- શેહઝાદે કીયા કરામતાં, દેખીયા ખોતુ નેતરે.
 દેખીયા ખોતુ નેન;
 પણ દાવેસુ માને નાહી, કરામત કેરે બેનરે,
 કસમત કેરે બેન. ૧૪

—:~:—

૧૮૫

- સુનો ઉન દન તો, ના હુઈ રે લગાઈ;
 એસી ખખર લખે સુ, હે રે પાઈ. ૧
- તખ શેહઝાદેને અપને, લશકર સેતી;
 સખુ રખકે હો પાસ, આજીજી કીતી. ૨
- સખુ એખાદત કીતી, સારી રે રાતી;
 ખોત લુખે ને પીઆસે, થે સોણીઓ ખાતી. ૩
- તખ શેહઝાદેને કુરસી, માંગ ચોકમા બીછાઈ;
 આપ ઉપર બેઠે, એતી ખાત રે સોણાઈ. ૪

તખ આપસકે લોકુકુ, સખ એકઠે કરાયે;
અને શેહઝાદે ખુતખા, પડતે સોણાએ. ૫
સો કુરસી પર ચઢકર, ખુતખા પઢાયા;
પછે અહલ ખેત તરફ, મું રે ફેરાયા. ૬
આજ રાતકી મહેતલ, કાજ તમારે મંગાઈ;
તમુ દુખ રે પોચનેકી, ચંતા મેરે દલ આઈ. ૭
અહલ ખેતકા એકએક, સાથ હોવે મેરે રે ચારા;
સો લેકર ભાગે, મન કર રે પીયારા. ૮
સો જુદે જુદે બીખર કર, લે સારે રે જાવે;
તો અહલ ખેત છુટે, ના આજરરે પાવે. ૯
તખ અહલ ખેત સારને, એ +મુખન આખા;
અને ગુલામું લી ચાકર, વે સારે હાખા. ૧૦
યા ધખને રસુલુલ્લાહ, જીવતન હે હમારે;
તમુકુ છોડ કર, ના હોવે રે કનારે. ૧૧
એ શેહઝાદેને સુનકર, દોઆ ખેરરે મંગાઈ;
સો સખુકે હકમા, દોઆ માંગી રે સોણાઈ. ૧૨
સુનો દીન કરે ભાઈ, એસા પીયાજી હમારા;
દુખ દુની માંહે દેવે, જસે કરે રે પીયારા. ૧૩

રે તુલી

જે નેહ લાગા પીયાકા, તો કયું ના દેવે જીવરે,
તો કયું ના દેવે જીવ;
સખતી આસે હે ભાવતી, એસા અપના પીવરે,
એસા અપના પીવ. ૧૪

—: (૦):—

— ૧૮૬ —

ખ ર હા.

દોરીજનુ રણ આવ રાકીઆ, ચયડ પાસ ડાલે ધરરે;
શેહઝાદે તો રહે બીચમા, રખ ખના નાંહી આધારરે. ૧

* વેરાઈ જવું, વીખરાઈ જવું. + વાત, બોલ. ÷ અલ્લાહ તઆલાનો. xચારે બાજુ.

- ફરજંદ જાહે નખીકે, રણમા રહે આપ સહી;
 દેખોને જું હે આહતા, કરે તુ હે આપ દહી. ૨
- તમ +સીખ દીતી સખકુ, જાહે તમે આપ કાજરે;
 મેહતલ તમારે કાજ હે, માંગી હમુને આજરે. ૩
- ધખને રસુલુલ્લાહ, તમુ છોડ કર હમે જાહે કાંહાં;
 જીવડા હમુને વારીઆ, તમ પર સહી રણ માંહાં. ૪
- જેવાખ એતા સુનતે, દુઆ મંગાધ ખેરરે;
 શેહજાદેને ખોત મન નેહ સુ, કીતી સખુ પર મેરરે. ૫
- તરસે તો લાગે સુકને, હોહ સખુકે જાનરે;
 ભુખથી લાગી સહી, રણ માંહે સખુકુ માનરે. ૬
- પાણી ખના સખ ટળવળે, જું *મીન ખન પાણી જીયા;
 મીતકુ રખ નેહ સહી, દુનીયા કે માએ એસા કીયા. ૭
- રખે તુ ભાધ દીનકે, દુઃખ સુ ડગાવે અંતરે;
 સુન સુન એસી ખાતકુ, રાખી તુ મન નઅંતરે. ૮
- એસા હમારા પીવ હે, જસે નેહ સુ આવે સહી;
 દુનીથી રખે આગગા, ખખર એ સાચી કહી. ૯
- ફરજંદ અપને નખીકે, તુ સુન અનુકી રીતરે;
 ઓન ખન કસીકુ અદકી, હોવે ના રખકી પીતરે. ૧૦
- વે ફરખલામા જા પડે, પરદેશ દોરીજન માએરે;
 રખ ખના કોઈ અનુકુ, મદત આવે નાએરે. ૧૧

—:~:—

૧ ૮ ૭

- તમ શેહજાદેને દુઆ, ખેર સખુકુ કીતી;
 ખાજ એસારે કહેયા, હે ખાતરે સોણીતી. ૧
- *મોહિમ મેરે યાદકી, હુઈ એસીરે દેખાવે;
 મોહિમ એસારે જીવ પર, હે કરાર પાવે. ૨

યું ફિરાક સુ શેહઝાદેને, ખાતરે આખી;
ખાજ નસીહત સખુકુ, એતીરે દાખી. ૩
જહો ખાકી રાત જેતની, એતી બંદગી કરની;
સો યાદરે ખુદાકી, મન માહે ધરની. ૪
સો આપસ આપસ કરે, તમો જહોરે મુકામા;
અને ઇખાદત કરા, જા કરોરે કામા. ૫
જામ શેહઝાદેને એતા બોલ, સખુકુ આખા;
તમ સખુને સુનને, મન માહે રાખા. ૬
તખ સારે તો ગહે, આપ આપકી કામા;
ઉઆં બંદગી કર કર, લીઆ રખકા નામા. ૭
સુનો દીન કરે બાઈ, જે પીત હે કરની;
તો ખાત એ સુન સુન, મન માહે ધરની. ૮
હે પીત માહે જીવ લોભ, કુછ કામરે ના આવે;
જે એતા મન રાખે, તો પીતરે કરાવે. ૯
એ સુન સુન ખાતી, પાક કરે આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દન ચોર રાતી. ૧૦

રે તુહી.

જીવ લે પેલા વારીયા, એસ ખાજ કીજે પીતરે,
એસ ખાજ કીજે પીત;
આવ હોવે જસે નહકા, વે કરોને એસી રીતરે,
વે કરોને એસી રીત. ૧૧

— : * : —

૧૮૮

ખરહા.

શેહઝાદેને દોસ્ત મેલાએ કર, નસીહત કહી ખાતરે;
જહો ને કરો અખ બંદગી, જેતી હે ખાકી રાતરે. ૧
+મુહિમ તો એસી બની, આખા શેહઝાદે જાનરે;
એસા વકત હે પોચીયા, દોસ્તુકુ કહયા માનરે. ૨

+ મુશકિલ કામ.

દરીયા માંહે આવ પડે, મોળાં તો મોળાં આયેરે;	
તોફાન લાગા જળજુ, કરાર તલ ના પાયેરે.	૩
દોસ્તુને સહી ખુઝીયા, મોત ખડી ઘર ખારેરે;	
અખ તલપલ હે આવતી, લાગે ના ઓસકુ ખારેરે.	૪
અખ તો જુદાહી હમ પડે, દોનીઆ સેતી હમ તનરે;	
એતના સખુને ખુઝીયા, એકીન કર આપસ મનરે.	૫
ગોલામોને એ સોચ કર, દલ આપ સુ રંધન કીયા;	
શેહઝાદેકે ઉપર જીવકુ, લે આપ વારને દીયા.	૬
ખિજમતથી દુર હુએ, હમ તો શેહઝાદે જાત રે;	
ચાકર ઝુરે દલમાં, સમરને એ ખાત રે.	૭
હાએ *દરેગા કયા કરે, શાહા સુ પડે બીછરન રે;	
સમર એતી ખાતકુ, ઝુરે તો સારે તન રે.	૮
કેવે ધલાહી, આયા હે કરતા કામ રે;	
અમાદતમા ઠાંડે હુએ, લે લેને રખકા નામ રે.	૯
બીછરન પછે ખરહા દેહે, નેનુ તો ચલીયા નીર રે;	
શેહઝાદેકી ખુબી દેખતે, હુએના દલમા ધીર રે.	૧૦

—:~:—

— ૧૮૯ —

જમ સુખડા કેરા વકત, હોને રે લાગા;	
હુઈ રોશની સુખડાકી, અધારા રે ભાગા.	૧
તમ આસમાન પેટથી, એસા અવાજ સાણાયા;	
સો સખુકે કાનુ, સહી રે આયા.	૨
એ લશકર ખુદાકે, તમે કરો અશવારી;	
+કારઝારકા હંગામ, પોચીઓ સવેરી.	૩
તમે ઘોડે રે ઉપર, આપકુ બેઝાહ;	
પોચા =રહતલકા વકત, સહી મન રે લાહો,	૪

x યાદ કરીને. * અફસોસ. + લડાઇનો. ÷ વખત. = મોતનો.

હુઆ કરારકે ઘરકુ, પોચના તમારા;
 અખ ચલને હો કેરા, હુઆ વકત રે સારા. ૫
 તખ ઓમકુલસુમ, બહેન શેહઝાદેકી કહીયે;
 વે સુનતે બેહોશ, હુવે રે લહીયે. ૬
 તખ રખ બન શેહઝાદેકે, આવ દેર માંહી ગરીયે;
 વાએ ભાઇ મારે કરને, બેહોશ હોને પડીએ. ૭
 વાએ મજલુમ ભાઇ, એ કયા હે સોણાતા;
 એ અવાજ તો ગેબી. કેસા કાનુ હે આતા. ૮
 વાએ ભાઇ મેરે તમુ ભી, એ સુનીયા કાના;
 તખ શેહઝાદેને કહેયા. હમે સુનને પછાના. ૯
 અને ભી બહેન મેરી. મં સુના હે પાયા;
 સો એસથી અજમ, વે હે દેખાયા. ૧૦
 કે મેરી રહુ સામી, હે નબીજી આયે;
 સો મોજેકુ પીઆર, બોત કરને દેખાયે. ૧૧
 બહેન એસા મં ખવાખ, દેખા એસ રાતી;
 યું શેહઝાદેને કહી, બહેન સુ બાતી. ૧૨
 એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
 અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૩
 રે તહી

ઓમકુલસુમ આવાજકુ સુનતે, રાયે નેનાં ભરભર નીરરે.
 રાયે નેનાં ભરભર નીર;
 અવાજ જે થા આસમાનીઆ, સુનતે ના હુઇ ધીરરે.
 સુનતે ના હુઇ ધીર. ૧૪

—:~:—

— ૧૯૦ —

રૂઆઇ.

અવાજ સુણારે સભાં હોયે તે, આસમાન પેટકે માંચેરે;
 ઓમકુલસુમ બોત ધુજીએ, કરાર હુઆ દલ નાચેરે. ૧

૧. આરામનું ઘર એટલે આખરત.

વાએ ભાઈ કર કર ધાએ કર, આએ શેહઝાદેકે પાસરે;
ધરાસકા પડીયા રે સુનતે, આએ પુછને આસરે. ૨

શેહઝાદેનેકહેયાહેમેં સુણીયા, ઓર ખહેન સુનો એ ખાતરે;
ઓસથી અજબ હે દેખીયા, ખવાખ આજકી રાતરે. ૩

મોજે પર કુતે જોને દોડીએ, આવકર ઘેરા મોજ તનરે;
* * * * * ૪

ચહુ રે પાસથી ઘેરીયા, ફકર હુધ મન માન રે;
કુતા એક ગોસે રે બોત મુ. ઓનુ માથી દેખા મેં નેનરે. ૫

રખે એ કાટે રે કુતા મોજકુ, એસા સોચ મન માંહી દીતરે,
* * * * * ૬

ઓસ માંહે નખીજ મેં દેખીયે, મહમદ જનુકા નામરે;
કુતે ઘેરા જસ ઠામ થા, આએ દાદા ઓસહી ઠામરે. ૭

મજલુમ ફરઝંદ મેરંડે, સુન કહી નખીજને ખાતરે;
સામની રહુ કેરી તમારે, આઈ બોત નુરીઉંકી જાતરે. ૮

*મુકરમ *હઝરત કેરંડે, આસમાન જનુકા હે ઠામ રે;
વે સખ સામની આહીયે, રહુ તમારેકે કામ રે. ૯

શેહઝાદેને સપનેકી ખાત, એતી કહી ખહેનકુ જાતરે;
તખ ઓમકુલસુમ ઝુરીયે, રધન કીયા બેગી મનરે. ૧૦

બોલાવાને અહલખેત તમના, ખહેનકુ કહી ફેર ખાતરે;
શેહઝાદે કેવે વદા હુયે, એ હમનાને અનુકી જાતરે. ૧૧

વકત વદાકા હે પોચીયા, સુનો બેનો મેરડી માહીરે;
શેહઝાદેને ખહેનકુ એતની, કીતી કીતી સહી અગાહી રે. ૧૨

—:~:—

૧૯૧

જમ અહલખેત સારે, જમ શેહઝાદેને બોલાયે;
તખ બેગે સુ સારે, ચલ કર આયે. ૧

x અહલાહ તઆલાના ફરખારના. * મિજાત પામેલા ફરીસ્તા.

તખ શેહઝાદેને ફરઝંદ, બોલાયે પાસા;	
બોત નેહ રે કરીયા, વહા હોનેકી આસા.	૨
બેઠા ફરઝંદ પાસે. બોસા રે દલાયે;	
પુછે ફરઝંદ સબુકુ, બાતુ રે લગાયે.	૩
કહ્યા કલેજે મેરે તમ, જીવ બાપ કેરે;	
જીવ તમુ કાજ જલતા, હે બોતરે સવેરે.	૪
હજુ યતીમીકા વકત, નાહી આયા રે તમના;	
કે પાસ મેરે હો બેઠે. તમ સખ તંના.	૫
મેં ગમ તો તમારા, કસક આખુ;	
મેં રખ બના કસકુ. દુઃખ તમારા દાખુ.	૬
ઓસ વકતમા શેહઝાદે. યું કહી રે બાતી;	
કર ફરઝંદ સારકી. એકઠી બતી.	૭
પછે બીબી શેરબાનુકે, તરફ મું રે કીતા;	
મહલ ખાસ એ શેહઝાદેકા. મુન કર લીતા.	૮
વાચ્ય *દોસ્તુરેદંના, કર કહી બાતી;	
બીબી શેરબાનુ સેતી, બાત કીતી રે સોણાતી.	૯
નાંહી જાણતા કે યતીમુકુ, તમ કયા રે કરોંગે;	
અને મોજે બાજ અનુકુ, ગમ મન કયું ધરોંગે.	૧૦
બીબી સાહેબ એ સુનતે, નેનુ ભરીયા પાની;	
એ સુન સુન મુમનુ, ચંતા એતી મન આની.	૧૧
રે તુહી.	

શેહઝાદેને વહાગરી માંગતે. શેચ્ચ નંને સખ ખાલરે.

શેચ્ચ નંને સખ ખાલ;

બીબી મુરે મોલમા, ઓરોકા બી એ હાલ રે.

ઓરોકા બી એ હાલ. ૧૨

— : * : —

* દીલોબ્બન દોસ્ત, નીકલ સંબંધનો દોસ્ત.

૧૯૨

ખરહા.

- દોસ્તો કેવે શેહઝાદે, અલવદા;
હમ કરે સકર, હોને હેં વદા. ૧
- દલ નાહી આતા, હોવે તમ સુ જુદા;
પણ જું લખીયા લેખ; હુએ અલવદા. ૨
- ખાપ જીવ કયું હોગે, યતીમ રે;
જમ હમ હોવેગે, તમુસુ અલવદા. ૩
- મોલ ખાસેકુ, કહયા મુનો તમે;
વકત અમ હે પોચીયા, હોવે વદા. ૪
- વા એ ગમ કયું, ખા હો ગે;
યતીમકા જમ હમ હોવેગે, તમુસુ અલવદા. ૫
- હુખ તમારા કસે કોહા, ખના અદનાહ રે;
હમ ચલેગે અમ, તમુસુ હોવે વદા. ૬
- હુખ તો તમના દીસે, અંત વણા;
જમ ચલેગે હમ, તમુસુ વદા. ૭
- નેનુ ભરીયા નીરરે, નાહી ધીરરે;
જમ કેવે હોવે, શેહઝાદે અલવદા. ૮
- ઝુર ને લા ગે હર મ કે, લો ક રે;
જમ કેવે હોવે શેહઝાદે, હમ હોવે વદા. ૯
- દલ ગરજ નેના, ખરસે મેહ રે;
જમ શેહઝાદે હુએ, સમ સેતી વદા. ૧૦
- હુએ અમ ખીજરન પડીયા દુર રે;
શાહા સેતી સમ, યું હોવે વદા. ૧૧
- રંધન ખાધે મોલ પડા, સુન સુન સીખકી ખાતરે;
છેલા હે મલના મલીના, અમ તો હુએ શાહા સુ વદા. ૧૨

—:~:—

— ૧૯૩ —

- જખ શેહઝાદેને વહાણી, ખાત રે કહી;
તખ બેહોશ સખુ તન, કીયા રે સહી. ૧
- આવ ફેરાક તો સખુને, દલ રે લગાયા;
તખ સખુરકા પરદા, દુર રે કરાયા. ૨
- એસા રધન તો સારે, મોલમા પડીયા;
બનીએ અપાડા, મેહ રે ચડીયા. ૩
- સખુ રોએ નેનાં, યું ભરયા નીરા;
સહી એક તલ જેતી, હુઈ ના કસે ધીરા. ૪
- સુનો બેના રે દોનું, શેહઝાદે કેરી;
વે ખોત : રોએ. સુનીએ સવેરી. ૫
- સો બીબી જેનખ, નામરે કહીએ;
અને ઓમકુલસુમ. સુનો બી લહીએ. ૬
- અનુ રધન તો કીયા, ખોતરે અપારા;
એક તલ બી દલને, ના પાયારે કરારા. ૭
- અને બીબી શેરખાનુ, મહલ શેહઝાદે કેરા;
એ બી ખોતરે ઝુરે, સુનતે સવેરા. ૮
- અને શેહઝાદે બી ઝુરીએ, ભર ભર નેના;
સહી બીછરન લગા, ખોત દલકે મેના. ૯
- શાહા ખોત રે ઝુરે, એ ચાર રે તંના;
સો વહાળીરી કેરે, ખોલકે મેના. ૧૦
- સો વકત બં હુવડા, ફજર નમાઝા;
તાં રધન રે કીયા, એસા સુના રે અવાઝા. ૧૧
- એ સેરીજનહારા, એસા રે પછાનો;
અને એક કર રખકુ, મન એતના આનો. ૧૨

રે તુહી

શેહઝાદે આપ ઝુરીયે, મોહલ સખ ઝુરીઆ બનરે.

મોહલ સખ ઝુરીઆ બન:

જે આવે સાહી કરે. આપ વે રહેમાન રે.

આપ વે રહેમાન. ૧૩

— : (૦) : —

૧૯૪

ખરહા.

- સુનો શેહઝાદે બોલીયે, હમ તો હુએ તમ સુ વદા; ૧
 જું જું તો લખીયા થા, હમ તમસુ પડીયે જુદા.
 તમ મહલમા રંધન કીયા, ફિરાકકે લીતે સહી; ૨
 ઝાર ઝાર રોયે સખરે, એ ખમર હે સુન કર લહી.
 બહેનુ દોનુ ફિરાક સુ, નેનુ તો ચલીઆ નીર રે; ૩
 હાજ તો લાગી તનમા, હોતે જુદાઈ વીરરે.
 મહલ ખાસે કે દુઃખ ભરીયા, દલ રોવે નેન રે; ૪
 રંધન કરે સુનતે, વદા કેરે બેન રે.
 પાણી ખના જું મીન તલપે, જીવ તો રેવે કાંહાં; ૫
 બીછરન ભારી દુઃખ લાગીયા, મલના અખ તો નાંહાં.
 મછી જું આવે ગલ ડાલે, પ્યારધીએ આવ રે; ૬
 ગલ માછીકુ લાગીયા, દીયા તો બેરીયે દાવ રે.
 તમ નીરથી બીછરન પડા થા, બોત દનુકા નેહ રે; ૭
 બીછરન વેસા લહા સહી, તલ પાવે નેહસુ દેહ રે.
 કરે કર હુએ જુદે, પ્યારધી તો કરે કામરે; ૮
 ફેર કર હપે કાં મલના, પડના હે દુર જા કામરે.
 અલવદામા કહું હું, અહલ મેં તમુ સુ વદા; ૯
 જેસા તો રખકા લેખ થા, હમ તમ તો પડીયે જુદા.
 અખકાં મલે તમસુ હમેં, જાં હે કહે ખના વાસરે; ૧૦
 મલના હે છેલા મલતે, નાંહી ફેરને આશરે.

—:~:—

૧૯૫

- બાજ ફજરકી નમાઝ, શેહઝાદેને કીતી; ૧
 સો અઝાં રે દલા કર, કીતી રે સોણીતી.
 થે ચાર બી સારે, હાઝર રે આયે; ૨
 સમ તયમ્મુમ કરને, કરતે નમાઝ સોણાયે.

÷ શિકારી.

- સો પાણી તો હાઝર, થા રે નાંહાં;
પાણી ના થા રે પીયા, દન દો તીન માંહાં. ૩
- હો ફરીગ નમાઝથી, દોઆ નાહી જાં મંગાઈ;
એ તે દુશમનુ કેરી, ખખર રે સુણાઈ. ૪
- કે ફેજાં સખ, ઓનુને ખનાહી;
બી સજેવાલ કીએ, બોતુ ખઝરર પેનાહી. ૫
- અને નીશાન તો ખોલકર, મેદાન માહે આયે;
બી *“હલ મિમ મુખારેઝિન,” સખ ખોલતે સોણાયે. ૬
- કે હે રે કોઈ, જંગકા કરનારા;
યું પોકારને કેરા, બોલ રે નેકારા. ૭
- કે દાવે હો સેતી, આવ કીયા રે સોહાલા;
કે હે કોઈ સપાઈ, આવ ઓસે રે હાલા. ૮
- તખ યારને ગુલામુ, બેગે કમર ખંધાઈ;
મન મરને હો કેરી, કુછ ચંતા ના આઈ. ૯
- કે જીવથા આપસકા, પેલા ફીદા રે કીયા;
સો શેહઝાદેકે ઉપર, થા વારને દીયા. ૧૦
- સો અનુ સખુ મલકર, ફેજાં રે ખનાહી;
કે અનુકે સામી, સરકાં રે ખનાહી. ૧૧
- કે અનુ બી નીકલકર, ખાર લીયારે મેદાના;
એ સુનતે મુમન, મન એતના આના. ૧૨

રે તુહી.

- મુએ પેલા જે મર રહું, વે તો સદા નચંત રે.
વે તો સદા નચંત;
જસ દલ એસા નેહ હે, ઓસકુ આવે મીત રે.
ઓસકુ આવે મીત. ૧૩

— : * : —

૧૯૬

- જામ દોનુ રે સરફાં ખાંધ, ઠાંડે રે રહે; ૧
 જે લશકર દોનુ કાજ, જંગ રે કહે.
 તામ શેહઝાદે ખીમેથી, ખાર રે આયે; ૨
 અને નખીજીકી પગડી, ખાંધ આયે રે સોણાયે.
 અને નખીજીકા ઝરર, તન માંહી રે પેનાહી, ૩
 જીલકેશકાર કમરકો, લેને બધાહી.
 અને ઘોડેકે ઉપર, અસવાર ભયે; ૪
 યું મેદાનમા આવકર, ઠાંડે રે રયે.
 અને બતાં પડ મેં હું, બેટા અલી હો કેરા; ૫
 બેટો નખીકે ચચાકે, તમે સોણીઓ સવેરા.
 એતી બંત પડ દુશમનુ, સામી મોં રે કીયા; ૬
 સો ખાત કરને ખાતર, સુન કર લીયા.
 એ એરાકકે લોકુ સુ, તમુકુ હું દેતા; ૭
 તમ સુનોને દલ સુ, જે મેં હું કેતા.
 કહયા મેં હું નવાસા, મુસ્તફા કેરા; ૮
 જે રસુલ ખુદા કે, તમે સુનીઓ સવેરા.
 હું મેં કલેજેકા *ગોશત, ખીખી ફાતમાકા જનો; ૯
 જે ઝોહરા નામ સુ, સહી રે પછાનો.
 અને *કુરતુલઐન હું, મેં અલી મુરતઝાકા; ૧૦
 અને ભાઈ હેં મેરે, નામ હસન જનુકા.
 એતી શેહઝાદેને મેદાનમા, આવ કહી રે ખાતી; ૧૧
 એ સુન સુત મુમન, કહયા દન ઓર રાતી.
 રે તુહી,
 એરાકકે લોકજે સામની જંગ કાજ, થે જે આયે જનરે,
 થે જે આયે જન;
 આપ નામ લે પછાનીએ, શેહઝાદેને ઓનુકુ માનરે.
 શેહઝાદેને ઓનુકુ માન. ૧૨

—:~:—

— ૧૬૭ —

- ભી બાકર તીઆર, કહયા ચયા હે મેરા;
કહયા મોજેકુ રે એસા, તમ બુઝીયો સવેરા. ૧
- અને હમઝા ચયા, મેરે બાપકે બનો;
જે સૈયદ શહીદુ, ફેરે રે પઞનો. ૨
- ભી બુઝતે હો કે પગડી, જે હે સરકો બંધાઈ;
એ નબીજી પગડી, હે મેં કરતા અગાઈ. ૩
- અને ઝરર ભી નબીજી, પેની મેં તંના;
એ તમે સુન સુન, લીજીયો મંના. ૪
- સમ કુફીડિને નારા, તમ આહકા ડાલા;
જમ શેહઝાદેને એતના, કહયા જસ હાલા. ૫
- અમ હુસેન તમુને, કહયા સોચ રે આખા;
યું લશકરકી કેને, જોવાબ રે દાખા. ૬
- તમ શેહઝાદેને ફેર કર, કહી બાતી;
ખુન હલાલકુ બુઝતે, હો મેરે રે બતી. ૭
- તો મારના મેરા, તમે કયું હો ચાતે;
કેસી સમજ હો સેતી, મોજે મારને હો આતે. ૮
- અને પાણી જે પીતે હેં, ચહુદી તસારા;
સો પરદેને કુતે, જે જનાવર સારા. ૯
- વે પાણી તો હમુકુ, તમ પીણે નાંહી દેતે;
એ સમજન કેસી, હે મન માંહી લેતે. ૧૦
- ભી એતની બાત, ફેર શેહઝાદેને કહી;
સો એરાકકે લશકર, સમુ સુની રે સહી. ૧૧
- તમ ઓનુકે રઘસુંકુ, સુન કહી રે બાતી;
સુન મલીયે કુફીડિં, કે જેતી થી બતી. ૧૨
- સો રઘસું સમુકે, નામ જ્યાં પર લે આયા;
એ સુનતે મુમન, મન એતના લગાયા. ૧૩

રે તહી

શેહઝાદેને રણ માંહે આવકર, કહી નસીહત ખાતરે,
 કહી નસીહત ખાતર;
 સો લશકરને સુનીયા સહી, જેતી કુફીયુંકી ખતરે,
 જેતી કુફીયુંકી ખત. ૧૪

—:~:—

— ૧૯૮ —

તમ રહસિ કુફીયું, કે નામ સખુ કે લીયે;
 અને મેણાં તો અનુકુ, એસે રે દીયે. ૧
 વાએ ઉમરસાઅદ. એતના કરેયા;
 વાએ ઓર ખીત હેખજ, નામ રે લહેયા. ૨
 વાએ સીસ ખીન રખીઆ, ફેરને આખા;
 બી ઓર કે બી નામ લે. યું ફેરકર દાખા. ૩
 કે કાગજ થા તમને, થા લખને મેખયા;
 યું મોજેકુ લખને, થા તમને બોલાયા. ૪
 અમ મોજેકુ મારનેકી, તમ નકસદ હો કરને;
 કુછ ખુદા હો સેતી. નાંહી રે હરને. ૫
 તમ ઓનુ કહીયા હમુકે, એ ખમર રે નાંહાં;
 યું +મોકર તો ગહે. વે રણકે માંહાં. ૬
 તમ શેહઝાદેને *કિતામત, ખીસેથી કડાઈ;
 અને પડને ઓનુકુ, સખુકુ સોણાઈ. ૭
 વે સુનતે એતના, કર કુફીઉં આખા;
 હમુ પુછે ખના લખીયા, કેને એતા દાખા. ૮
 યું ધનકાર સખુને, સારે રે કીતા;
 કે શેહઝાદેકા બોલ. મન ના દીતા. ૯
 કહયા કાગજ તમને, કયું ના આગમાં ડલાયા;
 એતી શેહઝાદેને ફેર કર, ઓનુકુ ખતાયા. ૧૦

અલહમ્મે લીલ્લાહ, એ *હોજત મેં પાહી;
 કે નખીજ કે આગલ, એ મેં કહુંગા જાહી. ૧૧
 અને હોજત તો તમુકે, કછુ નાંહાં;
 એતા શેહઝાદેને કહેયા, ફેર રણકે માંહાં. ૧૨
 તમ ઉમરસાઅદને,, એતી કહી રે ખાતી;
 અમ હુસેન એ કરની, ખાત કામ નાંહી આતી. ૧૩
 કે યઝીદ કેરી, ખત કમુલ કરની;
 અને નાંહી તો મારંગા, તમુ ચંતા મન ધરની. ૧૪
 એતા કહેકર તીર, સામી શેહઝાદેકે હાયા;
 એ મુનતે મુમન, દલ એતના આયા. ૧૫

રે તુહી.

રણ માંહે આમના સામની, કહી શેહઝાદેને ખાતરે.
 કહી શેહઝાદેને ખાત;
 કમુલ ના કીતી કુફીડે, જેતી થી વે જતરે.
 જેતી થી વે જત. ૧૬

— : * : —

— ૧૯૯ —

જમ ઉમર ખીન સાઅદને, તીર રે હાયા;
 સો શેહઝાદેકે લશકર, સામી રે સોણાયા. ૧
 તમ શેહઝાદેને હાહી, આપ હાથ માંહી લીતી;
 અને ઓનુકે હકમા, ખદ દુઆરે કીતી. ૨
 કહયા ગઝમ ઇલાહી, તમુ પર આયા;
 જે તમુને એસા, દલમા હે આયા. ૩
 કે ફરઝંદ ઓસંકે, પેગમ્બર કેરે;
 ઓસે મારનેકી +ખેપ, તમે કરે હો સવરે. ૪
 એ લાનત તમુ પર, આયા ગઝમ ઇલાહી;
 એસી શેહઝાદેને હાયા, હક ઓનુકે મંગાધ. ૫

દોઆ મજલુમ કેરી, રખે કબુલ રે કીતી;
 એ સાચી રે ખખર, હે લખે સુ સુષીતી. ૬
 દોઆ માંગે બાજ શેહઝાદેને, એતના આખા;
 અખ સખુર હો બના, નાંહી ચારા રે દાખા. ૭
 બું રજા હે રખકી, કઝા રે માંહાં;
 એસ કઝા કે ઉપર, કુછ ચારા રે નાંહાં. ૮
 એતા કંને શેહઝાદે, ફેર સરફાં માંહે આયે;
 એ સુન સુન મુમનુ, મન એતના લાયે. ૯
 રે તુહી.

શેહઝાદેને બાત કુછ કહી, ના માની ઓનુને બાતરે,
 ના માની ઓનુને બાત;
 તમ આપ લશકરકી ફાજમા, આયે શેહઝાદે બાતરે,
 આયે શેહઝાદે બાત. ૧૦

—:~:—

૨૦૦

તમ ફેરને ઘોડકુ, આપ સેન માંહે આયે;
 સો આપસકે લશકરમાં, આયે રે સોણાયે. ૧
 તમ હોર બીન યઝીદ, જનુકા નામા;
 જે પેલાપેલ આયે થે, રાહા કે ઠામા. ૨
 કે બાત તો જનુકી, વેલી હે રે લખાઈ;
 વે હકીકત સારીકી, હે કીતી રે અગાઈ. ૩
 વે હોરને સારી બાત, એ સુની જખ કાના;
 તમ શેહઝાદેકુ કતલ, કરે સહી રે બના. ૪
 એતા બુઝ કર ઘોડકુ, ચલા કર આયે;
 સો ઉમર સાઅદકે પાસ, આયે રે સોણાયે. ૫
 સુન સાઅદકે બેટે, કર આવ આખા;
 કયા હુસેન સુ લડેંગે, આજ રે દાખા. ૬

ચું હોરને આવ કર, જમ પુછી રે ખાતી;
 તમ હાં કહયા સાઅદકે, બેટકી જતી. ૭
 તમ હોરને એતના, ફેર કહયા રે સવાલા;
 કાલ નબીજુકુ કૈસા, તમ દોગે જવાખા. ૮
 તમે ખુદાકે કહેર સુ, દલ નાંહી દરાતે;
 મન ઓસકે રમુલકી, નાંહી શરમ રે લાતે. ૯
 એતા હોરને ફેર કર, દીઆ રે મેના;
 મુન સાઅદક બેટા, ચુપ રહયા દલ રે મેના. ૧૦
 એ મુન મુન ખાતી, પાક કરે આપ જતી;
 અને એક કર કોણે, દન ઓર રાતી. ૧૧

રે તુહી

હોરને દેખી જંગકી રીત, તમ કીતી આસરે,
 તમ કીતી આસ;
 કે જંગ હે મોજકુ કરના, જ શેહઝાદે પાસરે,
 જ શેહઝાદે પાસ. ૧૨

—: (૦):—

૨૦૧

તમ સાઅદકે બેટ સુ, મુંહ હોરને ફેરાયા;
 અને મેદાનમા આયે, એતા રે સાણ્યા. ૧
 તમ ધરજને લાગી, હોરકી જતી;
 તમ હોરકે ભાઈને, આવ પુછી રે ખાતી. ૨
 કહયા તુ હમુમાં, હે બોત રે સપાઈ;
 સમ બુજને હેં તેરી, જંગકી બપાઈ. ૩
 ભાઈ સિપાઈ પાગેકા, તોજે દલ રે પીઆરા;
 અને હજર અસવારોંકા, તુ હે રે સરદારા. ૪
 અમ વખત રે જંગકે, દલ તેરા હે ધરજતા;
 ભાઈ ધરજનારે મોજે, દલ હે અજમ રે આતા. ૫

જખ હોરકે ભાધને, એતી ખાત રે કહી;
 તખ હોરને જોવાખ, એસા દીયા રે સહી. ૬
 મેરા તન હે ધરજતા, સો ડર રે રહમાની;
 નાંહી ઓર કાજ રે ધરજતા, જું ખાત તુ જની. ૭
 કે ભસત ને દોઝખ કજ, તન હે ધરજતા;
 તન દોઝખ સુ ડરતા, હે ભસત રે ચાતા. ૮
 એતી હોરને ખાત, ભાધકુ કહી;
 ફેર હોરને એતના. કહયા રે સહી. ૯
 કે ભાધ મેરી જતને, ભસત કપ્પુલ રે કીતી;
 કંને ઘોડેકુ ચાપુક, મારી રે સોણીતી. ૧૦
 યું ઘોડેકુ દોડા કર. પાસ શેહઝાદેકે આયે;
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૧
 રે તુહી.

હોરને આખર આખરકી, ચંતા રાખી માનરે,
 ચંતા રાખી માન;
 શેહઝાદે ઉપર જીવ વારીયા, તો લે આપકા તનરે,
 તો લે આપકા તન. ૧૨

—:~:—

— ૨૦૨ —

હોર દોડા કર ઘોડેકુ, આયે શેહઝાદા પાસા;
 સો ખજમત કેરી, મન કરને આસા. ૧
 પાસ આવકર પીઆદે, હો ચલકર આયે;
 આવ શેહઝાદેકી રકાખકુ, બોસે રે હલાયે. ૨
 કહયા ધખને રસુલુલ્લાહ, મોજે ના થા એ ગોમાના;
 એ જંગ કરે તપુ સુ, ના થા એતા મેં જના. ૩
 પાણ અખ મેરે હલકુ, હુઆ રે એકીના;
 કે કતલ તમારા, અનુ મન હે દીના. ૪

મેં ખજમત તમારી, ઓસ કાજે રે આયા;
 હો મેં તમારા +લુંઘા, એતા સોચ મન લાયા. ૫
 અખ શેહઝાદે તોખા, હોવે કબુલ રે મેરી;
 ઇખને રસુલુલ્લાહ, કહો મોજેકુ સવેરી. ૬
 તખ અસવારી સેતી, હાથ શેહઝાદે ફિરાયે;
 સો સર ને મુહુ પર, હોરકે સોણાયે. ૭
 તોખા કબુલ હે કરતા, રખ રે સહી;
 એતી શેહઝાદેને ખખર, હોરકુ કહી; ૮
 કહયા આજ હે બખર, નેક બખતી કેરા;
 તો હો મરદાના, હોર રે સવેરા. ૯
 અને રશની શહાદત, કેરા હે મેદાના;
 ઓસ કાજે આજકે, દન હોને મરદાના. ૧૦
 જમ શેહઝાદેને એતની, ખાત હોર સુ કીતી;
 તમ હોર આયે મેદાનમા, એસી ખાતરે સોણીતી. ૧૧
 તમ મોસાએખ નામ થા, ભાઇ હોર હો કેરા;
 ઓનુ હોરકા હાલ, જમ દેખા રે *નયારા. ૧૨
 તખ વે ભી ચલકર, પાસ શેહઝાદેકે આયે;
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૩

રે તુહી.

હોર આતે ભાઇ સહી એ, ભી આયે અનુકે બનરે.
 ભી આયે અનુકે બન;
 મોસાએખ જનુકા નામ થા, સાચા સહી પછાનરે.
 સાચા સહી પછાન. ૧૪

—:~:—

૨૦૩

જમ મોસાએખ આયે, શેહઝાદેકે પાસા;
 તખ શેહઝાદેને ઓનુકુ, ભી કીઆરે દલાસા. ૧

યું શેહઝાદેકે, પાસ, આયે દોનુ રે બાઘ;
 અને શેહઝાદેકે હોકર, ઓનુ કીતી રે જંગાઘ. ૨
 જમ ઉમર સાઅદને, હોર દેખે રે મેદાના;
 તમ હર રે લગાયા, ખોત ઓસકે તંના. ૩
 તમ એકકા દેખો, સફવાન નામા;
 થે સખ કો' જનતે, ઓસ આરખકે કામા. ૪
 ઓસે સાઅદકે બેટને, પાસ રે બોલાયા;
 અને ખાત કં ઓસકુ, હોર પાસ રે ભેજયા. ૫
 કે હોરકુ શીખાવન, દે ફેર લાના;
 ના આવે તો સર કાટ. બેદા રે કરના. ૬
 એતા સફવાન બોલ. સુન કર ચલીયા;
 સો બેગે સુ આવ કર, હોરકુ મલીયા. ૭
 ઓને નસીહત બોતેરી, હોરકુ કહી;
 હોરે કમુલ ના કીતી, ખાત સુની એ ગહી. ૮
 તમ સફવાન ખરછી, હોર સામી રે હલાઘ;
 તમ હોરને ઓસકુ, લેને ચુકાઘ. ૯
 અને સફવાનકે સીનેમા, હોરે ખરછી લગાઘ;
 સહી મારને ગિરાયા, એસી ખખર સોણાઘ. ૧૦
 તમ લશકર દોનુમાં, શોર રે પડીયા;
 જમ સફવાન ઘોરેથી, જમીનમા ગિરીયા. ૧૧
 એ સુન સુન ખાતી, સહી કર લહીયે;
 અને એક કર રખકુ, મન એતના કહીયે. ૧૨
 રે તુહી.

નેજે સુ *ઓચાએ કર. સફવાન લીયા જનરે,
 સફવાન લીયા જન;
 એસી જંગાઘ હોરને, કીતી આવકર મેદાનરે,
 કીતી આવકર મેદાન. ૧૩

—:~:—

૨૦૪

- સુનો સફવાન કેરે, ભાઈ થે તીના;
ઓનુ એકખાર હુમલા, હોર પર કીના. ૧
- તખ હોરને તીનુકુ, ભી મારને ગિરાયે;
ભાઈ સફવાન કેરે, સખ એકઠે મિલાયે. ૨
- યું હોરે માર ઓનુકુ, આયે શોહઝાદેકે પાસા;
સો અરજ હો કરને, કેરી રે આસા. ૩
- યા ઇખને રસુલુલ્લાહ, હોએ ખુશી તમના;
તમ રાજ હુવટે, મેરે કામકે મેના. ૪
- તખ હાં કીયા શોહઝાદેને, ખાત કહી ભી સોણાતી;
કે આગ સુ આઝાદ, હુઈ હોર તેરી જતી. ૫
- એતી શોહઝાદેકી ખાત, સુની હોરને કાના;
તખ ફેર દોડા ઘોડેકુ, લીયા રે મેદાના. ૬
- તખ સર બને પટે, ધડ કહી રણ માંહાં;
તખ ઘોડા તો હોરકા, ગિરા ઓસ ઠાંહાં. ૭
- તખ દુશમન પિયાદે, બુઝ ધસ કર આયે;
સો હોરકુ તો લે કર, ×કુટે રે બાયે. ૮
- તખ શોહઝાદે ફેરને, ઘોડા રે ભેજવા;
હોર રકામકુ બોસા દે, હુએ અસવાર સોણાવા. ૯
- ફેર દુશમન મારે, બોત રણ રે મેદાના;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના આના. ૧૦

રે તહી

- હોરે જંગાઈ નેહ સુ, કર વાર આપ તનરે,
કર વાર આપ તન;
જસકુ પીતકા આવ લે, એ ખાત સુન રાખો મનરે,
એ ખાત સુન રાખો મન. ૧૧

— (*) —

— ૨૦૫ —

- જખ હોર હુએ જખમી, પુરે ધાવુ રે ભરાયે;
ફેર શેહઝાદે પાસ આના, મન રે લાયે. ૧
- કે દુશમન ખેરકર, ફેર આના રે આયા;
તખ +હાતીફકા અવાજ, એતા કાનુ રે સોણાયા. ૨
- હોર ભસત કેરી હુરાં, હે તમુકે આતી;
અખ મત ફેરે હોર, એસી સુની રે ખાતી. ૩
- તખ હોરને પોકાર, આવાજ રે દીયા;
સો અવાજ હોર ફેરા, સુન શેહઝાદેને લીયા. ૪
- કહયા તમારે દાદેકે, મેં પાસ હું જતા;
કુંછ તમ હો કંલાને, એતા પુછા રે સોણાતા. ૫
- તખ શેહઝાદેને જવાખ, એસા રે ખતાવા;
પીછે તમારે હું આતા, મેં ભી દલકે આવા. ૬
- એતા કંને હોરને, ફેર હમલા કીયા;
ફેર પચાસ ને દો તીન, મારે એસારે સોણીયા. ૭
- તખ દુરીજન શુમરને, સખ લોક રે ખોલાયે;
તખ હોરકુ લેકર, ઘેરેમા ખાયે. ૮
- તખ સો રે લાગે, હોર તનકુ ધાવા;
તખ હોર નો જમીમા, ઘોરેથી ગરાવા. ૯
- કહયા ધખને રસુલુલ્લાહ, પોચો જાત રે મેરી;
તખ શેહઝાદે ખેગે સુ, જા પોચીયે સવેરી. ૧૦
- અને હોરકુ ઉઠાકર, આપ ડેરે માંહી લાયે;
લે આપસકે પગ પર, સર ધરને સુલાયે. ૧૧
- તખ હોરને શેહઝાદે, ખોલે દેખેરે નેના;
એ સુન સુન મુમન, રાખા મનકે મેના. ૧૨
- રે તુહી.

* વેરી નાંખીને, દુર કરીને. + જખમી.

ગોદમા સર લે હોરકા, શેહઝાદે બેઠે જનરે,
શેહઝાદે બેઠે જનન;
તખ હોરને શેહઝાદે દેખીયે, નેના ખોલને માનરે.
નેના ખોલને માન. ૧૩

—: (૦):—

૨૦૬

બરહા.

હોર તો ગિરે જમ રણુમા, પોચે શેહઝાદે જાએરે;
રણુથી ડિયાલીએ ઓનુકુ, દેરે આપકે આએરે. ૧
ગોદમા તો શીશ હોરકા, ધરા ભર ભર રોવે નેનરે;
ઓર દોસ્ત બી રોચે સહી, સુન સુન ઓનુકે બેનરે. ૨
અંખીયાં તો ખોલી હોરને, દેખ શેહઝાદે જાતરે;
તખ દેખને હસે સહી, સુની હે એસી ખાતરે. ૩
હુસેન હો સેતી એતના કહેયા, હુરાંથી આઈ જાનરે;
હોર તો હસે સો ખુશી હુચે, એ સહી સાચા માનરે. ૪
મુએ જે પેલે મોતથી, વે તો ના જાને મોતરે;
હાએ વાએ હે કરતા, જીવના ચાવે ખોતરે. ૫
સુન સુન ભાઈ દીનકે, તલ પલ મરના જાનરે;
ડિમેદ નાંહી જીવેકા, એક સાસકા પછાનરે. ૬
મરના તો હે ચલના સહી, જાના હે રખકે પાસરે;
મુએ પેલે મર કર રોડો, હોને તો ઓસકે દાસરે. ૭
હુઃખ તો નાંહી લાગે તુજે, હોને સહી સકરાતરે;
જે યાદ રાખે મોતકુ, વીરા જે દન રાતરે. ૮
દેખો હોર તો હસે સહી, લાગા ના મોતકા હુઃખરે;
જે મોત સેતી પીતથી, પાયા તો અતે સુખરે. ૯
એક દન ખોલાને આવસી, વલી સખ જગકી રીતરે;
એસી તો મોતકુ જાન કર, નસ દન રાખો પીતરે. ૧૦

મોત નાહી બીસારો એક દમ, રાખોને નસ દન ચંતરે;
અંધુંકી તો એ રીત હે, મુરખ સદાયે નચંતરે. ૧૧

— : * : —

— ૨૦૭ —

તખ હોરને તમસ્સુમ, કરને આખા;
મું શેહઝાદેકા દેખકર, એતના દાખા. ૧
યા ઇખને રસુલુલ્લાહ, સુનો સાહેબ મેરે;
રાજ હુઆ અલ્લાહ મુજેથી, તમ કહોને સવેરે. ૨
બી રસુલ ખુદાકા, અને તમારી બતી;
એ રાજ હુવડે, તમે કહોને ખાતી. ૩
તખ હાં કર શેહઝાદેને, જવામ દીયા;
બોત નઆમતો તમુકે, કહયા રે સુનીયા. ૪
કહયા રખકે દેદારમા, રહોગે તમના;
એ શેહઝાદેને આખા, સુન હોરકે બેના. ૫
જમ શેહઝાદેકે મોંથી એ અશારત પાધ;
તખ હોરકે દલમા, બોત ખુશી રે આધ. ૬
તખ તૈયબ કલમા, હોરે ખુખાં રે ચડાયા;
એતા તસ્લીમ આપકા, જીવ રે કરાયા. ૭
હોર શહીદ હુવડે, તમ સુનો રે ખાતી;
તખ પાક કામ છોડી, લે હોરકી બતી. ૮
તખ શેહઝાદે રાએ, ભર ભર નેના;
બી રાએ રાએ યાર, કહયા દલકે મેના. ૯
રે તુહી.

ખુશાલી રમ ને રસુલકી, હોરને ચાધ આપરે,
હોરને ચાધ આપ;
તો જીવ લે આપ કિદા કીયા, ના લાગયા મોતકા તાપરે,
ના લાગયા મોતકા તાપ. ૧૦

— : * : —

— ૨૦૮ —

તખ	મુસાએમ	ભાઈ,	જે હોર	રે કેરે;	
ઓનુ	શહીદ	હોતે.	દેખે	રે સવેરે.	૧
તખ	વે બી	ચલકર,	આયે	રે મેદાના;	
આવ	દુશમનુ	બાર.	મારે	રે જના.	૨
એ	તે એ બી	શહીદ,	હુએ	રે સુણાયે;	
જે	મુસાએમ	હોરકે,	ભાઈ	રે કલાયે.	૩
તખ	હોરકા	બેટા થા	અલી	રે નામા;	
વે	બી થા	રે લશકર,	દુશમન	હામા.	૪
જખ	ઓન	એ હાલ,	દેખે	રે નેના;	
તખ	ગુલામકુ	કહેયા,	એસે	રે બેના.	૫
આવો	ધોંટકુ	જકર,	દીજીયે	પાની;	
યુ	ખનાકર	આયા,	વે બી	ખાત રે જની.	૬
વે	ગુલામ	હો સેતી,	દોનુ	અસવાર આયે;	
તખ	શહજાદેકા	નેહ,	મન	રે લાયે.	૭
એ	રે મરદ	કુન હે,	તું આયા	રે જીવાના;	
યુ	શહજાદેને	અનુકુ,	પુછા	રે જના.	૮
તખ	એને	કહેયા મેં હું,	બેટા હોર	હો કેરા;	
જને	તમુ	પર તન,	વારા	રે સવેરા.	૯
અખ	જીવ	તો મેરા,	મેં બી કિદા	રે કીતા;	
સો	તમારે	ઉપર,	લે વારને	દીતા.	૧૦
તખ	શહજાદેને	ઓનુકુ,	દુઆ ખેર	રે મંગાહી;	
તખ	ઓનુ	જા મેદાનમા,	ખાત કીતી	રે લગાહી.	૧૧
બી	ઓનુ	શહાદત,	રણ માંહે	પાઈ;	
એ	સુનતે	મુમનુ,	હલ ચંતા એ	આઈ.	૧૨

રે તુહી.

હોરકે બેટને આવકર, કિદા કરાયા તનરે.
કિદા કરાયા તન;

સો આવ પાસ શહજાદેકે હાસ હો, રાખી રીત ખાપ મનરે.

રાખી રીત ખાપ મનરે. ૧૩

૨૦૯

હુ આ.

- સુન સુન મીત મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
એસી હે કરની પીતરે;
દીન કાજે રે જીવ વારીઆ, હાં વારીઆ,
સુન સુન વે રીતરે. ૧
- જીં દેખોને હોર આપ જીઝીયે, હાં જીઝીયે,
ખોયા આપકા શીશરે;
જસરે ટોળી માંહે આપ થે, હાં આપ થે,
લોરે ઓનુ કર રીસરે. ૨
- જગ શેહઝાદેકે દેખતે, હાં દેખતે,
હોર ફેરાયે નેનરે;
ટોલેરે આપ સેતી જીઝીયે, હાં જીઝીયે,
સુન સુન નખીકે બેનરે. ૩
- તો સુનોને હજી લગ નામ હે, હાં નામ હે,
ખુજે સખ સંસારરે;
કે હોરને હુસેનકી જાતકુ, હાં જાતકુ,
રાખીસા મન પીઆરરે. ૪
- તો શહીદ કરમલા કેરેટ, હાં કેરેટ,
હોર કલાએ જાનરે;
શેહઝાદે ખાજ નામ હોરકા, હાં હોરકા,
સખ કંતે હે માનરે. ૫
- દુનીમા હુમ નેક નામીઆં, હાં નામીઆં,
ખુજે સકલ જહાનરે;
અને હુરાંથી આઘ લેને કાજથી, હાં કાજથી,
ખુબી એ આખરકી જાનરે. ૬
- કુફી જો કાલ સેતી ફરીયે, હાં ફરીયે,
હજી હે વે જગમા ખાતરે;
યું લી જીવતા ના રહેયા, હાં ના રહેયા,
ફના હુમ સખ જાતરે. ૭

બાત હે રેતી વીરા જગમા, હાં જગમા,
જાતે હેં સુખ દનરે;
વકત પોચા સહી મરના, હાં મરના,
ના જીવે કો અહકા દનરે. ૮
રેવેગી બદ નેક નામીઆં, હાં નામીઆં,
સુન સુન રાખો એ પીતરે;

* * * * *
* * * * *

સુનને ભાઈ મેરે દીનકે, હાં દીનકે.
એસી હે પીતકી રીતરે;
રેવેગી જગ માંહે બાતડી, હાં બાતડી,
જેસી કરેગે પીતરે. ૧૦

—: (૦):—

૨૧૦

અમ દેખાને મંડાની, જંગકી રીતા;
પેસા જીવતો હોરને, કિદા રે કીતા. ૧
તમ સાઅદકે બેટને, માઝી રે હસાયે;
યું ચુન ચુન ઉતકુ, રણુમા મેજાયે. ૨
હસમુખારેજિન કંને, વે દુશમન આયે;
અને જંગકા સામાન, ઓનુ પુરા રે બનાયે. ૩
દેખો સાઅદકે બેટને, મેજ સામરી દીતા;
ઓને અસવારી કાજ, તેજ ઘોડા રે લીતા. ૪
અને મોલકાની ઝરર, ઓને રે પેનાઈ;
ઓને પેસી બાત કામથી, કીતી રે લપાઈ. ૫
વે સજે કરને, આયા રે મેદાના;
વે પોકાર બાત કરને, રણુકે માંહાં રે જાના. ૬
તમ હસાનકે બેટ, ઝહીર જે નામા;
પાસ શેહઝાદેકે અરજ, આવ કીતી જનુકા નામા. ૭

યા ઇમને રસુલુલ્લાહ, હે એ મેદાનમા આયા;
 એ બ્રાત હે મરદાન, સિપાઇ દેખાયા. ૮
 એ સરફાંકા તોડનારા, હે રે કલાતા;
 એ દલ રે સિપાઇ, હે રે મુણાતા. ૯
 બે શેહઝાદે સાહેબ, મં રજા રે પાહુ;
 તો આસ હે સેતી, બ જંગ રે કરાહુ. ૧૦
 તમ શેહઝાદેને રજા, ઝહીરકુ દીતી;
 એ મુન સુન મુમનુ, એતી ચંતા રે કીતી. ૧૧
 રે તુલી.

શેહઝાદે પર જીવ વારીયે, એસી કીતી પીતરે.
 એસી કીતી પીત;
 વાર વારને ઝપલાહીયે, જેસી પતંગકી રીતરે.
 જેસી પતંગકી રીત. ૧૨

— : * : —

— ૨ ૧ ૧ —

જમ શેહઝાદેકી રજા લે, ઝહીર આયરે મેદાના;
 તમ સામરી દેખકર, ધરજા રે બના. ૧
 તમ ઝહીરે નસીહત કેરી, બ્રાત રે કહી;
 પણ સામરીએ કબુલ. ના કીતી રે સહી. ૨
 તમ સામરીકે મુંબા, નેઝા રે લગાયા;
 માર ઝહીરને ઘોંટી, ભુ માંહી રે ગિરાયા. ૩
 યું સામરીકુ મારકર, ફના રે કીતા;
 એસા ઝહીરને મેદાન, રણ કેરા લીતા. ૪
 તમ સામરકે બેટે પાસ, ચલ ઝહીર રે ગહે;
 સા સેનમુખ આવ કર, ડોંટ રે રહે. ૫
 કહયા એક તો માઝી, માર રણુમા ગિરાયા;
 વે હસાનકા બેટા, મં ઝહીર હું આયા. ૬

તખ ડરા રે લશકર, સખ એરાકીયું કેરા;
અને શામકા બી લશકર, ધરજાયા સવેરા. ૭
સો અસવાર સાઅદકે, બેટેને ભેજાયે;
સો સારે રે મલકર, એક બાર રે આયે. ૮
જુ મખીયાં દોડકર, હે કેસી રે આતી;
યું ઝહીરકે ઉપર, આયે સુની રે બાતી. ૯

રે તુહી.

સામરીકુ માર ગિરાએ કર, ઝહીર આયે મેદાનરે,
ઝહીર આયે મેદાન;
તખ એરાકકાલશકર ધરજાયા, બી શામકા ડરીયા માનરે,
બી શામકા ડરીયા માન. ૧૦

— (*) —

— ૨ ૧ ૨ —

જખ દુશમન મખીયુ, કીયા એરે રીતા;
તખ ઝહીરને ઓન પર, હમલા કીતા. ૧
આવ નેઝા રે વાયા, ઓનુ દુરીજન માંહાં;
તખ પગ છુટે સખુકે, થર રહ્યા કો' નાંહાં. ૨
કહી મારે પછાંદ, કહી ઘોડેથી ગિરાહે;
કહી બન શીશ કીયે, કહી ભાગરે ચલ ગહે. ૩
વે ભાગ સાઅદકે, બેટે પાસ ગહે;
સો આપસકી ફેજમા, જા હાટે રે રહે. ૪
તખ નવસો અસવાર, ફેરને ભેજાયે;
સો સાઅદકે બેટેને, ભેજે રે સોણાયે. ૫
ઓનુ તીનો રે તરફ સુ, આવ ઘેરા રે દીતા;
લીએ ઝહીર બીચમા, તખ એસા રે સોણીતા. ૬

સુન દસ બીસ આદમી, મલ સાથ હે આતે;
 અને શેરકુ બી એતે મલ, હે કતલ કરાતે. ૭
 અને ઝહીરકે સામી, નવસો રે આયે;
 કેતે હાથી ને *માગસે, દેખો ઝહીર દેખાયે. ૮
 સુનો શેહઝાદેકે +જેઘે, થે એસે પહેલવાના;
 કે એકને રોકીયા, સખ રણ રે મેદાના. ૯
 પણ તકદીર સેતી, કુછ ચારા રે નાંહાં;
 એ સુન સુન મુમન, દીયા દલકે માંહાં. ૧૦

રે તહી

ઝહીરકુ ઘેરા યાત્રીયા, નવસો આવ અસવારે,
 નવસો આવ અસવાર;
 પણ ઝહીરને રીત શેરકી, દલ રાખા કરારે,
 દલ રાખા કરાર. ૧૧

—:~:—

—૨ ૧ ૩—

તખ્મ તીનરે તરકસુ, અસવાર રે આયે;
 આવ ઝહીરકુ રણમા, લેને ઘેરાયે. ૧
 તખ્મ ઝહીરને જંગાઈ, કીતી રે બાતેરી;
 માર પચાસ ગિરાયે, બેગે રે સવેરી. ૨
 આયે નેઉ તો ધાવ, તખ્મ ઝહીરકી બાતી;
 એસે ઝહીર ઝખમી, હુએ સોણી રે બાતી. ૩
 જખ્મ શેહઝાદેકે નજર, એ હાલ રે આયા;
 તખ્મ સઅદ ગુલામકુ, લે મદદે ભેજયા. ૪
 વે સઅદ ગુલામ થે, અલી મુરતઝા કેરા;
 દસ આદમી ઓસ સાથે, દે ભેજ રે સવેરા. ૫

કે જહીરકુ જાકર, પાસ મેરે રે લાના;
 આખા શેહઝાદેને એસી, જા મદદ કરાના. ૬
 તખ્ત ધસીયા સઅદ, જું પતંગ જપાયા;
 ઓનુ દુશમનુ બીચમા, આવ આપકુ ડલાયા. ૭
 મારં કેતે પાડે, ઓર કેતે ભગાયે;
 અને જહીરકુ શેહઝાદેકે; પાસ રે. લાયે. ૮
 થે દો સૌ જહીરકુ, ધાવ તીરકે લગાયે;
 અને નેઉ તો શમશેર, કે જટકે ગણાયે. ૯
 ઓનુ ધાવુંથી લોહી, મેરે રીતે થા ચકાતા;
 સહી મુમનુ કહેયા, એ સુનતે બાતા. ૧૦

રે તુહી.

ધાવું સુ તન ચાલની કીયા, ચલીયા લોહી જું મેહરે.
 ચલીયા લોહી જું મેહ;
 તો બી જહીર થે રણમા જુજતે, ના દેખી આપકી દેહરે,
 ના દેખી આપકી દેહ. ૧૧

—:~:—

— ૨૧૪ —

તખ્ત શેહઝાદે ઉતર કર, ચલ કર આગે;
 કે જહીરકે સરાને, હાટે રહે રે સોણાયે. ૧
 તખ્ત જહીરને અંખીયાં, આપકી ખોલાઈ;
 તખ્ત શેહઝાદેકી સુરત, નજર આઈ. ૨
 તખ્ત મુંહ લે શેહઝાદે, કે કદમુ છોડાયા;
 અને અરબી બોલીમા, એસા કેને સોણાયા. ૩
 કહયા કદમાંકી ખાક, હે દોસ્ત રે મેરી;
 એસા સુખ નાંહી કસુકુ, અસ જગમા સવેરી. ૪

તમ શેહઝાદેને પુછાયા, કુછ ઝહીર હો કંતે;
 કુછ કેને હો જેસા, હો મન માંહે દેતે. ૫
 તમ ઇમને રસુલુલ્લાહ, કર ઝહીરને આખા;
 જમ પાણીકા હે દેતે, મોજે એતના દાખા. ૬
 ઠંડે પાણી સુ હે ભરીયા, બોત સાફ હે જતી;
 વે પીવું કે તમુ સુ, મેં કરું રે ખાતી. ૭
 ઝહીર એ જો પાણી, ભસત હો કેરા;
 કહયા શેહઝાદેને પીઓ, તમ ઓસકુ સવેરા. ૮
 પાણી પીને હો જેસા, ઝહીરે કીતા;
 બું પીતે હે પાણી, સયુ દેખ વે લીતા. ૯
 એતે હકકુ *તસલીમ, કીયા રે જ્યા;
 જમજમ ભર પાણી, ભસતકા પીયા. ૧૦
 સુનો શહીદ તો ઝહીરકી, ચું હુકરે જતી;
 એ સુન સુન મુમનુ, કહયા દન ઓર રાતી. ૧૧
 રે તુહી.

શેહઝાદે નેન ભર રોવે સહી, ઝહીરકે પાસરે,
 ઝહીરકે પાસ;
 ઝહીરને કદમ થે પકરે, હોકર દલમા દાસરે.
 હોકર દલમા દાસ. ૧૨

— : * : —

— ૨૧૫ —

ખરહા.

ઝહીર આયે રણુ માંહે, તનકુ લે દીતા વાર રે;
 ઝખમી હુવડે લોહી છુટા, તન ધારો ધાર રે. ૧
 શેહઝાદેકુ નેનુ દેખતે, કદમુ તો લાગે ધાયે રે;
 ખુશ સુનો હુવે જીવમા, તલ દુખ ના દેખાયે રે. ૨

* અસ્લાતઆલાને જીવ સોંપી દીધા.

- સુન સુન ભાઈ દીનકે, એસી હે કરની પીત રે;
જે તુજે નેહકા આવ હે, તો સુન ઓસકી રીત રે. ૩
- પતંગ તન ફેરવાર કર, ગિરીયા આવ +દીપક માંગેરે;
નેનામા જે દીપક કીયા, જલતા ના તન દેખાયેરે. ૪
- જું જું રે પોચે ગરમી સખતી, ત્યું ત્યું ધસાવે તનરે;
અફસોસ નાંહી જીવકા, દીપક રાખા મન રે. ૫
- તન ભના ને ફના કીયા, દીપક કેરી પીતરે;
દેખાને આશક કેરડી, પતંગ કેરી રીતરે. ૬
- દીપક નાંહી બોલતા, જેવાખ કુછ દેવે નાંહાં;
તો બી પતંગ જલીયા, તન પીત એસી દલ માંહાં. ૭
- તો કયું ના આશક હોકર, મન નેહ એસા લાયેરે;
જે સાંમની બાતાં હેં, ના કયું તુ ઓસકુ ચાયેરે. ૮
- ઝહીર તન ધાવ લીયે, લોહી જું ચલીયા નીર રે;
આશકકે લીને સહી, પાવે ના દુખ શરીર રે. ૯
- મુએ તો પેલા મરના, એસી હે પીતકી રીત રે;
અફસોસ તન ના કીયા, કીતી હે જનુ પીતરે. ૧૦
- જીવ આપકા લે તન ઓસકે, બાએ કરી xમીત રે;
મોતકા તો દુઃખ તખકાં રહ્યા, એસી હે પીતકી રીતરે. ૧૧

—:~:—

૨૧૬

- તખ શેહઝાદે તો ભર ભર, રેએરે નેના;
સો ઝહીરકે શહીદ, લોનેકે મેના. ૧
- ઉઆં ઝહીરજ મેરા, લોવે =હમસાયા;
રખ રસુલ હે રાજ, એતના બતાયા. ૨
- એતી શેહઝાદેને દોઆકી, કહી રે બાતી;
સો માંગી રે દોઆ, કાજ ઝહીરકી જતી. ૩

÷ પતંગીઉં. + દીવો. x દોસ્તી. =પાંડીશી.

સુનો અબ્દુલ્લાકા બેટા, થા વાલેખ રે નામા;
 વે ઝહીરકે પીછે, આયા રણુકે હામા. ૪
 બાત સુરત ઓસકી, ખુખ રબે થી બનાહી;
 સો તારીફ રે સુરતકી, બાત હે રે સોણાહી. ૫
 જે દેખતે સો મુરછા, દેખતે ખાતા;
 એસા અબ્દુલ્લાકા બેટા, ખુખસુરત કલાતા. ૬
 વે =મોખારીઝ હુવડા, રણુકે માંહાં;
 કે દુશમનુ માંહે, એસા અવર થા નાંહાં. ૭
 સુનો વાલેખ મોખારીઝ, હુઆ કસ રીતા;
 અને કસ રીતે શેહઝાદે, ખુખ કીતી રે પીતા. ૮
 સુનો વાલેખકી મા થી, કામરી નામા;
 વે સહી વે ભી સાથ, જંગકે હામા. ૯
 અનુ બેટકુ આવને, નસીહત કીતી;
 એ સુન સુન મુમનુ, બાત એતી ચંત દીતી. ૧૦

રે તુહી

વાલેખ ખુખ જુવાન થે, વે આયે રણુકે હામરે.
 વે આયે રણુકે હામ;
 સો શેહઝાદેકી પીતે રંગાએ કર, દુશમનુ જંગકે કામરે.
 દુશમનુ જંગકે કામ. ૧૧

—: (૦):—

— ૨૧૭ —

રે બા ઇ.

વાલેખકુ સુન સુન માતા વાલેખકી,
 નસીહત કરે કેસી રીતરે;
 મુજે બેટા તુજ સુ અદકી,
 નાંહી નાંહી કસી સંગ પીતરે. ૧

= લડનાગે, જંગ કરનારે.

વાએ	બેટા	જીવાની	તેરડી,	
		વાએ	બેટા	તેરા એ તનરે;
*	*	*	*	*
		*	*	*
કલેજે	કે	+ગોશે	નખી	કેરે,
		આયે	આયે	કરખલા હમરે;
બે-વફા	હુએ	લોક	ઓનુસુ,	
		શેહઝાદે	હુસેન	હે નામરે. ૩
તરસે	હે	લોક	સહી	સુકતે.
		ટલવલતે	હે	નંને બાલરે;
કતલકુ	મલે	સખ	દુરીજના,	
		એસા	હુઆ અનુકા	એ હાલરે. ૪
અનુ	કાજે	પેલા	બેટા	મોજકુ,
		શરખત	તેરા	તુ કરરે;
નસીહત	માને	કહી	પુતકુ,	
		કંતે	કંતે	નેના ભર ભરે. ૫
તો	તુજે	હે	ધાવા	થાન મેરડા,
		હલાલ	હોવે	તોજે સીરરે;
બેગે	જે	પોચો	રે	પુત જાએ કર.
		કરો	નાંહી	તલ બી ધીરરે. ૬
શેહઝાદેકે	ઉપર	જાએ	કર.	
		ફિદા	તો કરને	તેરા તનરે;
તો	મેં	રાજ	હોડિં	પુત તુજસુ,
		જખ	આવ	કેયામત દનરે. ૭
ધન	માતા	રે	બેટા	વાહેબ,
		કેસી	કરે	મસલત રીતરે;
જીવ	વાર	તન	તાજ	કરને,
		શેહઝાદે	કેરી	રાખો પીતરે. ૮

— (*) —

— ૨૧૮ —

- સુનો માને નસીહત, બેટેકુ કીના; ૧
 સો વાહેખ જનુકા, નામ રે લીના.
 કહયા કલેજેકે ગોશે, નબીજ હો કેરે; ૨
 વે શેહઝાદે હુસેનકી, ચારી આ પોચે રે સવેરે.
 વે કરખલા રણ માંહે, આવ ઘેરમા પડીયે; ૩
 અને દુશમન કતલકુ, કાજ હે મલીયે.
 તુ ઓનુકી તરફ જ, જીવ ફિદા રે કરાવે; ૪
 કે શરખત તેરે, મોજે લોહીકા પિલાવે.
 તો દુધ રે મેરા, તોજે હોવે રે હલાલા; ૫
 જે પિયા તેં થાનુસુ, બાલપણેકે હાલા.
 કે જીવ આપસકા, તુ કરને ફિદાઈ; ૬
 એતી નસીહત માને બેટેકુ ખતાઈ.
 યું શેહઝાદેકે ઉપર, તન ફના જે કરાવે; ૭
 તો જીવ બેટા મેરા, સુખ રે પાવે.
 તો રાજ મેં હોઈ, તેરે રે તંના; ૮
 જમ જનતા હે કેયામત, આવે રે દંના.
 જમ કામરીને વાહેખકુ, એ કહી રે બાતી; ૯
 તમ વાહેબે કબુલ, કીતી આપસકી જતી.
 મેરા શેહઝાદેકે ઉપર, જીવ ફિદા રે કરાયા; ૧૦
 ઓસ બાતકા દરેગા, કુછ નાંહી મોજે આયા.
 યું માતા સંગ વાહેબે, બાત રે કરાહી; ૧૧
 એ સુનતે મુમનુ, દલ ચંતા એ આહી.
 રે તુહી.

- ધન માતા જનુ પુતકુ, નસીહત કતલકી દીતરે.
 નસીહત કતલકી દીત;
 યું કલેજ આપકા વારીઆ, બાતમ નબીકી પીતરે,
 બાતમ નબીકી પીત. ૧૨

— : * : —

— ૨૧૯ —

- પણ કહ્યા રે માતા, આજે *મયા હે મેં કીતા;
હક ઓસકા મોજ સર, હે જોવાખ એ દીતા. ૧
- જો કેવે તો ઓસ સુ, મેં સીખ રે મંગાહું;
ઓસકી લી રજ, મેં લે રે આહું. ૨
- જા માને રે કહ્યા, એ ખુખ હે ખાતી;
પણ મોજે દલ એક, ફિકર હે આતી. ૩
- કે રખે રે ઓરત, તુજે ફેર બદલાવે;
કે દલ તો નેરા, ઓસ ખાતથી ઊગાવે. ૪
- તમ વાલેખે કહેયા, દલ રાખા મે કરારા;
સહી શેહઝાદેકા મોજે દલ, ખોત હે રે ખ્યારા. ૫
- તો ફરખ તો મોજે દલ, લાગે રે નાંહાં;
યું વાલેખે જોવાખ, દીયા ખાતકે માંહાં. ૬
- યું કં કર વાલેખ, આયે ઓરતકે દેરે;
આવ ઓરતકુ એતના, કહ્યા રે સવેરે. ૭
- વાએ ખાનુ એ *દમસાજ, કરને આખા;
પછે ખ્યાન તો હકીકત, કેરા રે દાખા. ૮
- કહ્યા ફરઝંદ રસુલ, ખુદા હે કેરે;
વે કરખલા માંહે, આયે ઘેરમા સવેરે. ૯
- અને દુશમન ઓનુકે, હે કતલકુ ચાને;
કુછ નેહ ને મોહખત, મન નાંહી રે લાને. ૧૦
- મેં જીવ તો શેહઝાદે, પર ખરચ હે કીતા;
એતા ઓરતકુ કેને, ચંત એતના દીતા. ૧૧

રે તુહી.

- વાલેખ ઓરતકે પાસ જા, દેખો સીખ મંગાયે રે,
દેખો સીખ મંગાયે;
બોલ માતા સુજીવ વારીઆ, મન લાલચ તલ ના લાયેરે,
મન લાલચ તર ના લાયે. ૧૨

—:~:—

—૨ ૨ ૦—

- જમ વાહેબે ઓરતકુ, એ કહી રે બાતી; ૧
 તમ ઓરતે ભી આપસકી, કીતી ફિદા રે બતી.
 જમ વાહેબે કહેયા, મેં હું શહાદત આતા; ૨
 અને રજમંદી રખકી, હું મન રે લાતા.
 કે શકાયત નબીકી, મેં હે ચાહી; ૩
 અને ખુશનુદી મકતુલકી, દલ મેરે હે આહી.
 ભી રજમંદી મુરતઝા, અલી હો કેરી; ૪
 એ ચંતા માંહે સહી, મેં દીતી રે સવેરી.
 તમ ઓરતને નારા, આહકા ડાલા; ૫
 અને નિસાસા ડાલને, કહયા ઓસ રે હાલા.
 કહયા જીવ હોવે હજર, કભી રે મેરે; ૬
 તો ખુદાકી શહામાં, કરં ફિદા રે સવેરે.
 કહયા ઓરતને મોજે દલ, હેં એસી રે આસા; ૭
 જીવ કરં રે ફિદા, હો હુસેનકી દાસા.
 જો ઓરતુંકુ રવા જંગ, હોતા શરીઅત માંહાં; ૮
 તો મેં ભી આજ યુતીઝ, બેઠ રેતી રે નાંહાં.
 મેં જનતી હું આજ દન, તન ફના રે કરેગા; ૯
 અને શેહઝાદેકા નેહ, મન જો ધરેગા.
 વે કેયામત પાકીજ, પાવે ભસતમા હામા; ૧૦
 બાત પાવે વે, *હુરુસન જો નામા.
 સુનો ઓરતે ભી નસીહત, એતી વાહેબકુ દીતી;
 તમ ચંતા રે દોનુને, મન એતી રે કીતી. ૧૧

રે તહી

ઓરત ભી વાહેબકુ સીખ દે, કહયા હે વારને તનરે,
 કહયા હે વારને તન;
 તો સહી આરામ વે પાહસી, જમ આવે કેયામત દનરે,
 જમ આવે કેયામત દન. ૧૨

—:~:—

— ૨૨૧ —

ઓરત શેહઝાદેકે પાસ, વાહબકુ લાહી;
તખ આવને ઓરતે, એતી અરજ પોચાહી. ૧
ઇખને રસુલુલ્લાહ, હમ એતા હેં ચાતે;
હમ ભસતકુ પાવે, યું મન હેં લાતે. ૨
હમ ચાને હેં કોલ, શેહઝાદે કેરા;
હમુ ખના ભસતમા, પગ ધરે ના સવેરા. ૩
ભી અહવાલ આપસકા, ઓનુ ઓરતે કહેયા;
સો શેહઝાદેને સવળા, ખયાન સુનકર લહીયા. ૪
તખ શેહઝાદેને આંસુ, સુ ભરે રે નેના;
ઓર દોસ્ત સખ, રોયે સુનતે મેના. ૫
તખ શેહઝાદેને ઓનુકુ, ખોત હીયા રે દલાસા;
જું વે થે આયે, મન કરને આસા. ૬
તખ વાહબે ઓરતકુ, ભી દલાસા હીતા;
કે તુજે ખના હુરે સુ, ના કરેં રે પીતા. ૭
તખ દાઉદી ઝરર, ઓને પેની રે જુવાના;
અને ચલ કર આયે, રણુકે મેદાના. ૮
કેસા કુરમાન શેહઝાદે, પર કીયા રે જીયા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત એતના હીયા. ૯

રે તુહી

વાહબ + માનુસુ આવકર, કીયા ફિદાં આપ તનરે.
કીયા ફિદા આપ તન;
પીત શેહઝાદે કેરહી, એસી રાખી મનરે,
એસી રાખી મન. ૧૦

— (*) —

— ૨ ૨ ૨ —

આવ રણ પાસ મેદાનમા, ઘોડેકુ કુદાયા; ૧
 અને શેહજાદેકી તારીફ, ઝખાં પર લાયા.
 બાજ ઓચકને ઘોડેકુ, રણ ભીતર હલાયા; ૨
 સો સબુકી નજર, અજમ રે આયા.
 કહયા સુનને વાલે લોકુ, ભી અગાને =બેગાને; ૩
 સખ આફરીન કરને. લાગે રે જાને.
 હલ મોખારિજ નેક, તખ સુખન નિકાલા; ૪
 જખ આયે રે રણમા, એ જસ રે હાલા.
 તખ સામી દુશમન, ચલ ચલ આયે; ૫
 સો વાહખને માર માર, સબુકુ ગિરાયે.
 કસે પીઢેથી ખરછી, માર આગે રે ગરાવા; ૬
 કસે સીનેમા નેજા, માર ઘોડેથી હલાવા.
 કસે શમશેર મારકર, કરે રે દો ભાગા; ૭
 સહી જુવાન તો એસા, જંગ કરને લાગા.
 તખ થરથરા રણ, કરમલા કેરા; ૮
 કોઝ વાહખકે સામની, ના આયા રે સવેરા.
 એસા જંગ તો કરને, આયે પાસ રે માતા; ૯
 અખ રાજ હુએ તમના, મા કીતી ચું ખાતા.
 હાં રાજ હુઆ મંના, કહયા હલ રે મેરા; ૧૦
 પણ જંગકે માંદે, બેટા રોહા રે અનેરા.
 તખ વાહેખ કહેયા, તન ફના હે મં કીતા, ૧૧
 એ સુન સુન મુમન, અંત એતના દીતા.
 રે તુહી.

સીખ દેવે માં પુતકુ, મત તુ મોટે તનરે.
 મત તુ મોટે તન;
 આજ ફના હે કરની જતકુ, હે શહીદ હોનેકા દનરે,
 હે શહીદ હોનેકા દન. ૧૨

— : * : —

* વાગીતા. (અટલે દોસ્ત) = પારકા. (અટલે દુશમન) + ફેરવવું.

— ૨૨૩ —

- એતા માંકુ કં કર, આયે ઓરતકે પાસા; ૧
સો રૂખસત દોને, કેરી રે આસા.
સો ઓરતસુ વહા દો, ફેર હમસા કીતા;
જું હરનકે ઉપર, જાં જાતા રે =ચીતા. ૨
તમ માર મારને, કહી ધુલમા મેલાયે;
સમ થરથરે દુશમન, કો સામી રે ના આયે. ૩
તમ સાઅદકે બેટેને, આવાઝ રે કીતા;
તમ સમ મલ ઘેરા, ચું દોકમ રે દીતા. ૪
તમ સમુને આવકર, ઘેરા રે કરીયા;
અને તીરંકા ઇંસના, મન રે ધરીયા. ૫
તમ જુવાનકે ઘોરકુ, તીર રે લગાયા;
હુઆ જુવાન રે પિયાદા, ઘોરા મારને ગિરાયા. ૬
તમ ઝાઝુને મલકર, શહીદ કરાયે;
એસે વાહમ જુવાન, ઝુઝે રે સાણાયે. ૭
શીશ દુશમને અનુકા, લે જુદા રે કીતા;
અને શેહઝાદેકી તરફ, લે દલાયા સોણીતા. ૮
તમ શેહઝાદેકે પાસે, વે શીશ રે આના;
ઓનુ માતાને ઓરત પાસ, મેજ રે જાના. ૯
ઓરત લોહી શીશ લેકર, સુરમા કીતા;
આહકા નારા મારને, જીવ આપકા દીતા. ૧૦
ફેર માતાને આપ હાથ, શીશ લીયા રે સોણીતા;
એ સુન સુન મુમન, યાદ કીયા રે મીતા. ૧૧

રે તુહી,

- વાહમને માતા સીખસુ, ફના કીયા આપ તનરે.
ફના કીયા આપ તન;
ધન રે જુવાનકા મરના, ભી માતાકુ ભી ધનરે.
ભી માતાકુ ભી ધન. ૧૨

—: (૦):—

—૨ ૨ ૪—

બ ર હા.

- સુરત ભલી વાહેબકી, રાખી જનુ જગ લાજરે;
 દુનિયાકુ ફનિયા જનકર, આકેખત કીયા કાજરે. ૧
- ધન ધન માતા ઓનુકી, હીતી જે એ સીખાવના;
 આકેખત કેસા ચાઘયા, કામ અનુ મન જનના. ૨
- બાનુ ભી તન વારીયા, આકેખત કેરે કામરે;
 સમજી ઓનુ દુનિયા સહી, ફના કેરા મુકામરે. ૩
- માતા ભી શીશ લે હાથમા, પુતકા રણુમા જાયેરે;
 બેર લીયા જ પુતકા, બેરીકુ માર ફેર આયેરે. ૪
- ઓનુ ફના કીયા તંના, દુનિયાને રાખી ના મનરે;
 ધારેથી તો એ આવ ખુઝીએ, રણુ માંહે જંગકે દનરે. ૫
- સુન સુન ભાઈ હીનકે, એસી હે હીનકી રીતરે;
 દુનિયાકુ ફનિયા જનકર, કર અસ સેતી પીતરે. ૬
- સુનો દન દો કાજે જીવના, આવેગી સહી મોતરે;
 કસ કાજે તુ લોભ પીઆર કર, ચાતા હે ઉમર બોતરે. ૭
- સુનતે તો ખુબી ભસતકી, ભાવે નાંહી કયું મનરે;
 વે ભસત નાંહી પાહેસી, મુએ બન એ તનરે. ૮
- જીવનેથી મરના ભણા, રાખ રાખ જન્મત નેનરે;
 મુએ પેણા હે મરના, સુન સુન સાચે બેનરે. ૯

—:~:—

—૨ ૨ ૫—

- જગ વાહુમકે કબીજેને, શહાદત રે પાઠ;
 પીછે ખાલીદકે બેટેન, લીતી રે લડાઈ. ૧
- સો ખાલીદકે બેટે, ઉમર રે નામા;
 સહી વે ચલ આયે, રણુકે ડામા. ૨

અનુ રણ માંહે આવકર, ખુબ કીયા રે કતાલા;
કે ખોટા રે હુવડાં, દુશમનોકા હાલા. ૩
મારે દુશમન શહીદ, હુવે રણકે ડામા;
જે ઉમર ખીન ખાલીદ, કહીયે રે નામા. ૪
પછે સાઅદ ખીન ખાલીદને, લીયા રે મેદાના;
અનુ રણ માંહે આવકર, જંગ કીયા ખુબ જના. ૫
કે જમીઆં તો રણકી, સખ કીતી રે રાતી;
સો લોહી દુશમનુ સુ, સહી સુની એ ખાતી. ૬
યું સાઅદ ખીન ખાલીદ, શહીદ રે હુએ;
અસ ફાની જગથી, હુએ રે જુએ. ૭
પછે ઉમર ખીન અબ્દુલ્લાહને, જંગ રે કરાયા;
અનુ રણ માંહે આવકર, સખ રણ રે જગાયા. ૮
અનુ દુશમન ખાત, તંગ રે કીતે;
ખાજ શહીદ તો હુવડે, હો રણ રે જીતે. ૯
યું તન તો આપસકા, અનુ ફના રે કરાયા;
અને એક કર રખકુ, મન એતના લાયા. ૧૦

રે તુહી

પીત સુ મીત ઝંપલાઈયે, જું દીપક જલે પતંગરે.
જું દીપક જલે પતંગ;
શેહઝાદે પર તન વારીયા, થા એસા પીતકા રંગરે,
થા એસા પીતકા રંગ. ૧૧

— (*) —

— ૨૨૬ —

પછે કાજ ખીન માલીકને, રણ આવ રે લીતા;
ખાર દુશમન મારકર, આપ જીવ રે દીતા. ૧
સહી અનુ બી શહાદત, એસ કામ પાઈ;
અનુ નેહ કાજ લાલચ, જીવ મન ના રે આઈ. ૨

પછે શરીહ ઉમેદકે, બેટે જે કલાયે;
 વે ભી શહીદ હુવડે, સહી રે સોણાયે. ૩
 પછે મુસલિમ અસદીને, લીયા રે મેદાના;
 બોત થે રે સિપાઇ, મરદાન રે જીવાના. ૪
 આપ મોખારિજ હુએ, એ રણકે માંહાં;
 કોઇ ઓનુકે, સામી, આવે રે નાંહાં. ૫
 એક ઓનુ માથી માઝી, ચલ સામી રે આયા;
 ઓસે નેઝેસુ મારકર, ઓસે રે ગિરાયા. ૬
 પછે નેઝા તો રણુમા, ખુબ રે ફેરાયા;
 લશકર દુશમનુ કેરા, સખ થે તંગ રે આયા. ૭
 મારે પચાસ આદમી, ખરછી સેતી;
 પછે ખરછી ભાગી, એસી બાત રે સોણાતી. ૮
 પછે શમશેર સેતી, બોત દુશમન મરાયે;
 કે અનુ સેતી દુશમન, બોત બોત તંગ આયે. ૯
 તખ કઝાસુ મુસલિમ, શહાદત રે પાયે;
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૦
 રે તુહી.

મુસલિમ નેઝા વાહીયા, પોટે કહી મારે તનરે.
 પોટે કહી મારે તન;
 પીતે આપ તન વારીયા, એસે નેહકુ ધનરે,
 એસે નેહકુ ધન. ૧૧

— : * : —

— ૨ ૨ ૭ —

સુનો મુસલિમ શહીદ, હુવે રે બાબ;
 બેટ મુસલિમ કેરે, આયે સુણીયા અવાબ. ૧
 બાવા કાજ રેને, બોત ભરીયા પાની;
 અને મેદાન રે લીયા, બોત એ જાની. ૨

વે થે *દિલાવર, ખાત મરદાના;
 મારે એસી રે તીર, ઉનું ખેચ રે કમાના. ૩
 તમ એસી રે દુશમન, માર રે ગિરાયે;
 યું એસી તીર માર, કોહી તીર ના ભુલાયે. ૪
 તીર પુરે રે હોતે, તલવાર લીતી;
 લે તલવાર હાથમા, ખાત લગાઈ કીતી. ૫
 કહી મારે રે દુશમન, પાટે કાટે રે શીશા;
 યું ખેર હો કાજ, મન કર ખાત રીસા. ૬
 એતે એ લી શહીદ, હુવે રે સોણાયે;
 ને બેટે મુસલિમકે, થે રણ માંહે આયે. ૭
 પછે અખ્દુલ્લા રહેમાન, કહીયે રે નામા;
 વે અનુ પીછે આયે, રણકે ડામા. ૮
 સો અખ્દુલ્લા રહેમાન, બેટે અખ્દુલ્લા કેરે;
 એાનુ અઝાવીસ દુશમન, આવ મારે રે સવેરે. ૯
 પછે અનુ લી શહાદત, રણ માંહે પાછ;
 દલ મુમનુ ચંતા, એ સુનતે આછ. ૧૦

રે તુહી.

ખીત રંગ લગાએ કર, તન ડાલે આપ વારરે,
 તન ડાલે આપ વાર;
 સુનતે ગાફલ જાગ કર, મન ધર કરને ખ્યારરે,
 મન ધર કરને ખ્યાર. ૧૧

—:—

૨૨૮

પછે યાહયા ખીન સલીમ, કહીયે રે નામા;
 વે આયે ધસ કર, રણકે ડામા. ૧
 વે આયે રે રણમા, થે પુરે રે શુરે;
 એાનુ હાથ રે દેખાયે, દુશમનુકુ પુરે. ૨

વે બતાં રે પઢતે, રીસ માંએ આયે;
 સો શેહઝાદેકી તારીફ જીભ પર લાયે. ૩
 બોત નિહાવરી સેતી, આવ જંગ રે કીતા;
 તો દુશમનુ કેરા, માર ભાનને દીતા. ૪
 એક સાઅતમા દુશમન, માર તીસ રે ગિરાયે;
 સમ ધરજે રે દુશમન, જમ એ રણ માંહે આયે. ૫
 પણ પેશાનીકુ લગાયા, આવ કઝાકા તીરા;
 તમ શહીદ હુવડે, સુનો રે વીરા. ૬
 અખદુલ રહેમાન, બીન ઓરવા રે કહીયે;
 પછે રણ માંહે આયે, એ રે લહીયે. ૭
 બી ધસને ઓનુને, આવ લીયા રે મેદાના;
 ખરી રીસ માંહે અસવાર, હુએ એ જીવાના. ૮

* * * * *

એક સાઅતમા આદમી, કહી માર રે લીતે. ૯
 તમ તીરકા ઝખમ, આયા ઓનુકે સીસા;
 તીર નિકાલને જંગ, કીયા કર બોત રીસા. ૧૦
 તમ સીતર તો દુશમન, ફેરને માટેયે
 સુનો એતેમા તો શહીદ, વે બી હુવે રે સોણાયે. ૧૧
 તુ સુનને ગાફિલ, એ નેહકી બાતી;
 અને એક કર રખકુ, કહો દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તહી

તન વાર જીવ ફિદા કીયા, એસી કીતી પીતરે,
 એસી કીતી પીત;
 જો કસે પીતકા આવ હે, સુનો હે એસી રીતરે,
 સુનો હે એસી રીત. ૧૩

—:~:—

— ૨૨૯ —

માલીક બીન અનસ, કહીયે રે નામા;
 વે રજા રે માંગ કર, આયે રણુકે ડામા. ૧
 આવ સાઅદકે બેટેકુ, બોલ નસીહત કહે;
 કે ઓને વે કાન ધર, સુન કર લહે. ૨
 તખ હાક માર લશકર, આપ એકઠા કીતા;
 સખ માલીકકે ઉપર, ભેજને દીતા. ૩
 જું દરીયા કેરમા, તખ માલીક રે આયે;
 સખ લશકર આવકર, ઓસે રે ગિરાયે. ૪
 તખ માલીક તો શહીદ, હુએ કરતે લડાઈ;
 યું દુશમન ઝાઝુ મલ, કીતી રે જંગાઈ. ૫
 બી ઉમર બીન કેસ, ઓનુ બાજ બનો;
 વે રણ માંહે આયે, સહી રે માનો. ૬
 ધસ શેરકી રીતે, ઓનુ લીયા રે મેદાના;
 બોત દિલાવર જુવાન થે, સહી રે બનો. ૭
 માર બાબુકે ઝોરસુ, કહી કાટે રે સીસા;
 ધુલ ભેલે કીતે દુરીજન, કર બોત રે રીસા. ૮
 તખ કઝા રે ઇલાહી, સુ શહાદત રે પાઈ;
 કે તનકુ ફિદા કર, યું કીતી રે લડાઈ. ૯
 અરે ગાફલ મન ધર, સુનની હે બાતી;
 એ સુન સુન એતના, કહેા દન ઓર રાતી. ૧૦

રે તુહી

એક જીવ થા સો પીત સુ, વારા મીતકે સંગરે.
 વારા મીતકે સંગ;
 હરખે જીવ ફના કીયા, એસા નેહકા રંગરે,
 એસા નેહકા રંગ. ૧૧

— (*) —

— ૨ ૩ ૦ —

બી શેહઝાદેકી તરફ, અસવાર ખાર રે આયા;
 આવ રણ માંહે એતના, અવાજ કરાયા. ૧
 સો આવને નારા, રણ માંહે એ દીતા;
 અને અવાજ તો પોકારને, દીયા રે સોણીતા. ૨
 એ લશકર સુનીયો, તમ કુશ ને શામા;
 જે મોજેકુ હો ખુઝતે, વે તો ખુઝતે હો નામા. ૩
 અને નાંહી ખુઝતે, વે સુનો રે ખાતી;
 કે ઓતખાકા બેટા, મેં હાશમ હું જાતી. ૪
 સો ઓતખા વકાસ, જનુકે કહીયે;
 મેં સાઅદ રે વકાસકા, ભતીજા લહીયે. ૫
 ઉમર સાઅદકે ચચાકા, મેં બેટા રે કલાયા;
 વે હું દોસતી હો બના, મેં રણ માંહે આયા. ૬
 એતા હાશમ બોલે, આવ રણકે મેદાના;
 પછે શેહઝાદેકી તરફ, મોંહ કીયા રે જાના. ૭
 સુનો સલામઅલેકા, તખ શેહઝાદેકુ કીતી;
 અને શેહઝાદેકી મદદ, દુઆ સુ લીતી. ૮
 તખ ઘોડેકુ દોડાકર, આયે રણ એસ હાલા;
 હું ચચાકે બેટેકુ ચાતા, બોલ યું રે નિકાલા. ૯
 કે ઉમર સાઅદકા બેટા, મેરે ચચા હો કરા;
 મેં એસ બન કસીકુ, નાંહી ચાતા રે સવેરા. ૧૦
 તખ સાઅદકે બેટેકુ, ઈર સુનતે લગાયા;
 એ સુન સુન મુમન, દલ એતના આયા. ૧૧
 રે તુહી.

ઉમર જે બેટા સાઅદકા, વે હે ચચેરા ભાઈરે,
 વે હે ચચેરા ભાઈ;
 મેં આયા એસકુ ચાહકર, યું હાશમે ખખર ખતાઈરે,
 યું હાશમે ખખર ખતાઈ. ૧૨

— : * : —

— ૨૩૧ —

- તખ સાઅદકા બેટા, મન હર રે લાયા;
તખ આપસકે લોકુકુ, એતના બતાયા. ૧
- કહયા કુન હે માઝી, કે મેદાનમા આવે;
મેરે ચચેકે બેટેકુ, દુર મોજેથી કરાવે. ૨
- નામ અમીર હલખા, બેટા મોકાતલ કેરા;
તખ રણ માંહી સામી, વે આયા રે સવેરા. ૩
- આસ હાશમકે સામી, લાગા જોખાં રે ચલાના;
બોત બાતાં રે હુવડી, ઓસ રે મેદાના. ૪
- તખ હાશમકુ ગુસ્સા, બાતાં કરતે ચલાયા;
તુ હે જંગ કાજે આયા, કે બાતાંકુ બતાયા. ૫
- તખ શમશેર લેકર, દોનુકુ હરાયાયે;
અને એક એક ઉપર, ધાવ ઘસતે સોણાયે. ૬
- તખ હાશમે શમશેર, પુરી રે બાઈ;
સર ઓસકા ચીરા, એસી ખખર સોણાઈ. ૭
- તખ શેહઝાદેકે લશકરે, તકબીર આખી;
એસા દુશમન મારેકી, ખુશી મન રાખી. ૮
- તખ હાશમ ચલ કર, બેટા સાઅદ પાસ આયે;
અને નસીહત કેરે, ઓસે જોવાખ બતાયે. ૯
- સાઅદ વકાસકા બેટા, ભાઈ ચચેરા મેરા;
તેરા = “અશરએ મુખરશરા” મા, બાપ થા સવેરા. ૧૦
- નાંહી તોજેકુ ચાહીયે, કે તુ દુની હે ચાતા;
આવ નબીકે ફરજંદ સુ, હે જંગ રે કરાતા. ૧૧
- ફરજંદ મુસતફાકે સામી, તું હે કમર બંધાતા;
એ સુન સુન મુમન, કહયા દન ઓર રાતા. ૧૨
- રે તુહી,

* અલ્લાહો અકબર. = હસ જાણા જોઓ મારે જન્નતની ખુશખબરી આવેલી છે.

નસીહત ખાત હાશમે કહી, આવ બેટે સાચદકે પાસરે,
 આવબેટે સાચદકે પાસ;
 તોજેકુ જંગ છોડના ભલા, હોકર રહેના દાસરે,
 હોકર રહેના દાસ. ૧૩

—:~:—

—૨ ૩ ૨—

તખ સાચદકે બેટેને, મુડી નીચે રે ખાધ;
 જખ હાશમને નસીહત, ખાત રે સુણાધ. ૧
 યું નીચી મુડી ખા કર, ફેર હુકમ રે કીતા;
 સો અસાર હજર, સામી ભેજ રે દીતા. ૨
 વે હજર રે અસવાર, ચલ સાથે રે આયે;
 પણ હાશમ તો દલમા, કુછ ખોડ ના લાયે. ૩
 આવ ઓનુ સુ રણમા, ખુખ કીતી રે જંગાધ;
 કે શેહઝાદેને પસંદ, વે કીતી રે લણાધ. ૪
 કભી રસતમ દેખતા, એ જંગકુ દેખાતા;
 તો ઓસકે બી દલમા, પસંદ રે આતા. ૫
 રંગ રાતા રે કીયા, વે રણ રે મેદાના;
 એસા હાશમને જંગ, કીયા રે બના. ૬
 દેખ હજર રે તન સુ, હે હાશમ ઝુઝાતે;
 સો શેહઝાદેને દેખ, યું જંગ કરાતે. ૭
 તખ શેહઝાદેને આપસકે, ભાધ રે ભેજાયે;
 જે ફાઝલ ઇખને, અલી રે કેલાયે. ૮
 અને નવ તો ઓનુકે, સાથ આદમી દીતે;
 સો ભેજે હાશમકી, મદદકે લીતે. ૯
 તખ સાચદકે બેટેને, ઓર અસવાર ભેજાયે;
 સો દો થે હજર, વે આયે રે સુણાયે. ૧૦

યું ફાજલ તો લે હાશમકી, મદદકુ આયે;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયે. ૧૧

રે તુહી

શેહઝાદેને ફાજલકુ લે ભેજીયે, મદદ કરાહી જાનરે,
મદદ કરાહી જાન;
સો હાશમકુ એકલે ખુઝ કર, ભેજે થે સહી માનરે,
ભેજે થે સહી માન. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૩ ૩ —

તમ ઝાઝુ રે માંહે, નવ તન જા પડીયે;
બું દરીયા માંહે, બાગ રે ચલીયે. ૧
તમ ઝાઝુને ઓનુકુ, શહીદ કરાયે;
સુનો ફાજલ ને હાશમ, હુવે શહીદ સુણાયે. ૨
અનુ બાજ તો હખીમ, બીન મુતાહર કહીયે;
અનુ રજા રે માંગી, પાસ શેહઝાદેકે લહીયે. ૩
થા બાત રે જમાલ, અને ખરસુ પોચાયે;
અને કુરાનકે હાફિઝ, થે રે સુણાયે. ૪
સો રાતકુ મુસહફ, થે રે પઢતે;
હોતે સભા ખતમ, પુરા રે કરતે. ૫
અનુ નબીજી ખજમત, થી રે કરાહી;
પાસ અલીકે રહે થે, એસી બાત રે સુણાહી. ૬
ઓનુ ખુલકાએ રાસેદીન, આગે જંગ થા કરાયા;
જમ આવ ઓનુ શેહઝાદે, પાસ હુકમ રે આયા. ૭
તમ યાદગારી બાપ ને, હો દાદેકી મેરી;
તમ શેહઝાદે કહેયા, એતા અનુકુ સવેરી. ૮
કે તમ તો મુજકુ, મત એકલા છોડાહો;
તમે મોજેકુ છોડકર, મત જંગ માંહે જાહો. ૯

યું શેહઝાદેને હખીખકુ, ખાત રે કહી;
એ સુન સુન મુમનુ, યાદ કીયા રે દહી. ૧૦
રે તુહી.

શેહઝાદેકે નેહ સુ, જવકુ કીયે ફિદાયે રે,
જવકુ કીયે ફિદાયે;
વાર તન રણુમા ગરીયે, જું દીપક પતંગ ઝોપાયે રે,
જું દીપક પતંગ ઝોપાયે. ૧૧

— : * : —

— ૨ ૩ ૪ —

ખરહા.

ભાઈ તુ મેરે દીનકે, સુન સુન એસે ખયાન રે;
ચાતા તો હે કરે સહી, રખ વે આપ સુખહાન રે. ૧
ફરઝંદ ખાતમ નખીઉકે, ઘેરે પટે રણુકે માંહી;
તરસે ખના પાણી સહી, મદદ કો' પોચે નાંહી. ૨
તકદીરકા લખીયા સહી, રખને પોચાયા લેખ રે;
સંમુર વીરા હો કરના, એ ખાત સુન સુન દેખ રે. ૩
પાસ બી થે વે તો રહે, પુરી જનો દલ પીત રે;
*ચકોર ચાવે ચંદકુ, એસી થી પીતકી રીત રે. ૪
હાશમ દેખો જાએ કર, ખડે ભાઈ ચચેરે સાથ રે;
આપ તન લે ફિદા કીયા, દિખલાયે ઓસકુ હાથ રે. ૫
શેહઝાદેને ફાઝલ ભેજાએ, ભાઈ આપસકે જન રે;
મુરતઝા અલીકે પુત્રા, હુકમ સુ ચલીયે માન રે. ૬
નવ તન દીયે સાથ ઓસકે, રણુમા ગહે સહી;
હાશમકી મદદકુ ભેજાએ, સહી ખમર એ લહી. ૭
દુશમનુમા જા કર પટે, કીયે બોતેરા જંગ રે;
શહીદ હુએ સખ તંના, કર રણુ રાતા રંગરે. ૮

દીપકમા પતંગે જુ, કેસા હે બેગે આયે રે;
 શેહઝાદેકે આગે રણુમા, જા જા તો યું ઝપલાયે રે. ૯
 યાદ કર અપના દહી, ખુઝ તુ સહી રખ રે;
 છુપા નાંહી કુછ તુજ સુ, માલમ તુજે હે સખ રે. ૧૦
 જંગ કરે પાણી ખના, એ રણુમા તરસે સહી;
 સખતી એસી પોચે સહી, વે તો ખુજે આપ દહી. ૧૧

—: (૦):—

— ૨ ૩ ૫ —

તખ હખીખને શેહઝાદેકી, ખાત સુન આખા;
 એ સૈયદ હમારે, કરને દાખા. ૧
 મેં તમારી અઝમત, થી પેલા રે જનતા;
 એ તમુ સુ છુપી, નાંહી રે ખાતા. ૨
 અખ મેં હું એતના, મન માંહે રે આતા;
 અખ તન તો તમારે, આગે ફિદા હું કરાતા. ૩
 કે તમારે આગે, જે હેં મર રે જાતે;
 સહી વે તો શહીદ, હેં રે કલાતે. ૪
 મેં બી એસ રે ટોળેમા, હું જાનેકુ આહું;
 કે તમારે આગે, તન ફના રે કરાહું. ૫
 તખ શેહઝાદેને નેનું, ભરયા પાની;
 યું રાએ કર રજા, દીતી રે જાની. ૬
 તખ હખીખને આવકર, લીયા રે મેદાના;
 ખાત જંગ રે કીયા, અનુને જાના. ૭
 કે લશકર સારેને, રહમત દલાહી;
 એસી રણુ માંહે હખીખને, ખુખ કીતી રે જંગાહી. ૮
 કેતે માર રે ડાલે, કેતે શીશ ખત કીતે;
 એસે હખીખ તો રણુમા, ખુખ જંગ કીતે રે સુણીતે. ૯

તમ એકને શમશેર, આવ અનુકુ લગાધ;
 તમ પગુ સુ, ગિરીયે એસી ખખર રે પાધ. ૧૦
 યા ઇખને રસુલુલ્લાહ, મુજે પાડો રે સહી;
 યું હખીખને ગિરતે, ખાત રે કહી. ૧૧
 રે તુહી.

હખીખ જા રણમા ઝુઝ કર, રહે રણકે કામરે,
 રહે રણકે કામ;
 ગિરતે આપ બોલાહીયે, શેહઝાદેકા લે નામરે.
 શેહઝાદેકા લે નામ. ૧૨

—:~:—

—૨ ૩ ૬—

જખ હખીખને અવાઝ, દીયા રે જના;
 વે શેહઝાદેને સોણીયા, અપને કાના. ૧
 તખ શેહઝાદેને ઘોરેકુ, ઓચકને ઘાલા;
 અને હખીખકુ જા કર, પોચે ઓસ હાલા. ૨
 તખ હખીખને ખાત, ખુશાલી સુ આખી;
 સો ખઝમત કેરી, ખાત નેહ સુ દાખી. ૩
 તખ શેહઝાદેને ઓનુકુ, નેક ખશારત દીતી;
 સો હખીખને સુનકર, દલ ખુશી સુ લીતી. ૪
 સુનો ખુદે પાક દલને, તખ શહાદત રે પાધ;
 એસી હખીખકી ખખર, સહી રે સોણાધ. ૫
 બી અનુ ખાજ અનસ, બીન માલિક રે કહીયે;
 વે જંગ ખાત કરને, હુવે શહીદ રે લહીયે. ૬
 સહી અનુ ખાજ, અખ્યાસ બીન મોગીમ નામા;
 રજા શેહઝાદેકી માંગકર, આયે રણકે કામા. ૭
 એક સોવદ ઓનુ પાસ, થા રે ગુલામા;
 ઓસે પુછા આજ કયા, તુ કરેગા કામા. ૮

કહયા ગુલામને તલવાર. લે કરંગા લડાઈ;
જાત મેરી મેં તમ પર, હે ફિદા રે કરાઈ. ૯
આવ અખાસને શેહઝાદેકી, રજા રે મંગાઈ;
અને ગુલામ હે સેતી, કીતી રણુમા લડાઈ. ૧૦
તમ ધરધર દખટ કર, ઘોડે ઝુઝને રે લાગા;
માર ખાતુકે લાહી સુ, ભેગાયે ખાગા. ૧૧
તમ રણુકે માંહે, પડી રે તરાસા;
એ સુન સુન મુમનુ, મન કીતી એ આસા. ૧૨

રે તુહી

સુનને જેસી ખાત હે, ગાફિલ સુન ઉઠ જાગરે,
ગાફિલ સુન ઉઠ જાગ;
હેવે રંગ તુજે પીતકા. એસા જે તુજે ખાગરે.
એસા જે તુજે ભાગ. ૧૩

— (*) —

— ૨ ૩ ૭ —

તમ અખાસકે સામી. કોઈ જંગમા ના આયા;
આવ મુકામલા અખાસ સુ, કેને આવ ના કરાયા. ૧
તમ અખાસને મેદાનમા, આવ સુવાલ રે કરાયા;
કયા હે કોઈ સિયાઈ. આવ કરને ખતાયા. ૨
કયા મરહુ સુ મરહ. હુઆ કીયા એ સુવાલા;
તમ ચુપ કર રહે, સુન એ હાલા. ૩
પણુ સામી રે ના આયા, કોઈ રે સુણીના;
એસા માઝીને આવકર, રણુ મેદાન રે લીતા. ૪
તમ ઉમર સાઅદને. પોકારને આખા;
જે એક નાંહી જાને, સખ જાહે યું દાખા. ૫
તમ આયે અસવાર; પાંચ રે હજારા;
ચલ સામી રે આયે, રોકે સખ રે કનારા. ૬

જમ અખાસને દેખા, લશકર રે અઝીમા;
 તમ ઓનુને યાદ, કીયા રે કરીમા. ૭
 તમ ઝલમ તો સરથી, ઉતારને લીતી;
 અને ડાલા રે ઘોડા, રીસ પુરી મન દીતી. ૮
 તમ થરથરી ધરતી, રણ હો કેરી;
 અને ગુલામ બી ઓનુકે, સાથે પોચીયા સવેરી. ૯
 તમ દો સો રે દુશમન, અખાસે મરાયે;
 સો શેરકી હો રીને, ધસધસને ગિરાયે. ૧૦
 તમ સાઅદકે બેટકુ, બોત ભારે રે લાગા;
 એ સુન સુન મુમન, દલ નેહ એ લાગા. ૧૧
 રે તુહી.

માઝીયુ જ રણ રોકીયા. અખાસ જનુકા નામરે,
 અખાસ જનુકા નામ;
 બી રહા ના આહીયા, કો' અનુકુ રાગુકે હામરે,
 કો' અનુકુ રાગુકે હામ. ૧૨

— : * : —

— ૨ ૩ ૮ —

તમ રબીએ દુશમને, આવ એતના ખાખા;
 સો અખાસકુ બુઝતે, બોત દેખને દાખા. ૧
 કયા અખાસ ખોલે સર, હો ઝરર રે બના;
 અને આવ હો ગિરીયા, દંરીયાકે મેના. ૨
 તો ખોફ તો જીવકા, આતા રે નાંહાં;
 એતા રબીએને કહેયા, સામી આવ રણ માંહાં. ૩
 તમ અખાસને કહેયા, તન ફના હો મં કીતા;
 સો શેહઝાદેકે ઉપર, હો વારને દીતા. ૪
 તમ ચાફ રે તરફ સુ, આવ ઘેરા રે દીતા;
 અને તીરાંકી માર, બોત કીતી રે સોણીતા. ૫

* માથા પર રાખવાની લોઢાની ટોપી.

તમ શહીદ હુવડી સહી, અખાસકી જાતી;	
અને ગુલામ ભી શહીદ, હુએ સુનીયે ખાતી.	૬
હીજળ ખીન મજદક, જફી રે નામા;	
વે અખાસકે ખાજ, આયે રણુકે ડામા.	૭
વે શેહઝાદેકે ખાંગીએ, થે રે કલાયે;	
વે રીત રે શેરકી, ધસ રણુ માંહે આયે.	૮
આવ દુશમન ઓનુને, ખોત તંગ રે કરાયે;	
તમ દુશમનુ ઘેરા ડાલ, ખોત તીર રે ડલાયે.	૯
તમ ધાવ તો ખોત, લાગે રે કહીયે;	
તમ એ ભી શહીદ, હુએ રે લહીયે.	૧૦

રે તુહી.

હીજળ ખીન મજદકને, રોકા આવ કર રણુરે,	
રોકા આવ કર રણુ;	
શહીદ હુએ ખોત ઝુઝ કર, એ સુન રાખો મનરે,	
એ સુન રાખો મન.	૧૧

—:~:—

—૨ ૩ ૯—

અનુ ખાજ અસક, ખીન હારસ રે કહીયે;	
એ રણુ માંહે આયે, સુન કર લહીયે.	૧
અને ચચાકા ખેટા, અનુ સાથ રે લીયા;	
સાલીક ખીન ઉખેદ, નામ રે સુનીયા.	૨
અનુ આવ કર દોનુને, લીયા રે મેદાના;	
ખોત જંગ રે કીયા, અનુને જાના.	૩
એ ભી શહીદ હુવડે, સુની રે ખાતી;	
સો ચચે રે ભાધ, દોનુકી જાતી.	૪

- યું ચાકરને આવકર, તન ફના રે કીતે;
અને જીવ તો આપસકે, વારને દીને. ૫
- જીં પતંગ ઝપાતા, હે દીપક રે જના;
ત્યું ઓનુને આવકર, ધસ લીયા રે મેદાના. ૬
- અનુ આપસકે તન કા, દુખ રે ના આયા;
અને શેહઝાદે ઉપર, જીવ લે વરાયા. ૭
- યું પીત તો ઓનુને, થી સાચી રે કીતી;
કે જાત તો આપસકી. વાર લે દીતી. ૮
- જસે નેહકા આવ હે, કરા એસી રે પીતા;
જીં સુનતે હે કાનુ. પીતકી રીતા. ૯
- એ સુન સુન બાતી, સહી મન દીજે;
અને એક કર રમકુ, હે એતના કહીજે. ૧૦

રે તહી

- જનુ પીત સાચી કીતી સહી, હજી લગ ઓનુકા નામરે,
હજી લગ ઓનુકા નામ;
xઅજરવે =હસના પાહસી, કિયામત કેરે ડામરે,
કિયામત કેરે ડામ. ૧૧

—:~:—

— ૨૪૦ —

બ રહા.

- સુરીજહાર આપ હે, કહી કહી +સકતુ નામરે;
ઓસ કે જીં હે રે નામ ત્યું, કરે વે ચાતા કામરે. ૧
- કસે તો વે સહી મીતકુ, એસા હે સુરીનહારરે;
કસની તો કીતી જગમા, એ રમ કેરા પ્યારરે. ૨
- બંદેકુ ચાહીયે હે બંદા, બુઝે એ સખ રીતરે;
દુનિયાકે ઢંગને રમકી, બુઝની સખ હે પીતરે. ૩

જનુને અમ જનીયા, એકીન અપને મનરે;
 ઓનુને લે ફના કીયા, અફસોસ બના તનરે. ૪
 મુએ પંત્રે થે મર રહે, ઓનુકુ તો કેસી મોતરે;
 દુઃખ તો હે ઓસકુ લાગતા, આવે જે જીવના બોતરે. ૫
 વે દો સફરકે નંદાડે, જના તે દુનીમા આપરે;
 સહી થે જનતે ચલના, લાગા ના મોતકા તાપરે. ૬
 જીવને મોત બીસાર કર, ચાતા હે જે આપ ધાનરે;
 બિસાર છોડી મોતકુ, તન તો નાંહી હોવે માનરે. ૭
 વે મોત ના મુકે હે ઈરે, ઈરના ના આવે કામરે;
 નાંહી તો લખા છુટસી, હુઆ જે તેરે નામરે. ૮
 જનુ તો જના રખકે પાસ, તો હે બુઝા સહી;
 તન જીવને ફના કીયા, રખા તો દલમા દહી. ૯
 નાંહી જે બુઝતે દલમા, પુછેગા સુરીજનહારરે;
 મરનેથી વે હેં ઈરને. કરતે હેં જીવકુ પીયારરે. ૧૦

— (*) —

— ૨૪૧ —

બી ઓનુ બાજ તુરકી, ગુલામ રે કહીયે;
 વે રણ માંહે આયા, મુન કર લહીયે. ૧
 થા વે હાફિઝ, કારી રે સોણાયા;
 ખુમ કેરામત સુ પડતા, મુસહફ રે સોણીયા. ૨
 અને સુરત તો રખને, થી ખુમ રે બનાહી;
 બોત સુરતકી તારીફ, થી રે સોણાહી. ૩
 વે શેહઝાદેકે પાસ, આવ જમીન પર ગિરીયા;
 આપ તન લે કર કુરબાન, વાર વાર કરીયા. ૪
 આવ શેહઝાદેકે પગુ, બોસે રે દીતે;
 સો પેગડુ હો સેતી, બોસે દીયે રે સોણીતે. ૫
 યા ધમને રસુલુલ્લાહ, કર અરજ પોચાહી;
 સો જંગકે કાળે, રજા રે ચાહી. ૬

કે તમારે આગે, તન ફના રે કરાહું;
 યા શેહઝાદે સાહેબ, મેં રજા રે પાહું. ૭
 કહયા ઝૈનુલઆબેદીનકુ, હે મેં દીતા;
 એ કેના શેહઝાદેકા, સુન ગુલામને લીતા. ૮
 મેં ઝૈનુલઆબેદીનકુ, હે તુજે બખશાયા;
 રજા એનુ પાસ માંગ, યું શેહઝાદેને ખતાયા. ૯
 તમ ગુલામ તો આયા, ઝૈનુલઆબેદીન પાસા;
 એ સુન સુન મુમન, રાખી એતી મન આસા. ૧૦
 રે તુહી.

જે આવે સોહી કરે, આપ સુરીજનહારે.
 આપ સુરીજનહાર:
 નસ દન દલ હે રાખના, નામ યાદ કરને પ્યારે,
 નામ યાદ કરને પ્યાર. ૧૧

— : * : —

— ૨૪૨ —

ઝૈનુલઆબેદીન બીમાર થે, અનુ દન મંતા;
 પાસ અનુકે આયા, વે ગુલામ રે તંતા. ૧
 આવ અરજ આનુકુ, એતી રે પોચાકુ;
 કે શેહઝાદે પાસ, મેં રજા થી મંગાવ. ૨
 તમ તમારા નામ, શેહઝાદેને લીતા;
 મુજે રજાકા હુકમ, પાસ તમારે કીતા. ૩
 અમ મખદુમ મોજકુ, સીખ દોઆને તમના;
 કે તમારે આગે, કહું ફના રે તંતા. ૪
 એ આઝાદ હે તુજકુ, મેં રે કીતા;
 તમ ઝૈનુલઆબેદીને, જોવામ એ રે દીતા. ૫
 અમ અખતીયાર તરા, હે કર ફરમાયા;
 એ સુન ગુલામને, મેં જંગકુ ફેરાયા. ૬

તમ ગુલામ નિકલ કર, લીયા રે મેદાના;
 બોત થા રે માઝી, સુન મરદાના. ૭
 તમ ઝેનુલઆબેદીને, પરદા બોલાયા;
 સો તંબુકા પરદા, કાજ દેખને સોણાયા. ૮
 આવ ગુલામને મેદાન, રણુકા લીતા;
 હલ મુખારિઝ કરને, સુવાલ રે કીતા. ૯
 અને તુરકી બોલીમા, ઓને બતાં રે પઢાઈ;
 સો શેહઝાદેકી તારીફ, કીતી રે સોણાઈ. ૧૦
 એસા ગુલામને ખુશી સુ, આપ જીવ તન રે વારા;
 અને મન માંહે પુરા, ઓને રાખા થા કરારા. ૧૧

રે તુલી.

રીત પતંગકી તન લે વારીયા, એસી થી એસે પીતરે,
 એસી થી એસે પીત;
 પીતકા જસ તન આવ લે, સુનો એ મન ધર રીતરે,
 સુનો એ મન ધર રીત. ૧૨

—:~:—

—૨ ૪ ૩—

તમ સુખારિઝ રાણુમા, એક સાંમી રે આયા;
 સો ગુલામને એસકુ, માર દુર રે કરાયા. ૧
 યું કહી કહી રાણુમા, આયે રે સામી;
 સો માઝી ટલા કર, હો મુખારિઝ નામી. ૨
 એસે દુશમન ગુલામને, કહી ફના રે કીતે;
 કે મારે પાટે ઓનુકુ, લે ધુલ માંહે દીને. ૩
 તમ ગુલામકુ ગાલિખ, આઈ રે પીયાસા;
 ઝેનુલઆબેદીન પાસ, ફેર આયે કર આસા. ૪
 તમ આફરીન આફરીન, બોત રે કહયા;
 જમ ઝેનુલઆબેદીને, દેખા ગુલામ રે આયા. ૫

પાણી કૌસર કેરી, ઓસે બશારત હીતી;
 તમ ગુલામને ખુશી સુ, વે કબુલ રે કીતી. ૬
 તમ ઓસે રે હીતે, પગ મખદુમ કેરે;
 અને રજા રે માંગ કર, ચલા ખુશી સુ સવેરે. ૭
 તમ ફેર જા મેદાનમા, ખુબ કીતી રે જંગાઈ;
 તન ભરયા થાડિં સુ, ગિરા ખખર એ થાઈ. ૮
 તમ શેહઝાદેને જા કર, ઓસે રણુથી ઓચાયા;
 ઝેનુલઆબેદીન પાસ, ઓસે લાને સોલાયા. ૯
 આપ થોરેથી ઉતર કર, સર ગોહ માંહે લીતા;
 ઝેનુલઆબેદીન દુઃખી થે, પાસ આયે રે સોણીતા. ૧૦
 તમ ગુલામને આંખાં, ખાલી એતને મેંના;
 પાસ શેહઝાદે +ખેરેસુ, દેખ અપને નેંના. ૧૧
 તમ ગુલામને સલામ, દોનુ પર કીતા;
 અને હસતે આપસકા, જીવ રે હીતા. ૧૨

* * * * *

એ મુન સુન મુમન, યાદ કીયા રે મીતા. ૧૩

રે તુલી

તુરકી આવ તન વાર કર, જીવકુ કીયા ફિદાયેરે.
 જીવકુ કીયા ફિદાયે;
 કયું ના ગાફલ સુનતે રીતકુ, કયું ના મન માંહે લાયેરે.
 કયું ના મન માંહે લાયે. ૧૪

—: (૦):—

— ૨૪૪ —

ખરહા.

સુરીજનહાર જાન કર, હેઠકર રહીયે હાસરે;
 દુનિયા સુ દલ નાંહી પાંધના, રાખની આખર આસરે. ૧
 મુએ પેલા મરના, સુન- સુન હીનકી રીતરે;
 મોત જે હે તુજે આવની, રાખની ઓસ સંગ પીતરે. ૨

+ ખેરા આંધ.

નસ દત ધરસી ચંતમા, મોતકુ મેરા વીરરે;
 દુનિયા એ ફનિયા સહી, બુઝેગા આપ સહીરે. ૩
 પેલી એ ચંતા મનમા, કરસી પછે વે પીતરે;
 જીવ તન મીતકે બાએ કર, તન તાજ કર એ રીતરે. ૪
 તુરકી જીવાન વે હેઠે પડા, રજા મંગાઈ જનરે;
 તન નેહ સુ ફના કીયા, એસી થી પીત તુ માનરે. ૫
 મુએ પેસે જે મર રહે, મરનેકા નાંહી દુઃખરે;
 દુનિયા ફનિયાથી ચલતે, જનતે તો હેં વે સુખરે. ૬
 બીજાર છોડી મોતકુ, જીવના જે હે ચાવે સહી;
 દુનિયાકે માંહી લપટાહીયે, બીસારીયા અપના દહી. ૭
 તલતલ હેં વે ઈરતે, મોત સુ છુપાવે જીવરે;
 નેહ બાત વે ફેગટ કરે, બુઝે નાંહી ઓનુ પીવરે. ૮
 પુઝોને ઓનુકુ જાએ કર, કો' જંગમા જાવે કહી;
 જગકુ ફના વે સમ કર, અમર રેવે આપ દહી. ૯
 જે માલ સેતી જીવતે, પાદશાહ ના મરતે માનરે;
 ફની હે એસી દુનીયા, તું સાચ કરને માનરે. ૧૦
 કહી રવતે હેં મરે, પાદશાહ જા કહી અધમરે;
 લેખથી કહી જા પેરે, બુઝે ના કોહી નામરે. ૧૧
 તકદીરકા લખીયા સહી, પોચેગા સમ તન તનરે;
 એક તલ ના પીછા ખસે, આવેગા જમ વે દનરે. ૧૨
 ગાફલ ક્યું સાવે ઘણા, નેના તુ ખોલ કર દેખરે;
 ફની હે તેહકીક જનના, દુનિયા કેરા ભેખરે. ૧૩

— (*) —

— ૨૪૫ —

ફામાઈ.

સુન સુન બાઈ મેરે દીનકે,
 મરેકે જમાને કેરી બાત રે;
 સુન બુઝો એસા રમ અપના,
 હર રાખો રમ તન જાત રે. ૧

ઇસે નખી રાહામા થે ચલીયે,
 ખોપરી દેખી તો વન માંહી;
 સંખ જેસા ઘોળા થા હાડકા,
 ગોશ્ત ને ચમડી થી નાંહી. ૨

ભેજ તો રહેયા ના થા ઓસમા,
 ગહે થે બીખર સખ દાંત રે;
 મગજમા ઘર કીયા ભમરીડિં,
 કી ઓસ મગજમા જાત રે. ૩

* * * * *
 * * * * *
 કાળી તો માટી ભરી સહી,
 જાં જાં આંખુકી કામ રે. ૪

કાનુકેમાં દર કીયા કીડીડિં,
 સાંપુને ભી કીયા થા દર રે;
 ભમરીડિં જે થા મગજમા,
 કીડીડિં ભી કીયા થા દર રે. ૫

ઘોળી સી દીસે રે વીરા ખોપરી,
 પડી પડી જંગલમા +ઝાર રે;
 મુદત કેતી કી પડી સહી,
 ખુજે ખુજે સુરીજનહાર રે. ૬

ઇસા નેન ભર દેખીય,
 અજખ હુએ આપ મન રે;
 ખ.લિક યાદ કીયા અપના,
 પાકી પાકી હે જે તેરે તન રે. ૭

— : * : —

— ૨૪૬ —

ખ ર હા.

ઇલાહી તુજે પાકી સખી, તુ પાક આપ સુખલાનરે;
 ખોપરીકી ખમર મુજે ખતા, ચાવે યું મેરા મનરે. ૧
 ખમર ઇલાહી પાક તુ, ઉમેદ મુજે દેવે સહી;
 હાલ મેં બુઝું એસકા, એતી ખમર ઇસેને કહી. ૨
 યાં એકલા હે કચું પડા, ઇસે દેખતે અચરત ભયા;
 અસકી ખમર મોજડુ ખતા, એતના તો ઇસેને કહયા. ૩
 ઇસેકુ દુઆ માંગતે, જીમરાઇલ આયે તખ તાંહાં;
 કહે તમે કયા ચાહતે ઇસે, તમારે દલ માંહાં. ૪
 ખોખરી કેરા હાલ તો, ઇસા કરેં બુઝે અદલાહ;
 યાં એકલી હે કચું પડી, અસકુ તો કયા પોચી *ખલા. ૫
 હુકમ હુઆ ઇસા તમે, પુછો કલંકકુ જાએ કર;
 વે ખાત તો તમ સુ કરે, બોલી જમાં પર લાએ કર. ૬
 ઇસા તો તમ ચલ કર ગહે, સહી કલંકકે પાસરે;
 સો ખાત પુછનેકુ સહી, મન કર પુરી આસરે. ૭
 હક ઇલાહી તુ સહી, પાક તો તેરી જાતરે;
 ઇસા નખી યું ચલ કર, પુછી કલંકકુ ખાતરે. ૮
 અચરત હુએ દલમા, દેખતે સહી વે હાતરે;
 એસ કાજ એસકે પાસ જા, ઇસા કરે સુવાતરે. ૯

—:~:—

— ૨૪૭ —

દુ આ.

હક તો સહી રમ અપના. હાં અપના.

કે તુ થા કેસી જાતરે:

ખુમસુરત થા કે થા બુરા, હાં બુરા,

ઇસા કેવે ખાતરે. ૧

બેહિશતી હુઆ કે તુ દોઝખી, હાં દોઝખી.

એતી હકીકત આખ રે;

થા તુ ખખીલ કે થા સખી, હાં થા સખી,

ઇસે કહે વે બી દાખ રે. ૨

કે તુ શહેરકા થા પાદશાહ, હાં પાદશાહ,

કે તુ થા ગદા ફકીરરે;

ભુખા થા કે તવંગરા, હાં તવંગરા,

કેને તુ મન કર ધીરરે. ૩

ઇસેને એતા જમ પુછીયા, હાં પુછીયા,

કલંકને કીતી ખાતરે;

કયા ઇસે હો મુજે પુછતે, હાં પુછતે,

મેં તો હું કુની જાતરે. ૪

મેં તો થા ઇસે પાદશાહ, હાં પાદશાહ,

મિસર શહેરકે ડામરે;

હુકમ મેરા કો' ના ફેરતા, હાં ફેરતા,

જસકુ હેતા મેં કામરે. ૫

નામ તો મેરા સખ જાનતે, હાં જાનતે,

મશરીક ઓર મગરીમરે;

સાત મુલક મેરે પાસ થે, હાં પાસ થે,

પાદશાહ થા એસા તમરે. ૬

મેરે મોત પર ચલકતા, હાં ચલકતા,

સુરજ કરતા જોતરે;

કહી લાખ ગુલામ થે રે, હાં ગુલામ થે,

થે બી એસથી ખોતરે. ૭

હજર સો ગુલામ થે, હાં ગુલામ થે,

વે બી રૂમી નામરે;

અનુ ખતા લાખ ઓર થે, હાં ઓર થે,

વે તો જંગી ગુલામરે. ૮

લાખ તો +અતલશ પેનતે. હાં પેનતે,
 ગુલામ તુરકી જન રે;
 સાડ હજારકે થી કાનમા. હા કાનમા,
 ખાલીયાં ગુલામોકે માન રે. ૯
 સો તો હજાર મેરે પાસ થે, હાં પાસ થે,
 જનુકા નામ પેલવાન રે;
 થે વે મેરે આગે નત ઝુમતે, હાં ઝુમતે.
 એસી થી મેરી શાન રે ૧૦
 થે ખરીદ મેં ઓનુક કીયે, હાં કીયે,
 મેરે દામુ ×ઝર રે;
 ગુરજ તલવારાં લેહકર, હાં લેહકર,
 આતે ખાંધ કમર રે. ૧૧
 રેંત હોં આગે મેરે, હાં મેરે,
 સારા દન ઓર રાત રે;
 મજલ નાં થી કસી ઓસકુ, હાં ઓસકુ,
 હોડ હલાવે કરે ખાત રે. ૧૨
 ખાંદીઆ સાડ હજાર થી, હાં હજાર થી,
 ચુનીદા ચુનીદા તન રે;
 ઝેવર ઓનુ થા પેનીયા, હાં પેનીયા,
 જતા આયા ઓનુ મન રે. ૧૩
 લેખા ના કો' કર સકતા, હાં કર સકતા,
 લશકર કેરા શુમાર રે;
 હસાખ આતા ઘણા ગણુતે, હાં ગણુતે,
 કીડી જું =વનકે માંહે રે. ૧૪
 લાખ તો કાલે મેરે ઉંટ થે, હાં ઉંટ થે,
 ઓર થા રંગ કુછ નાંહી રે;

* * * * *

સાઠ સો થે ચીતે, હાં ચીતે,
 શિકાર કેરે કામ રે;
 પરદે દસ હજાર થે, હાં દસ હજાર થે,
 સુરંગ જનકા નામ રે. ૧૬
 ખોપરી કરે યું ખાતડી, હાં ખાતડી,
 ઇસે હેં સુનતે કાન રે;
 બેગે સુનો બાધ મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
 સુન સુન રખ સહી માન રે: ૧૭

—: (૦):—

— ૨૪૮ —

ખરહા.

ખાણા થા નત મેરે પાકતા, =મતલખ કેરે કામ રે;
 હજાર ચાલીસ થે, પકાનાર કેરે કામ રે. ૧
 મિસકીન જે થે શેરમા, +દરવેશ લી જતે સહી;
 નત આવ ખાતે મેરે ઇયાં, કલંકને એસી ખખર કહી. ૨
 એસા તો થા મેં પાદશાહ, ઇસે જગ કેરે ઠાંહ રે;
 ઇસે એસા કો' પાદશાહ, જગ માંહે હુઆ નાંહ રે. ૩
 પાદશાહ તો થા એસા સહી, ઝમઝમ મેરા નામ રે;
 ખોખરીને ખાત એતી કહી, ઇસે તો થે જસ કામ રે. ૪
 ઇસે પુછે કે તુજકુ, હુએ હેં કેતે નસાલ રે;
 કે થા તુ કમકા મુઆ, હુઆ હે એસા હાલ રે. ૫
 નવસો ખરસ હુવે મુજે, ખાકમા ભેલાયા તન રે;
 ઇસેને વલી પુછીયા, ફેર મોત કેરા દન રે. ૬
 ઇસેને પુછા કે વલી, કસ રીતે પોચી મોત રે;
 કસ રીતે છવ નિકાલયા, આઝાર દીતા ખાત રે. ૭
 કહયા મેં એક દન થા ગયા, કાજ ખેલને શિકાર રે;
 શિકાર સેતી ફરીયા, મન કર ઘરકુ પીયાર રે. ૮

= આવરચી ખાનું. + ફકીર. ÷ વરસ.

- છતર મેરે શીશ પર, ફરતા તો થા ઇસે સહી;
અતલશ ખિછાહી પગ તલે, ઘોડેકે ખમર કહી. ૯
- એસી ખુશાલી સુ જાએ કર, પોચા મેં મેરી કામરે;
રાહા માંહી મન લી ટળ ચલા, ખુશી હો કેરે કામરે. ૧૦
- ધરમા તો મોજકુ પેકતે, ધરજને લાગા તન રે;
સરથી પગુ તક ધરજ્યા, અજમ લાગા મન રે. ૧૧
- એસી થી ગરમી આગ જું, માંહે લે ખાયા જીવરે;
આગથી તો દાગ મોજે લાગીયા, એસા કીયા મોજે પીવરે. ૧૨
- હકીમ તો ખોત તેડીયે સહી, *તખીમ જનુકા નામ રે;
આવ કર સખ હાજર હુએ, થે જે મુલકકે કામ રે. ૧૩
- શુમાર ખના =જેત કી, દવા તો કહી કહી રીત રે;
સખ થે મોજે વે ચાહતે, કર દલ સેતી પીત રે. ૧૪
- સુરત એક આહી સહી, હોતે તો સાતમા દન રે;
આસમાનથી ઉતરી સહી, +દેહશત લાગી મન રે. ૧૫
- ખોત દર દેખતે લાગીયા, એસી થી ઓસકી જાતરે;
સાત તો ઓસકે મોહું થે, કલંકને કીતી ખાત રે. ૧૬
- ચીતેકે જેસે નખ થે, ઓસકે તન સેતી સહી;
ઓને xચુગ આવકર ડાલીયા, મુજ પર યું ખખર કહી. ૧૭
- કુછ દરેગ ના કીયા, એસા લગાયા ચુગ રે;
ઉમેદ દેહશત લીયા સહી, અકલ ગહી ભંગ રે. ૧૮
- ઝખાં ખંધાઇ દર સુ, જીવ ચુગ મારને ખેંચીયા;
ઓને દરેગ ના કીયા નખુ, પકડને મુજે ખેંચીયા. ૧૯
- અદકી તો ખાત અખ કયા કહું, તમ નખી રહેમાનરે;
ખાત કહું દુઃખકી, એસી હુઈ મેરી શાન રે. ૨૦

—:~:—

—૨૪૯—

ન જ મ.

બાત કરે ખોપરીકી જાતી રે,	તમે સુનો રે;	
ધસે નખી સુનતે હેં બાતી રે,	તમે સુનો રે.	૧
ચુગ આવ મોજે પર ડાલા રે,	તમે સુનો રે;	
લાગા હર તખ બોત હાલા રે,	તમે સુનો રે.	૨
ઝમાં મેરી હર સુ, બંધાઈ રે,	તમે સુનો રે;	
*સુધીઆ તો સારી ગમાઈ રે,	તમે સુનો રે.	૩
નખુ સેતી જીવ મેરા ખેચાયા રે,	તમે સુનો રે;	
છેહ તો દુઃખ કેરા ના પાયા રે,	તમે સુનો રે.	૪
સખ તન નખ થે પેડયે રે,	તમે સુનો રે;	
નખ બા ને નખુ સુ ખેચાયે રે,	તમે સુનો રે.	૫
જરી બોત +જકી દેખાઈ રે,	તમે સુનો રે;	
*રકત તો બોત મોજે આઈ રે,	તમે સુનો રે.	૬
ઝમાં મેરી હરે બંધ કીતી રે,	તમે સુનો રે;	
મન ચંતા પોકારકુ દીતી રે,	તમે સુનો રે.	૭
એસ હામ અવાજ કરાતા રે,	તમે સુનો રે;	
આસમાન તલગ પોચાતા રે,	તમે સુનો રે.	૮
એસા દુઃખ પોચા મેરી જાતી રે,	તમે સુનો રે;	
બાત દુઃખ કહી નાંહી જાતી રે,	તમે સુનો રે.	૯
ઝમાં તો બંધ થી કરાઈ રે,	તમે સુનો રે;	
અવાજકી સુધીઆ ગમાઈ રે,	તમે સુનો રે.	૧૦
ખોપરીને એતા દુઃખ આપા રે,	તમે સુનો રે;	
ધસે નખી સુન મન રાખા રે,	તમે સુનો રે.	૧૧

—:~:—

x અક્કલ. ÷ હિસાબ. + જુલમ. * નરમી (એટલે રોવું.)

— ૨૫૦ —

ખરહા.

- ધસે નખીને પુછીયા કેને, તુ ધોરકી રીત રે; ૧
સુણને ઝમઝમ કે મુજે, તુજ દુઃખ તો કયું દીત રે.
તેં કેસા ધોરમા દેખીયા, અજબ કેરી ખાત રે;
કે કરાર તો પાયા ઉઝાં, કે દુઃખ પોચા તેરી જાત રે. ૨
કહયા કે મુજકુ લે ચલે, કરને જનાઝા ખાર રે;
લશકર સખ સાથે હુઆ, કર ખોત મુજકુ પિયાર રે. ૩
ધોરસતાનમા તો લે ગહે, ઓસ રીતે મુજે સખ રે;
નેનુ આંસુ સખકો ચલે, ઝાર ઝાર રોવે સખ રે. ૪
લે જાને મુજકુ ખાકમા, સખુને મલ ભેગા કીયા;
ઉપર કીતી ધોર રે, ચુન કર મુજે ભીતર લીયા. ૫
ફરિશતે દો આયે ઉઝાં, આગસી ઓનુકી જાત રે;
લે દમ મુજે ખેડા કીયા, આવ કર પુછી ખાત રે. ૬
કે કુન તેરા રખ હે. કેસા હે તેરા દીન રે;
નખી તો તેરા કુન હે, ચું કર પુછને કીન રે. ૭
ખોપરી કહુ એતના કહા, મેં રખ તો જાના નાંહી;
પેગમ્બર નાંહી જાનીયા, દીન તો ના કીતા સહી. ૮
તખ તો લે ગુરજ મારીયા, ઓને તો મેરે શીશ રે;
વલમ ભી ઓનુને ના કીયા, દીતા તો કરને રીસ રે. ૯
હાલ તો માર સોરમા કીયા, એક તો મારતે ઘાવ રે;
માર મારને ભેગા કીયા, એસા તો દીતા ઘાવ રે. ૧૦
કહયા કે થા આંખું ખના, અસ જગ કેરે માંહી;
કારીગરી તો રખકી નજર, તેં દેખી નાંહી. ૧૧
ખસકત તેરે રખકી, નજર ના તેં દીતી કભી;
દેખતે જો અંધા હુઆ, અઝામ પાવે અભી. ૧૨

- હજર કહી કારીગરી, રખે તો કીતી સખ રે;
 જો વે કબી તુ દેખતા, અઝાખ ના હોતા અખ રે. ૧૩
- અખ તો હે એસી સખતી, તુજે દેખાવે નેન રે;
 આંખાં જો ખોલ ના દેખીયા, દુનીયામા રખકે બેન રે. ૧૪
- એતા તો કં ગુરજ મારીયા, દુજ તો મેરે તન રે;
 ફેર માર કર સુરમા કીયા, તન તો મેરા એસ દન રે. ૧૫
- નખી અલ્લાહકે ક્યા કહું, ખોપરી કેવે તમુ ખાત રે;
 આગકે માંહે મુજે લે ગહે, એસમા ખાધ મેરી જાત રે. ૧૬
- આગ તો ખોત સલગાયે કર, એસકે તો ખીચ મુજકુ કીયા;
 પાણી તો તાંખા ગાલ કર, મુજકુ તો લે પીને દીયા. ૧૭
- ઝકુમ જે હે દોઝખી, વે તો મુજકુ ખલાયે રે;
 અઝાખ નત નવા કરે, તલ તલ આગમા ખાયે રે. ૧૮
- સો સો હજર ખાગસે, ખલગીયે મેરી જાત રે;
 ખલગે લી ખીધુ સાંપ, ખોપરીને કહી ખાત રે. ૧૯
- ખરસ હુએ નવસો, એર લી વલી પચાસ રે;
 દોઝખ માંહે હું ગિરા, કલંકને કહી ખાત રે. ૨૦
- કેવે નખી અલ્લાહ કે તમે, પાસ આયે એસ હાલ રે;
 અસ ખાતકુ એતે હુએ, સાટે તો નવસો સાલ રે. ૨૧
- ઝમઝમકા એહવાલ થા, કેવે તો હોને દાસ રે;
 ઇસે નખીકુ દેખતે, છુટક પાધ આસ રે. ૨૨

—: (૦):—

— ૨૫૧ —

રખાધ.

સુન સુન બાધ મેરે દીનકે,

ઇસેકે ઝમાનેકી રીત રે;

ઝમઝમ પાદશાહકી ખાત હે.

સુનો તો એ મન ધર પીત રે. ૧

કેસી તો મુશકિલ રીત થી,
કેસા થા દોલતકા હાલ રે;
અનંત થા લશકર ઓસકે,
મોતને ના છોડા ખિયાલ રે. ૨
તકદીર નાંહી તલ મટતી,
સુન સુન મુમન વીર રે;
રખ તો પેલા રે વીરા જનીયે,
કરની હે તલ પલ ધીર રે. ૩
મુઝેથી પેલા હે ભલા મરના,
દુનિયાકી છોડની આસ રે;
સુ રી જ ન હા ર પછાનીયે,
હોમ હોમ મન સેતી દાસ રે. ૪
કહી ગહે વીરા અસ જગથી,
પાવે નાંહી હામ નિશાન રે;
નખીયુંકુ જેને નાંહી માનીયે,
હીસે નાંહી વીરા તુ માન રે. ૫
ઝમઝમ જેસેકુ ખાકમા,
ભેલા કીયા એસા હે રખ રે;
દુનિયામા નાંહી કાએ જનતા,
દોઝખમા પાવે એસા રખ રે. ૬
ખોપરી ઝમઝમ કેરડી,
કીતી કીતી નખી સંગ ખાતરે;
નખી તો રહા રે વીરા જગમા,
છુટક પાહી એસી જાત રે. ૭
સુન સુન ભામ મેરે દીનકે,
ચેતો ચેતો બેગે આપ જીવરે;
ખાતમ નખીકુ પછાનીયે,
આપ હોવે રાજ તો પીવરે. ૮

નામ તો રેવેગા જગમા,
 હોવે હોવે ભસતકી આસરે;
 રખકા રસુલ સહી જનીયે,
 હોકર રહીયે વીરા દાસરે. ૯

— : * : —

— ર પ ર —

દુ આ.

સુન સુન ભાધ મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
 એસી થી મોતકી રીત રે;
 વેસેરે પોચે સહી આવસી, હાં આવસી,
 તોભી કરને પીત રે. ૧

લખીયા લેખ ના છુટણા, હાં છુટણા,
 પોચેગી તલ તલ પલ રે;
 તો અખતો કેસે વીરા ઈરના, હાં ઈરના,
 મરદ હોને ચલ રે. ૨

બોત બે દોલત સુ જીવતા, હાં જીવતા,
 ઝમઝમ જસકા નામ રે;
 તો ભી ના જીવા મર ગયા, હાં મર ગયા,
 દુંદા ના પાયા ડામ રે. ૩

તકદીર લખા નાંહી છુટના, હાં છુટના,
 ડામ ના આવે એ લાજ રે;
 હાથ આટે રે દે મરતે, હાં મરતે,
 ના કયું આતી તોજે લાજ રે. ૪

તો મરદ હોને વીરા ચલના, હાં ચલના,
 જીવેકી કીજીયે ના આસ રે;
 દુનિયા કાનિ બુઝની, હાં બુઝની,
 કીજીયે ના વિસવાસ રે. ૫

મુએ તો પેસે સહી મરના, હાં મરના,
 ઓસઠી સુન એ રીત રે;
 મોત હે ચાંવે વીરા તુજકુ, હાં તુજકુ,
 તો કરને ઓસસે પીત રે. ૬
 એક તો તલ ના બીસારીયે, હાં બીસારીયે,
 યાદ કરાને ખાત રે;
 તલ તલ જનો ભાઈ મરના, હાં મરના.
 ક્યું ના બુઝે જાત રે. ૭
 થોડે કાળે ફળ પાવસી, હાં પાવસી,
 *અમર ભસતકી કામ રે;
 દુનિયામા દોવે નેક નામીઆં, હાં નામીઆં,
 વેસે કરે વીરા કામ રે. ૮

—:~:—

— ૨ પ ૩ —

સુનો ગુલામને કેસા, જંગ રે કીયા;
 સસી ધન ધન ઓસકુ, કેસા વારા રે જીયા. ૧
 અને ઓનુ પીછે હમતલ, નામ રે કહીયે;
 વે મેદાનમા આયે, સુન કર લહીયે. ૨
 અનુ હમલા કીતા, દુશમનુ સામી;
 ઓનુ ધસ ધસ મારે, ખોત દુશમન નામી. ૩
 ખોત મરદાન દોકર, જંગ રે કીતા;
 એને શહાદત કેરા, ઓનુ પિયાલા પીતા. ૪
 સુનો ઓનુ પીછે યઝીદ, બેટા ઝીયાદ હો કેરે;
 વે રણ માંહે આયે, ધસને સવેરે. ૫
 અનુ દુશમનુ સેતી, ખુબ કીતી રે લણઠ;
 સહી એતને શહાદત, અનુ બી પાઈ. ૬

અનુ પીછે સાઅદ, બીન અબ્દુલ્લા કહીયે;
 એ રણ માંહે આયે, સુણ કર લહીયે. ૭
 અનુ આવ રણમા, ખુમ કીતી રે જંગાધ;
 કે જંગાધકી ખાત, હે કાગળુ લખાધ. ૮
 કે મોખારિજ આયા, જે અનુકે સામી;
 એસે એનુને મારા, જે હુઆ રે નામી. ૯
 યું કહી કહી મોખારિજ, અનુ મારને ગિરાહે;
 પીછે એ ભી શહીદ, હુએ રે સોણાહે. ૧૦
 એ સુન સુન ખાતી, પાક કરે આપ જાતી;
 અને એક કર કહે, દન એર રાતી. ૧૧

રે તુહી

જું હીપક પતંગ હે, કેસા આપ જપલાયે રે,
 કેસા આપ જપલાયે;
 એ સમ વેસે જમીયે, તારીફ સહી સોણાયે રે,
 તારીફ સહી સોણાયે. ૧૨

—: (૦):—

— ૨૫૪ —

સુના એનુ બાજ ખોખાદ, બીન હારસ રે નામા;
 એ અનસારી આયે, રણકે ઠામા. ૧
 ખુમ રણ માંહે આવકર, એનુ ઘોડા રે હલાયા;
 કે થરથરે દુશમન, રણ રે ગળ્યા. ૨
 અનુ મોખારિજ બોલાયા, આવ રણકે મેઢાના;
 અને મોખારિજ ચુન ચુન, ધસ મારે રે જના. ૩
 એને એ ભી શહીદ, હુએ રે સોણાયે;
 જે ખોખાદ હારસ, અનસારી કેલાયે. ૪

સુનો ઓનુ ખીંછે મોરત, નામ રે લહીએ;
 અખી મરત ગફારી, કે બેટે રે કહીએ. ૫
 અનુ રણ માંહે આવ કર, ખુમ જંગ રે કીતા;
 સામી કુફકા લશકર. ધરજ રે દીતા. ૬
 સો ઓનુ બી શહાદત. એને રે પાહી;
 રહી તારીફ તો ઓનુકી, યું કાગળુ લખાહી. ૭
 યું ચાકરને ગુલામ, શેહઝાદે કેરે;
 હુએ રણ માંહે શહીદ, આવને સંવેરે. ૮
 સો શહીદ હુવટે. પચાસ ને તીના;
 અનુ ફના કીયા આપકા તંના. ૯
 એ શેહઝાદે કેરે, આદમીયું બના;
 અનુ શહાદત પાઘ, રણકે મેના. ૧૦
 હુએ ઓગનીસ તન. રહે શેહઝાદે કેરે;
 આસમા સાળ તો કબીલેકે, બુઝા રે સંવેરે. ૧૧
 અને તીન તન ચાર. ઓર દોસ્ત રે રહે;
 મલ ઓગનીસ તન, સુણુ કર લહે. ૧૨
 એસા સુરીજનહાર. હે અપના માંના;
 અને એક કર આસકુ, મન એતના આનો. ૧૩
 રે તુહી.

જાં ચાવે સોહી કરે, આપ સુરીજનહાર રે,
 આપ સુરીજનહાર;
 વે ચાનારકુ ચાવે સહી, કર કર બોતજ પિયારે,
 કર કર બોતજ પિયાર. ૧૪

—:~:—

—૨૫૫—

રૂખાઘ.

નખીજકે ફરજંદ એકલે,
 હુવે હુવે સુનો રણ માંહી;
 રખ બના મદદ કસીકી,
 રણ માંહે પોચી નાંહી. ૧

રખ તો દેવે રે સહી કસની,
 દોસતુંકુ સુનો સહી રીત રે;
 કસની અદકી થોડી બનીયે,
 જેસીને જેસી જસે પીત રે. ૨
 અખ તો સુનો રે ભાઈ દીનકે,
 કેસી કેસી બીચારી રે ખાત રે;
 ક ત લ હો ને રણ મા,
 ફરજંદ નબીજી બત રે. ૩
 તરસકે લીને ખાસે ટાળવળે,
 જીભ તો સુકી હોડ બન રે;
 મછી જીં પાણી રે ખના ટાળવળે,
 એસા એસા હાલ થા માન રે. ૪
 ક ર ખ લા ક મ કંઠથી,
 ફેરાત ખંધાયા થા નીર રે;
 એક દીપ પાણી ના થે પાવતે,
 સુન સુન ખાત એ વીર રે. ૫
 ફરજંદ નબીજી હો કેરંદ નોખત,
 પોચી કાજ જંગ રે;
 થરથરી ધરતી દુઃખ સુ,
 ફેરાકકા કીયા આપ રંગ રે. ૬
 ગુલ ગુલા આસમાન પડીયા,
 દેખો યું અફસોસ મન રે;
 રણ માંદે રહે જમ એકલે,
 ફરજંદ નબીજીકે તન રે. ૭
 કયામત આયે ખના આસમકુ,
 હુઆ કયા અજબસી ખાત રે;

* * * * *
 * * * * * ૮

ખના સુર કુકે ઓલાદ.
આ દયા માન રે;
કે સા સો ચ દી યા,
આ પ જા ત રે. ૯

—:~:—

— ૨૫૬ —

જમ શેહઝાદને દેખા, ના કો' યાદ રે માંહાં;
સમ કતલ હોવડે, સહી રણકે માંહાં. ૧
એ અચરત શેહઝાદેકે, હલ રે લગાયા;
તમ અકસોસ હલમા, હોરત સુ આયા. ૨
તમ નારા રે હાયા, અહલ ખેત ચંત દીયા;
તમ થરથરી જમીઆં, એ સુન કર લીયા. ૩
તમ અહલ ખેતને જના, ચંતા હમારી હે આતી;
સહી અકસોસ હમારે, કી ખુઝી શેહઝાદને ખાતી. ૪
કહયા સુનો નુર +દીદ, નખી હો કેરે;
તમ સરવર સીને, શાહા સુનીયો સંવરે. ૫
તમે ફકર હમારી, કુછ ચંત રે ના લાની;
અહલ ખેતને ખાત, એતી કહી રે જની. ૬
તમ દાગ તો હમારા, મત સીને પર લાણે;
તમે હમારી તરફ સુ, હલ =જમે રે કરાણે. ૭
હમુ શીશ તો તમારે, હે કહમુ દીતે;
સો =મહેશરકે મેદાનકે, ઉમેદકે લીતે. ૮
એ સુનતે શેહઝાદે, તેનું ભરીયા પાની;
અને દુઆ ખેર માંગી, એનું હક માંહે જની. ૯
એ સુન સુન ખાતી, સહી કર લીજં;
અને એક કર રખકુ, મત એતના દીજે. ૧૦
રે તુહી.

ફરજંદ એકલે નખીડકે, રહે રણુકે માંયે રે,
 રહે રણુકે માંયે;
 રખ ખના મહદ તો કિસકી, પોચે ઓસ ઠામ નાયેરે,
 પોચે ઓસ ઠામ નાયે. ૧૧

—: (૦):—

— ૨૫૭ —

ખ રહા.

રણુમા રહે રે દેખો એકલે. ફરજંદ નખીજી કેરે રે;
 ઘેરે પટે ઉચ્ચાં એકલે. દુશમન થે બોતેરે રે. ૧
 નારા તો મારા આહકા, અફસોસકે લીતે કહી;
 હેરત સુ અફસોસ રે. સુન કીયા ખાત સહી. ૨
 ઝુરે એ મુરગે વનકે, આસમાન ઝુરા દેખ રે;
 અહલ ખેત તો ઝુરે ઘરમા, પોચીયા લખીયા લેખ રે. ૩
 સુનને ખાલે લડકે, રણુ માંહે સખ થે સાથ રે;
 જુ' રખ હે ચાવે કરે, નાંહી કિસીકે હાથ રે. ૪
 અહલ ખેત નારા સુનતે, અરજ પોચાહી આવ રે;
 તન હે હમુ ફના કીયા, નેહ તમારકે ચાવ રે. ૫
 હમેં તો ખુબી ઉનકી, ચાતે હં સહી કર મન રે;
 હશર જમ હોવે સહી, કિયામત કેરે દન રે. ૬
 શેહઝાદેને એતા સુન કર, નેનું ભરીયા નીર રે;
 અહલ ખેત તખ રોચે સહી, હુક ના તલ બી ધીર રે. ૭
 ગગન દલ છાયા ગમે, નેનું લગાયા મેહ રે;
 ઝાર ઝાર યું રોચે સબી, શેહઝાદે તો કરે નેહ રે. ૮
 ગરજે ગગન દલ દુઃખ ભરીયા, નેનું ખરસે ધાર રે;
 નંને ખટે રોચે સબી, શેહઝાદે તો કરે પિયાર રે. ૯

— (*) —

— ૨૫૮ —

- સુનો શેહઝાદેકે +સગુથી, જે પેલે રણુ માંહે આયે;
સો અબ્દુલ્લા નામ સુ, આયે રે સોણાયે. ૧
- સો મુસલિમ કેરે, બેરે રે જનો;
બેરે ઓકીલકે મુસલિમ, જે રે પછાનો. ૨
- યા ઇમિને રસુલુલ્લાહ, કર અરજ પોચાહી;
અનુ જંગ હો કેરી, રજ રે ચાહી. ૩
- કે ઘોડા મેં હીમતકા, અનંત રે લે જહું;
જ સલામ તમારા, મુસલિમકુ પોચાહું. ૪
- એતા અબ્દુલ્લાહને કું કર, રજ રે મંગાહી;
તમ શેહઝાદેને રજ, ના હીતી રે સોણાહી. ૫
- અને દલાસંકી ખાત, શેહઝાદેને કીતી;
સો અબ્દુલ્લાહને સુન કર, સમ રે હીતી. ૬
- યા ઇમિને રસુલુલ્લાહ, પાક રમ કેરી જતી;
દાદા હક સુ તમારા, બેજે કહી યું ખાતી. ૭
- એતા અબ્દુલ્લાહને કું કર, બાજ એતના આખા;
પેલા જંગ મેરે બાપને, કીયા રે દાખા. ૮
- અબ્વલ અબ્વલ તો ઓનુને, હે કીતી વફાદારી;
પેલા તન અનુ વારા, અનુ કર તમુ ચારી. ૯
- અને અમલી સગુ સુ, પેલા મેં રણુ માંહે જહું;
કે સખુ સુ આગે, પેલા પેલમેં કતલ કરાહું. ૧૦
- સુનો અબ્દુલ્લાહને એતની, ફેર કહી રે ખાતી;
એ સુન સુન મુમન, કહયા દન ઓર રાતી. ૧૧
- રે તુહી.

- સગા શેહઝાદેકે થકી, પેલે આયે રણુ હામ રે,
પેલે આયે રણુ હામ;
સો અબ્દુલ્લા ખીન મુસલિમ થે, કહીયે જનુકા નામરે,
કહીયે જનુકા નામ. ૧૨

—:~:—

—૨ પ ૬—

- ત'મ શેહઝાદેને ઓનુકે, લે ગલે રે લગાયે;
 બોત નેહ કર અમદુક્ષા, વદાયેરે કરાયે. ૧
- આવ ધસને ઓનુને, રણુ ઘોડા રે કુદાયા;
 ત'મ દુશમનુ સબુકે, દલ દર રે આયા. ૨
- ત'મ થરથરે દુશમનુ, કેરા રે સીના;
 અનુ બાપકા બેર, પુરા મન રે દીના. ૩
- આવ રણુ માંદે મોખારિજ, તલ'મ રે કીને;
 અને માર માર કહીડિંકુ, લે ધુલ માંહી દીને. ૪
- બેર બાપ કાજે જંગ કીયા, રીસ સુ સાંણાતા;
 મારે દુશમન રણુમા, કીયા એક રંગ રાતા. ૫
- બાજ ઓનુકે સામી, કો' આયા રે નાંહાં;
 એસા તરાસ રે પડીયા, સ'મ દુશમનુ માંહાં. ૬
- ત'મ સાઅદકે બેટેને, કોદામા બોલાયા;
 અને અનુકે બોલા કર, એતા રે બતાયા. ૭
- કહયા સામી રણુમા, દેખા આતા જુવાના;
 અને શેર તો રીને, રણુ રોકા રે જના. ૮
- અ'મ એસ સેતી જંગકા, તુ કરને સામાના;
 અને મુકામલા લેના, જ રણુકે મેદાના. ૯
- ત'મ કોદામાને ઝરર પેન, સ'મ સજે રે બંધાયા;
 હો લોહકા ગોલા, રણુ માંદે આયા. ૧૦
- જું ડિમર સાઅદને, જ હુકમ દીતા;
 તું કોદામા રણુમા, આયા સુન એ લીતા. ૧૧
- એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
 અને એક કર રામકુ, મન એતના દીજે. ૧૨
- રે તુહી.

હાશમીને આવ રણ રોકીયા; જેસા તલપે શેર રે,
જેસા તલપે શેર;
દુરીજનુકું ધરજાયે કર, કીયે માર સખ ઢેર રે,
કીયે માર સખ ઢેર. ૧૩

—:~:—

— ૨૬૦ —

સુનો કોદામા આયા, રણ માંદે સામી;
જે હાશમી જીવાન થે. અમદુલ્લા નામી. ૧
તખ અમદુલ્લાને હમસા, કોદામાકું કીતા;
તખ કોદામાને ઘોડા, ઓચાયા સોણીતા. ૨
ફેર અમદુલ્લાને ઓસ, પર ઘોડા રે દોડાયા;
ફેર કોદામા ભાગ કર, હુઆ અળગા સોણાયા. ૩
તે ભાસા યું અમદુલ્લા, ચલ ઓસ પર જાતે;
તખ કોદામા ભાગતા, ધાવ કરને ના પાતે. ૪
તખ ઘોડા રે દોડાતે, પાણી પોચતા નાંહાં;
કે ભુખને તરસ સુ, ઘોડા થાકા રણ માંહાં. ૫
કે ઘોડા થાકે કાજ અમદુલ્લા, રહે ઘોડાકું દોડાતે;
એક કનારે અમદુલ્લા, રેતે રે સોણાતે. ૬
પલ નેઝા ને શમશેર, હાથ રે કીતી;
યું હોડે રે રહે, ખાત રે સોણીતી. ૭
જખ કોદામાને દેખા, નાંહી ઓનુ હાથ ભાસા;
તખ હમસા કીયા, હો સામી ઓસ હાસા. ૮
સો અમદુલ્લાકે ઉપર, આવ ખરછી ચલાધ;
સો ખરછી ઓનુકે, સીને પર આધ. ૯
તખ અમદુલ્લાને, મોડ કર દીતી;
યું ખરછી ચુકાધ, સહી રે સોણીતી. ૧૦

તમ કોદામાને ફેર, હમલા રે આયા;
 અને અબદુલ્લા ફેર, પાસ રે આયા. ૧૧
 એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
 અને એક કર કહો, દન ચોર રાતી. ૧૨
 રે તુહી.

કોદામા આવ જોડે પડા, અબદુલ્લાકે સંગ રે,
 અબદુલ્લાકે સંગ;
 આમના સામની રણ માંહાં, હો કરને લાગા જંગરે,
 હો કરને લાગા જંગ. ૧૩

—: (૧):—

— ૨૬૧ —

જમ કોદામાને ફેરકર, હમલા આયા;
 અને વાર કરનેકે કાજ, પાસ અબદુલ્લાકે આયા. ૧
 તમ અબદુલ્લાને શમશેર, ઓસ પર બાધ;
 આધા જલ્મા તોડા, એસી ખખર સોણાધ. ૨
 અને પટકા ઓસકા, ખેંચ હાથમા લીતા;
 અને ખેંચ કર ઘોરેથી, ઓસે ઢોલ રે દીતા. ૩
 માર ઘોરેથી ગિરા કર, ટુકડે કીને;
 ઓસકે ઘોરે પર ચઢીયે. અબદુલ્લા રે સોણીને. ૪
 તમ ફેર કર ઘોરેકુ, આવ રણમા કુદાયા;
 ફેર મોખારિજ રણમા, આવ તલખ કરાયા. ૫
 તમ અનુ રણમા, સુન બેતાં રે પઢાધ;
 સો ફેરાકકે ખયાનકી, બેતાં રે સોણાધ. ૬
 તમ કોદામાકા બેટા, સલામે કહીયે;
 ઓને સાઅદકે બેટકુ, એતા કહયા રે લહીયે. ૭
 કે બોત હામ જંગાધ, મેં હે રે કીતી;
 અને બોત હામ લણાધ, હમ નજરે દીતી. ૮

પણ કોઈ ના દેખા, જેસા હાશમી જીવાના;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના આના. ૯

રે તુહી

કોદામા માર કર ડાલીયા, હાશમી ઝુઝે જીવાન રે,
હાશમી ઝુઝે જીવાન;
બેટે મુસલિમ કેરે, નામ અબદુલ્લા જાન રે,
નામ અબદુલ્લા જાન. ૧૦

— (*) —

— ૨ ૬ ૨ —

જમ કોદામાકે બેટેને, તારીફ કીતી;
સો અબદુલ્લા કેરી, કીતી તારીફ સુણીતી. ૧

સો સાઅદકે બેટેને, સુન કર લીતી;
યું બેરીને તારીફ કીતી, તાં રે સુણીતી. ૨

તમ ઘોટે હુએ અબદુલ્લા, રણકે માંહાં;
પણ મોખારિજ સામી, કો' આયા નાંહાં. ૩

અને તરસને ગલખા, બોત રે કીતા;
તમ ઘોટકુ આચક કર, ફેર રે દીતા. ૪

જસ ફેજકે ઉપર, અનુ ઘોણ રે ચલાયા;
વે લશકર માર કર, ધુત્ત રે મેલાયા. ૫

કહી માર માર જમીંમા, ઉંધે રે ડાલે;
કહી ઘોટે સુ ગિરા કર, કીયે જમીંકે હવાલે. ૬

એક ફેજકુ રે ભાન કર, દુજ ફેજ પર આયે;
આસ ફેજકે બી લોક, માર ધુત્ત રે મેલાયે. ૭

તમ તલવાર સેતી, લોહી ચકને લાગા;
પુરા ગુસ્સા તો ઓનુ દલ, ખાવા બેરકા જગા. ૮

સુન નસીરકા બેટા, જે સાલેહ કલાતા;
ઓસે ધસ કર મારા, સહી હે સોણાતા. ૯

ઓસે માર કર ચલીયે, મસરકે સામી;
 ધસ ઓસે ભી મારા, જે કહી રે નામી. ૧૦
 ભી એ કોદામા હપશી, પહેલવાન થા કલાતા;
 સર ઓસકા કાટા, સહી રે સોણાના. ૧૧
 વે સુન સુન બાતી, પાક કરે આપ બાતી;
 અને એક કર કલો, દન ઓર રાતી. ૧૨

રે તહી

દુરીજન કહી મારે સહી, ચુન ચુન નામી નામ રે.
 ચુન ચુન નામી નામ;
 હે જુવાન હાશમી જુઝતે, એસા રણુકે હામ રે.
 એસા રણુકે હામ. ૧૩

—:~:—

—૨ ૬ ૩—

એને અખ્દુલ્લાને માર કર, દલમા આયા;
 પાસ શેહઝાદેકે આના, સાચ દલ રે લાયા. ૧
 તમ પિયાદાને આવ કર, રાહા રે બધેધઢ;
 આવ પિયાદું ઘેરે, બાત રે સાણાઈ. ૨
 તમ બાએ નામ થા, વે ખીછે સુ આયા;
 આવ ઘોડેકે પગુ ધર, ધાવ રે કરાયા. ૩
 તમ અખ્દુલ્લાકા ઘોડા, ગિરા બાત એ લહી;
 તમ અખ્દુલ્લા પિયાદે, હુએ રે સહી. ૪
 તમ નોકલ માંજહમ, હમીર કલાયા;
 વે પિયાદે દેખ કર, ધસ કર આયા. ૫
 અને બતન ભી આયા, સાથ ઓસકે સહી;
 આયા ઉમર બીન સાલ, બાત સુની ગહી. ૬
 ઉમર બીન સાલ, જે સદાતી કહીયે;
 ઓને ખરછી ઘડી, સુન કર લહીયે. ૭

તમ અબ્દુલ્લા શહીદ, હુએ ઓસ હામા;	
બોત દુશમન મારે, કર જંગકા કામા.	૮
સુન ગાફલ બગ કર, એસે રે બેના;	
અને ઝવેરકી રીતે, સુન રાખો રે મના.	૯
કે સુનતે તોજકુ, કુછ હોવે રે સાના;	
અને ગફલત છોડ કર, દલ કર દાના.	૧૦
સહી રીતે મરના, રાત દના;	
તો બસા હે કે સુન કર, એ રાખ રે મના.	૧૧

રે તુહી.

સુરીજનહાર પછાન કર, રાખના હે એક અંતરે,	
રાખના હે એક અંત;	
મોત બી ના છોડસી, હોકર ચલ નયંત રે,	
હોકર ચલ નયંત.	૧૨

—:~:—

— ૨૬૪ —

ખરહા.

બાઇ સુનો દીનકે, તલ તલ હે મરના સહી;	
ખલકત સબુક મોત હે, દીતી ઓને આપ દહી.	૧
બોત માલથી હુએ નાંહી, નાંહી મોતથી તલ છુટના;	
હકીકત દોલત બોતકી, હે મન સેતી ખુઝના.	૨
એક થા સોદાગર, માલ થા અપાર ઓસકે પાસરે;	
બેપાર છોડ બેઠા ખાહુ, એસી તો કીતી આસરે.	૩
લેખા કીયા હુવા ઘણા, ખરચે સૌ પર સાલરે;	
ખાંટતે સબી કોટમકુ, એતા રહ્યા ઓસે માલરે.	૪
બેપાર છોડ બેઠા ખાઓ, એસા મન કીતા +રળીઆત રે;	
અઝરાઇલ એસેમા સહી, આયે સુનીયે ખાત રે.	૫

૬ રીયા સોદાગર દેખને, લાંચ કબુલી મન રે;
 ભાગ ચોથા દેના કીયા, માલ તખ જન રે. ૬
 અઝરાઇલને જખ ના કીયા, ફેર ફેર બંધાઇ ખાતરે;
 ઘરખાર તમ સખ માલ લો, છોડ દોને મેરી જતરે. ૭
 અઝરાઇલ બોલે માલકા, મેરે નાંહી કુછ કામરે;
 સાહેબને બેજ મુજ, બોલાને તેરા નામરે. ૮
 અપાર ઓસકે માલ થા, કામ કછુ આયા નાંહાં;
 યું મોત નાંહી છોડસી, સુન સુન રાખો મન માંહાં. ૯
 મરના ભલા વેસા સહી, રેવે જ જગમા નામ રે;
 રસુલ રખ ખુશ હોવે, પાવે તો જન્મત કામરે. ૧૦

—: (૦):—

— ૨૬૫ —

૧ જમ અબ્દુલ્લાકે ચચાને, દેખે રે નેનાં;
 કે અબ્દુલ્લા રહે, રાખુંકે મેના. ૧
 સો જકર ઓકીલકે, બેટ રે જનો; ૨
 સો મુસલિમ કેરે, ભાઇ રે પછાના. ૨
 એ ઝાર ઝાર રાચે, નેનું ભરીયા પાની;
 તખ શેહઝાદેકે પાસ, રજ માંગી રે જની. ૩
 અનુ રજ રે માંગ કર, આયે રે મંદાના;
 સહી બેતાં પડીઆં, અનુને જના. ૪
 સો તારીફ કીતી, શેહઝાદે કેરી;
 અને ગરીબી આપકી, મન દીતી રે સવેરી. ૫
 યું બેતાં રે પદને, આયે ફરાકકે માંહાં;
 કોં એાનુ સામી દુશમન, ટક સકા રે નાંહાં. ૬
 જે મોખારિઝ એાનુકે, સામી રે આયા;
 એસે મારને જમીંમા, તુરત ગિરાયા. ૭
 તખ રણુ તો સારેમા, પડીયા શેરા;
 એસા જકરને આવ કર, દેખાડા ઝોરા. ૮

તમ દુશમન સારે, ખોત તંગ રે આયે;
તમ એકઠે મલ કર, સારે રે ધાયે. ૯
સો હોને જાકરકુ, ઘેરેમા લાયે;
ચહુ દેશથી આવ કર, ધાવ રે ચલાયે. ૧૦

* * * * *

તમ જાકર શહાદત, સહી રે પાહે. ૧૧
એ સુત સુત ખાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રમકુ, મન એતના દીજે. ૧૨
રે તુહી.

રમ આવે સોહી કરે, બંદાકુ રાખની આસ રે,
બંદાકુ રાખની આસ;
+ગુમાનકી હામ નાંહી, હોકર રહેના દાસ રે,
હોકર રહેના દાસ. ૧૩

— : * : —

— ૨ ૬ ૬ —

જમ દુરીજનુ જાકરકુ, શહીદ કરાયે;
તમ ભાઈ તો ઓનુકે, ઘસ રણ માંહે આયે. ૧
સો અમદુલ્લા રહમાન, બીન ઓકીલ રે કહીયે;
એ જાકર કેરે, ભાઈ રે લહીયે. ૨
ઓનુ રણ માંહે આવ કર, ખુમ કીયા રે કતાલા;
કે દુશમનુ કેરા, હુઆ ખોટા રે હાલા. ૩
સહી તમભી શહાદત, અનુને પાઈ;
ખોત દુશમન માર કર, એસી કરને લગાઈ. ૪
જમ શહીદ હુવે, ઔલાદ ઓકીલ હો કેરી;
જે મુરતઝા અલીકે, ભાઈ સોણીયો સવેરી. ૫
સો ઓકીલ બીન, અબુ તાલીમ રે કહીયે;
જમ ઔલાદ અનુકી, શહીદ હુઈ લહીયે. ૬

તમ જાકર તૈયારકે, ફરજંદ જનો; ૭
 નોખત ઓનુકી, પોચી રે માનો. ૭
 સો શેહજાદેકે ભેનકે, બેટે રે કલાયે;
 વે ભાનેજ શેહજાદેકે, રણ માંહે આયે. ૮
 જે બેટે કહીયે, બીબી જૈનખ કેરે;
 બીબી કાતમાકી બેટી, બીબી સાણીયો સવેરે. ૯
 બીબી જૈનખકે બેટુંકી, નોખત રે આઈ;
 એ સુનતે મુમત, હલ અંતા રે લગાઈ. ૧૦

રે તુહી.

ફરજંદ નબીજ કેરે, ઝુઝે સહી રણ માંહે રે.
 ઝુઝે સહી રણ માંહે;
 રમ ખના કોઈ મહદકુ, પોચનહાર કો નાયે રે,
 પોચનહાર કો નાયે. ૧૧

—:~:—

—૨ ૬ ૭—

ખરણ.

ફરજંદ નબીજકે જ પંટે, કરખસા રણકે માંયે રે;
 રમ ખના મહદકુ, અવર પોચે નાયે રે. ૧
 તરસે તો જભાં સુકે સહી, તરફે તો જીવ તન માન રે;
 પાણી ખના જું તરફે, મછી દરીયા જન રે. ૨
 હુકમ રમકા સર-ચણ, ફના કરાહી જાત રે;
 તકદીરકુ રાજ હુએ, કીતી ના કુછ ખાત રે. ૩
 ફરજંદ નબીકે ગુલ જેસે, રણમા જાકર રહે;
 આસમાન જમીં દેખતે, અફસોસ સુ અચરત ભાંહે. ૪
 રોવે તો વનકે મુરગાં, રોવે પંખી જાત રે;
 પથર ઝુરે લોહી સુ, એ સુન સુન ખાત રે. ૫

એ બાળ નીકલે રણમા, જંગ કાળે કુલ ગુલામ રે;
 બનકે તો બાસી જુરીયે, અનુ દેખને સતામ રે. ૬
 શેહઝાદે તો જુરે સહી, ભર ભર આપકે નેન રે;
 આવે ઇલાહી સો કરે, કેના ના કસકુ કેન રે. ૭
 ધરમા લોક સમ ટળવળે, તરસે ના હોવે ધીર રે;
 શેહઝાદે એ સુન સુન રોહીયે, ભર ભર નેનું નીર રે. ૮
 =ચહુ-દેસથી ઘેરા પડા, હુધ તો ચહુ દેસ માર રે;
 ફરઝંદ નબીકે એકલે, રમ બના નાંહી આધાર રે. ૯
 એસી *બીસકે *બીચી સહી, ફરઝંદ નબીકે શીશ રે;
 હુકમ સુ રાજ હુગે, ચઢી ના અનુ રીસ રે. ૧૦

—:~:—

—૨ ૬ ૮—

મહમદ બીન અબ્દુલ્લા, ઇબને બક્ર કહીયે;
 બીબી ઝેનબકે બેટે, સુન કર લહીયે. ૧
 અને શેહઝાદેકે પાસ, આવ મહમદ રજા રે આઈ;
 પુરી જંગ કેરી, ચંતા દલ માંહે આઈ. ૨
 તમારે આગે જીવ, ફના રે કરાહું;
 મેં ચાના હું કે તમુસુ, પેલા રણમા બહુ. ૩
 તમે રજા દો મુજકુ, તમે શેહઝાદે મેરે;
 સુનો મહમદ અરજ, એતી કીતી રે સવેરે. ૪
 તમ શેહઝાદેને રજા, અનુકુ દલાઈ;
 તમ રણ માંહે આયે, ખખર સોણાઈ. ૫
 આવ રણ માંહે શાયેરી, ઝખાં સુ આખી;
 સો બેતાં આરબી, બોલીમા દાખી. ૬
 કહયા મેં હું તમુ સુ, જંગ રે કરાહું;
 અને કામ તો તમારા, કર તંગ રે બનાહું. ૭

= ચારે તરફથી. x મુસીબત. * પડી.

અને હુસેન બીન અલી, કાજ તન મેં રે ગમાહું;
 મેં જીવકુ ઓનુ પર. ફના કરાહું. ૮
 યું ઓર લી કેતની, બેતાં રે પઢાઈ;
 અને રણ માંહે આવ કર, બોત કીતી લગાઈ. ૯
 કે માર કહી ડાલે, કહી જીવ બના કીતે;
 પછે શહીદ તો હુવડે, સહી રે સોણીતે. ૧૦
 એ સુન સુન બાતી, સહી કર લીજે;
 અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૧

રે તહી

રખ આવે સોહી કરે, એ સુન રાખો ચંત રે.
 એ સુન રાખો ચંત;
 તકદીર તલ ના મટસી. હોકર ચલો નચંત રે.
 હોકર ચલો નચંત. ૧૨

—: (૦):—

— ૨ ૬ ૯ —

બીબી ઝેનમ બેન, શેહઝાદે કેરે;
 બોત બેટકા દુઃખ સુ. રાએ રે સવેરે. ૧
 તમ શેહઝાદેને ખાતર, તસલ્લી કીતી;
 બાત નસીહત કેરી. કહી રે સોણીતી. ૨
 તમ બીબીને દુઃખ, સહા હલ માંહાં;
 ફેર કર બીબી, રાએ નાંહાં. ૩
 સુન પીછે ઓનુ, ભાઈ મહંમદ કેરે;
 એક અબ્દુલ્લાકે બેટ, બુઝીયા સવેરે. ૪
 જમ ભાઈ તો શહાદત, હુએ રે દેખાયે;
 તમ રણ માંહે ઘસ કર, લીતે દરદકે આયે. ૫
 એસી શેરકી રીતે. તલપ રે કીતી;
 કે ભાઈકે બેરીકી, બાત ફના કર દીતી. ૬

* દિલાસો આપ્યો.

કે ભાઈકે બેરીકા, જા કાટા રે શીશા;
એસા ઘોણ થા ઓચાયા, બોત કરને રીસા. ૭
ઓસે માર કર આયે, શેહઝાદેકે પાસા;
સો અરજ હો કેરી, મન કરને આસા. ૮
કહયા કતલ ભાઈકા, દેખ ચડી રે રીસા;
બેઘબતીયાર હોકર, કાટા બેરીકા શીશા. ૯
તો રજ મેં ના માંગી, વે માફ હે કરના;
અને કરમકી નજર, મોજ પર ધરના. ૧૦
ફેર આહું અસ કાજે, હું રજ રે ચાતા;
એ સુન સુન મુમન, કહો દન ઓર રાતા. ૧૧

રે તુહી.

ઓનુને બેરી ભાઈકા, દેખતે મારા નેન રે,
દેખતે મારા નેન;
શેહઝાદે ફેર આવ કર, કહો રજકે બેન રે,
કહો રજકે બેન. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૭ ૦ —

જમ શેહઝાદેકે પાસ, રજ ઓનુને મંગાહી;
તમ મેરબાની શેહઝાદેને, બોત ફરમાહી. ૧
બાસા આપસકે ગલેકુ, ઓનુ રે લગાએ;
યું કરને નેહા, વહા રે કરાએ. ૨
અને રણ માંહે આવ કર, બોત કીયા રે જંગા;
લશકર દુશમન, માર કીયા રે ભંગા. ૩
સો શમશેર લેકર, એસા કીયા રે કતાલા;
કે દુરીજન કેરા, હુવા તંગ રે હાલા. ૪
પછે ઓનુને શહાદત, ઓસ હામ પાહી;
બોત દુશમન મારે, કરને લગાહી. ૫

- જમ શહીદ હુવડે, ભાનેજ શેહઝાદે કેરે;
 અમ શેહઝાદેકે ભતીજે, રહે અનેરે. ૬
- તમ શેહઝાદેકે ભતીજુંકી, નોખતાં રે આઈ;
 ઇમામ હસનકે બેટે, જે શેહઝાદેકે ભાઈ. ૭
- સુનો મઝલુમ કેરી, આઈ ભતીજુંકી બારી;
 એ શેહઝાદે મઝલુમકા, દુઃખ લાગીયા ભારી. ૮
- તમ અબ્દુલ્લા ઇમને, હનસ રે કહીએ;
 સો =મુસરાં-ભીતર, થે જુવાન રે લહીએ. ૯
- થી માંકી ખુખી, જેસા પુનમકા ચંદા;
 એસી રખ તો અજમ, થા ખુખી રે દેહંદા. ૧૦
- અને શેહઝાદેકે પાસ, આવ અરજ પેચાહી;
 સો જંગકે કાજે, રજ રે મંગાહી. ૧૧
- અમ સગુંકે ફેરાકકી, મુજે તાકત રે નાંધાં;
 બગે રજ દો મુજકુ, મેં જાહું રણ માંધાં. ૧૨
- અબ્દુલ્લાને શેહઝાદે પાસ, રજ રે મંગાહી;
 એ સુનને મુમન, ચંતા એતની આહી. ૧૩

રે તુહી

- ભાઈકે બેટે બગે સુ, આયે શેહઝાદે પાસ રે,
 આયે શેહઝાદે પાસ;
 રણુમા જા જંગ જીતના, તન ફના કરાને આસ રે,
 તન ફના કરાને આસ. ૧૪

—:~:—

— ર ૭૧ —

ખ રહા.

- રખ હે ચાતા કરે, આવે જે આપકે મન રે;
 ખલકત કરે પેદા સહી, દીઆ અજલકા દન રે. ૧

= હજુ નથી મુજા નીકળી ન હતી. ÷ માતના.

- તકદીર સુ ચારા નાંહી, ચાવે જે સુરીજનહાર રે;
 મીતકુ અતે કરતા, હે બોત જે પિયાર રે. ૨
- ફરજંદ દેખો નખીડીકે, રણમા કરે કતાલ રે;
 પાણી બના તરસે રહે, એસા થા ઓનુકા હાલ રે. ૩
- બેટે શેહઝાદેકે ભાઈકે, ગુલ સે તો આયે પાસ રે;
 ચચા રજા હો મુજકુ, કીતી અરજકી આસ રે. ૪
- શેહઝાદેને નારા પાલીયા, સુનતે અબ્દુલ્લા જે કાન રે;
 નેનું તો +મેહે ઝુર લાહીયા, ફિરાકકે લીતે માન રે. ૫
- તમના તો હો મેરે ભાઈકે, સહી કીયા નિશાન રે;
 યાદગાર હો મેરે ભાઈકે, એસા તો આખા માન રે. ૬
- તમના તો હો પાસ મેરે, જું જીવ કેરી રીત રે;
 કે કર શેહઝાદે રોહીયે, બોત દલ કેરી પીત રે. ૭
- ભાઈકે બેટેકુ દેખતે, રોએ તો નેના ભર રે;
 સુનો ભાઈ મેરે દીનકે, સુન સુન મનમા ધર રે. ૮
- શેહઝાદેને નારા આહકા, પાલ પાલને રંધન કીયા રે;
 કોઈ રખ બના બુઝે નાંહી, જે દુઃખ થા ભીતર જીયા રે. ૯
- કુલ ગુલામ ગુલ સે આવ, આવ ગિરાને તન રે;
 કોઈ રખ બના બુઝે નાંહી, જે દુઃખ થા ઓસ દન રે. ૧૦

—:~:—

—૨ ૭ ૨—

- જમ અબ્દુલ્લાને રજા, જા ચચા પાસ માંગી;
 તમ શેહઝાદેકુ દરદકી, ચંતા નવી રે જાગી. ૧
- કહયા યાદગારી તમ હો, મેરે ભાઈ હો કેરી;
 તમે નિશાની હો ભાઈકી, મેરે પાસ રે અનેરી. ૨
- તમ આહકા નારા, પાલા દલકી પીતા;
 કહયા રજા મેં તમુકુ, દેડિં કસ રે રીતા. ૩

બોત શેહઝાદેકે નેનું,	આંસુ રે ભરાયે;	
અને અખ્તુલ્લાકુ લેકર,	ગલે રે લયાયે.	૪
તખ અખ્તુલ્લાને સોગંદ,	શેહઝાદેકુ દીતી;	
અને રજા હો કેરી,	બોત ઉતાવળ કીતી.	૫
તખ શેહઝાદેને રજા,	ઓનુકુ દલાઈ;	
તખ મેદાનમા આયે,	ખખર સોણાઈ.	૬
અને આવને બેતાં,	પઢી રણુ ઠામા;	
સો આપસકી નસલકા,	લીયા રે નામા.	૭
કે યું કર ઘોણા આવ,	મેદાન કુદાયા;	
તખ દુશમનુ દલ.	સખુ સુ ફરીયા.	૮
જા રણુ માંહે મોખારિજ,	ઓનુ બોલાયા નાંહાં;	
અને બેગેસુ ઘોણા.	હાકા રણુ માંહાં.	૯
સો સાઅદકે બેટેકે,	સામી ઘોણા રે ચલાયા;	
એ સુન સુન મુમન.	દલ એતના આયા.	૧૦

રે તહી

સુરીજનહાર પછાન કર,	હોકર રહીયે દાસ રે,	
	હોકર રહીયે દાસ;	
ચંતા કરને =અંતકી,	કે દુનિયાકી છોટ આશ રે.	
	કે દુનિયાકી છોટ આશ.	૧૧

—: (૧):—

— ૨ ૭ ૩ —

સો લશકર માંહે,	ઘોણા ઓનુને ડાલા;	
તખ સાઅદકે બેટેકે,	પાસ પોચે ઓસ હાલા.	૧
જા ખીસ ને દો આદમી,	એકાએક મરાયે;	
સો સાઅદકે બેટેકે.	પાસ રે સોણાયે.	૨
તખ સાઅદકા બેટા,	ભાગ પીછા રે ફરીયા;	
સો ઝાઝે લશકર,	માંહે જા મલીયા.	૩

= આખેરતની.

- તખ અખદુલા ફેર કર, આયા રે મેદાના;
આવ મોખારિઝ માંગા, એસા રે જના. ૪
- પણ મોખારિઝ એક, સામી હુવા કો' નાંહાં;
તખ સાઅદકે બેટેકે, ઇર આયા દલ માંહાં. ૫
- તખ સાઅદકે બેટેને, દેખા લશકર સામી;
પણ મોખારિઝ કોહી, હુઆ ના નામી. ૬
- તખ લશકર સારેકુ, ઉને અવાઝ રે કીતા;
તખ ઇનામ ને ઇકરામ, કીયા દેના હે સોણીતા. ૭
- તખ લાલચકે લીતે, એક સુન કર આયા;
બોખતરી બીન ઉમર, સામી રે કલાયા. ૮
- કહયા સુન તુ બેટા, સાઅદ હો કરે;
તુ સિપાઈકા દાવા, હે કરતા સવેરે. ૯
- એ જીવનેકી તેં ગોશે, હે તુ ખાહુ રે ખસાતા;
તખ સાઅદકા બેટા, શરમાયા રે સોણાતા. ૧૦
- બોત શરમાને જીવાખ, દીયા જીવ હે પિયારા;
એ સુન સુન મુમન, સોચ એતના સવારા. ૧૧

રે તુહી.

- મોખારિઝ ના કો' હોવડા, અખદુલાકે સંગ રે,
અખદુલાકે સંગ;
દુરીજન સખ ધરજીયે, રણમા કર બોત જંગ રે,
રણમા કર બોત જંગ. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૭ ૪ —

- બોત સાઅદકે બેટેકુ, ખજાસત આઈ;
જીવ પિયારા હે શરમા, એતી બાત રે આઈ. ૧
- તખ બોખતરીને ફેરકર, કહયા ભાગતા બે નાંહાં;
તો જીવ ના રેતા, તેરે તન રે માંહાં. ૨

અને રાસતી સુખન તુ, અખ રે જાને;
 અને મેરા કહ્યા, તુ સચ કર માને. ૩
 તો દેખ એ જીવાને, લીયા હે મેદાના;
 અને મોખારિઝ માંગતા, હે રે જાના. ૪
 તો જા તુ ઓસકે, સહી રે સામી;
 અને મોખારિઝ ઓસ સુ, તુ હોને નામી. ૫
 એ બોખતરીકા કંના, ઓસે ખુરા રે લગાવા;
 કે સાચદકે બેરેકુ, બોત ગુસ્સા રે ચલાવા. ૬
 બોખતરી એતા, કું કર ચલીયા;
 સો આપસકી ફેજ સુ, મોં રણુમા કરીયા. ૭
 તખ પાંચ સો અસવાર. થે ખાસ રે કહીયે;
 તખ ઓનુકુ લે નિકલા, રણુમા લહીયે. ૮
 સો પાંચ સો અસવાર સુ, આયા રે સામી;
 જાં થે રે રણુમા, અખદુલ્લા નામી. ૯
 તખ શેહઝાદેકી તરફથી, લોક મદદકુ આયે;
 દેખ અખદુલ્લા એકલે, એ બેગે રે ધાયે. ૧૦
 વે મહંમદ ઇખને, અનસ રે કહીયે;
 બી ઓસદ બીન, અખદ જે લહીયે. ૧૧
 બી ફીરોઝ ગુલામ, ઇમામ હસન હો કેરે;
 એ તીનું જા રણુમા, પોચીયે સવેરે. ૧૨
 એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
 અને એક કર કહો, દન ઓર રાતી. ૧૩
 રે તુહી

મુરીજનહાર પછાનીયે, હે ચાતા કરે વે કામ રે,
 હે ચાતા કરે વે કામ;
 દાસ હો રહીયે અનસદના, લીજે નેહ સુ નામ રે,
 લેજે નેહ સુ નામ. ૧૪

—:~:—

—૨ ૭ ૫—

- ત'મ ફીરોઝ ગુલામ થા, સો આધે આવ પડીયા;
અને બોખતરી સેતી, આવ મુકાબલા કરીયા. ૧
- ત'મ બોખતરીએ રીસ સુ, હમલા કીતા;
ત'મ ફીરોઝ નેઝે સુ, એસે ઉચા રે લીતા. ૨
- ત'મ અબ્દુલ્લાને ગુલામ, પાસથી નેઝા રે લીયા;
અને દુશમનુ ઉપર, હમલા કીયા. ૩
- એસદ ને મહમદ, પીછે એનુકે જવા;
સો અબ્દુલ્લાકે સેતી, તન આપકા પોચાવા. ૪
- ત'મ ફીરોઝને દેખા, સાહેબ આધે રે ચલીયે;
કે દુશમન સેતી. જા ધસ કર મલીયે. ૫
- એતા બુઝને ફીરોઝ, ફેર એનુ સાથ આયા;
સ'મ એકઠે હોને, હમલા કરાયા. ૬
- ત'મ પાંચ સો અસવાર, આર બેજાયે;
જે બોખતરી સાથ, વે આયે રે સોણાયે. ૭
- સ'મ માર કર પીછે, લશકરમા હીતે;
એસે મારે એતને, હે રણ જીતે. ૮
- ત'મ શીસ બીન રાબીએ, થા એકકા નામા;
વાં સવાર રે +સો-પાંચ-સુ, આયા રણકે હામા. ૯
- બોખતરીકુ આવકર, એને હીયા રે તાના;
ત'મ ફેજ લે ભાગા, ચાર તન આગે રે જના. ૧૦
- તાં ચાર તનું આધે, લે ફેજ રે બનાતા;
એતી તો શરમ, નાંહી મન રે લાતા. ૧૧
- સુનો બોખતરી સેતી, ખાત શીસને એ છીતી;
ધમામને સુનતે, એતી ચંત મન હીતી. ૧૨

રે તુહી.

ચાર તન સુ જ રણુમા, કીતા એસા જંગ રે,
 કીતા એસા જંગ;
 ગુલામે પાંચ સો અસવારકા, મારને કીતા ભંગ રે,
 મારને કીતા ભંગ. ૧૩

—: (૦):—

— ૨ ૭ ૬ —

સુનો બોખતરીને શીસકુ, એતા કંને ફેરાયા;
 ઓસકી ફેજ હો સેતી, સાથ આવ લાયા. ૧

* * * * *

વે શીશ હજર સુ, દોનુ મલકર આયે. ૨

યું હજરને આવ કર, ડાલીયા ઘેરા;
 અને ચાફં રે તનકુ, ઘેર લીયા રે સવેરા. ૩

તખ અખ્દુક્ષા શીસકે, ઉપર આયે;
 ઓસદ ને મોહમદ, સાથ રહે રે સોણાયે. ૪

એ આવને શીસ સુ, બોત કીયા રે જંગા;
 કે લશકર ઓસકા, માર કીયા રે ભંગા. ૫

અને ફીરોઝ થે આયે, બોખતરીકે સામી;
 તખ એકસો તીસ, મારે ચુન ચુન નામી. ૬

એતે ફીરોઝ તો જંગમા, હુવે ઘાયલ રે સોણાયે;
 તખ કદમ તો શેહઝાદેકે, તરફ રે ફેરાયે. ૭

તખ ઓસમાન મોસલી, એ દગા રે કીતા;
 સો કમરમા પીછેથી, આવ નેઝા રે દીતા. ૮

તખ ગિરીયે ફીરોઝ, ઝમીકે માંહાં;
 તખ ઘોડા ચલ ગયા, ડાડા રહેયા રે નાંહાં. ૯

તખ ફીરોઝને પિયાદે, હો ચંતા રે કીતી;
 ડાલ નેઝાકે હાથમા, શમશેર લીતી. ૧૦

એ સુન સુન ખાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૧
રે તુહી.

જે આવે સોહી કરે, આપ રખ રહેમાન રે,
આપ રખ રહેમાન;
ઓસથી છાના કુછ નાંહી, વે +કાદિર સખ પર માન રે,
વે કાદિર સખ પર માન. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૭ ૭ —

જમ ફીરોજે લીતી, હાથ શમશેરા;
તમ દુશમન માર કર, લે ઓસથી ઘેરા. ૧
તમ ઓસદ તો ફીરોજકી, મદદકુ આયે;
સો ખોખતરી સામી, એ બી આયે રે સોણાયે. ૨
ધસ ઓસદ તો આયે, જમજો પાસા;
સો દાવે રે આયે, દાવ કરને આસા. ૩
સો ધસને નેઝા, એસા રે લગાયા;
સો ઝલક દે સુસરા, કાઢા રે સોણાયા. ૪
તમ નેઝા તો ઓસદકે, હાથથી ગિરીયા;
સો તલવાર લે કર, સર કાઠનેકા કરીયા. ૫
તમ અરજોક હાશમકા, બેટા રે કહીયે;
આને ઓસદકે ઉપર, ધાવ ડાલા રે લહીયે. ૬
તમ એકજ ધાવ સુ, શહીદ રે કીતે;
યું ઓસદ તો શહીદ, હુવે રે સોણીતે. ૭
અને અખ્દુલ્લા રહે થે, શીસકે સામી;
જંગ ઓસ સુ થે કરતે, લો રે સામી. ૮
જમ અખ્દુલ્લાને, ગુસ્સા તો ખાયા;
તમ શીસકા લશકર, આનુથી ભગાયા. ૯

દેખા ઓસદને ફીરોજ. હે ઘેરે માંહે આયે;
 તમ અબ્દુલ્લા ઓનુકી. ફેર મદદકુ બોલાયે. ૧૦
 આવ ઓસદકે બેરીકુ, એક ધાવ સુ ગિરાયા;
 અને બોખતરીકે ઉપર, ધાવ દુબ્બ લી કરાયા. ૧૧
 તમ ભાગા લી લશકર, બોખતરી કેરા;
 એ સુત સુત મુમત. ચંત દીયા સવેરા. ૧૨
 રે તુલી.

બોખતરી શીશ ભાગીયા, લશકર લે કર જાયે રે,
 લશકર લે કર જાયે;
 ચું અબ્દુલ્લા મદદકુ, ધસ કર બેગે આયે રે,
 ધસ કર બેગે આયે. ૧૩

—:~:—

—૨ ૭ ૮—

તમ અબ્દુલ્લાકુ ઓસદ. હુએ શહીદ દેખાયે;
 સો દુરીજન માર કર, દુર અનુથી ભગાયે. ૧
 લી ઓસદકે આગે, દેખા ફીરોજ હે ગિરીયા;
 સો ચંતા હે સેતી, નજર પરીયા. ૨
 તમ અબ્દુલ્લાને ફીરોજકા, હાથ ખેંચ રે આચાયા;
 અને ઘોડેકે ઉપર, અસવાર કરાયા. ૩
 તમ ઓસકુ બોલા કર, અબ્દુલ્લા ચલીયે;
 તમ ઘોડેકે કિતનેક, કદમ રે ભરીયે. ૪
 તો ઘોડા તો ડાડા. રેતા અડકતા;
 લાગે દો સો તીર, તનકે માંહાં. ૫
 અને પિયાસા થા બુખા, બોત રે દંતા;
 લી અસવાર હુવેડ, દો રે તંના. ૬
 ઓસ કાજે ઘોડેકી કુવત રે ગહી;
 તમ ઘોડા ગિરીયા, રણ માંહે સહી. ૭

ત'મ અખદુલ્લા તો પિયાદે,	હુયે રે કહીયે;	
અને ફીરોઝકુ ઉતારે,	ધોંથી લહીયે.	૮
ત'મ ચચા રે ઓનુકે,	આયે રે જાનો;	
સો ઇખને અલી,	પોચીયે માનો.	૯
સો ભતીજકુ પિયાદે,	દેખ ચલ કર આયે;	
આપ ઉતરને અખદુલ્લા,	અસવાર કરાયે.	૧૦
યું અખદુલ્લા તો અસવાર,	હો કર ચલીયે;	
અને ઇખને અલી,	પિયાદે ચલ મલીયે.	૧૧
અને ફીરોઝકુ ઓનુને,	સાથ રે લીતા;	
એ સુન સુન મુમન,	ચંત એતના લીતા.	૧૨

રે તુહી

સુરીજનાદાર પછાન કર,	રાખા એકજ ચંત રે,	
	રાખા એકજ ચંત;	
તકલીર નાંહી મટના,	લોકર ચલો નચંત રે,	
	લોકર ચલો નચંત.	૧૩

—:~:—

— ર ૩૯ —

ત'મ ફીરોઝ તો ગિરીએ,	ઓસલી કામા;	
અને શહીદ તો હુવંદ,	લે રખકા નામા.	૧
ત'મ સાઅદકે બેરેને,	તારીફ ફીરોઝકી કીતી;	
સો જેસી જંગાઈ,	ઓને દેખ કર લીતી.	૨
ખા *સુ રે ખુદાકી,	એતના આખા;	
એક હુંટ રે પાની,	ફીરોઝ જે પાતા.	૩
તો લશકર મેરેકુ,	એક ખસ થા જુવાના;	
એસા જંગાઈ કરતા,	એસે દેખને પછાના.	૪
કે એકસા તીસ,	આને નેઝે સુ મરાયે;	
સો સાઅદકા બેટા,	કેવે લેખમા આંચે.	૫

અને તલવાર સેતી, ખીસ કીચે રે ફના;
 એ સાઅદકે બેરેને કહેયા, સુનો રે જીવાના. ૬
 જમ તો શહાદત, ફીરોજે પાધ;
 તમ અમદુલ્લાને ઓનુક, રકત રે આધ. ૭
 તમ દોનુ એ રાએ, ભર ભર નંના.
 સો ચચા ભતીજ, રણ રે મેના. ૮
 તમ અમદુલ્લાને ચચાકુ, ફેર એતના આખા;
 મેં જતા હું રણમા, ફેર રે દાખા. ૯
 તમ તવકલ ધલાહી, કર અમદુલ્લા આયે;
 સો ફેરને મેદાનમા, આયે રે સોણાયે. ૧૦
 આવ રણમા મોખારિજ, તલમ રે કીતા;
 કની સામી રે અનુકા, સાચ મન ના દીતા. ૧૧
 તમ સાઅદકે બેરેને, એસા ગુસ્સા રે કીયા;
 કહયા લોક કુ સહે, તમારા છયા. ૧૨
 બહબજકા બેરા, આયા યુસુફ રે જાના;
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના આના. ૧૩
 રે તહી

કે ફરજદ ગુલસે નળીડોક, આવ રોકા મેદાન રે.
 આવ રોકા મેદાન;
 જે આવે સોહી કરે, આપ રમ રહેમાન રે.
 આપ રમ રહેમાન. ૧૪

—: (૦):—

— ૨૮૦ —

તમ યુસુફને આવ કર, નેઝા રે ચલાયા;
 સો શહાદે અમદુલ્લા, કે સીને પર આયા. ૧
 તમ ઓનુને નેઝકા, ચુકાયા ઘાવા;
 ઘાવ ચુકાને યુસુફ, દીયા રે દાવા. ૨

= ભ.સા.

સો નેઝા ખેંચ કર, હલકમા મારા;
 સો સુસરા આરપાર, ઓધર રે કરા. ૩
 યું ઓસે નો ઘોઠેથી, તુરત ગિરાયા;
 અને ગિરતે જીવ, ગયા રે સોણાયા. ૪
 તખ યુસુફકા બેટા, તારક રે નામા;
 વે ખાપકુ મુઆ દેખા, ધસ આયા રણુ ડામા. ૫
 આવ અખ્દુલ્લાકે સામી, ઓને ઝોખાં રે ચલાહી;
 સો આપસ હો જંસી, ખાત રે ખનાહી. ૬
 તખ અખ્દુલ્લાને હમલા, ઓસ પર કીતા;
 અને ધાવ નો નેઝેકા, કીયા રે સોણીતા. ૭
 તખ તારકને શમશેર સુ. નેઝા રે કટાયા;
 અને અખ્દુલ્લા ઉપર, ધાવ કરના આયા. ૮
 તખ મુખારક હાથમા, હાથ તારકકા લીતા;
 અને પકડને ઝટકા, એસા રે હીતા. ૯
 કે હાલકે દુટે, અને ગિરી શમશેરા;
 ફેર કમર નો પકડી, *દુજી-રે-બેરા. ૧૦
 ખુખ પકડને જમીંમા, એસા રે પછાણ;
 કે ભુકા ભુકા હુવણ, ઓસકે હાણ. ૧૧
 યું જમીંમા ગિરતે, ગયા રે જીયા;
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના હીયા. ૧૨
 રે તુહી.

ફરજંદ બાલે નખીકે, ઝુઝે રણુકે માંયે રે,
 ઝુઝે રણુકે માંયે;
 એકકુ માર ફના કર, ચલ દુજે પર જાયે રે,
 ચલ દુજે પર જાયે. ૧૩

— (*) —

—૨૮૧—

યું અબ્દુલ્લાને તારકકુ, ફના રે કીના; ૧
 લી ખાર રે આદમી, મારે સોણીના.
 લી ફેજકી તરફ, મોં રે ફેરાયા;
 દોરીજન કેરા લશકર, માર +ખેરા રે ડલાયા. ૨
 એતી જંગાઇ કરને, આયે શેહઝાદેકે પાસા;
 સો પાણી હો કેરી, મન ધર આસા. ૩
 યા ચચા =અતશ અતશ, કરને આખા;
 હું મેં પિયાસા રે પિયાસા, કર રે દાખા. ૪
 વાએ નેનુકી શેહઝાદેને, કહયા રોશનાઇ;
 વાએ સરવર સીને, કર ખાત રે ખતાઇ. ૫
 અમ પાણી તો તમુકુ, દાદા તમારા પિલાવે;
 એ શેહઝાદેને આખા, ખાલ રે સુનાવે. ૬
 એ ખશારત તો અબ્દુલ્લાને, સુન કર લીતી;
 અને મેદાનમા આયે, ફેર ખાત રે સોણીતી. ૭
 તમ હજર પોંચે, વો લે અસવારા;
 અનુ અબ્દુલ્લાકે સામી, સોચ જંગકા સવારા. ૮
 ઓનુ એકમાર આવકર, હમલા કીના;
 તમ તીરકે ધાવ, પેલે રે સોણીના. ૯
 ખોત ઝખમી હુવે, રહે ઓસ ડમા;
 તમ હમલા કીયા લેને, *કનારેકે કમા. ૧૦
 તમ દુશમનુ નિકલને, દીયે રે નાંધાં;
 એ સુન સુન મુમત, રાખા દલકે માંધાં. ૧૧
 રે તુહી.

*અનંત =સકને આપ હે, બુઝો સુરીજનહાર રે,
 બુઝો સુરીજનહાર;
 વે આયે સોહી કરે. વે કરે હે મીતકુ પિયાર રે,
 વે કરે રે મીતકુ પિયાર. ૧૨

—:~:—

— ૨ ૮ ૨ —

તખ	અખાસ	ઇખને,	અલી	રે	કહીયે;	
અનુ	ઓરમાઇ	અનુકે,	ભાઇ	રે	લહીયે.	૧
એ	દોનું	શેહઝાદે,	મદદકુ	આયે;		
સો	ભતીજેડી	મદદકુ,	આયે	રે	સોણાયે.	૨
તખ	પાંચ	રે હજર,	ભાગે	રે	અસવારા;	
આવ	આપ	અખદુસ્લાકો,	પોયે	બોત	કરને ધ્યારા.	૩
તખ	અખદુસ્લાકુ	નિકાલ	કર,	એક	કનારા લીતા;	
બોત	અખદુસ્લા	ઝખમી,	થે	હુયે	રે સોણીતા.	૪
થે	xહલુવે-હલુવે,	અલતે			કહીયે;	
ફીહાન	બીન	ઝહીર,	નામ	એકકા	લહીયે.	૫
ઓને	પીછે	સુ	આવકર,	દીયા	છાના દાવા;	
દો	ખબુકે	બીચમા.	આવ	હાયા	ધાવા.	૬
તખ	ધોટે	હો	સેતી,	તલે	રે આયે;	
યું	અખદુસ્લા	શહીદ,	હુવે	રે	સોણાયે.	૭
જખ	અખાસને	ફેરકર,	દેખીયા	નેના;		
બેગે	ફીહાનકુ	મારા,	ધસ	રણુકે	મેના.	૮
તખ	સામર	રે બેટા,	ફીહાન	કેરા;		
ઓને	અખાસકુ	નેઝા,	ચાયા	હાલના	સવેરા.	૯
તખ	આનુન	આયે	આવ,	મારી	શમશેરા;	
યું	ઝટકા	હાલ	કર,	પાર	કીયા રે દેરા.	૧૦
	*	*	*	*	*	*
ફેર	અખાસને	ધસ	કર,	પુરા	કીયા રે સવેરા.	૧૧
તખ	આને	અખાસને,	ભતીજ	ઓચાયે;		
સો	અખદુસ્લાકુ	લેકર,	પાસ	શેહઝાદેકે	આયે.	૧૨
તખ	શેહઝાદેને	દેખતે.	નેનું	ભરીયા	પાની;	
એ	સુન	સુન	મુમન,	બોત	એતની જની.	૧૩
			રે	તુહી		

અમદુલ્લા લે કર. આયે શેહઝાદે પાસ રે,
 આયે શેહઝાદે પાસ;
 તમ ઝાર ઝાર રોહીએ, બોત બોત નેહકી આસ રે.
 બોત બોત નેહકી આસ. ૧૪

—: (૦):—

— ૨ ૮ ૩ —

ખ ર હા.

સુખહાન ખાલક આપ હે, પાકી હે ઓસકી જાત રે;
 કામ તો વે આતા કરે, સહી કર બુઝને બાત રે. ૧
 ફરઝંદ પિયારે નબીકે, ગિરીયે રણકે માંયે રે;
 તરસે તો સુકી જીભ થી, પાણી ના પીને પાયે રે. ૨
 બેટ તો ધમામ હસનકે, અમદુલ્લા સુના નામ રે;
 ગુલામ ગુલસે, તરસે રહે વે રણકે કામ રે. ૩
 માતા તો ઝુરે દુઃખ સુ, હાઠા નીર ભરા મેંહ રે;
 ખુબી તો ફરઝંદ કેરડી, દેખ દેખ ઝુરે દેહ રે. ૪
 હાયા તો ગરજ દુઃખ ભરા, નેનું ભરા નીર રે;
 ફરઝંદકા દુઃખ લાગીયા, હોવે ના તલ બી ધીર રે. ૫
 અહલ બેત તમ રોએ સહી, નેનું તો ઝાર ઝાર રે;
 અમદુલ્લા કેરે નેહ સુ, રોએ તો કરને પિયાર રે. ૬
 ભાઈ તો નેને ટળવળે, કાસમ જનુકા નામ રે;
 ભર ભર નેના રોહીયે, કરમલા કેરે કામ રે. ૭
 આંસુ તો ઝાર ઝાર ચઢીયે, આયે શેહઝાદે પાસ રે;
 બેગે તો આયે ધસ કર, કાજ રજકી આસ રે. ૮
 સુના શેહઝાદે સાહેબ, માજકુ રજ દોને સહી;
 બેર મેં દેખુ ભાઈકા, બાત તો એ કાસમે કહી. ૯
 તમ શેહઝાદેને ના કહી, બોતરા ફરમાઈયા;
 હલ દુઃખ ખાહલ છાહીયા, વે છોયા કરને રાખીયા. ૧૦
 શેહઝાદેને બોત રધન કીયા, નેનું તો ભર ભર નીર રે;
 નેનું તો કાસમ દેખતે, હોવે ના હલકુ ધીર રે. ૧૧

—:~:—

— ૨૮૪ —

- સુનો ભતીજેને ચચા, પાસ ખાત રજ રે મંગાઈ;
પણ શેહઝાદેને રજ, ના રે દલાઈ. ૧
- તખ કાસમને ફેર ફેર, અરજ રે કીતી;
પણ શેહઝાદેને નાકી, નાહી કહી રે સોણીતી. ૨
- તખ હાથ આવ પકડા, કાસમકી માતા;
ખેંચ તંબુમા લે ગહે, એસા રે સોણાતા. ૩
- સો રંધન કરને, માતા કાસમકી આહે;
અને કાસમકુ ખેંચકર, ખીમેમા ખાહે. ૪
- તખ ઇમામ કાસમકુ, એક ખાત યાદ આઈ;
જે અનુકે ખાવાને, થી કીતી રે અગાઈ. ૫
- સો તાઈતિ રે લખકર, થા ખાબુકુ ખંધાયા;
અને ઇમામ કાસમકુ, થા એતના ખતાયા. ૬
- કે જમ તો મુશકિલ, પટે તમુકુ કામા;
તખ દેખીયો એ તાઈતિ, ખોલ એસ રે કામા. ૭
- પછે તાઈત જેમા જેસા, લખા રે જનો;
તખ વેસા રે કામ. તમ કીજીયો માનો. ૮
- તખ ઇમામ કાસમકુ, યાદ આઈ વે ખાતા,
તખ તાઈત ખોલકર, ઓનુ પઢા રે સોણાતા. ૯
- થે તાઈતમા લખીયે, નસીહત બેના;
વે કાસમને ખોલકર, સખ દેખા રે નેના. ૧૦
- એ સુન સુન ખાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૧
- રે તુહી.

ખાનુ બધે ઇમામ કાસમકુ, લખા થા ખાંધા જન રે,
 લખા થા ખાંધા જન;
 સો નસીહત થી લખી સહી, ઇમામ હસને માન રે,
 ઇમામ હસને માન. ૧૨

—:~:—

—૨ ૮ ૫—

માંહે લખા થા કે ફરજંદ, હું નસીહત કરતા;
 સો શહાદત કેરી, ખુબી મન હું ધરતા. ૧
 જમ તમારે ચચા, ઇમામ હુસેન રે કહીયે;
 અને ભાઇ તમારે, ઓનુ સાથ રે લહીયે. ૨
 જમ કરખલા માંહે, દુઃખ પાવે રે અનેરા;
 કે +શામી ને કુફી, પાત્રે ઓનુકુ ઘેરા. ૩
 તમ તો જીવ લી તમારા, હે ફના રે કરના;
 એ નસીહત ફરજંદ, સહી મન ધરના. ૪
 જો ખાનેરા ચચા, મને તમુકુ કરાવે;
 અને રણ માંહે તમુકુ, ના જને રે દસાવે. ૫
 તો કિસી રીતે તમના, રહીયો નાંહાં;
 જીવ ફિદા રે કીજીયો, બેગે જ રણ માંહાં. ૬
 એ ખાત હે ખુબી, આકેખત કેરી;
 બેટા નસીહત મેરી, ચંત દીજીયો સવેરી. ૭
 થી નસીહત ઇમામ, હસને લખાઇ;
 સો ઇમામ કાસમને, પદ ખાત સખ પાઇ. ૮
 સુનો દીન કેરે ભાઇ, થી એ પેલી રે આગાહી;
 કુછ ઇમામ સુ જંગઝી, ખાત થી ના છોપાહી. ૯
 એસી ઇમામકી કરામત, સહી રે જનો;
 એ જંગ કેરી ખાત, ના થી છાની રે માનો. ૧૦

પણ હુયે થે રાજી, હુકમ રખ હો કેરા;
એ સુન સુન મુમન, ચંત દીયા સવેરા. ૧૧

રે તુહી

મમામકુ આગમ જાણથી, કરખલામા હોયે કતાત રે,
કરખલામા હોયે કતાત;
પણ રાજી હુયે હુકમકે, ના કહયા કિસીકુ હાલ રે,
ના કહયા કિસીકુ હાલ. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૮ ૬ —

મમામ કાસમને કાગજ, સખ પઢીયા સોણીતા;
તખ આવકર શેહઝાદેકે, હાથમા દીતા. ૧
તખ શેહઝાદે તો દેખને, રોયે ભર ભર નેના;
જખ ભાઈ હો કેરે, સોણીયે બેના. ૨
એતા રોકર કહીયા, સુનો ચચાકે જ્યા;
તમુ નસીહત કેરા, સાચ મન હે દીયા. ૩
તો મોજકુ બી નસીહત, હે ભાઈ કેરી;
તો વેસા કામ, મેં બી કહું રે સવેરી. ૪
કે ભાઈને મોજકુ, થા એતા ફરમાયા;
થા તમારા નિકા, મેરી બેટી સુ બતાયા. ૫
એતા કે હાથ પકડકર, તંબુ માંહે આયે;
આવ એનુનં અખબાસ ભાઈ, દોનુ રે બોલાયે. ૬
અને બીબી જૈનખ, શેહઝાદેકી બેના;
વે બી બોલાને બેઠાયે, એસ નિકાકે મેના. ૭
અને કાસમકી માંકુ, પાસ બેઠાયે સોણાયા;
તખ કાસમ સુ નિકા, લે બેટીકા કરાયા. ૮
પછે શેહઝાદે તો તંબુથી, આયે રે બારા;
કે ભતીજેકા ×બિયાહ, કીયા બોત રે પિયારા. ૯

તખ કાસમ તો ઝાર ઝાર, રેચે ભર ભર નેના;
હલ મોખારિઝને અવાઝ, હુઆ લશકર મેના. ૧૦

તખ કાસમ તો ઓરતકા, હાથ છોડા દે ચલીયે;
અને તંબુકે ખાર, બેગે નિકલીયે. ૧૧

એ સુન સુન ખાતી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૨

રે તુહી.

નિકાહ કીયા ઓસ રણમા, અને કાસમ નિકલે ખારરે,
કાસમ નિકલે ખાર;
સો રણ માંહે જા જુઝને, બેગે ભયે અસવારરે,
બેગે ભયે અસવાર. ૧૩

—: (૦):—

— ૨૮૭ —

અહલ બેતને રધન, તખ બોત રે કીતા;
એ બિયાહ કેરા અફસોસ, બોત મન રે દીતા. ૧

ચું ગુરખત સેતી, નેનું ભરીયા પાની;
બોત દરદ લગાયા, બોત સહી રે જાની. ૨

* * * * *

તખ કાસમ તો રજ, માંગ જંગ માંહે આયે. ૩

અને શાએરી કરને, બેતાં રે પઢાઇ;
સો ફિરાકકે બયાન, સેતી રે સોણાઇ. ૪

તખ ઓચક રે ઘોડા, ઘણા રણકે માંહાં;
તખ દુશમન અમન, પાયા રે નાંહાં. ૫

કહી સર તો તનથી, જુદે રે કીતે;
કહી દુશમન લેકર, ધુલ માંહે દીતે. ૬

એતા જંગ કર ફેર, આવ લીયા રે મેદાના;
અને મુખારિઝ તલખ, કીયા રે જાના. ૭

તખ કોહી તો ઓનુકે, ના આયા રે સામી;
કે મુખારિઝ હો કર, કોહી હુઆ ના નામી. ૮
તખ કાસમ તો ઘોરેકુ, ચલા કર આયે;
આયે ખરાખર સાઅદકે, બેટેકે સોણાયે. ૯
કયા ઉમર તેં ઘોરેકુ, હે પાણી રે હીના;
તખ હા કહયા સાઅદકે, બેટેને સોણીતા. ૧૦
તખ વાચે કહયા સાઅદકે, બેટે તુજ તંના;
તું હે ઘોરેકુ પાણી, હેતા રાત ઓર દંના. ૧૧
એ મુસલમાની કેરા, હે દાવા રે કરાતે;
અને ફરજંદ નબીકે, કુ હે પિયાસા રખાતે. ૧૨
રે તુહી.

કાસમ બેટે સાઅદકે, મેણા દીયા આવ રે,
મેણા દીયા આવ;
એતા શહીદકા જીવ, કહયા તુ કર આવ રે,
કહયા તુ કર આવ. ૧૩

—:~:—

— ૨૮૮ —

ખરહા.

કાસમ નિકાહ બાંધ કર, આયે તો રણુકે કામ રે;
તનકુ તો યું ફના કીયા, મન કીયા લે જંગકા કામ રે. ૧
ખુબી થી અંતકી ખુજતે, દુનિયા ના ધરતે મન રે;
ગુલ સે ફરજંદ નબીકે, ફના કીયા આવ તન રે. ૨
લીતે તરસકે જીભ સુકે, તન પાવે દુઃખ રે;
એસે તો આવ ઘેરે પડે, દીયા ના દલ સુખ રે. ૩
સાઅદકે બેટેકુ આખીયા, તરસે હે નાને બાળ રે;
ધસ કર ઘોણ ચલાયે કર, પિયાસે આયે જેસા હાલ રે. ૪

અહલ બેત તરસે ટળવળે, સુન તુ બાત રે; ૫
 ફરજંદ રણમા નબીડિકે, તરસે રહે સખ બત રે.
 સુન સુન બેટે સાઅદકે, આવે જાં કિયામત હન રે; ૬
 મું હે દિખાના નબીકુ, સુન રાખને એ મન રે.
 શરમાવસી તુ દેખને, સુન સુન એ સહી બાત રે; ૭
 તરસે રહે રણમા સહી, નબીકે ફરજંદ બત રે.
 કાસમ હોઝ સુકને, એતને તો કેહને બેન રે; ૮
 અહલ બેત ઝુરે આંસુડિ, દેખ દેખ કાસમકુ નેન રે.
 કહયા યા ઇલાહી તુ, ચાતા કરે રહેમાન રે; ૯
 તરસકે લીતે બાળ થે, હુએ થે સખ +આધાન રે.

—:~:—

—૨ ૮ ૯—

જમ કાસમને સાઅદકુ, કહી તરસકી બાતી: ૧
 સખ તરસે હેં રહે, અહલ બેત કેરી બતી.
 હે લડકે ને બાલકુ, બાત તરસ લગાધ; ૨
 જીવ હોઠું પર આયા, એતી ખમર બતાધ.
 અને તેં તો પાણી, હે મને રે કીતા; ૩
 એ સોચ તો કેસા, હે દલ રે દીતા.
 તો દેખ હે રે આવતા, બેગે કિયામત હંતા; ૪
 તુ શરમાવે સહી, આસ હનકે મેના.

* * * * *

તુ મુસતુફા પાસ, કેસા જવામ કરાવે. ૫
 તમ શરમ તો તુજકુ, આવે કે નાંહાં;
 સુન સાઅદકે બેટે, ખુઝ મનકે માંહાં. ૬
 જમ ઈમામ કાસમને, એતી બાત રે કહી;
 તમ સાઅદકા બેટા, સુન રહયા ચુપ સહી. ૭

+ બેશુધ્ધ.

તખ જવાખ તો સુનકર, એતે કછુ હે ના દીયા;
 અને મોં તો લશકર, તરફ રે કીયા. ૮
 કહયા જનતે હો તમના; એ હે અસવાર આયા;
 એ ઇખને હસન, નામ કાસમ સોણાયા. ૯
 તમે એક ઓસ પર, કો' જહીયો નાંહાં;
 તમે એકઠે હોકર, લેઓ ઘેરકે માંહાં. ૧૦
 યું સાઅદકે બેઠેને, હોકમ રે કીતા;
 એ સુન સુન મુમન, અંત એતના દીતા. ૧૧

રે તુહી

વે ચાતા આપ કરે, એસા સુરીજનહાર રે,
 એસા સુરીજનહાર;
 ખદો મન રાખના, જિસમા રખકા પ્યાર રે,
 જિસમા રખકા પ્યાર. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૯૦ —

જખ કાસમકે સામી, કો' આયા રે નાંહાં;
 તખ તલ એક કોટે, રહે રણકે માંહાં. ૧
 તખ પીછે રે ફેર કર, તખુ પાસ આયે;
 સો ઝાર ઝાર રેતે, આયે રે સોણાયે. ૨
 તખ અહલ બેત રાયે, નેનું ભર ભર પાની;
 અને કાસમ બી રાયે, બોત બોત રે જની. ૩
 યું ટેરીથી વદા હો, ફેર કર ચલીયે;
 સો રણકી તરફ, કદમ રે ધરીયે. ૪
 બોત ફેજનુંકે ઉપર, આવ હમલા કીતા;
 બોત દુશમન મારે, એસા હે રે સુણીતા. ૫
 કે માર માર કહીયુંકે, ખાક ભેલે રે કીતે;
 અને ફેજકુ રે સખ, ભાન કર દીતે. ૬

તખ સાચદહે બેટેને, અરઝોકકુ બોલાયા; ૭
 લી ઓસકે બાપકા નામ, સાચદ થા સોણાયા.
 આવ ઝુઝનાર થા માઝી, શામમા કલાતા; ૮
 ઓસે સાચદહે બેટેને, મેણા દીયા રે સોણાતા.
 દસ હજર રે દીનાર, તુ હે ચઝીદકે ખાતા; ૯
 અને શામ માંહે આપસકુ, હે સિપાઈ કલાતા.
 તો આજ તુ મેદાનમા, બાર નાંહી કયું જતા; ૧૦
 અને કાસમકે સાથે, ના કયું જંગ રે કરાતા.
 કહયા *મોનાસિખ નાંહી, એ તમુકે કેના; ૧૧
 એતા અરઝોકે કહેયા, જખ દીયોને મેના.
 કે લડકે સાથ, કયા મેં કરું રે લડાઈ; ૧૨
 એ સુન સુન મુમન, દલ ચંતા એ આઈ.

રે તુહી.

અરઝોકકુ બેટા સાચદકા, કેતા હે જંગકા કામ રે.
 કેતા હે જંગકા કામ;
 અરઝોકને *ગુમાનમા, ખુખ ખુઝ આપકા નામ રે.
 ખુખ ખુઝ આપકા નામ. ૧૩

—: (૭):—

— ૨૯૧ —

તખ અરઝોકે કહયા, મેરી મોનાસિખ નાંહાં; ૧
 મોજે મેજતા હે લડકેકે, મુકાબલે માંહાં.
 હજર અસવાર, મોજે સામી રે મેજવે; ૨
 તો દલ રે મેરેમા, અજખ રે ના આવે.
 તખ સાચદહે બેટેને, પોકારને આખા; ૩
 તુ રાખને ઝોખાંકુ, એતના દાખા.
 એ લડકા હે બેટા, હસન કેરા; ૪
 મુસતુફકા નવાસા, તુ સુન રે સવેરા.

અને મુરતઝા અલીકા, ફરઝંદ હે સહી;
 સાઅદકે બેટેને, ખાત એ કહી. ૫
 એસા થા કે મોજકુ, ખાત કરતા નાંહાં;
 બે તરસ ના લાગી, હોતી એસ તન માંહાં. ૬
 અમ ઝોખાંન છુપા કર, બ તુ એસકે સામી;
 બે હાશમી હે આયા, અસ રણુમા નામી. ૭
 બી xટુક-ટુક મેરે, બેટે સાઅદકે કરાવે;
 સામી એસકે ના બહુ, અરઝોકે હે બતાવે. ૮
 પણ બેટે તો ચાર, હેં રે મેરે;
 વે ઝોરાવર એકથી, એક હે અનેરે. ૯
 મં એસમાથી એકકુ, કહે તો બેજહુ;
 એસ લટકે હો કેરા, સર યું રે મંગાહુ. ૧૦
 એતી સાઅદકે બેટેકુ, કહી અરઝોકે ખાતી;
 એ સુન સુન મુમન, કહયા દન ઓર રાતી. ૧૧
 રે તુહી.

બે ચાવે સાહી કરે, એસા અપના રમ રે,
 એસા અપના રમ;
 રણુ માંહે ઘેરે પેટ, ફરઝંદ નબીકે સમ રે,
 ફરઝંદ નબીકે સમ. ૧૨

—:~:—

— ૨૯૨ —

એતા કુકર બેટા, બટા રે બોલાયા;
 આપ એાતરને એસકુ, સા અસવાર કરાયા. ૧
 અને આપકી તલવાર, એસે કમરે બંધાધ;
 યું અરઝોકે બેટેકુ, બેજ ખાત રે સોણાધ. ૨
 અને ઝરર રે પેનાકર, ડાલી ઝલમ સોણાતી;
 એસા લોહેઝા ગોલા, હો આયા ખાત હે સોણાતી. ૩

x ટુકઝા. ટુકઝા.

એસા હોને સામની, આયા રણુકે મેંના;
 કુછ ફિકર રે કીતી, દેખ કાસમને નેંના. ૪
 વે અવાજ રે કર, ધસ પાસ રે આયા;
 તખ કાસમને ઓસે પર, નેઝા રે ચલાયા. ૫
 તખ નેઝા તો ભુલે, ઓને ચુકાયા શીશા;
 નેઝા ડાલને તલવાર, કાઢી કરને રીસા. ૬
 તખ અરઝોકકે બેટેને, બી નેઝા રે ડલાયા;
 વે બી તલવાર કાઢકર, સામી કાસમકે આયા. ૭
 આવ મોખારક શીશ પર, ઓને ધાવ રે કીતા;
 તખ સૈયદને ઝટકા, ઢાલ પર લીતા. ૮
 લે ઢાલ પર ઝટકા, વાર સૈયદે કરાયા;
 સો સરકે ટુકડે, માર કીયે રે સોણાયા. ૯
 તખ ઓને ફેર કર, કીયા રે ધાવા;
 ઢાલ સૈયદકી કાટને, લાગા હાથકુ સોણાવા. ૧૦
 તખ હાથ તો ઝખમી, હુઆ રે સોણીતા;
 એ સુન સુન મુમન, ચંત એતના હીતા. ૧૧

રે તહી

બેટા અરઝોક કેરડા, કરે સૈયદ સુ જંગ રે,
 કરે સૈયદ સુ જંગ;
 શરમ નાંહી આતી ઓસે, તને ભરીયા દુરીજન રંગ રે,
 તને ભરીયા દુરીજન રંગ. ૧૨

—:~:—

—૨ ૯ ૩—

તખ મોહંમદ અનસકા, બેટા જે લહીયે;
 સો શેહઝાદે લશકર, તરફ સુ કહીયે. ૧
 ઓને બુઝાકે શેહઝાદે પાસ, ઢાલ રે નાંહાં;
 અને ઝખમ હે આયા, ઓને હાથકે માંહાં. ૨

- એતા બુઝ ધસ જ કર, હાલ કાસમકુ દીતી;
અને પગડી ભી ફાટકર, દીતી રે સોણીતી. ૩
- તખ કાસમને પાટા, લે હાથકુ બંધાયા;
અરઝોકકે બેટે પર, ફેર ગહે રે સોણાયા. ૪
- અરઝોકકે બેટેને, ફેર હમલા કીતા;
એને ઘોરેથી ગિરીયા, આઘે રે સોણીતા. ૫
- તખ સર તો ખોલા, હુઆ ગિરતે સહી;
થે બાલ બેડે શીશમા, એસી ખખર રે લહી. ૬
- તખ કાસમ તો, ધસ કર ગહે;
અને બાલ એસ શીશકે, ખેંચ હાથ માંહે લહે. ૭
- અને ઘોરેકુ લેકર, મેદાન રે કુદાયા,
જ હાટકે, એસકે, બાન સુરમા કરાયા. ૮
- યું રણ માંહે ખેંચતે, ગયા નિકલ સર જ્યા;
તખ તલવાર એસકી, લીતી કાસમે સોણીયા. ૯
- ફેર ખરછી આપકી, હાથ રે કીતી;
ફેર મેદાનમા ઠાટે, રહે બાત રે સોણીતી. ૧૦
- ફેર રણ માંહે મોખારિઝ, તલખ કરાયા;
એ મુનતે મુમત, દલ એતના આયા. ૧૧

રે તુહી

- બેટા અરઝોક કેરડા, આયા રણકે હામ રે,
આયા રણકે હામ;
એસકુ માર ફના કીયા, અરઝોક જસકા નામ રે,
અરઝોક જસકા નામ. ૧૨

— (*) —

— ૨ ૯૪ —

- દેખા જખ અરઝોકકે, બેટેકા હાલ આપ નેના;
કે ખુવારી હે મેતી, મારા રણકે મેના. ૧

થા એ સાથ બેઠા દુબ, નંના એ રે જના; ૨
 વે રોને રે લાગા, દુઃખ ભાઈ મન આના.
 અને રજા હો બના, ચલ આયા રે મેદાના; ૩
 સો સૈયદકે સામી, આયા રે જના.
 આવ સૈયદકે આડે પાસ, ઘોડા રે ફેરાયા; ૪
 અને ઝાબાંકે ઉપર, એતા કેના રે લાયા.
 કહયા *ના-તરાસ મારા, તેં એસા રે બુવાના; ૫
 જે શામકે મુલકમા, થા સબુને જના.
 કહયા સૈયદને, દુશમન રે બાતી; ૬
 તેરે ભાઈકુ પોચાઉં, મેં તેરી રે જતી.
 એતા કેકર હમલા, સૈયદને કીતા; ૭
 અને ધાવ તો નેઝેકા, એસા રે દીતા.
 કે એક રે પાસથી, મારા *સોસરા કહયા; ૮
 યું એસે લી મારકર, ભુ માંહે ગિરાયા.
 સુનો મોખારિજ તલખ, ફેર સહયદને કીતા; ૯
 અને રણકા મેદાન, ખુમ પકડને લીતા.
 તખ તીજ રે બેઠા, અરઝોક ફેરા; ૧૦
 ધુલ સર માંહે બા કર, જમા ફાડા રે સવેરા.
 એને બાપકે પાસ, આવ રજા રે મંગાઈ; ૧૧
 તખ અરઝોકે એસકુ, ના રજા રે દલાઈ.
 કે અરઝોક એસકુ, બોત નેહ સુ આતા; ૧૨
 એ સુન સુન મુમન, કહયા દન આર રાતા.
 રે તુહી.

તરસે ફરઝંદ નબીઉંકે, આવ ઝુઝે રણ માંયે રે,
 આવ ઝુઝે રણ માંયે;
 કો' રખ બના મદદકુ, પોચનહાર નાંયે રે,
 પોચનહાર નાંયે. ૧૩

—: (૦):—

— ૨૬૫ —

સુનો તીજ રે બેઠા. અરઝાક કેરા;
 ઓસે અરઝાકે રણમા, જને દીયા ના સવેરા. ૧
 વે બાપ રજા બના. શેર કરને આયા;
 સા સમયદેકે સામી. આયા રે સાણાયા. ૨
 ધમામ કાસમકે સામી. આવ ઝાખાં રે ચલાઈ;
 *ના-સાજ રે બોલા, એસી બાત રે સાણાધ. ૩
 વે સમયદને બોલ, કાન ના લીતા;
 અને ધસ કર નેજા, ઓસે પેટમા દીતા. ૪
 યું ખુબારને ઓસકુ, ઘોરથી ગિરાયા;
 અરઝાક કેરી બેગે. નજર આયા. ૫
 તમ અરઝાકે ધુલ, લે સર માંદે બાધ;
 અને રણ માંદે જનેકી, તમ ચંતા મન આધ. ૬
 તમ અરઝાકે સંતકર, જર આનુ આના;
 અને રણ માંદે જનેકા, આને કીયા રે મંના. ૭
 તમ ચોથે રે બેઠેકે. બાપ નજર આયા;
 વે બાપકુ પુછે બના. ચલ રણ માંદે આયા. ૮
 વે ઘોર પર પોકાગતા, ચલા સૈયદકે સામી;
 જર ધમામ કાસમ, કહીયે નામી. ૯
 આને સમયદકે બરાબર, આવ બાતાં રે કીતી;
 પણ કાનુ માંદે સમયદે, વે બાત ના લીતી. ૧૦
 અને જંગ હો કેરી, તો તદબીર બનાધ;
 એ સુન સુન મુમન, ચંતા એતી આધ. ૧૧
 રે તુહી.

બું પતંગ ઝપાવે દીપક, યું ચલ ચલ આવે રણુરે.

યું ચલ ચલ આવે રણુ;

ઝુઝના કરઝંદ નખી સુ, નાંદે રાખા કુછ મન રે.

નાંદે રાખા કુછ મન. ૧૨

—:~:—

—૨૯૬—

- ઓને સૈયદકે ઉપર, આવ બરછી ચલાઈ;
 તમ શમશીર સૈયદે, એસી રે લગાઈ. ૧
 કે હાથ તો જમણા, કાટ ભુ માંયે ગિરાયા;
 એ તે ચલ વે ભાગા, મોં પીછા રે ફેરાયા. ૨
 જમ ભાગ જ પોચીયા, જાં બાપ થા તાંહાં;
 એતે ઘોડે સુ ગિરીયા; જીવ રહેયા રે નાંહાં. ૩
 યું ફના કીયે એ રે ચારં, અરઝોક કેરે;
 જે ગુમાની થે આયે, સામી સૈયદ સવેરે. ૪
 તમ સાઅદકે બેટને, અરઝોકડુ આખા;
 દેખા હાશમી લડકા, યું કરને દાખા. ૫
 બોત ચાર બેટ મુએકા, ઓસે ચંતા થી આઈ;
 તો જીવામકી =સુધીયા, ઓસે ગહી રે ભુલાઈ. ૬
 તો સાઅદકે બેટકુ, કુછ જીવામ ના દીતા;
 અને ગુસ્સે માંહે રણકે, સામી મોં રે કીતા. ૭
 યું કમર રે બાંધકર, આયા સૈયદકે સામી;
 હુઆ અસવાર ઘોડે પર, જે નેતેજ રે નામી. ૮
 કે ખાવ હો સેતી, ઘોડા બાત થા કરાતા;
 એસા તારીફ માંહાં થા, જીખ રે સોણાતા. ૯
 એસે ઘોડા રે કુદા કર, આયા અરઝોક સામી;
 જે ઇમામ રે કાસમ, કહીયે નામી. ૧૦
 આવ અરઝોકે બાત કર, લીયા સૈયદકા નામા;
 એ xસંગહલ ॥બેઅનસાફ. તે કીયા રે કામા. ૧૧
 કે બેટ તો ચાર, તુ કીયે રે ફના;
 તમ સમયદને જીવામ, દીયા સુન એ મંના. ૧૨
 તુ બી ગુમાન તો બેટકા ખાયે ઓન સંગ જતી;
 એ સુન સુન મુમન, કહયા દન ચોર રાતી. ૧૩
 રે તહી

અરજોક મત ગમ ખાયે કર, બેટુંકુ મન આન રે,
બેટુંકુ મન આન;
સઘયદ કહે તુ જસી, એ ભી ઓનુ સંગ જન રે.
એ ભી ઓનુ સંગ જન. ૧૪

— (*) —

— ૨ ૯ ૭ —

જમ શેહજાદેને દેખા, અરજોક હે આયા;
એસે માઝી રે પણાકા, નામ શામમા સોણાયા. ૧
અને કાસમકે હલમા, કુછ =દેશત રે આધ;
એના બુઝને રખ પાસ. દુઆ શેહજાદે મંગાધ. ૨
સો ઇમામ કાસમકી, ફતે રે આહી;
અમ દેખને લાગે, સમ દોનુકી લગાહી. ૩
કે મુખારિજ સે દોનુ, રણ માંહે આયે;
એ તમાશા દેખના, લોક મન રે લાયે. ૪
તમ અરજોકે હમલા. કર નેઝા રે હલાયા;
તમ સઘયદને નેઝે સુ, વે નેઝા રે ચુકાયા. ૫
એસે ખાર રે ધાવ, ઓને નેઝેકે કીતે;
વે સઘયદને નેઝે સુ, સમ ચુકા કર દીતે. ૬
તમ અરજોકે ગુસ્સા ખા. નેઝા ઘોરેકુ લગાયા;
સઘયદ હુયે રે પિયાદે. ઘોરા ગિરીયા સોણાયા. ૭
તમ શેહજાદેને પિયાદે દેખ, ઘોરા રે બેજયા;
માહંમદ ખીન અનસને, લેયા બેગે રે પોચાયા. ૮
તમ સઘયદ હો અસવાર, ફેર હમલા કીતા;
પણ વાર રે સઘયદકા, વાદ ખાલી રે સોણીતા. ૯
ભી આમના સામની, ધાવ નેઝેકે કીતે;
વે સઘયદે ચુકાયે, સમ નેઝે સુ સુનીતે. ૧૦
તમ અરજોક નેઝા ઘાલ, તલવાર લેકર આયા;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના લાયા. ૧૧
રે તુહી

રમ આવે સોહી કરે, ખંદા રાખે આશ રે,
 ખંદા રાખે આશ;
 ના ગુમાન મન કીજ્યે, હોકર રહીયે દાસ રે,
 હોકર રહીયે દાસ. ૧૨

—: (૦):—

— ૨૯૮ —

તમ સૈયદ બી શમશેર, લીતી રે હાથા;
 અરઝાકે બેટકી, રાખી થી સાથા. ૧
 તમ તલવાર હાથ લે, નારા રે ઘણા;
 યું શમશેર લેકર, કહયા ઓસ હાલા. ૨
 આવ તુજે હું દેખું, તુ કેસા હે કલાતા;
 અને જંગકા અઝમ, કેસા મન હે ધરાતા. ૩
 કે નારા સૈયદને, એતી ખાત રે સાગ્રામ;
 તમ અરઝાકે નજરે, વે તલવાર આમ. ૪
 કહયા અરઝાકે અફસોસ, ઓસ તલવાર કેરા;
 કયુ તમને પામ, યું પુછા રે સવેરા. ૫
 તમ સમયદે આખા, તેરે બેટકી નિશાની;
 તેરે બેટકુ પોચાલા, તુજે ખાત કહી બની. ૬
 શમશેર ખાત તુજકુ, ઓસ સેતી રે ખતાહું;
 અને બેટું રે તેરુંકુ, તોજે બેગે રે પોચાહું. ૭
 એતા કેને સમયદને, ફેર રે આખા;
 તુ હે સિપાઈ કેલાતા, એતના દાખા. ૮
 અને તંગ તો ઘોડકા, ખુમ ખેચતે નાંહાં;
 અબી ઝીન સેતી ગિરતા, હે તુ જમીકે માંહાં. ૯
 તંગ અરઝાકે દેખને કાજ, મુના ખાંકા કીતા;
 તમ ધસને સમયદે, આવ સર પર દીતા. ૧૦
 તમ તરખુચ રીત, શીશ રે ગિરાયા;
 તમ શામકે લોકને, સખુ શેર રે કરાયા. ૧૧

અને શેહઝાદેકે લોકુને, તકબીર આખી;
એ સુન સુન મુમન, બાત એતની મન રે દાખી. ૧૨
રે તુહી.

બું તરબુચકુ હે ચીરને, ત્યું કાટા અરઝોકકા શીશરે,
ત્યું કાટા અરઝોકકા શીશ;
સો સૈયદને ચલ મારીયા. કરને બાત મન રીસરે,
કરને બાત મન રીસ. ૧૩

—:~:—

—૨૯૯—

ઓસ ઘોડે પર સકયદ, ભયે અસવારા;
આયે શેહઝાદેકે પાસ, બાત કરને પિયારા. ૧
સો શેહઝાદેકે પાસ, હંમામ કાસમ આયે;
અરઝોકકે ઘોડે પર, અસવાર હો સોણાયે. ૨
આવ પાસ રે ઉતર કર, આયે શેહઝાદેકે પાસ;
આવ રકામ રે ઉપર, ગિરે હો રે દાસા. ૩
કહયા ખુદાકી સુ એક ઘૂંટ, મેં પાણી રે પાહું;
તો દુશમનુ કેરા, દુર ગુમાન કરાહું. ૪
હે વખત રે પોચીયા, શેહઝાદેને આખા;
દાદા હોઝકૌસરકા, પાણી પિલાવે દાખા. ૫
અમ ગમ રે પાણીકા, દુર મનથી કરના;
મા તમારી હે રોતે, બેનકે હેર મન ધરના. ૬
તમ કાસમ તો રબ સુ, ફેર ખીમે પાસ આયે;
તમ મા તો ફેરાક સુ, બાત રોતે સોણાયે. ૭
કહયા વાયે બેટા, ખ્યારા મેરા;
કહયા વાયે તો આરામ, મેરે દલ રે કેરા. ૮
તુ દીદાર તો મોજકુ, નાંહી કાએ રે દેખાતા;
અને ચોરત બી રોએ, બાત સુની એ બાતા. ૯

એતા સુનતે કાસમ, ખેમે માંહે આયે;
 અને કદમ હો માકે, શીશકુ લગાયે. ૧૦
 ફેર મલતે રંધન, ખાત રે કરાયા;
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના આયા. ૧૧
 રે તુહી.

માતા રોવે દેખતે, ભર ભર કાસમ નેનં રે,
 ભર ભર કાસમ નેનં;
 ટ્રેહયા ના તલ થર રહે, જો સુની વે સખ બેન રે,
 જો સુની વે સખ બેન. ૧૨

—:~:—

— ૩૦૦ —

ખરહા.

કાસખ ફેર આયે સહી, નેનું ભરાયા નીર રે;
 ઝાર ઝાર માતા રોહીયે, કીતી ના તલ ભર ધીર રે. ૧
 આરતને રંધન કીયા, દલમા તો ખાદલ છાયે રે;
 ગરજ તો હેયા દુઃખે ભરા, સખુર તલ ના આયે રે. ૨
 કદમ તો સૈયદ ફેર, લેકર લગાયે નેનં રે;
 નેનં તો આંસુ ચલીયે, કં કં ફેરાકકે બેન રે. ૩
 આસમાન જું દેખ ઝુરીયા, એસા રંધન કીયા સહી;
 મંહ રીતે નેનં ખરસાયે રે, એ ખાત હે સુનકર લહી. ૪
 કાસમ માતા પાસથી રે, માંગી સુનો આખર વદા;
 માતા હમુકુ સીખ હે રે, હમ તો ચલે હો વદા. ૫
 માતા જો તકદીર લખા રે, એસ રીતે હુએ જુદા;
 હમ તો ચલે તમુસુ સહી હોકર રે, +અભી-સાઅત વદા. ૬
 આરત લાગે ઝુરને, ઝુરે તો માતા ખાળ રે;
 સૈયદ નેનું ઝુરતે, હોકર ચલે ઓનુ સુ વદા. ૭

ઘરમા તો ઝુરે ઓરતાં, અને શેહઝાદે ખાર રે;
 સૈયદ ઝુરે ચલતે, હુએ જો ભી અનુ સુ વદા. ૮
 કહયા ઇલાહી તેં કીયા ચાયા, જે અપને ચંત રે;
 પરદેશમા જુદે પડે. સૈયદ તો હુએ વદા. ૯
 પરદેશમા રણુમા રહે, ઘેરા ભી દીયા આવ રે;
 માતા સુ માંગી સીખ રે, સૈયદ તો હુએ વદા. ૧૦
 છેલા હે મલના મલીયે, સાહેબ અસ દન રે;
 =જફા નાંહી ફેર દેખના. સૈયદ તો હુએ વદા. ૧૧

— (*) —

— ૩ ૦ ૧ —

રૂબાઇ.

ભાઇ બેગે આવ મેરે દીનકે,
 સુન સુન એ સહી ખાત રે;
 રહે રે રણુમા તરસે.
 નખીજકે ફરજંદ જાત રે. ૧
 પરદેશ માંહે આવ રોકીયે,
 રખ ખના કરે ના કો' +સાર રે;
 ચડિ દેસે દુશમન *દુકીયે,
 મીત કો' ના હોકર કરે ||વાર રે. ૨
 એસાને એસા હે રખ અપના.
 રહીયે હોને ખદે =આધાન રે;
 ગુલસં શેહઝાદે આવ રણુમા,
 તરસે દોઝે સખ તન રે. ૩
 * * * * *
 * * * * *
 એક એકકુ કહી કહી દુરીજના,
 આવ આવ ફના કરે તન રે. ૪

ધરતી ધુળતી પંથી દેખતે,

આસમાન *લરઝમા આયે રે;

ફરજંદે ગુલ સે જખ નખીકે,

ચલ રણ એકલે જાયે રે. ૫

ધરધર માંદે મરદ તીર કીકી,

ધરધર દુરીજન ધાયે રે;

ધસધસ ધાવ આવ કરે,

શરમ ના મન માંદે લાયે રે. ૬

શેહઝાદે રાવે રે નેનું દેખતે,

ભર ભર અંખીયાં તો નીર રે;

અહલ બેત રાવે સખ ધરમા,

એસા હાલ હુઆ સુનો વીર રે. ૭

કાસમકી માતા બેત ટાગવગે,

ટાગવગે ખાતુનકી જાત રે;

તરસે જુમાં રહી સુકતી,

એસી વેળા હુઈ સુનો ખાત રે. ૮

સૈયદ બોલે માંગી સીખડી,

રાગુમા જાનેકું માતા પાસ રે;

કોમ રધન કીયા હાજ સુ,

ગેએ રાએ =કનીજક હાસ રે. ૯

—: (૧):—

— ૩ ૭ ૨ —

તમ માતાકું દલાસા, કાસમને દીતા;

દે ખાતુનકે દલાસા. દલ ધારને કીતા. ૧

કહયા મલના હોવેગા, અમ કેયામત દંના;

હે હમુ તમુ સુ જુદાઈ, પડી આજ દંના. ૨

*	*	*	*	*	*	
અમ	સધુર	ખના,	કુછ	ચારા	રે	નાંહાં. ૩
અને	કાસમ	તો	ચલકર,	ફેર	આયે	રે મેદાના;
અને	સાઅદકે	બેટકા.	કીયા	નેન	રે	સાના. ૪
ઓસ	નિશાની	ઉપર,	બના	સૈયદને	ચાયા;	
તમ	લશકર	દુશમન,	સમ	બીચ	માંહે	આયા. ૫
આયે	પિયાદે	ને	અસવાર,	બું	દરીયા	નીરા;
સે	સઘ્યદને	ઓસમા.	ઝોકા	આપ	રે	શરીરા. ૬
યું	જંગકે	દરીયા,	મેબ	ગોતા	રે	ખાયા;
બ	તીસ	તો	પિયાદે.	મારે	રે	સોણાયા. ૭
અને	પચાસ	અસવાર,	માર	ફેરના	ચાયા;	
તમ	ઘાવ	પર	ઘાવ,	આવ	અનુને	કરાયા. ૮
તમ	સઘ્યદકા	ઘોણ.	આયા	રે	કામા;	
ખાત	ઘાવ	લાગે	સઘ્યદકુ,	ઓસહી	કામા. ૯	
બેનાકત	હુવંદે.	જમ	સોહી	ખાત	ચલીયા;	
તમ	જમીમા	આયે,	એસા	રે	સોણીયા. ૧૦	
કહ્યા	ચચા	મોજકુ,	પોચો	રે	મેરે;	
યું	સઘ્યદને	ગિરતે.	કહ્યા	રે	સવેરે. ૧૧	
એ	અવાજ	તો	શેહઝાદેકે,	આયા	રે	કાના;
એ	સુન	સુન	મુમન,	મન	એતના	આના. ૧૨

રે તહી

ધમામ કાસમ રણ માંહે રહે, પુરે લાગે ઘાવ રે,
 પુરે લાગે ઘાવ;
 હાક મારી ગિરતે સહી. શેહઝાદેકુ કર ચાવ રે,
 શેહઝાદેકુ કર ચાવ. ૧૩

— ૩૦૩ —

- ત'મ શેહઝાદે હો અસવાર, બેગે રે સધારે;
 સો અસવાર ચડીએ, કાજ ભતીજ પિયારે. ૧
- અને સોચ કરને ઘોડા, ઓસ ફોજમા હલાયા;
 ઘણા ઘોડા સ'મ લશકર, ખેર રે હલાયા. ૨
- એ લોહીને ખાકમા, ગિરે સમયદ રે પાયે;
 અને દુશમન પાસથી, સ'મ દુર રે કરાયે. ૩
- દેખો દુશમન ઠાણ, શીશકે ઠમા;
 સો સીસ બીન સાચદ, કહીયે રે નામા. ૪
- ઓને ચાચા કે મોખારક, સર જુદા રે કરાવે;
 એને શેહઝાદે બકર, પોચે રે સાળાવે. ૫
- મારે કમરમા, હો ભાગ ઓસકે કીતે;
 અને ઇમામે કાસમકુ, રણ ઉચા રે લીતે. ૬
- યું લેકર શેહઝાદે, ઉરેમા આંચ;
 અને ગાદમાં શીશ લે, આપ બેંકે રે સુળાયે. ૭
- માં આપસકા અનુકે, મો સામી રે કીતા;
 અને દુઆ ખેર ઓનકે, હકમા માંગી રે સોનીતા. ૮
- અને માતા બી સમયદકી, બી ખાતુન રે કહીયે;
 એ ઠોડે થે રંધન, કરતે લહીયે. ૯
- ત'મ કાસમને અનુકુ, દેખ ખોલે રે નેના;
 અને ત'મસ્સુમ કરાને, જીવ દીયા એતે મેના. ૧૦
- ત'મ સારે રે ખીમેમા, શાર રે પડીયા;
 યું સબુને રંધન, ખાત દેખતે કરીયા. ૧૧
- માતા રોએ કેવે કાસમ, ખોલ દેખ મોજ નેના;
 એ સુન સુન મુમન, રાખ દલ મેના. ૧૨

રે તુહી

વિખેરી નાંખ્યું.

શેયે કેવે વાચે કાસમા, કાં દેખુ અખ નેન રે,
કાં દેખુ અખ નેન;
હૈયા નાંહી કાટતા, અજખ એ સુનતે બેન રે,
અજખ એ સુનતે બેન. ૧૩

— : * : —

— ૩ ૦ ૪ —

ખરહા.

માતા કેવે વાચે કાસમ, નેના તો બોલ મુજે દેખ રે;
કાસમ તો બોલે નાંહી, બોચાયે હાલ કહયા લેખ રે. ૧
વાચે નુર દીદ મેરે, દેખું કાં ફેર તોજે નેન રે;
રથન કરે માતા સહી, કે કે તો એસે બેન રે. ૨
ખાતુન બી શેવે ઘણા, તરાસે નાંહી અજખ હીયા;
કાસમ ફેરે લોહી સુ, નેનુમા લે સુરમા કીયા. ૩
લોહી લગાવે મોંહુક, ખાતુન શેવે નેન રે;
ખરહા દેયા ઓનુ તનમા, કરે ફેરાકડે બેન રે. ૪
માતા કેવે તુ બોલ રે કાસમ, કર મોજે ખાત રે;
વાચે તુ દીદ નુરકે, વાચે તો તેરી જાત રે. ૫
નેના તુ કાસમ બોલને, બોલ બોલ મીઠા બોલ રે;
વાચે તુ દીદ નુરકે જીવ, નાંહી તેરે તોલ રે. ૬
વરલાવે યું માતા કરે, ખાતુન બી શેવે સહી;
ખીચરન લીને દુઃખ સુ; =ખેરાગ ખયાન કેવે સહી. ૭
પંખી બી સુનો ઉડતા શેવે, રથન સુન આપ કાન રે;
અજખ નાંહી કે થરથરી ધરતી, બી આસમાન માન રે. ૮
નને તો ખાળ ટળવળે, તરસે ના પાવે નીર રે;
હોઠ સુકે તન દાઝે, દુઃખ સેવે શરીર રે. ૯

આવે સોહી આપ કરે, એસા હે સુરીજનહાર રે;
 મીતકુ *દોની દુઃખ દેહ કરે, અતે હે કરતા પિયાર રે. ૧૦
 સુન સુન ભાઈ દીનકે, ઠામ નાંહી ગુમાન રે;
 દુનિયાકા અવળા રંગ હે, રખ પીત સેતી માન રે. ૧૧

—: (૦):—

— ૩ ૦ ૫ —

કે રા દ.

સુન ભાઈ મરના હે;
 દીનકે ભાઈ મરના હે. ૧
 ધારમા જા કર ધરના હે;
 પુરસીશા ડિંચા કરના હે. ૨
 એસ સેતી તો હરના હે;
 ઘડી ઘડી પલ મરના હે. ૩
 તલ તલ બુઝા મરના હે;
 રખકે પાસ ચલના હે. ૪
 હિસાસ ડિંચાં ભી ભરના હે;
 વે હર મનમા ધરના હે. ૫
 મુઝે પેલા તો મરના હે;
 તાજ દુનિકુ કરના હે. ૬
 હા અનંરા ચલના હે;
 દુનિયા મનમા ધરના હે. ૭
 એસે એસે કરના હે;
 સખ તન બુઝા મરના હે. ૮
 બુઝા ધુતી દુનિયા હે;
 હોની તલ તલ દુનિયા હે. ૯
 અમર નાંહી રહેના હે;
 એ સહી મનમા દેના હે. ૧૦
 એ ચંતા મન દેના હે;
 સુન સુન એસે બેના હે. ૧૧

— (*) —

— ૩૦૬ —

- સુનો ઇમામ રે કાસમ, હુએ શહીદ રે બાબ; ૧
અબુમકર રે આયે, એસા સોણા રે અવાઝા.
સો મુરતઝા અલીકે. બેરે રે કહીયે;
વે એરમાઠ ભાઠ, શહઝાદેરે લહીલે. ૨
કે ઇમામ હુસેનકે, ભાઠ રે જનો; ૩
સો અબુમકર, નામ રે પછાનો.
અનુ આવને, આબા ભાઠ સુનો રે મેરે;
કે મોજકુ રજ, તમે દેઓને સવેરે. ૪
કે ખુત જા ખામુકા, મેં રણ માંડે ચાહું;
મેં બેરીકી દો રીતે. જા જંગ રે કરાહું. ૫
મેં ખામુકાજ જીવુકુ, જા કડં રે નિસારા;
સો તમારે કદમ પર, મેં જીવ લે વારા. ૬
તમે શહઝાદેને અનુકુ, રજ રે દીતી;
એ મેદાનમા આયે, એસી બાત રે સોણીતી. ૭
આવ એનુને કીયા, પુરા જંગ રે સામાના;
આવ રોકીયા ધસ કર, રણ મેદાના. ૮
અનુ ઓચકેને ઘોડકુ, કહી ફોનું દલાયા;
પણ સામી તો અનુકે, કોહી રે ના આયા. ૯
અનુ માર માર કહીયુંકુ, લે ધુલ ભેલે કીતે;
જું ખેત માંડે +પાયરે, કીયે રે સોણીતે. ૧૦
પણ મોખારિજ આનુ સુ, કો હુઆ રે નાંહાં;
એ સુન સુન મુમન, રાખા દલકે માંહાં. ૧૧
રે તુહી.
જા ચાવે સોહી કરે, આપ સુરીજનહાર રે,
આપ સુરીજનહાર;
નામ તો ઓસકા લીજયે, નત નત દલકે પિયાર રે.
નત નત દલકે પિયાર. ૧૨

— : * : —

—૩૦૭—

તખ દુશમન સારે, હો એગઠે આયે;
 તખ ઓનુકુ લેકર, ઘેરેમા ખાયે. ૧
 આવ ધાવ પર ધાવ, તીર રે ડલાયે;
 તખ એકીસ ઝખમ, લાગે અનુકુ સોણાયે. ૨

* * * * *

ખોત દુશમન ઓનુને, માર ફના રે કરાયે. ૩
 એ શહીદ તો હુવડે, ઓસ ઠમ રે સહી;
 દેખો ચાતા હે ત્યુ કરતા, વે આપ રે દહી. ૪
 હી ઓનુ ખાજ ઉમર ખીન, અલી રે કહીયે;
 સો અખુખકર ફેરે, ભાધ રે લહીયે. ૫
 અને આરમાધ શેહઝાદેકે, ભાધ રે કલાયે;
 એ રજ તો માંગ કર, રણ માંહે આયે. ૬
 અનુ ધસ આવ ઘોડા, મેદાન કુદાયા;
 આવ મુખારિઝ તલખ. રણમા કરાયા. ૭
 પણ મુખારિઝ આનુ સુ. કો' હુઆ રે નાંહાં;
 આનુ ખોત રે બકાકે, સખ રણકે માંહાં. ૮
 આખર ઘોડા તો આનુને, લે ફેજમા ડલાયા;
 ધસ દુશમન મારે, સાઠ રે સોણાયા. ૯
 એ તો શહીદ તો હુવડે, અનુકી બતી;
 એ રણ માંહે રહે, એસી સોણીરે ખાતી. ૧૦
 એ સુન સુન ખાતી, સહી કર લીજે;
 અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૧

રે તુહી.

તરસે રીત પતંગકી, હોતે શહીદ દેખાયે રે,
 હોતે શહીદ દેખાયે;
 એસા સુરીજનહાર હે, કરે જેતા આપ આયે રે,
 કરે જેતા આપ આયે. ૧૨

—:~:—

સુચના:-

મામિન ભાષાની ગાળ પાત્ર ગાળાણિ છાપે છે.

“મકતુલ નામા” ભાગ ૧ લો.

૨૦૦૭ વર્ષાને પૂરે થાય છે.

૫ મામિન (૨. અ.) ના ગાળના વધુ અલંવાલ

ગાળાના માટે જુઓ

“મકતુલ નામા” ભાગ ૨ જો.

-:૦:-

—: દી વા ને મ શા ય ખ. :—

—: * :—

તેર ફસલો

— (*) —

નામ.

કિંમત.

[૧]	નુર નામા	...	...	...	...	...
[૨]	મેઘરાજ નામા	...	...	રૂ. ૩-૦-૦		
[૩]	ગઝવાત	...	...	,, ૩-૦-૦		
[૪]	ગિરદીયહ	...	...	...	...	...
[૫]	મોજિઝાત	...	...	રૂ. ૩-૮-૦		
[૬]	વિસાલ નામા	...	...	...	...	...
[૭]	ખુલકાએ રાશેદીન	...	...	રૂ. ૩-૦-૦		
[૮]	મકતુલ નામા ભાગ ૧	...	...	રૂ. ૪-૦-૦		
[૯]	મકતુલ નામા ભાગ ૨	...	...	...	...	...
[૧૦]	ધમાન ભાગ ૧	...	...	રૂ. ૩-૦-૦		
[૧૧]	ધમાન ભાગ ૨	...	...	...	...	...
[૧૨]	ધખાદત ભાગ ૧	...	...	રૂ. ૩-૪-૦		
[૧૩]	ધખાદત ભાગ ૨	...	...	...	...	...

—: * :—

નોટ:— ઉપર ખતાવેલ કિતાબોમાં જેના સામે કિંમત લખેલ છે, તે કિતાબો છપાઈ ગઈ છે.

